

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi yrityksen saneerauksesta annetun lain ja takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 23 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yrityksen saneerauksesta annettua lakia niin, että yritysten ohjautuminen ja valikointi saneerausmenettelyyn tapahtuisi mahdollisimman nopeasti ja tarkoituksenmukaisesti. Saneerausmenettelyyn hakeutuvalta yritykseltä vaadittaisiin nykyistä tarkempaa selvitystä keinoista, joilla yritystoiminta voidaan tervehdyttää. Saneeraushakemusten käsittelyaikoja tuomioistuimissa pyritään lyhentämään ja hakemus, jota merkittävät velkojat puoltavat, voitaisiin hyväksyä ilman erityisiä selvityksiä. Menettelyn tehostamiseksi saneerausasioita käsittelevien käräjäoikeuksien määrää vähennettäisiin.

Saneerausvelkoja olisivat ennen menettelyn hakemista syntyneet velat. Hakemuksen viireilletulon jälkeen syntyviä velkoja ei voitaisi järjestellä saneerausohjelmassa. Säännöksiä saneerausohjelman vahvistamisesta, muuttamisesta ja lisäsuoritusten maksamisesta tarkistettaisiin. Saneerausohjelmaa vahvistettaessa tulisi kiinnittää erityistä huomiota siihen, että velallinen kykenee jatkamaan toi-

mintaansa ja maksamaan velkansa ohjelmassa määrätyin tavoin. Yksinkertaistetussa saneerausmenettelyssä saneerausohjelma voitaisiin vahvistaa velkojien enemmistön suostumuksella.

Saneerausmenettelyn ja konkurssin suhdetta koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkistettaviksi. Jos saneerausmenettelyn aikana osoittautuu, ettei velallisen toimintaa voida tervehdyttää saneerausohjelman avulla, velallinen voidaan asettaa konkurssiin. Konkursiin asettamista voitaisiin kuitenkin laissa tarkemmin säädetyin edellytyksin lykätä, jos velallinen on hakenut muutosta saneerausmenettelyn hylkäämistä koskevaan päätökseen.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi takaisinsaannista konkurssipesään annettua lakia niin, että takaisinsaantikanne voitaisiin saneerausasian yhteydessä käsitellä myös saneerausasian käsitelleessä käräjäoikeudessa.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Johdanto	4
2. Nykytila.....	4
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
<i>Voimassaoleva lainsäädäntö ja sen kehitys</i>	4
<i>Konkurssi-asiamies ja konkurssi-asia neuvottelukunta</i>	5
<i>Saneerausmenettely pääpiirteittäin</i>	5
<i>Tietoja yritysten lukumääristä.....</i>	7
<i>Tietoja konkurseista</i>	7
<i>Tietoja yrityssaneerausasioista</i>	8
2.2. Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden lainsäädäntö	8
<i>Yleistä</i>	8
<i>Ruotsi.....</i>	9
<i>Norja.....</i>	10
<i>Tanska</i>	11
<i>Saksa.....</i>	12
2.3. Nykytilan arviointi.....	13
<i>Yleistä</i>	13
<i>Lain soveltamisala</i>	14
<i>Yksityisen elinkeinonharjoittajan asema</i>	14
<i>Saneerauskelpoisuuden arviointi</i>	15
<i>Tuomioistuinmenettely</i>	18
<i>Selvittäjä</i>	19
<i>Velkojatoimikunta.....</i>	21
<i>Väliaikaiset kiellot saneerausmenettelyssä</i>	21
<i>Suhde konkurssiin ja muutoksenhaku.....</i>	23
<i>Saneerausohjelman sisältö ja kesto.....</i>	24
<i>Konkurssivertailu.....</i>	24
<i>Saneerausohjelman vahvistaminen.....</i>	25
<i>Saneerausohjelman muuttaminen</i>	26
<i>Toimivaltainen tuomioistuinten lukumäärä.....</i>	27
<i>Tuomioistuin käsittelyn kesto</i>	27
<i>Eräitä erityiskysymyksiä</i>	28
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	30
3.1. Valikoituminen yrityssaneeraukseen tai konkurssiin.....	30
3.2. Saneerauksen edellytykset ja esteet.....	33
3.3. Saneerausvelkojen määräytyminen	34
3.4. Suhde konkurssiin, toimivaltainen tuomioistuin ja muutoksenhaku.....	36
3.5. Selvittäjä ja velkojatoimikunta.....	37
3.6. Kuittaus saneerausmenettelyn yhteydessä	39
3.7. Perintäkiellon laajentaminen	39

3.8.	Toteuttamiskelpoisen saneerausohjelman vahvistaminen	40
3.9.	Saneerausohjelman vahvistaminen ja muuttaminen.....	41
3.10.	Yksinkertaistettu saneerausmenettely	42
3.11.	Tuomioistuinmenettely	42
4.	Esityksen vaikutukset	43
4.1.	Taloudelliset vaikutukset	43
4.2.	Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	43
4.3.	Yritysvaikutukset.....	44
5.	Asian valmistelu	47
5.1.	Valmisteluvaiheet ja -aineisto	47
YKSITYSKOHTAISET PERUSTELUT.....		50
1.	Lakiehdotusten perustelut	50
1.1.	Laki yrityksen saneerauksesta.....	50
1.2.	Laki takaisinsaannista konkurssipesään	74
2.	Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	74
3.	Voimaantulo	74
4.	Suhde perustuslakiin ja säätämisympäristö.....	76
LAKIEHDOTUKSET		79
	yrityksen saneerauksesta annetun lain muuttamisesta	79
	takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 23 §:n muuttamisesta	91
LIITE		92
RINNAKKAISTEKSTIT		92
	yrityksen saneerauksesta annetun lain muuttamisesta	92
	takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 23 §:n muuttamisesta	117
LIITE		118
ASETUSLUONNOS.....		118
	yrityksen saneerauksesta annetun asetuksen muuttamisesta	118

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Laki yrityksen saneerauksesta (47/1993, jäljempänä yrityssaneerauslaki) on ollut voimassa vuodesta 1993 alkaen. Lailla luotiin oikeudelliset edellytykset elinkelpoisten yritysten saneeraukselle. Saneerausmenettely on konkurssin vaihtoehto sellaiselle yritykselle, joka on joutunut taloudellisiin vaikeuksiin, mutta jonka toiminta on jatkamiskelpoista. Jos yritys on maksukyvytön eikä sen tilannetta voida saneerausohjelman avulla korjata muuten kuin lyhytaikaisesti, yritys voidaan asettaa konkurssiin.

Saneerausmenettelystä päättää tuomioistuimien. Tuomioistuin määrää selvittäjän, jonka tehtävänä on laatia yritykselle saneerausohjelma. Ohjelman tulee sisältää määräykset sellaisista liiketaloudellisista toimenpiteistä, jotka ovat välttämättömiä yrityksen toiminnan jatkamiseksi. Saneerausohjelmassa määrätään myös yrityksen velkoja koskevista velkajärjestelyistä. Velkajärjestelyt koskevat velallisen kaikkia velkoja, mukaan luettuina vakuusvelat. Velkoja voidaan alentaa, jolleivät lievemmät keinot riitä toiminnan jatkamiseksi. Vakuusvelkojen määrää ei kuitenkaan voida alentaa. Saneerausohjelma voidaan laissa tarkemmin määrättyin edellytyksin vahvistaa, vaikka kaikki velkojat eivät ole sitä kannattaneet. Lakiin sisältyvät säännökset saneerausohjelman oikeusvaikutuksista, muuttamisesta ja raukeamisesta.

Yrityssaneerauslaki on ollut voimassa yli 13 vuotta. Yrityssaneerauksesta on saatu runsaasti kokemuksia, joiden perusteella lain tarkistamistarpeita voidaan arvioida. Esityksen valmistelun yhteydessä on lisäksi laadittu useita selvityksiä, jotka koskevat muun muassa saneeraukseen valikoitumista ja konkurssin yleisyyttä saneerausmenettelyn yhteydessä, tuomioistuinmenettelyn kestoa ja syitä saneeraushakemusten käsittelyn pitkeytymiseen sekä saneerausohjelmaa noudattavien yritysten kokemuksia lain toimivuudesta.

Yrityssaneerauslainsäädännön toimivuuden arviointi liittyy osaltaan pääministeri Matti Vanhasen hallitusohjelman yrittäjyyden politiikkaohjelmaan, jonka mukaan on tarkoitus kehittää konkurssi-, yrityssaneeraus- ja muuta maksukyvyttömyyslainsäädäntöä elinkelpoisten yritysten tarpeettomien konkurssien välttämiseksi.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Voimassaoleva lainsäädäntö ja sen kehitys

Yrityssaneerauslain säätäminen merkitsi kokonaan uudenlaisen menettelyn käyttöönottoa yritysten maksukyvyttömyysongelmien hoitamiseksi. Lailla luotiin taloudellisissa vaikeuksissa oleville, mutta elinkelpoisille yrityksille mahdollisuus yrityksen tervehtymiseen. Konkurssia ei kuitenkaan voida korvata saneerauksella, sillä saneeraus voi olla konkurssin vaihtoehto vain silloin, kun yritystoiminta on saneerauksella tervehtytettävissä.

Yrityssaneerauslakia tarkistettiin pian sen voimaantulon jälkeen lähinnä eräiden menettelysäännöksissä havaittujen epäkohtien poistamiseksi (609/1993, 1029/1993). Muutokset koskivat muun ohella toimivaltaista tuomioistuinta ja muutoksenhakua.

Vuonna 1995 yrityssaneerauslakiin lisättiin säännös, joka koskee erityisten vanhentumisaikojen suhdetta vapaaehtoiseen velkajärjestelyihin (114/1995). Tavoitteena oli, että erityisistä vanhentumisajoista ei muodostuisi esteitä vapaaehtoisten velkajärjestelyjen toteuttamiselle. Säännöstä tarkistettiin (746/2003) vuoden 2004 alusta velan vanhentumista koskevan lainsäädännön uudistamisen yhteydessä.

Laajempi tarkistus yrityssaneerauslakiin toteutettiin 1 päivänä tammikuuta 1999 voimaan tulleella lailla (794/1998). Saneerausmenettelyn aikana syntyneiden velkojen

asemaa selkeytettiin tilanteessa, jossa velallinen asetetaan konkurssiin saneerausmenettelyn lakattua. Tällaiset velat ovat konkurssissa valvottavia saatavia, joille säädettiin vahva etuoikeusasema muihin konkurssisaataviin nähden. Velat maksetaan velkojien maksusaantijärjestyksestä annetun lain (1578/1992) mukaisella etuoikeudella heti pantti- ja pidätysoikeudella turvattujen saatavien jälkeen. Selvittäjän ja valvojan saatavat saavat kuitenkin konkurssissa suorituksen ennen saneerausmenettelyn aikana syntyneitä velkoja. Lailla uudistettiin myös saneerausohjelman muuttamista koskevia säännöksiä sekä täsmennettiin eräitä muita menettelyn kulkuun liittyviä säännöksiä. Takaisinsaannista konkurssipesään annettua lakia (758/1991) muutettiin siten, että velkojilla säilyy mahdollisuus vaatia takaisinsaantia, kun saneerausmenettelyä seuraa konkurssi. Yrityksen saneerauksen yhteydessä vireille pantua takaisinsaantikannetta voidaan silloin jatkaa konkurssipesän lukuun.

Yrityssaneerailakia on tarkistettu myös muun lainsäädännön muutosten johdosta.

Korkein oikeus on vuosien 1995—2005 aikana antanut yrityssaneerausasioissa yli 40 ennakkopäätöstä. Ratkaisut ovat koskeneet muun muassa sitä, mitä velkoja luetaan saneerausvelkoihin, sekä saneerausohjelman vahvistamista ja saneerausmenettelyn esteitä.

Konkurssiasiamies ja konkurssiasiaain neuvottelukunta

Konkurssipesien hallinnon valvonnasta annettua asetusta (111/1995) muutettiin 1 päivänä kesäkuuta 2003 voimaantulleella asetuksella (374/2003). Konkurssiasiamiehen apuna olevan konkurssiasiaain neuvottelukunnan toimialaa laajennettiin niin, että neuvottelukunnan tehtävänä on seurata myös yrityksen saneerausmenettelyjen toimeenpanossa noudatettavia menettelytapoja. Neuvottelukunta voi tehdä aloitteita ja esityksiä yrityssaneerausmenettelyn, hyvän yrityssaneeraustavan sekä yrityssaneerausmenettelyihin liittyvän valvonnan kehittämiseksi samoin kuin antaa niitä koskevia lausuntoja ja suosituksia.

Neuvottelukunta valmistelee parhaillaan suositusta selvittäjän tehtävistä yrityksen sa-

neerauksessa.

Saneerausmenettely pääpiirteittäin

Yrityssaneerailaki sisältää laajan ja yksityiskohtaisen säännösten, jossa määritellään menettelyn aloittamisen edellytykset ja aloittamisen oikeudelliset vaikutukset, menettelyn kulku, velkojien asema ja kuuleminen, velkajärjestelyiden sisältö, saneerausohjelman vahvistamisen edellytykset sekä menettelyn raukeaminen.

Taloudellisissa vaikeuksissa oleva velallinen voi tehdä hakemuksen tuomioistuimelle saneerausmenettelyn aloittamiseksi. Aloittamisen edellytyksenä on, että velallinen ja ainakin kaksi merkittävää velkojaa yhdessä tekevät hakemuksen taikka että velallista uhkaa maksukyvyttömyys tai että se on jo maksukyvytön. Myös velkoja tai useampi velkoja yhdessä voi tehdä hakemuksen velallista koskevan saneerausmenettelyn aloittamiseksi.

Tuomioistuimien päättää siitä, aloitetaanko saneerausmenettely. Päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta aikaansaa kaikkia ennen menettelyn alkamista syntyneitä velkoja (saneerausvelat) koskevan maksu-, perintä- ja täytäntöönpanotoimenpiteiden kiellon. Myös vakuusvelat kuuluvat kieltojen piiriin, joten velkojalla ei ole oikeutta muuttaa rahaksi velan vakuutena olevaa omaisuutta. Rahaksimuuttoon velkoja voi kuitenkin saada tuomioistuimen luvan. Maksukiellon estämättä voidaan maksaa muun muassa työntekijöiden palkkoja. Menettelyn alkamisen jälkeen syntyviä velkoja voidaan maksaa ja niitä voidaan myös periä normaalisti. Tuomioistuimien voi hakemuksen vireille tultua hakijan tai velallisen vaatimuksesta määrätä edellä mainitut kiellot olemaan väliaikaisina voimassa jo ennen menettelyn alkamista, jos siihen harkitaan olevan tarvetta.

Saneerausmenettelyn aloittaminen aikaansaa niin sanotun rauhoitusajan, jonka aikana saneerausvelalliselle laaditaan saneerausohjelma. Saneerausohjelma sisältää määräykset velallisen toiminnan jatkamiseen, muuttamiseen tai lopettamiseen tähtäävistä toimenpiteistä ja järjestelyistä sekä velkojen järjestelyistä, joiden tavoitteena on korjata yrityksen toimintaedellytyksiä. Saneerausohjelma kes-

tää yleensä useita vuosia. Saneerausohjelman suoritettuaan yritys vapautuu saneerausveloistaan siltä osin kuin niille ei ohjelman mukaan pitänyt maksaa suorituksia. Lähtökohta on, että saneerauksessa velkojalle tuleva suoritus ei saa olla arvoltaan pienempi kuin mitä velkoja saisi velallisen konkurssissa.

Yrityssaneerauslaissa ei määritellä saneerauksen vaatimia liiketaloudellisia toimenpiteitä. Laista ilmenee yleisesti, mitkä selvitykset saneerausohjelman tulee sisältää ja mistä asioista ohjelmassa tulee määrätä. Seikkaperäisempiä säännöksiä laissa on velkajärjestelyn keinoista, joita saneerausvelkoihin voidaan soveltaa. Velkajärjestelyn keinoina tulevat kysymykseen maksuaikataulun muuttaminen, maksuerien lukeminen ensin pääoman ja vasta sitten luottokustannusten suorituksiksi, jäljellä olevaan luottoaikaan kohdistuvien luottokustannusten maksuvelvollisuuden alentaminen sekä velan määrän alentaminen. Vakuusvelat ovat erityisasemassa ennen muuta sillä tavoin, että velan määrää ei voida alentaa siltä osin kuin vakuuden arvo sen kattaa.

Menettelyn aloittamisesta päättäessään tuomioistuin määrää selvittäjän, jonka tehtävänä on laatia selvitys velallisen taloudellisesta tilanteesta, huolehtia tarpeen mukaan velallisen aikaisemman liiketoiminnan tarkastuksesta sekä valvoa velkojien etua ja vastata velallisen toiminnan seurannasta menettelyn aikana. Selvittäjän lisäksi voidaan asettaa velkojatoimikunta, joka neuvoo-antavana elimenä avustaa selvittäjää.

Selvittäjän tehtäviin kuuluu laatia ehdotus saneerausohjelmaksi yhteistyössä asianosaisten kanssa. Ohjelmaehdotuksen voi laatia myös velallinen taikka määrätyn suuruista taloudellista etua edustava velkoja tai velkojaryhmä.

Saneerausmenettelyn aikana velallisella säilyy määräysvalta yrityksen omaisuutta koskevista ja tavanomaiseen liiketoimintaan kuuluvissa asioissa. Velallinen ei kuitenkaan voi ilman selvittäjän suostumusta esimerkiksi myydä yrityksen käyttöomaisuutta, ottaa merkittävää uutta velkaa tai ryhtyä muihin toimiin, jotka voivat vaarantaa saneerauksen edellytyksiä.

Tuomioistuin vahvistaa saneerausohjelman sen jälkeen, kun velkojat ovat saaneet tilai-

suuden perehtyä ohjelmaehdotukseen sekä ilmaista kantansa siihen. Tuomioistuin tutkii, että laissa säädetyt edellytykset ohjelman vahvistamiselle ovat olemassa. Tuomioistuin ei ota kantaa ohjelman liiketaloudelliseen sisältöön. Saneerausohjelma voidaan vahvistaa kaikkien velkojien suostumuksella, mutta laissa määrättyin edellytyksin myös, vaikka kaikki velkojat eivät olisikaan sitä kannattaneet.

Kun saneerausohjelma on vahvistettu, sen sisältö määrää saneerausvelkojen ehdot ja korvaa siten kyseisten velkasuhteiden aikaisemmat ehdot. Tuomioistuimen vahvistama saneerausohjelma kelpaa tarvittaessa sellaisenaan täytäntöönpanoperusteeksi samalla tavoin kuin suoritukseen velvoittava tuomio.

Saneerausohjelman toteuttaminen on ensisijaisesti velallisen vastuulla. Ohjelman ajaksi voidaan määrätä valvoja, jonka tehtävänä on velkojien lukuun seurata ohjelman toteuttamista ja huolehtia sellaisista ohjelmassa mahdollisesti edellytetyistä toimenpiteistä, joiden suorittaminen ei kuulu asianosaisille. Valvojan on määräjain annettava velkojille selonteko saneerausohjelman toteutumisesta. Jollei valvojaa ole, selontekovelvollisuus on velallisella itsellään.

Saneerausohjelmassa määrätty velkajärjestely tai saneerausohjelma kokonaisuudessaan voidaan määrätä raukeamaan. Velkajärjestely voi raueta, jos velallinen on olennaisella tavalla laiminlyönyt ohjelman mukaisen velvollisuutensa velkojalle. Koko saneerausohjelma voidaan määrätä raukeamaan, jos käy ilmi, että ohjelman vahvistamiselle olisi ollut este. Este voi olla esimerkiksi se, että velallinen on saneerausmenettelyn kohteena olevassa toiminnassa syyllistynyt velallisen rikokseen. Ohjelma voidaan määrätä raukeamaan myös, jos velallinen on rikkonut ohjelmaa suosiakseen jotakin velkojaa eikä rikkomus ole vähäinen.

Laissa luetellaan ne seikat, jotka ovat esteenä saneerausmenettelyn aloittamiselle ja jotka ovat tietyin poikkeuksin perusteita jo aloitetun menettelyn keskeyttämiselle. Saneerausmenettelyä ei voida aloittaa, jos velallinen on maksukyvytön ja on todennäköistä, että tilannetta ei saneerausohjelman avulla voida kestäväällä tavalla korjata. Menettelyn esteen ja keskeyttämisperusteen muodostaa

myös se, ettei velallinen todennäköisesti kykene maksamaan menettelyn alkamisen jälkeen syntyviä velkojaan. Saneerausmenettelyä ei voida myöskään aloittaa ja jo aloitettu menettely on keskeytettävä, jos on perusteltua syytä olettaa, että hakemuksen pääasiallisena tarkoituksena on velkojan perintätoimien estäminen tai muu velkojan taikka velallisen oikeuden loukkaaminen. Menettelyn esteen ja keskeyttämisperusteen muodostaa myös se, että on perusteltua syytä olettaa, ettei saneerausohjelman aikaansaamiselle tai vahvistamiselle ole edellytyksiä. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi silloin, jos jo ennalta on ilmeisen selvää, ettei velallinen nauti sellaista velkojien vähimmäisluottamusta, joka on välttämätön saneerausohjelman vahvistamiseksi. Menettely estyy lisäksi, jos saneerausmenettelyn kustannuksia ei pystytä maksamaan tai velallisen kirjanpidossa on olennaisia puutteita tai virheitä.

Tietoja yritysten lukumääristä

Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin mukaan yritysten määrä lisääntyi 1990 -luvun loppupuolella vuosittain keskimäärin 3,5 prosenttia, mutta 2000 -luvulla yritysten määrä on kasvanut keskimäärin vajaan prosentin vuodessa.

Toimivien yritysten kokonaismäärä vuoden 2004 lopussa oli 232 305. Yritysten määrä kasvoi 1,7 prosenttia vuodesta 2003. Osakeyhtiöiden osuus toimivien yritysten kokonaismäärästä oli noin 44 prosenttia (101 569) ja elinkeinonharjoittajien osuus oli noin 41 prosenttia (94 398). Vuotta 2005 koskevat tiedot ovat saatavissa marraskuussa 2006.

Toimivat yritykset ovat pääosin pienyrityksiä. Tätä kuvastaa muun muassa se, että Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2004 toimivista yrityksistä noin 86 prosenttia oli työllistänyt enintään neljä työntekijää ja noin 93 prosenttia enintään yhdeksän työntekijää. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan Suomessa oli vuonna 2005 noin 135 000 sellaista yrittäjää, joilla ei ollut palveluksessaan palkattua työvoimaa (yksinyrittäjä). Määrä ei sisällä maa-, metsä- eikä kalatalouden yrittäjiä.

Toimintansa lopettaneiden yritysten määrä vuonna 2004 oli noin 22 000 ja vastaava luku

vuonna 2003 oli noin 21 000.

Suomen Asiakastieto Oy:n tutkimuksen mukaan kolme vuotta ja sitä nuorempia yrityksiä on suomalaisyhtiöistä noin 13 prosenttia. Kolmas liiketoimintavuosi on yritykselle kriittisin. Joka kymmenes yritys ajautuu kolmantena vuonna ylittämättömiin talousvaikeuksiin. Tutkimus koski 163 000 yritystä, jotka olivat toimineet toukokuussa 2004.

Tietoja konkurseista

Tilastokeskuksen mukaan konkurssihakemusten määrä on vuosina 1995—2002 vaihdellut noin 2 700 hakemuksesta 4 700 hakemukseen. Vuonna 2004 konkurssihakemusten määrä oli 2 428, kun se edellisellä vuonna oli 2 769. Vuoden 2005 aikana tuli vireille 2 272 konkurssihakemusta, mikä on kuusi prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Konkurssihakemuksia oli vuonna 2005 vähemmän kuin kertaakaan sitten vuoden 1985.

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2004 tuomioistuimet käsittelivät loppuun yhteensä 2 780 konkurssihakemusta. Konkurssihakemus peruutettiin 629 tapauksessa. Konkursinmenettelyn alkamisen jälkeen konkurssi peruuntui 14 tapauksessa ja konkurssi raukesi varojen vähäisyyden vuoksi 833 tapauksessa. Hakemuksista konkurssituomioon päättyi 753. Vuoden 2004 loppuun mennessä käräjäoikeuksissa oli tehty 11 päätöstä julkisselvitykseen siirtymisestä.

Konkurssihakemuksen tekijänä on useimmiten velkoja (noin 70 prosenttia). Velkojien hakemuksista noin puolet on verohallinnon tekemiä ja vakuutusyhtiöiden tekemiä on noin 30—40 prosenttia. Pankkien osuus velkojien hakemuksista on ollut 2000 -luvulla 1—2 prosenttia. Velallisen omia hakemuksia on 2000-luvulla ollut noin 20 prosenttia kaikista konkurssihakemuksista.

Yhtiöiden ja muiden yhteisöjen osuus konkurseista on ollut vuosittain noin 70 prosenttia. Yksityisiä elinkeinonharjoittajia on konkurssivelallisista ollut viime vuosina noin 20 prosenttia.

Konkurssiin haetut yritykset ovat olleet pieniä. Vuonna 2004 konkurssiin haetuissa yrityksissä noin 55 prosentissa työntekijöiden määrä oli enintään kaksi. Vain noin kahdessa prosentissa työntekijöitä oli yli 20. Eniten

konkursseja vuosina 2004—2005 oli rakentamisen ja kaupan sekä muiden palvelujen toimialoilla.

Tietoja yrityssaneerausasioista

Saneeraushakemusten määrä oli suurimmillaan lain voimassaolon ensimmäisinä vuosina. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 1993 hakemusten määrä oli 572. Sen jälkeen hakemusten määrä laski vuoteen 1998 saakka, jolloin se oli alimmillaan (194). Vuonna 2003 hakemusten määrä oli 332 ja vuonna 2004 määrä oli 317. Vuoden 2005 aikana tuli vireille 269 saneeraushakemusta, mikä on noin 16 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Vuonna 2004 vireille tulleissa saneeraushakemuksissa yritysten toimiala oli noin viidenneksessä kauppa-, majoitus- ja ravintolatoiminta. Teollisuuden osuus oli noin neljännes ja rakentamisen noin 18 prosenttia. Maa-, metsä- ja kalatalouden osuus oli noin kolme prosenttia. Kuljetus- ja tietoliikennealan sekä varastoinnin osuus oli vajaat 10 prosenttia. Muiden palveluiden osuus oli noin 20 prosenttia. Saneeraushakemusten määrä väheni vuoden 2005 aikana kaikilla muilla päätoimialoilla lukuun ottamatta kuljetusten, tietoliikenteen ja varastoinnin päätoimialaa, jonka osuus hakemuksista oli vajaat 14 prosenttia.

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2004 vireille tulleista saneeraushakemuksista yhtiöiden ja yhteisöjen osuus oli noin 84 prosenttia. Yritykset ovat 2000-luvulla olleet pääasiassa pieniä yrityksiä. Vuonna 2003 noin 80 prosenttia oli työllistänyt enintään 9 henkilöä. Vastaava luku vuodelta 2004 on noin 78 prosenttia.

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2001 käräjäoikeuksissa käsiteltiin loppuun 266 saneeraushakemusta. Saneerausmenettely aloitettiin 167 tapauksessa, mikä on noin 63 prosenttia loppuun käsiteltyjen hakemusten määrästä. Näistä saneerausohjelma vahvistettiin 127 tapauksessa, mikä on noin 76 prosenttia aloitetuista menettelyistä.

Konkurssi- ja yrityssaneerausrekisterin mukaan vuonna 2002 vireille tulleista saneeraushakemuksista (n=289) noin 63 prosenttia johti menettelyn aloittamiseen. Hakemuksista hylättiin noin 18 prosenttia. Aloitetuista me-

nettelyistä (n=183) 133 johti saneerausohjelman vahvistamiseen, mikä on noin 73 prosenttia aloitetuista menettelyistä.

Vuonna 2003 vireille tulleista saneeraushakemuksista (n=322) noin 67 prosenttia johti menettelyn aloittamiseen. Hakemuksista hylättiin noin 21 prosenttia. Aloitetuista menettelyistä (n=217) 151 johti saneerausohjelman vahvistamiseen.

Vuonna 2004 vireille tulleista saneeraushakemuksista (n=313) noin 66 prosenttia johti menettelyn aloittamiseen. Hakemuksista hylättiin noin 20 prosenttia. Aloitetuista menettelyistä (n=206) 128 johti saneerausohjelman vahvistamiseen. Ratkaisematta oli 18.5.2006 vielä kolme aloitettua saneerausmenettelyä.

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2004 vahvistetuissa saneerausohjelmissa varoja oli 78 miljoonaa ja velkoja oli 127 miljoonaa euroa. Saneerausvelalliset määrättiin vahvistettujen saneerausohjelmien mukaan maksamaan noin puolet saneerausveloistaan. Vuonna 2005 vahvistetuissa saneerausohjelmissa varoja oli 45 miljoonaa ja velkoja oli 97 miljoonaa euroa. Saneerausvelalliset määrättiin vahvistettujen saneerausohjelmien mukaan maksamaan veloista noin 44 miljoonaa euroa. Tilasto ei erottele toisistaan vakuusvelkoja ja tavallisia velkoja. Sitä, kuinka paljon vakuudettomille eli tavallisille veloille kertyy suorituksia, ei voida sen perusteella arvioida.

2.2. Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden lainsäädäntö

Yleistä

Erityisesti 1990-luvulla on useiden Euroopan maiden maksukyvyttömyyslainsäädännössä otettu käyttöön toiminnan tervehdyttämiseen ja jatkamiseen tähtäviä saneerausmenettelyjä vaihtoehdoksi yrityksen toiminnan päättämiseen tähtäävälle likvidatiomenettelylle (konkurssi). Menettelyt on pyritty yhteensovittamaan niin, että jatkamiskelpoinen yritystoiminta voitaisiin saneerata, kun taas kannattamattomat yritykset voitaisiin poistaa mahdollisimman nopeasti markkinoilta likvidatiomenettelyllä.

Maksukyvyttömyyslainsäädännön kehittäminen liittyy osaltaan Euroopan yhteisön yri-

tyspoliittiseen strategiaan. Yhteisön tavoitteena on muun muassa ylläpitää kestäväää talouskasvua sekä luoda uusia työpaikkoja. Vuonna 2000 pidetyssä Lissabonin huippukokouksessa Euroopan unioni asetti tavoitteekseen luoda unionista johtava talousalue vuoteen 2010 mennessä.

Kesäkuussa 2000 Euroopan yhteisön jäsenmaat ja komissio hyväksyivät pieniä yrityksiä koskevan eurooppalaisen peruskirjan (The European Charter for Small Enterprises), jossa ne sitoutuivat asettamaan "pienyrietykset etusijalle". Peruskirja sisältää kymmenen suositusta muun ohella yrittäjyyskoulutuksesta, verotuksesta ja rahoituksesta, paremmasta lainsäädännöstä sekä yrityksen nopeammasta ja halvemmasta perustamisesta.

Komissio järjesti vuonna 2001 yhteistyössä Alankomaiden talousasioista vastaavan ministeriön kanssa seminaarin, jonka aiheena oli liiketoiminnan epäonnistuminen. Seminaarissa tuotiin muun ohella esiin, että konkurssin tehneitä yrittäjiä pitäisi rohkaista aloittamaan uudelleen. Epäonnistuneilla yrittäjillä pitäisi olla tosiasiallinen mahdollisuus aloittaa uusi yritystoiminta, jollei yrittäjä ole syyllistynyt väärinkäytöksiin. Komission yritystoiminnan pääosasto julkaisi vuonna 2002 ”Taloudellisissa vaikeuksissa olevien yritysten avuksi — Yritysten saneerausta, konkurssia ja uutta alkua koskevat hyvät käytänteet ja periaatteet” -oppaan. Oppaassa todetaan muun ohella, että yritykset on pyrittävä saamaan tietoisiksi menettelyistä, joilla konkurssi voidaan välttää ja oikeusjärjestyksen olisi tarjottava mahdollisuus yrityksen saneeraukseen. Jos saneeraukseen ei ole mahdollisuutta, yrityksen myynti toimivana johtaa yleensä luotonantajien kannalta parhaaseen tulokseen. Jollei yrityksellä ole tulevaisuutta, sen omaisuus on muutettava rahaksi nopeasti ja tehokkaasti.

Syksyllä 2003 komission yritystoiminnan pääosasto julkaisi asettamansa työryhmän laatiman ”Rakenneuudistus, konkurssi ja uusi alku” — raportin (Best project on restructuring, bankruptcy and a fresh start). Raportti sisältää suosituksia muun muassa mahdollisimman varhaisesta puuttumisesta taloudellisiin vaikeuksiin, oikeusjärjestelmästä ja uudesta alusta.

Edelleen komissio julkaisi tammikuussa

2003 vihreän kirjan ”Yrittäjyys Euroopassa”. Kirjassa tuodaan esiin, että Eurooppa tarvitsee lisää uusia ja menestyviä yrityksiä, jotka haluavat hyötyä markkinoiden avautumisesta sekä ryhtyä luoviin ja innovatiivisiin liiketoimiin laajemmassa mittakaavassa. Yrittäjyys synnyttää osaltaan työpaikkoja ja kasvua. Uusia työpaikkoja luovat yhä enemmän uudet ja pienet yritykset kuin suuret. Kirjassa nimetään kolme keskeistä toimintakokonaisuutta pyrittäessä kohti yrittäjyyden yhteiskuntaa. Nämä ovat esteiden poistaminen yritysten kehittymiseltä ja kasvulta, yrittäjyyden riskien ja siitä saatavan palkkion tasapainottaminen, mikä tarkoittaa muun ohella konkurssin negatiivisten vaikutusten vähentämistä. Toimintakokonaisuuteen kuuluu lisäksi yrittäjyyttä arvostava yhteiskunta.

Komission yritystoiminnan pääosasto on syksyllä 2004 käynnistänyt projektin, joka käsittelee epäonnistumisen leimaavuutta ja taloudellisia vaikeuksia koskevaa varhaisvaroitusta (Stigma of failure and early warning tool). Projektissa on tarkoitus laatia tietopaketti, jolla pyritään auttamaan yrittäjiä taloudellisissa vaikeuksissa ja saamaan heidät hakemaan apua ajoissa.

Muun muassa YK:n kansainvälisen kauppa-oikeuden toimikunta (UNCITRAL) on käsitellyt laajalti kysymystä yrityksen mahdollisuudesta saada rahoitusta tervehdyttämiseen tähtävään maksukyvyttömyysmenettelyn alkamisen jälkeen. Asian keskeistä merkitystä on korostettu myös muissa kansainvälisissä yhteyksissä. Keskustelua on käyty ennen muuta uuden rahoittajan aseman turvaamisesta joko etuoikeudella tai vakuudella.

Ruotsi

Ruotsissa yritysten saneerausta koskeva laki, Lag om företagsrekonstruktion (1996:764), tuli voimaan 1 päivänä syyskuuta 1996.

Hakemuksen tuomioistuimelle saneerausmenettelyn aloittamisesta voi tehdä sekä velallinen että velkoja. Saneerausmenettely voidaan aloittaa, jos velallinen on maksukyvytön tai velallista uhkaa maksukyvyttömyys eikä ole perusteltua syytä olettaa, ettei saneerauksen tarkoitusta voida saavuttaa.

Velallisen on hakemuksessaan esitettävä

muun muassa selvitys taloudellisten vaikeuksien syistä sekä siitä, kuinka liiketoimintaa on tarkoitus jatkossa harjoittaa ja kuinka asiassa saadaan aikaan velkojien kanssa ratkaisu. Lisäksi velallisen on tehtävä ehdotus selvittäjästä (rekonstruktor).

Jos tuomioistuin päättää saneerausmenettelyn aloittamisesta, se määrää samalla yhden tai useamman selvittäjän. Tuomioistuin määrää myös velkojainkuulustelun (borgenärsammanträde) ajankohdan. Se pidetään yleensä kolmen viikon kuluessa saneerausmenettelyn aloittamisesta. Selvittäjän on viikon kuluessa saneerausmenettelyn aloittamisesta tehtävä selvitys velkojille muun muassa velallisen taloudellisesta tilanteesta, taloudellisten vaikeuksien syistä ja siitä, kuinka toimintaa voidaan saneerata. Tuomioistuimessa toimitettavassa velkojainkuulustelussa velkojilla on tilaisuus ottaa kantaa saneerausmenettelyn jatkamiseen. Jos saneerausmenettelyä jatketaan, tuomioistuimen on velkojan vaatimuksesta määrättävä velkojatoimikunta (borgenärskommitté).

Saneerausmenettelyn aikana selvittäjä tutkii, voidaanko ja millä tavoin velallisen liiketoimintaa jatkaa sekä onko edellytyksiä saneerausvelkoja koskevien velkajärjestelyjen aikaansaamiseksi. Selvittäjän on laadittava yhteistyössä velallisen kanssa saneerausohjelma (rekonstruktionsplan).

Saneerausmenettelyn alettua saneerausvelallinen ei saa ilman selvittäjän suostumusta esimerkiksi maksaa ennen menettelyn aloittamista syntyneitä velkojaan, sitoutua uusiin velvoitteisiin eikä luovuttaa sellaista omaisuutta, jolla on olennainen merkitys velallisen liiketoiminnalle. Tietyin edellytyksin velkoja saa kuitata saatavansa saneerausvelalliselle olevaa velkaansa vastaan. Kuittausoikeus koskee myös erääntymättömiä saattavia.

Velallisen hakemuksesta tuomioistuin voi vahvistaa saneerausmenettelyssä niin sanotun yleisen akordin (offentligt ackord). Akordissa velkojien tulee saada vähintään 25 prosenttia saatavansa määrästä, paitsi jos kaikki velkojat suostuvat pienempään jako-osuuteen tai pienemmän jako-osuuden vahvistamiseen on erityinen syy. Tämä vähimmäisjako-osuus on maksettava vuoden kuluessa akordin vahvistamisesta, jolleivät velkojat suostu pidem-

pään maksuaikaan. Akordi voi tarkoittaa myös sitä, että velallinen saa maksuajan lykkäystä.

Jos velkojat saavat vähintään 50 prosenttia saatavansa määrästä, akordi voidaan vahvistaa, jos sen on hyväksynyt vähintään kolme viidesosaa äänestäneistä velkojista ja heidän saatavansa ovat vähintään kolme viidesosaa äänioikeutettujen saatavien yhteenlasketusta määrästä. Jos jako-osuus on pienempi kuin 50 prosenttia, vaaditaan akordin hyväksymiseen vähintään kolmen neljäsosan kannatus.

Ruotsissa yrityssaneeraushakemusten määrä on ollut vähäinen. Yrityssaneerauksen käytettävyyttä on pyritty edistämään etuoikeuksia (Lag om ändring i förmånsrättslagen, 2003:535, voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004) ja palkkaturvaa koskevilla uudistuksilla (Lag om ändring i lönegarantilagen, 2005:273, voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2005).

Norja

Norjassa yritystoiminnan velkojen järjestelystä (gjeldsforhandling) on säännökset konkurssilaisissa (Lov om gjeldsforhandling og konkurs, konkursloven), joka tuli voimaan 1 tammikuuta 1986.

Hakemuksessaan velallisen on pyydettävä joko vapaaehtoista velkajärjestelyä (frivillig gjeldsordning) tai pakkoakordia (tvangsakord) koskevien neuvottelujen aloittamista. Jos hakemus hyväksytään, tuomioistuin asettaa velkojatoimikunnan (gjeldsnemnd). Velkojatoimikunnan ehdotuksesta tuomioistuin määrää valvojan (revisor).

Menettelyn aloittaminen ei rajoita velallisen määräysvaltaa, mutta velkojatoimikunta valvoo velallisen toimintaa. Velallinen ei saa ilman velkojatoimikunnan suostumusta esimerkiksi ottaa uutta velkaa eikä myydä tai vuokrata sellaista omaisuutta, jolla on velallisen toiminnalle olennainen merkitys.

Velkojatoimikunta selvittää yhteistyössä valvojan kanssa velallisen varat ja velat. Jos velkojatoimikunta katsoo, ettei vapaaehtoiselle velkajärjestelylle tai pakkoakordille ole edellytyksiä, sen on jätettävä selvitys asiasta tuomioistuimelle. Tällöin tuomioistuin päättää menettelyn lakkaamisesta ja asettaa velal-

lisen konkurssiin. Jos edellytyksiä velallisen toiminnan järjestämiseen on, velkojatoimikunta laatii selvityksen, joka sisältää tiedot muun muassa velallisen taloudellisesta tilanteesta ja takaisinsaanneista. Velkojatoimikunnan on avustettava velallista velkojen järjestelyä koskevan ehdotuksen laatimisessa. Jos velallisen liiketoimintaa on tarkoitus jatkaa, ehdotuksessa on selvitettävä mahdollisuudet saada liiketoiminta jatkossa kannattavaksi.

Ehdotus vapaaehtoisesta velkajärjestelystä voi sisältää maksujen lykkäyksen, velkojen alentamisen, likvidaation, likvidaatioakordin tai näiden toimenpiteiden yhdistelmän. Järjestelyjen ulkopuolelle jäävät muun muassa etuoikeutetut velat ja panttivelat. Jos velkojatoimikunta hyväksyy velallisen ehdotuksen, sen on lähetettävä se tiedoksi velkojille. Ehdotukseen on liitettävä velkojatoimikunnan lausunto, joka sisältää muun muassa tiedon siitä, millainen velallisen tilanteen oletetaan olevan konkurssitilanteessa. Jos velkojat eivät hyväksy velallisen ehdotusta, velallinen voi tehdä uuden ehdotuksen tai hakea pakkoakordia.

Ehdotus pakkoakordista voi sisältää maksujen lykkäyksen, etuoikeudettomien velkojen alentamisen, likvidaatioakordin tai näiden toimenpiteiden yhdistelmän. Velallisen on pakkoakordissa maksettava vähintään 25 prosenttia velkojen saatavista. Velkojatoimikunnan on lähetettävä velallisen ehdotus kaikille tunnetuille velkojille. Ehdotukseen on liitettävä velkojatoimikunnan lausunto, joka sisältää muun muassa tiedon siitä, millainen velallisen tilanteen oletetaan olevan konkurssitilanteessa. Jos velkojat ehdotuksen mukaan saavat vähintään 50 prosenttia saatavansa määrästä, akordin hyväksyminen edellyttää, että sen on hyväksynyt vähintään kolme viidesosaa äänestäneistä velkojista ja heidän saatavansa on vähintään kolme viidesosaa äänioikeutettujen velkojen yhteenlasketuista saatavista. Jos velkojat saavat saatavistaan alle 50 prosenttia, akordin hyväksyminen edellyttää, että ehdotusta kannattaa vähintään kolme neljäsosaa äänestykseen osallistuneista velkojista ja että heidän saatavansa on vähintään kolme neljäsosaa äänioikeutettujen velkojen saatavien yhteismäärästä. Jos tuomioistuin ei vahvista pakkoakor-

dia, se asettaa velallisen konkurssiin.

Tanska

Tanskan konkurssilaisissa (Konkursloven) on säännökset maksujen lakkauttamisesta (betalingsstandsning). Nykyisessä muodossaan lain toisessa luvussa oleva säännöstö maksujen lakkauttamisesta on ollut voimassa vuodesta 1984.

Maksujen lakkautusilmoitus edeltää mahdollista sopimusta velkojen kanssa, pakkoakordia, yksityishenkilön velkajärjestelyä tai konkurssia. Lakkautusilmoituksen olennainen sisältö on, että velallinen saa tietyn rauhoitusajan perintätoimilta pyrkiäkseen sopimusjärjestelyyn velkojensa kanssa tai saadaakseen pakkoakordin. Maksujen lakkautus voi tulla ratkaistavaksi myös siinä vaiheessa, kun velkoja on hakenut velallisen asettamista konkurssiin.

Vain velallinen voi hakea maksujen lakkautusta ilmoittamalla siitä tuomioistuimelle. Ilmoituksen tulee sisältää ehdotus valvojaksi (tilsyn). Tuomioistuin määrää valvojan, jonka tulee viikon kuluessa määräyksestään ilmoittaa asiasta velkojille. Tuomioistuin määrää velkojainkokouksen (møde med fordringshaverne), joka pidetään kolmen viikon kuluessa maksujen lakkautusilmoituksesta. Se päättää menettelyn pysyttämisestä valvojan kertomuksen perusteella ja kuultuaan velkojia. Jos maksujen lakkautus jatkuu, velkojat voivat pyytää tuomioistuinta määräämään velkojatoimikunnan (kreditorudvalg).

Maksujen lakkautus ei rajoita velallisen määräysvaltaa. Velallinen ei saa kuitenkaan tehdä merkittäviä oikeustoimia ilman valvojan lupaa. Erityisen merkittävistä oikeustoimista valvojan on ilmoitettava etukäteen mahdolliselle velkojatoimikunnalle. Velallinen voi maksaa velkojaan menettelyn aikana lähinnä vain etuoikeusjärjestyksen mukaisesti.

Tuomioistuin päättää menettelyn lakkaamisesta, jos velkojen kanssa ei päästä sopimukseen tai jos pakkoakordineuvottelut, velkajärjestely tai konkurssimenettely aloitetaan taikka jos maksujen lakkautus on kestänyt kolme kuukautta. Tuomioistuin voi kuitenkin pidentää maksujen lakkautusaikaa kolme

kuukautta kerrallaan kuultuaan valvojaa ja mahdollista velkojatoimikuntaa. Menettely voi kestää enintään vuoden.

Maksujen lakkautuksen aikana velallisen on toimitettava tuomioistuimelle hakemus pakkoakordimenettelyksi ja laadittava sen oheen ehdotuksensa velkoja koskevaksi akordiksi. Lisäksi jo hakemusvaiheessa edellytetään, että 40 prosenttia velkojista sekä lukumäärän että saatavan määrän perusteella laskettuna hyväksyy pakkoakordimenettelyn.

Pakkoakordimenettelyyn määrätään yleensä kaksi selvittäjää (tillidsmænd), joiden tehtävänä on laatia velallisen taloudellisesta tilanteesta selvitys. Selvitykseen tulee sisällyttää muun muassa arvio akordin toteutumismahdollisuudesta sekä siitä, millainen velkojien jako-osuus olisi mahdollisessa konkursissa.

Pakkoakordimenettely voi sisältää etuoikeudettomien velkojen alentamisen, likvidatioakordin tai maksujen lykkäyksen. Tietyt velat, muun muassa vakuusvelat vakuuden kattamalta osalta, jäävät pakkoakordimenettelyn ulkopuolelle.

Pakkoakordimenettelyssä velkojien on saatava vähintään 25 prosenttia saatavansa määrästä, jolleivät velkojat suostu alempaan määrään tai asiassa ole erityisiä syitä, joiden vuoksi 25 prosentin vaatimuksesta voitaisiin luopua. Pakkoakordin hyväksyminen edellyttää, että sitä kannattavat vähintään 60 prosenttia äänestykseen osallistuneista velkojista ja äänioikeutettujen saatavien yhteenlasketusta määrästä.

Pakkoakordin vähimmäisjako-osuus alennettiin 1.10.2005 lukien 10 prosenttiin (Lov nr 365 af 24/05/2005).

Saksa

Saksassa on ollut voimassa vuoden 1999 alusta lukien yksi yhtenäinen maksukyvyttömyysmenettely, jonka puitteissa toteutetaan joko yrityksen toiminnan uudelleenjärjestely (saneeraus) tai sen lopettaminen (likvidatio). Menettelyä koskevat säännökset sisältyvät konkurssilakiin (Insolvenzordnung 1994).

Jos oikeushenkilö on tullut maksukyvyttömäksi tai ylivelkaiseksi, sen vastuuhenkilöil-

lä on velvollisuus yhtiölainsäädännön mukaan hakeutua maksukyvyttömyysmenettelyyn. Hakemus on tehtävä kolmen viikon kuluessa perusteen ilmaantumisesta. Velvollisuuden laiminlyönti on sanktioitu.

Velallinen voi saada maksukyvyttömyysmenettelyn vireille ylivelkaisuuden, maksukyvyttömyyden tai uhkaavan maksukyvyttömyyden perusteella. Velkojan hakemuksen edellytyksenä on lisäksi, että tällä on oikeusuojan tarve menettelyn vireille saamiseen.

Hakemuksen vireille tultua tuomioistuin määrää yleensä väliaikaisen pesänhoitajan (Vorläufiger Insolvenzverwalter). Tuomioistuin voi muun muassa kieltää velallista luovuttamasta omaisuuttaan tai määrätä, että velallinen hankkii omaisuuden luovuttamiseen väliaikaisen pesänhoitajan suostumuksen. Se voi myös päättää, että velallinen menettää vallintaoikeutensa omaisuuteensa ja määräysvalta siirtyy väliaikaiselle pesänhoitajalle. Väliaikaisen pesänhoitajan tehtävänä on velallisen omaisuudesta huolehtiminen ja liiketoiminnan jatkaminen. Hänen tehtävänä on myös vahvistaa, että menettelyn alkamiseen on edellytyksiä ja että velallisen varat riittävät menettelykustannuksiin. Lisäksi väliaikaisen pesänhoitajan tulee selvittää, onko velallisen liiketoiminnan jatkamiseen edellytyksiä.

Jos tuomioistuin hyväksyy maksukyvyttömyysmenettelyä koskevan hakemuksen ja aloittaa menettelyn, se määrää samalla pesänhoitajan (Insolvenzverwalter). Menettelyn aloittaminen merkitsee, että velallinen menettää vallintaoikeutensa omaisuuteensa ja määräysvalta siirtyy pesänhoitajalle.

Tuomioistuin määrää menettelyn aloittaessaan myös velkojainkokouksen (Gläubigerversammlung). Kokouksessa päätetään liiketoiminnan jatkamisesta tai lopettamisesta. Päätös tehdään pesänhoitajan laatiman selvityksen perusteella. Kokous tulisi pitää kuuden viikon kuluessa ja se on pidettävä viimeistään kolmen kuukauden kuluessa aloittamispäätöksestä. Tuomioistuin voi asettaa myös velkojatoimikunnan (Gläubigerschuss).

Ennen maksukyvyttömyysmenettelyn alkamista syntyneiden velkojen maksaminen ja perintä keskeytyy. Edellytyksiä yrityksen saneeraukselle luodaan lisäksi säännöksiin, joil-

la rajoitetaan vakuusvelkojen oikeuksia. Tietäen edellytyksin velkoja saa kuitata saatavansa velalliselle olevaa velkaansa vastaan.

Saneerausohjelmaehdotuksen voivat tehdä pesänhoitaja ja velallinen. Lakiin sisältyy vain vähän määräyksiä siitä, mitä saneerausohjelman tulee sisältää. Ohjelmasta tulee käydä ilmi saneeraustoimenpiteet ja se, kuinka ohjelma vaikuttaa velkojen oikeuksiin.

Saneerausohjelmassa velkojat jaetaan ryhmiin. Eryyisesti on tehtävä ero vakuusvelkojen ja vakuudettomien sekä viimesijaisten velkojen välillä. Jokaisen velkojaryhmän on hyväksyttävä ohjelma. Velkojaryhmän hyväksyminen edellyttää, että enemmistö äänestykseen osallistuneista velkojista äänestää ohjelman hyväksymisen puolesta. Enemmistö lasketaan sekä äänestäneiden velkojen lukumäärän että velkojen saatavamäärän perusteella. Äänestyksen jälkeen tuomioistuin päättää ohjelman vahvistamisesta. Ohjelma voidaan tietäen edellytyksin vahvistaa, vaikka enemmistöä ei olisi saavutettu kaikissa velkojaryhmissä. Tuomioistuin voi yksittäisen velkojan vaatimuksesta jättää ohjelman vahvistamatta, jos velkoja näyttää, että hänen asemansa on ohjelmassa heikompi kuin mitä se olisi ilman ohjelmaa.

Tietäen edellytyksin tuomioistuin voi velallisen vaatimuksesta päättää, että velallinen säilyttää määräysvaltansa (Eigenverwaltung). Velallishallinnon ehtona on, ettei se saa johtaa menettelyn viivästymiseen eikä aiheuttaa muuta haittaa velkojille. Jos tuomioistuin on hylännyt velallisen hakemuksen, ensimmäinen velkojainkokous voi päättää, että tuomioistuimen on määrättävä velallishallinto. Määrätyin edellytyksin tuomioistuin voi lakkauttaa velallishallinnon, jos velkojainkokous tai velallinen sitä vaatii. Myös yksittäisellä velkojalla on tiettyjen ehtojen nojalla oikeus vaatia velallishallinnon lakkauttamista. Velallishallintoon määrätään aina ulkopuolinen henkilö valvojaksi (Sachwalter), jonka tehtävänä on tutkia velallisen taloudellinen tilanne ja valvoa velallisen toimintaa menettelyn aikana. Valvojalla on velvollisuus ilmoittaa velkojille ja tuomioistuimelle havaitsemistaan toimista, joista voi aiheutua haittaa menettelylle. Tiettyihin toimiin velallinen tarvitsee joko valvojan tai mahdollisen velkojatoimikunnan suostumuksen.

2.3. Nykytilan arviointi

Yleistä

Suomessa on erilaisia maksukyvyttömyys-tilanteita ja velallisryhmiä varten erilaisia menettelyjä. Yksityishenkilön velkajärjestely on tarkoitettu maksukyvyttömille yksityishenkilöille ja järjestelmän tarkoituksena on antaa heille mahdollisuus selviytyä veloitaa. Velkojille pyritään turvaamaan mahdollisimman suuri osuus heidän saatavistaan. Velkajärjestely voidaan myöntää myös elinkeinotoimintaa harjoittavalle velalliselle, jos velkaongelmat liittyvät hänen yksityistalouteensa. Jos vaikeudet liittyvät elinkeinotoimintaan, elinkeinonharjoittajana toimiva luonnollinen henkilö voi hakeutua yrityksen saneeraukseen.

Konkurssi on oikeudellinen menettely, jossa velallisen omaisuus muutetaan rahaksi ja saadut varat jaetaan yrityksen kaikkien velkojen kesken. Konkursivelallisista suurin osa on yrityksiä, mutta menettelyn kohteena voivat olla myös yksityishenkilöt.

Yrityksen saneerauksen tavoitteena on parantaa taloudellisiin vaikeuksiin joutuneiden, mutta elinkelpoisten yritysten edellytyksiä selviytyä taloudellisista vaikeuksistaan. Saneerauksella pyritään välttämään tarpeettomia konkurssseja. Saneerausohjelmassa määrätään niistä toimista, joiden avulla yritystoiminnan jatkamisen pitäisi olla mahdollista. Olennainen osa saneerausohjelmaa ovat yrityksen velkoihin kohdistettavat velkajärjestelyt.

Yrityssaneerauslainsäädäntö on nyt ollut voimassa kolmetoista vuotta. Lainsäädäntöä pidetään yleisesti tarpeellisena ja toimivana. Tarkoituksenmukainen valikoituminen saneerauksen ja konkurssin välillä ei kuitenkaan ole kaikin osin toteutunut, koska merkittävä osa hakemuksista ei johda onnistuneeseen saneeraukseen. Suurimpana syynä tähän on se, että moni yritys hakeutuu saneeraukseen niin myöhäisessä vaiheessa, ettei yritystä voida enää tervehtyä.

Yrityksen saneerauskelpoisuuden arviointi on tuottanut vaikeuksia, mihin on osaltaan vaikuttanut se, että saneeraushakemusten laatu on usein ollut heikko. Hakemukseen liitettävästä tilintarkastajan selvityksestä ei usein-

kaan ole riittävästi apua harkittaessa saneerausmenettelyn aloittamisen edellytyksiä. Ongelmana ovat olleet myös saneeraushakemusten pitkät käsittelyajat käräjäoikeuksissa, mihin tärkeimpinä syinä ovat olleet hakemusten puutteellisuus ja asioiden riittävyys.

Merkittävä epäkohta syntyy siitä, että yritysten maksukyky on usein niin heikko, että yritysten velkaantuminen jatkuu saneerausmenettelyn aikana siitä huolimatta, että yritys voi jättää saneerausvelkansa maksamatta. Osassa saneerausohjelmia on keskitytty saneerausvelkojen leikkaamiseen eikä yrityksen toiminnalliseen saneeraukseen ole kiinnitetty riittävästi huomiota. Moni saneerausohjelma myös keskeytyy ja yritys asetetaan konkurssiin.

Lain soveltamisala

Saneerausmenettely on kaikenlaisten yritysten käytettävissä. Yrityksen koolla ei myöskään ole merkitystä. Saneerausmenettelyn kohteena voi siten olla yksityinen elinkeinonharjoittaja, ammatinharjoittaja, maatalouden- tai kalastuksenharjoittaja, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö, osuuskunta, asunto-osakeyhtiö tai taloudellista toimintaa harjoittava yhdistys kuten asumisoikeusyhdystys.

Yrityssaneerailain soveltamisalan ulkopuolelle on rajattu tiettyjä erityislainsäädännön piiriin kuuluvia yhteisöjä. Tällaisia ovat luottolaitostoinnasta annetussa laissa (1607/1993) tarkoitettu luottolaitos, vakuutus- tai eläkelaitos, selvitystilassa oleva yhtiö ja osuuskunta. Talletuspankki voi kuitenkin olla saneerausmenettelyn kohteena niin kuin talletuspankin toiminnan väliaikaisesta keskeyttämisestä annetussa laissa (1509/2001) säädetään. Vakuutusyhtiölaki (1062/1979) sisältää säännökset vakuutusyhtiön tervehtytämistä.

Yrityssaneerailakia säädettäessä arvioitiin, että saneerausmenettelyllä tulisi olemaan tärkein merkitys keskikokoisille ja sitä suuremmille yrityksille. Laki tuli voimaan 1990-luvun laman aikana ja lain voimassaolon alkuvuosina saneerausmenettelyn kohteena olivat erityisesti suuria yrityksiä. Viime vuosina yrityssaneerausta hakeneet yritykset ovat suurelta osin olleet pieniä. Kysymys on pää-

asiassa yrityksistä, jotka EU:n komission suosituksen mukaan luetaan niin sanottuihin mikroyrityksiin, joilla on enintään 9 työntekijää.

Pienten yritysten ongelma on usein se, että niissä ei voida toteuttaa ainakaan kovin merkittävää toiminnallista saneerausta. Saneerausvelkojen tuntuva järjestely on usein tarpeen, jotta toimintaa voitaisiin jatkaa. Velkajärjestelyjen käytön arvioitiinkin lakia säädettäessä olevan erityisen tarpeen pienille yrityksille.

Laissa on otettu huomioon se, että sen piiriin kuuluu monenlaisia yrityksiä eikä samanlainen saneerausmenettely ole kaikkien osalta tarpeen. Lakiin sisältyvät säännökset yksinkertaistetusta saneerausmenettelystä, jossa saneeraus voidaan toteuttaa muun muassa velallisyrittäjän koko ja velkojen lukumäärä huomioon ottaen mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Erityisesti pienimuotoisempaa yritystoimintaa varten on säännös, jonka nojalla saneerausohjelma voidaan vahvistaa nopeasti kaikkien velkojen suostumuksella. Säännöksen soveltaminen on kuitenkin ollut vähäistä.

Yksityisen elinkeinonharjoittajan asema

Maksuvaikkeuksiin joutunut elinkeinonharjoittaja voi selviytyäkseen taloudellisista vaikeuksistaan hakea yrityssaneerausta tai yksityishenkilön velkajärjestelyä. Velkoja voidaan periä myös ulosoton kautta.

Yrityksen saneerauksessa elinkeinonharjoittajan omaisuus ja velat kuuluvat samaan varallisuuspiiriin ja saneerausohjelmassa järjestellään kaikki elinkeinonharjoittajan velat. Saneerausohjelmalla elinkeinonharjoittajan tulee maksaa veloistaan vähintään saman verran kuin mitä velkojat saisivat jako-osuutena konkurssissa. Jotta saneerausmenettely tulisi kysymykseen, veloista on pystyttävä maksamaan ainakin osa. Velkojen maksuvollisuutta ei yrityssaneerauksessa voida poistaa kokonaan, vaikka velallisella ei olisi konkurssissa realisoitavaa omaisuutta.

Yksityishenkilön velkajärjestelyllä puolestaan voidaan lieventää elinkeinotoiminnan epäonnistumisen seuraamuksia. Velkajärjestelyssä velalliselle vahvistetaan yleensä viiden vuoden pituinen maksuohjelma, joka

koskee hänen kaikkia velkojaan. Elinkeinotoiminnan aikana yksityishenkilön velkajärjestely voi tulla kyseeseen vain silloin, kun elinkeinonharjoittajan taloudelliset vaikeudet liittyvät yksityistalouden velkoihin, mutta elinkeinotoiminta itsessään on kannattavaa. Tällöin velkajärjestely kattaa vain yksityistalouden velat. Lisäksi vaaditaan, ettei elinkeinotoimintaan liittyvien velkojen maksamiseen liity erityisiä ongelmia.

Elinkeinonharjoittajan omistusasunnon säilyttäminen määräytyy osittain eri periaatteiden mukaan riippuen siitä, onko kysymyksessä yritysaneeraus vai yksityishenkilön velkajärjestely. Yhteistä on se, että kummasakin menettelyssä asunnon säilyttäminen edellyttää vakuusvelan maksamista kokonaan. Merkitystä ei ole sillä, mihin tarkoitukseen otetun velan vakuutena asunto on. Vakuusvelan ehtoja voidaan jonkin verran järjestellä, mutta sen pääomaa ei voida alentaa.

Vakuudettomien eli tavallisten velkojen maksuvelvollisuudessa on eroja sen suhteen, miten asunnon velaton arvo vaikuttaa maksuvelvollisuuteen. Saneerausmenettelyssä elinkeinonharjoittaja voi säilyttää asuntonsa, mutta jos asunnossa on velatonta arvoa, konkurssivertailusta seuraa, että myös velaton arvo otetaan huomioon velallisen saneerausohjelmassa. Velallisen on siis maksettava tavallisia velkojaan asunnon velatonta arvoa vastaava määrä. Yksityishenkilön velkajärjestelyssä asunnon säilyttäminen on mahdollista, jos velallisen maksuvara riittää asuntoa rasittavan vakuusvelan maksamiseen ja jos velallinen voi sen lisäksi maksaa tavallisia velkojaan laissa säädetyn määrän.

Oikeusministeriön työryhmän mietintöön sisältyvässä eriävässä mielipiteessä ja eräissä mietinnöistä annetuissa lausunnoissa on tuotu epäkohtana esiin, että elinkeinonharjoittaja ei voi päästä yksityishenkilön velkajärjestelyyn, kun hän ei selviydy toiminnassaan syntyneistä veloista, vaikka nämä velat järjestelemällä toiminta muuttuisi kannattavaksi. Lisäksi on katsottu, että yritysaneerauksen ja velkajärjestelyn erot omistusasunnon säilyttämisen osalta eivät ole hyväksyttäviä vertailtaessa palkansaajan ja elinkeinonharjoittajan asemaa.

Yksityishenkilön velkajärjestelyn myöntäminen edellyttää, että kannattamaton elinkei-

notoiminta on joko lopetettu kokonaan tai ainakin toiminnassa on selkeä katko, jonka jälkeen toiminnan käynnistäminen tapahtuu uudelta pohjalta. Vaatimusta elinkeinotoiminnan lopettamisesta voidaan pitää perusteltuna silloin, kun toiminta on kannattamatonta eikä se ole saneerattavissa. Elinkeinotoiminnan jatkaminen samanaikaisesti siihen liittyvien velkojen järjestelyn tai jopa velkojen maksuvelvollisuuden poistamisen kanssa voisi vähentää halukkuutta hoitaa elinkeinotoimintaan liittyviä velvoitteita. Velkajärjestelymahdollisuus haittaisi tervettä kilpailua, kun elinkeinotoimintaan liittyvät velat järjestettäisiin ilman toiminnan jatkamiskelpoisuuden selvittämistä. Samoin vaikuttaisi se, jos yritysaneerauksessa elinkeinonharjoittajan omistusasunnon mahdollinen velaton arvo luettaisiin samassa laajuudessa elinkeinonharjoittajan hyväksi kuin velkajärjestelyssä, mutta samaan aikaan järjestettäisiin toimintaan liittyviä lakisääteisiä velvoitteita ja muita velkoja.

Elinkeinotoiminnan jatkamismahdollisuuksia on ulosottolain säännöksiin pyritty parantamaan muun muassa sillä, että velallisen erottamisetu kattaa melko laajasti elinkeinotoiminnassa tarvittavan omaisuuden. Vuoden 2007 alussa voimaan tulevan ulosottolain uudistuksen (469/2006) tavoitteena on ollut löytää keinoja toimittaa ulosotto tavalla, joka aiheuttaa mahdollisimman vähän haittaa velallisen yritystoiminnalle. Uusien säännösten mukaan elinkeinotulon suoja, joka nykyisin koskee vain luonnollista henkilöä, koskee kaikenlaista yksityisen elinkeinonharjoittajan saamaa tuloa. Ulosmittauksen määrää saadaan rajoittaa, jos se mahdollistaa toiminnan jatkamisen eikä olennaisesti vaaranna velkojan etua. Sama mahdollisuus laajenee koskemaan myös yhtiöitä.

Ulosottovelallisena olevan elinkeinonharjoittajan velat ovat usein veroja ja muita julkisoikeudellisia maksuja. Nämä vanhenevat viidessä vuodessa lopullisesti, joten tilanne paranee, jollei elinkeinonharjoittajalla ole muitakin velkoja tai jollei hän velkaannu edelleen.

Saneerauskelpoisuuden arviointi

Edellytykset ja esteet. Saneerauslainsää-

dännön tavoitteena on, että saneerausmenettely käynnistettäisiin niin varhaisessa vaiheessa, että yritys on vielä tervehdytettävissä. Tämän vuoksi menettely on mahdollista aloittaa, kun yritystä uhkaa maksukyvyttömyys. Jos velallinen tekee hakemuksen vähintään kahden merkittävän velkojansa kanssa, saneerausmenettelyn aloittamiseksi ei tarvitse esittää selvitystä uhkaavasta maksukyvyttömyydestä. Jos saneerausmenettelyä hakee velkoja tai todennäköinen velkoja uhkaavan maksukyvyttömyyden perusteella, hakijan on selvitettävä, että saneerausmenettely on tarpeen hakijan huomattavan taloudellisen edun turvaamiseksi.

Saneerausmenettelyn hakijana on yleensä velallinen. Velallisen ja velkojan tekemiä yhteishakemuksia tai pelkästään velkojen tekemiä hakemuksia on tehty vähän. Uhkaavan maksukyvyttömyyden perusteella yrityssaneerausta on tiettävästi haettu varsin harvoin. Tavallista on, että yritys on saneerausta hakiessaan maksukyvytön. Tällöin saneerausmenettelyn aloittaminen edellyttää olettamusta siitä, että velallisen maksukyvyttömyys voidaan saneerausohjelman avulla poistaa tai sen uusiutuminen torjua muutoin kuin lyhytaikaisesti.

Saneerausmenettelyn aloittamiseksi maksukyvyttömänkin velallisen taloudellisen tilanteen on oltava sellainen, että velallinen selviytyy saneerausmenettelyn kustannuksista ja menettelyn aikana syntyvistä veloistaan. Merkittävin menettelystä johtuva kustannuserä on selvittäjän palkkio ja muut selvittäjän tehtävistä aiheutuvat kustannukset. Velallisen varojen puute ei kuitenkaan estä saneerausmenettelyä, jos esimerkiksi joku velkojista sitoutuu vastaamaan menettelyn kustannuksista. Menettelyn aikana syntyvät velat ovat laissa tarkemmin säädettyin edellytyksin velallisen konkurssissa etuoikeutettuja eli turvattu tavallisia saneerausvelkoja paremmin. Tämän vuoksi on tärkeää, että huonon taloudellisen ennusteen omaavan velallisen saneerausta ei aloiteta tai että se keskeytetään mahdollisimman pian sen jälkeen, kun tilanne selviää. Muussa tapauksessa menettelyn aikana syntyneet velat heikentävät saneerausvelkojen asemaa konkurssissa.

Laissa säädetty saneerausmenettelyn esteet voidaan ottaa huomioon myös menettelyn

alettua, ja menettely voidaan keskeyttää tällaisen syyn ilmaannuttua. Poikkeuksena on tilanne, jossa menettelyn aikana käy ilmi, että yritys on saneerauskelvoton. Jos tällöin on todennäköistä, että yrityksen varallisuus tai olennainen osa siitä voidaan myydä yhtenä kokonaisuutena, pakkoa konkurssimenettelyyn siirtymiseen ei ole. Yritysvarallisuuden luovutus ja kauppahinnan käyttäminen velkojen suorittamiseen on silloin mahdollista toteuttaa saneerausmenettelyssä.

Saneerausmenettelyä voidaan pyrkiä käyttämään väärin. Tästä on kysymys esimerkiksi silloin, kun velallisella ei ole tarkoitustakaan jatkaa yritystoimintaa vaan velallinen pyrkii hyötymään menettelyyn liittyvistä perintärajoituksista. Saneerausmenettelyn aloittamiselle on este, jos on perusteltua syytä olettaa, että hakemuksen pääasiallisena tarkoituksena on velkojan perintätoimien estäminen tai muu velkojan taikka velallisen oikeuden loukkaaminen. Velallisen tarkoitus joudutaan osoittamaan esittämällä selvitystä velallisen hakemusta edeltäneestä toiminnasta, esimerkiksi taloudellisen aseman tarkoituksellisesta heikentämisestä.

Saneeraus- ja konkurssihakemuksen samanaikainen vireilläolo. Usein yritys hakee saneerausta vasta sen jälkeen, kun velkoja on jättänyt velallista koskevan konkurssihakemuksensa käräjäoikeuteen. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2004 tehdyissä saneeraushakemuksissa noin 45 prosentissa oli konkurssihakemus vireillä saneeraushakemusta jätettäessä. Velalliselle, jota on haettu konkurssiin, on kuitenkin voitu useissa tapauksissa vahvistaa saneerausohjelma.

Saneerausohjelman epäonnistuminen. Sitä, miten hyvin saneeraukseen valikoituminen onnistuu, voidaan arvioida selvittämällä sitä, miten yritykset jatkavat toimintaansa saneerausohjelman vahvistamisen jälkeen.

Vuonna 2004 ilmestyneen tutkimuksen (Savolainen: Yrityssaneeraus — oikeustaloustieteellinen näkökulma menettelyvalintaan, Joensuu 2004, jäljempänä Savolainen 2004) mukaan saneerausyritysten lopettamisprosentti oli suuri. Tutkimuksen kohteena olivat vuosina 1996 — 1997 saneeraukseen hyväksytyt ja menettelyssä saneerausohjelman saaneet yritykset. Tutkimukseen sisällyneistä 203 saneeratusta yrityksestä 83 yritys-

tä (noin 41 prosenttia) oli ohjelman aikana lopettanut toimintansa. Saneeraus luokiteltiin onnistuneeksi, jos saneerausyritys harjoitti liiketoimintaa keskimäärin noin viisi vuotta saneerausohjelman vahvistamisen jälkeen.

Vuonna 2000 oikeusministeriössä laaditun selvityksen mukaan hieman yli 10 prosenttia yrityksistä, joiden saneerausohjelma oli vahvistettu vuosina 1995—1997, oli asetettu konkurssiin kahden vuoden kuluessa ohjelman vahvistamisesta (Tilastotietoja yrityssaneerausasioista ja yrityssaneerausmenettelyjä seuranneista konkurseista 9.5.2000).

Vuonna 2002 vireille tulleiden hakemusten osalta saneerausohjelman vahvistamisen jälkeen oli 30.12.2005 mennessä asetettu konkurssiin yhteensä 33 saneerausyritystä, mikä on noin 25 prosenttia vahvistettujen saneerausohjelmien määrästä (n=133). Näistä noin vuoden kuluessa oli asetettu konkurssiin 13 (9,7 prosenttia) ja kahden vuoden kuluessa lisäksi 15 muuta saneerausyritystä. Vastaava luku vuoden 2003 hakemusten osalta on yhteensä 26 saneerausyritystä. Määrä on noin 17 prosenttia vahvistettujen saneerausohjelmien määrästä (n=151). Näistä noin vuoden kuluessa saneerausohjelman vahvistamisesta oli asetettu konkurssiin 20 saneerausyritystä (13,2 prosenttia).

Oikeusministeriö on yhteistyössä konkursiasiamiehen toimiston kanssa selvittänyt vuosina 2002—2004 vireille tulleiden saneeraushakemusten osalta sellaisia tapauksia, joissa saneerausyritys oli jo puolen vuoden kuluessa saneerausohjelman vahvistamisesta asetettu konkurssiin. Tällaisia tapauksia oli kaikkiaan 17.

Saneerausohjelman vahvistamisen (n=17) ja konkurssiin asettamisen välinen aika oli lyhimmillään 33 päivää. Kuusi saneerausyritystä asetettiin konkurssiin kolmen kuukauden kuluessa ohjelman vahvistamisesta. Loput kymmenen asetettiin konkurssiin 91—176 päivän kuluttua ohjelman vahvistamisesta. Saneerausohjelmissa (n=16) velkojen akordiprosentit vaihtelivat 20—80 prosenttiin (mediaani 67 prosenttia). Ohjelmien kesto vaihteli neljästä vuodesta kymmeneen vuoteen.

Saneerausohjelmissa (n=16) tehdyn konkurssivertailun mukaan velkojen jako-osuudet hypoteettisessa konkurssissa olisivat jää-

neet selvästi alhaisemmiksi kuin mitä yritysten oli määrä maksaa velkojaan saneerausohjelmien mukaan. Arvioidut konkurssijako-osuudet vaihtelivat noin neljästä prosentista noin 20 prosenttiin. Kahdessa tapauksessa selvittäjä oli arvioinut, etteivät velkojat saisi yhtiön konkurssissa lainkaan jako-osuutta. Yhdessä tapauksessa selvittäjä oli arvioinut konkurssijako-osuudeksi enintään 3,9 prosenttia ja saneerausohjelman oli määrä tuottaa tavallisille veloille 32 prosenttia. Kun kyseinen yritys ohjelman vahvistamisen jälkeen asetettiin konkurssiin, pesänhoitajan arvion mukaan yleiselle velkojatalolle ei kertyisi lainkaan jako-osuutta.

Selvittäjiltä tiedusteltiin heidän näkemyksiään saneerauksen epäonnistumisen syistä. Viidessä tapauksessa syyksi ilmoitettiin se, että suunniteltu lisärahoitus ei ollut toteutunut. Lisärahoitusta yritysten oli ollut määrä saada osakkeenomistajilta tai pääomasijoittajilta. Saneerauksen epäonnistumiseen oli vaikuttanut myös se, ettei yrityksen liikevaihto ollut kehittynyt odotetulla tavalla eikä liiketoimintaa saatu riittävän laajaksi ja kannattavaksi.

Menettelyn valinta saneerauksen ja konkurssin välillä. Konkurssihakemusten yleisyyttä voidaan pitää yhtenä osoituksena siitä, ettei saneerausta haeta riittävän aikaisessa vaiheessa. Osa saneerausyrityksistä ajautuu pian saneerausohjelmien vahvistamisen jälkeen konkurssiin tai lopettaa muutoin toimintansa. Yritysten konkurssit saneerausmenettelyn tai saneerausohjelman aikana osoittavat, ettei menettelyn valinta saneerauksen ja konkurssin välillä ole tapahtunut tarkoituksenmukaisella tavalla. Konkurssissa voidaan menettää yrityksiä, joiden toiminta olisi ollut tervehdytettävissä, jos saneerausta olisi haettu pian taloudellisten vaikeuksien käytyä ilmi. Toisaalta on selvää, että aikainenaan hakeutuminen saneerausmenettelyyn ei pelasta yritystä, jos sen saneerauskelvottomuus johtuu esimerkiksi alalla vallitsevasta kireästä kilpailusta ja siitä johtuvasta liiketoiminnan katteen riittämättömyydestä tai markkina-aseman menetyksestä.

Siihen, etteivät yritykset hakeudu saneerausmenettelyyn riittävän ajoissa, voi vaikuttaa se, ettei yrityksissä tunnisteta taloudellisia vaikeuksia. Yrityksissä ei välttämättä ole riit-

tävästi tietoa saneerauksen mahdollisuuksista ja asiantuntemusta saneerausmenettelyyn hakeutumiseen. Lainsäädäntöä tarkistamalla asiantilaa ei voida juurikaan muuttaa. Sen sijaan tiedottamisen ja koulutuksen keinoin voidaan pyrkiä huolehtimaan siitä, että yritysten saatavilla on riittävästi tietoa saneerauksesta. Tällä voidaan vaikuttaa siihen, että yrityksen hakeutuvat saneerausmenettelyyn sellaisessa vaiheessa, jossa yrityksen taloudellinen tilanne voidaan vielä korjata. Tiedonsaantia voidaan lisätä esimerkiksi internetin ja TE-keskusten kautta. Käytännön toimet kuuluvat kauppa- ja teollisuusministeriölle. Myös yrittäjäjärjestöt tiedottavat jäsenkuntaansa.

Saneerausmenettelyn aloittamiskynnyksestä on esitetty erisuuntaisia mielipiteitä. Velkojat ovat esittäneet, että saneerausmenettelyn aloittamisen kynnyks on käytännössä muodostunut liian alhaiseksi. Siitä johtuu, että yrityssaneeraukseen hyväksytään hyvin heikossa taloudellisessa tilanteessa olevia yrityksiä. Epäonnistuneita saneerauksia ei velkojienkaan mukaan voida kokonaan välttää, mutta niiden määrä voisi olla vähennettävissä. Yrityksen saneerauskelpoisuudesta pitäisi olla vakuuttava selvitys ennen kuin saneeraus voidaan aloittaa. Velkojat kiinnittävät huomiota siihen, että saneerauksen epäonnistuminen aiheuttaa velkojille suurempia menetyksiä kuin konkurssi ilman sitä edeltävää saneerausmenettelyä. Konkurssiin päättyneissä saneerauksissa yritykset ovat poikkeuksetta lisävelkaantuneet menettelyn aikana. Velkaantumista on tapahtunut erityisesti veroja ja lakisääteisiä maksuja periville velkojille (niin sanotuille julkisvelkojille). Kun velallisen toiminta saneeraushakemuksen viireillä ollessa jatkuu normaalisti, omaisuuden luovutusten myötä myös yritysikiinnityksen haltijan asema voi heikentyä, vaikka lisävelkaantumista ei tapahtuisikaan.

Muun muassa Suomen Yrittäjät ja eräät saneerausmenettelyissä selvittäjinä toimivat henkilöt ovat esittäneet, että saneerausmenettelyn aloittamiskynnyksistä tulisi pikemminkin alentaa kuin korottaa. Maksuvaikeuksissa olevilla, mutta tervehdyttämiskelpoisilla yrityksillä tulisi olla oikeus päästä selvitystaroituksessa menettelyyn, jonka kuluessa yrityksen mahdollisuudet jatkaa toimintaansa

voitaisiin selvittää.

Tuomioistuinmenettely

Yrityssaneeraushakemusten käsittelyajat tuomioistuimissa erityisesti hakemuksen viireiltä saneerausmenettelyn aloittamista koskevaan ratkaisuun ovat vaihdelleet paljon ja ovat joissakin tapauksissa olleet hyvinkin pitkiä. Käytännössä suurena ongelmana on ollut se, että velallisten hakemukset ovat olleet puutteellisia eikä saneerauskelpoisuuden arviointia ole ollut mahdollista tehdä hakemuksia täydentämättä. Tämä on pitkittänyt asioiden käsittelyä. Käytäntö vaihtelee sen suhteen, aloitetaanko saneerausmenettely siinä tarkoituksessa, että yrityksen saneerauskelpoisuus arvioidaan menettelyn kuluessa vai pyritäänkö saneerauskelpoisuudesta varmistumaan ennen menettelyn aloittamista. Vaihtelevuudesta voi olla osoituksena se, että esimerkiksi vuoden 2004 tietojen perusteella joissakin käräjäoikeuksissa saneerausmenettely on aloitettu kaikissa tapauksissa.

Saneeraushakemus voidaan hylätä esteen vuoksi yleensä vain, jos velkoja tekee siitä väitteen. Tämä seuraa dispositiivisissa asioissa noudatettavista yleisistä prosessioikeudellisista säännöistä. Tuomioistuin voi kuitenkin hylätä hakemuksen varaamatta muille asiaan osallisille tilaisuutta tulla kuulluksi, jos hakemus on selvästi perusteeton. Tällainen tilanne voi olla kysymyksessä, jos yrityksen toiminta on lopetettu tai hakemus on aikaisemmin hylätty eikä hakemuksen tueksi ole esitetty olennaisesti uusia perusteita. Uusi peruste voi olla esimerkiksi se, että yrityksen rahoitus on järjestynyt. Käytännössä hakemuksen hyväksymiseen johtavien uusien perusteiden esittäminen kovin pian edellisen hakemuksen hylkäämisen jälkeen voi onnistua vain harvoin.

Velkoja saa tiedoksi velallisen hakemuksen liitteineen ja voi vastustaa hakemusta tekeväällä perustellun väitteen siitä, että saneerausmenettelyn aloittamiselle on este. Kysymys yrityksen saneerauskelpoisuudesta onkin usein riitainen. Riitaisuuden syyksi on useissa yhteyksissä esitetty verovirastojen kielteinen suhtautuminen yrityssaneeraukseen.

Verohallitus on selvittänyt vuonna 2003 viireille tulleiden saneeraushakemusten osalta

muun ohella sitä, miten usein verovirastot antoivat lausuman saneeraushakemuksiin ja minkä sisältöisiä lausumat olivat. Selvityksessä saneeraushakemusten määrä oli 320. Lähes puolet asioista oli sellaisia, joissa verovirastot eivät antaneet lausumaa lainkaan (146 saneeraushakemusta). Verovirastot antoivat lausuman 174 hakemukseen. Lausumista hakemusta puoltavia tai siihen neutraalisti suhtautuvia oli 46 ja vastustavia lausumia oli 128. Hakemukset, joita verovirastot vastustivat, olivat suurelta osin sellaisia, joissa oli samanaikaisesti vireillä veroviraston konkurssihakemus.

Tavallinen peruste, johon velkoja vetoaa saneeraushakemuksen hylkäämiseksi on se, että yrityksen maksukyvyttömyyttä ei voida saneerausohjelmalla poistaa. Velkojan on tällöin esitettävä väitettään tukevat seikat tuomioistuimelle. Velkoja voi vedota esimerkiksi siihen, että velallisen liiketoiminnan käyttökate, joka saadaan, kun tuloslaskelman liiketulokseen lisätään sitä ennen tehtyt poistot ja arvonalennukset, on ollut edellisenä ja kuluvana vuonna pieni tai negatiivinen. Negatiivinen käyttökate merkitsee sitä, että perusliiketoiminta on ainakin lyhytaikaisesti kannattamatonta. Väitteen johdosta velallisen tehtävänä on esittää selvitystä siitä, millaisilla toimilla liiketoiminta tulisi kannattavaksi. Vastaavasti velkoja voi esittää, että velallisen kassavirta on huomattavan vähäinen eikä menettelyä voida aloittaa, jollei velallinen esitä selvitystä, miten toiminta menettelyn aikana rahoitetaan. Velkoja voi siis vedota velallisen toiminnan pitkäaikaiseen tappiollisuuteen tai huonoon käyttökatteeseen, mikä johtaa siihen, että velallisen tulee esittää vastaselvitystä siitä, että yrityksessä mahdollisesti jo toteutetut ja suunnitellut toimenpiteet huomioon ottaen yhtiön kannattavalle liiketoiminnalle on riittävät edellytykset. Mitä tappiollisempaa velallisen aikaisempi toiminta on ollut, sitä suurempi merkitys on sillä, että velallinen pystyy tuomaan esiin tappiollisuuden syyt ja konkreettisia toimenpiteitä kannattavuutensa parantamiseksi.

Velkoja voi tehdä väitteen siitä, että hakemuksen pääasiallisena tarkoituksena on velkojan perintätoimien estäminen. Se, että saneeraushakemus on tehty vasta konkurssihakemuksen vireilletulon jälkeen, ei sinänsä ole

osoitus tästä. Velallisen maksukäyttäytymisestä esitetty muu selvitys tai se, että velallinen tekee olennaisesti puutteellisen hakemuksen juuri ennen konkurssiin asettamista koskevan ratkaisun antamista, saattaa kuitenkin osoittaa, ettei velallisella ole todellista saneeraustarkoitusta. Ei ole lainkaan epävarmista, että saneeraushakemus tehdään vain konkurssin viivyttämiseksi tilanteessa, jossa on aivan ilmeistä, että yrityksen toiminnan tervehdyttämiseksi ei ole edellytyksiä. Väärinkäytöstä voi olla kysymys, jos velallinen uusia perusteita esittämättä jättää uuden saneeraushakemuksen heti sen jälkeen, kun aikaisempi hakemus on jätetty tutkimatta tai hylätty.

Yrityssaneerauslaki edellyttää, että tuomioistuin ottaa kantaa yksilöityihin esteväitteisiin eikä se voi perustaa ratkaisuaan siihen, että saneerauskelpoisuus selvitetään menettelyn aikana. Eri asia on se, että saneerauskelpoisuuden arviointi perustuu aloittamisvaiheessa usein summaariseen harkintaan. Tämä on otettu huomioon myös lain esitöissä, kun on katsottu, että menettelyn vireillepanovaiheessa ei aina voida eikä ole välttämätöntäkään tietää, onko yrityksen toiminta tai osa siitä jatkamiskelpoista, vaan saneerausmenettelyn yhtenä keskeisenä tarkoituksena on juuri edesauttaa yrityksen taloudellisen tilan ja saneerausmahdollisuuksien selvittämistä. Myös korkein oikeus on kahdessa saneerausmenettelyn esteitä koskevassa ennakkopäätöksessään (KKO 2003:109 ja 110) todennut, että saneerausmenettelyn alkaminen merkitsee yritystoiminnan tervehdyttämiseen ja jatkamiskelpoisuuden edellytysten varmistamiseen tähtäävän selvitysmenettelyn käynnistymistä. Saneerausmenettelyn keskeytymisten osuutta aloitetuista menettelyistä voidaan kuitenkin pitää osoituksena siitä, että saneerauskelpoisuuden arviointiin tulisi kiinnittää nykyistä enemmän huomiota jo hakemusvaiheessa.

Selvittäjä

Tuomioistuin määrää selvittäjän saneerausmenettelyn aloittamisesta päättäessään velkojan esityksestä. Jollei yksikään velkojista tee hyväksymiskelpoista esitystä, tuomioistuin määrää selvittäjän viran puolesta.

Selvittäjällä on keskeinen rooli saneerausmenettelyssä. Selvittäjän henkilöä ja ammattitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista säädetään laissa. Selvittäjältä edellytetään muun muassa, että hänellä on tehtävän edellyttämä kyky, taito ja kokemus. Ammattitaidon riittävyys on siten ratkaistava tapauskohtaisesti. Selvittäjältä edellytetään myös riippumattomuutta. Lain mukaan selvittäjä ei saa olla velalliseen eikä keneenkään velkojaan sellaisessa suhteessa, joka voi olla omiaan vaarantamaan hänen riippumattomuuttaan velalliseen tai hänen tasapuolisuuttaan velkoihin nähden. Velkojen määränemmistöllä selvittäjäksi voidaan kuitenkin määrätä henkilö, joka ei täytä riippumattomuuden vaatimusta.

Käytännössä selvittäjän riippumattomuusvaatimuksen täytyminen on ollut esillä silloin, kun selvittäjä on ollut toimeksiantosuhteessa johonkin velkojaan tai avustanut velallista saneeraushakemuksen laatimisvaiheessa ja asian käsittelyssä käräjäoikeudessa. Asia joudutaan ratkaisemaan tapauskohtaisesti, sillä tarkkoja sääntöjä lakiin ei sisälly. Ennakkopäätöksiä selvittäjän kelpoisuudesta ei ole. Konkurssiain neuvottelukunnassa valmisteilla olevassa suosituksessa on tarkoitus käsitellä lähemmin niitä seikkoja, jotka selvittäjän tulisi ottaa huomioon harkitessaan tehtävän vastaanottamista.

Selvittäjällä on oikeus saada tehtävästään kohtuullinen palkkio, joka maksetaan velallisen varoista. Palkkiota määrättäessä on otettava huomioon velallisyrittäjän arvo menettelyn alkaessa, tehtävän vaikeus ja sen vaatimien toimenpiteiden laajuus, selvittäjän työn tulokset sekä muut seikat. Selvittäjällä on lisäksi oikeus saada velallisen varoista korvaus hänelle aiheutuneista, tehtävän hoitamisen kannalta tarpeellisista kustannuksista. Selvittäjän palkkio ja kustannukset ovat yleensä saneerausmenettelyn suurin kustannuserä. Palkkion ja kulukorvauksen määrän ratkaisee velkojatoimikunta tai tuomioistuimien jollei velkojatoimikuntaa ole.

Tiedossa ei ole, että selvittäjän tehtävään olisi ollut vaikeuksia löytää henkilöä. Selvittäjinä toimivat pääasiassa asianajajat. Maatalousyrittäjien saneerausmenettelyissä selvittäjinä toimivat usein myös muut kuin lakimieskoulutuksen saaneet henkilöt.

Selvittäjien palkkioperusteita ja kustannuksia on tiettävästi selvitetty vain yhdessä tutkimuksessa. Yrityssaneerausmenettelyä selvittäneen tutkimuksen osana selvitettiin myös saneerausmenettelyn kustannuksia (Savolainen 2004). Tutkimuksessa selvittäjien palkkiotietoja oli ollut käytettävissä 213 vahvistetusta saneerausohjelmasta vuosilta 2000—2001. Palkkioiden mediaani ilman arvonnalisäveroa oli ollut 39 719 markkaa (6 680 euroa). Tutkimuksen mukaan selvittäjien palkkiot alittivat konkurssipesänhoitajien palkkioiden tason selvästi. Selvittäjän palkkioiden taso oli noin puolet pesänhoitajan palkkiosta. Palkkion määräytymisperusteena pidettiin saneerausyrityksen niin sanottuja jaettavia varoja, jolloin yritysikiinnitystä paremmalla etuoikeudella maksettavien vakuusoikeuksien alaiset varat vähennettiin varoista. Pesänhoitajan palkkioksi oletettiin konkurssiain neuvottelukunnan suosituksen mukainen pesänhoitajan keskipalkkio. Palkkiotasot eivät kuitenkaan ole suoraan verrannollisia, koska tehtävien sisältö ja kesto voivat poiketa olennaisestikin.

Konkurssiain neuvottelukunnassa on ollut esillä kysymys siitä, voitaisiinko selvittäjien palkkioista antaa vastaavanlainen suositus kuin on annettu pesänhoitajien palkkioista konkurssissa. Keskusteluissa on arvioitu, että yrityssaneerauksessa tapausten laatu ja selvittäjän työn vaativuus vaihtelevat niin suuresti, että tarkempien palkkioperusteiden määrittäminen ei voisi johtaa oikeudenmukaiseen lopputulokseen eikä niiden laatiminen ole sen vuoksi tarkoituksenmukaista. Velallisen oikeusturvan kannalta olennaista on, että kysymys palkkion kohtuullisuudesta voidaan riitauttaa ja saattaa tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Hyvään yrityssaneeraustapaan voidaan katsoa kuuluvan, että velallinen saa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa tietoonsa ainakin suuntaa-antavan arvion saneerausmenettelyn kustannuksista. Tällaisen tiedon tarvetta korostettiin valmistelun yhteydessä tehdyssä yritys-kyselyssä. Kyselyn yhtenä aiheena oli selvittäjän työn ja kustannustason arviointi. Osa yrityksistä arvioi selvittäjän toiminnan hyväksi, mutta osa oli sitä mieltä, että yhteistyössä selvittäjän kanssa oli ongelmia. Moni vastaaja toi esiin, että selvittäjän

asiantuntemus kyseisellä toimialalla oli puutteellinen. Osa vastaajista arvioi selvittäjän palkkion ja muut menettelyn kustannukset kohtuullisiksi, mutta suurempi osa piti niitä kohtuuttomina. Selvittäjän palkkion oli riitauttanut muutama yritys, mutta riitautus ei ollut johtanut palkkion alentamiseen.

Velkojatoimikunta

Tuomioistuin asettaa velkojien yhteiseksi edustajaksi velkojatoimikunnan, jolle sitä velkojien pienen lukumäärän vuoksi ole pidettävä tarpeettomana. Velkojatoimikunnan kokoonpano on määrättävä sellaiseksi, että eri velkojaryhmät tulevat siinä tasapuolisesti edustetuiksi. Siinä on oltava vähintään kolme jäsentä.

Velkojatoimikunta on neuvoo-antava elin, joka avustaa selvittäjää tälle kuuluvien tehtävien hoidossa sekä valvoo velkojien lukuun selvittäjän toimintaa. Velkojatoimikunta myös vahvistaa selvittäjän palkkion ja kustannusten korvauksen.

Käytännössä velkojatoimikuntia asetetaan harvoin. Tähän on osittain syynä se, että saneerausmenettelyn kohteena ovat pienet yritykset, joilla on vähän velkoja. Erityisesti pienissä yrityksissä velkojat ovat pitäneet velkojatoimikuntiin osallistumisesta saatavaa hyötyä kustannuksiin nähden liian vähäisenä. Keskisuurten ja suurtenkin yritysten saneerausissa velkojatoimikuntiin on ollut vaikeuksia löytää jäseniä. Selvittäjän työtä helpottaa yleensä yhteistyö velkojien kanssa. Kun velkoja on paljon, velkojatoimikunta on sovelias toimieliin edustamaan velkoja. Selvittäjän toiminnan valvonta voi jäädä puutteelliseksi ilman velkojatoimikuntaa. Velkojatoimikunnan rooli on tärkeä myös selvittäjän palkkion ja kustannusten korvauksen vahvistamisen vuoksi.

Väliaikaiset kiellot saneerausmenettelyssä

Saneeraushakemuksen vireilletuloon ei liity oikeusvaikutuksia, vaan oikeusvaikutukset syntyvät vasta tuomioistuimen päätöksellä. Tästä valinnasta johtuu, että tilanne hakemuksen vireilletulon ja menettelyn alkamisen välisenä aikana (*välivaihe*) on yleensä velallisen ja se voi olla myös velkojien sekä velal-

lisen muiden sopimuskumppaneiden kannalta ongelmallinen, jollei päätöstä saneerausmenettelyn alkamisesta voida tehdä lyhyen ajan kuluessa. Keskeisenä perusteena valinnalle on ollut väärinkäytösmahdollisuuksien torjuminen. Velkojien asemaa heikentäviä väärinkäytöksiä voisi tapahtua, jos velallinen saisi yksipuolisesti aikaan rauhoitusajan, jonka aikana velkojat eivät voisi kohdistaa velalliseen perintätoimia eikä velallisella olisi velvollisuutta maksaa velkojaan. Väärinkäytöstä voi olla kysymys esimerkiksi, jos velallinen tällaisessa tilanteessa järjestele omaisuuttaan velkojien ulottumattomiin tai maksaa velkojaan valikoidusti.

Yrityssaneerausta hakevan velallisen taloudellinen tilanne on heikko, minkä vuoksi yrityksen eräänntyneitä velkoja on tavallisesti maksamatta ja ne voivat olla perittävinä. Hakemuksen vireilletulon jälkeen velkojat voivat käyttää normaaleja perintäkeinojaan, mikä voi vaikeuttaa huomattavastikin velallisen toiminnan jatkamista. Yrityksen merkittävä omaisuus on yleensä pantattuna ja panttivelkoja on voinut tässä vaiheessa käynnistää toimet pantin realisoimiseksi.

Kun velallisen toiminta hakemuksen vireillä ollessa jatkuu, velalliselle voi syntyä uusia velkoja. Nämä velat eivät saa erityissuojaa saneerausmenettelyssä, vaan ne kuuluvat saneerausohjelmassa järjestettäviin saneerausvelkoihin. Tämän vuoksi velkojat voivat tehostaa perintätoimiaan ja velallisen liikesuhteet voivat kärsiä. Jos välivaihe kestää kauan, velkojien saatavat, erityisesti verot ja lakisääteiset maksut, voivat lisääntyä paljonkin. Julkisvelkojien ainoa keino katkaista velallisen lisävelkaantuminen on hakea velallinen konkurssiin, mutta vireillä oleva hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta estää velallisen konkurssiin asettamisen. Välivaihe on pitkityessään omiaan vaikeuttamaan sekä velkojien asemaa että velallisen toimintaa. Tilanne selkiytyy, kun saneerausmenettely aloitetaan. Tällöin tulevat voimaan saneerausvelkoja koskevat maksu- ja perintärajoitukset sekä täytäntöönpanokiello. Uusia, saneerausmenettelyn alkamisen jälkeen syntyviä velkoja rajoitukset eivät koske.

Rauhoitus aika voi alkaa ennen saneerausmenettelyn alkamista, jos tuomioistuin välivaiheen aikana määrää maksu- ja vakuu-

denasettamiskiellon, perintäkiellon tai täytännönpanokiellon olemaan väliaikaisena voimassa. Väliaikainen kiello voidaan määrätä hakijana olevan velallisen tai velkojan vaatimuksesta taikka velallisen vaatimuksesta silloinkin, kun hakemuksen saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehnyt velkoja. Väliaikainen kiello on voimassa siihen saakka, kunnes ratkaisu saneerausmenettelyn aloittamisesta tehdään. Väliaikaisen kiellon määrittämisestä julkaistaan kuulutus virallisessa lehdessä ja siitä tehdään merkintä kaupparekisteriin sekä konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin.

Väliaikaisen kiellon määrittäminen edellyttää, että siihen harkitaan olevan tarvetta. Vakiintuneesti on katsottu, että tarveharkinta koskee sekä kiellon määrittämisestä että sen sisältöä ja ulottuvuutta. Väliaikainen kiello ei voi olla laajempi kuin menettelyn alkaessa voimaan tulevat kiellot, mutta se voidaan määrätä suppeampana. Esimerkiksi velallisen toiminnan kannalta tärkeisiin tavarantoimintuksiin perustuvat saatavat on voitu rajata maksu- ja perintäkiellon ulkopuolelle.

Väliaikaisia kielloja on haettu usein. Konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin merkitään väliaikainen kiello ja sen lakkaaminen. Vuonna 2002 tuli vireille 289 yrityssaneerauslakemusta ja ainakin 109 tapauksessa (noin 37 prosenttia) määrättiin väliaikainen kiello. Vuonna 2003 väliaikainen kiello määrättiin noin 30 prosentissa (n=98) vireille tulleista hakemuksista (n=322). Vuonna 2004 väliaikainen kiello määrättiin noin 32 prosentissa (n=102) vireille tulleista hakemuksista (n=313).

Saneeraus käytännössä epäselvyyttä on ensinnäkin aiheuttanut väliaikaisten kiellojen määrittämisen jälkeen syntyvien velkojen asema. Niiden osalta on esitetty erilaisia näkemyksiä siitä, kuuluvatko ne saneerausvelkoihin vai onko ne maksettava täysimääräisesti. Ennakkopäätöstä asiasta ei ole. Käytännössä on kuitenkin yleisesti katsottu, että laissa määrittelystä saneerausvelan käsitteestä seuraa, että väliaikaisen kiellon määrittämisen ja menettelyn alkamisen välisenä aikana syntyvät velat ovat saneerausvelkoja ja ne järjestellään saneerausohjelmassa. Oikeuskirjallisuudessa on esitetty päinvastainen kanta ja joissakin saneeraustapauksissa on myös

edellytetty, että kyseiset velat maksetaan täysimääräisesti.

Toiseksi epätietoisuutta on toisinaan aiheuttanut myös väliaikaisten kiellojen sisältö. Tuomioistuinten antamat väliaikaiset kiellot ovat joskus olleet liian laajoja tai siinä määrin epäselviä, että ne ovat saattaneet estää kiellon määrittämisen jälkeen syntyvien velkojen maksamisen.

Saneerausmenettelyn alkamisesta seuraavan rauhoitusajan tarkoituksena on varmistaa, että saneeraustoimenpiteet velkajärjestelyineen voidaan valmistella ilman, että kukaan velkojista voisi perintä- tai muilla toimillaan heikentää saneerauksen edellytyksiä. Velkojen maksukiellolla pyritään estämään se, että velallisyritys voisi suosia tiettyjä velkoja muiden kustannuksella. Väliaikaisten kiellojen määrittämisellä on tältä osin samat tavoitteet kuin menettelyn alkamisen oikeusvaikutuksilla.

Velalliselle ei aiheudu seuraamuksia väliaikaisen kiellon antamisen jälkeen syntyneiden velkojen maksun laiminlyönnistä. Tämä antaa mahdollisuuden jopa siihen, että velallinen laiminlyö näiden velkojen maksamisen tahallaan ja käyttää näin säästyvät varat muiden, toimintansa jatkamisen kannalta keskeisten velkojen saatavien maksuun taikka omiin tarkoituksiinsa. Mahdollista on myös, että velallinen tässä tarkoituksessa pitkittää hakemuksen käsittelyä. Tilanne on epätydyttävä erityisesti julkisvelkojen kannalta, koska ne eivät voi vaatia käteismaksua eivätkä vakuutta saatavilleen. Julkisvelkojat eivät liioin voi estää velallisen lisävelkaantumista välivaiheen alettua. Välivaiheen aikana syntyneiden velkojen määrä on toisinaan kasvanut huomattavaksikin. Käytännössä on ollut myös tapauksia, joissa väliaikaisen kiellon määrittämisen jälkeen syntyneitä velkoja ei ole maksettu lainkaan.

Jos saneerausta hakenut yritys ei ole tervehdyttämiskelpoinen, se päättyy yleensä konkurssiin. Konkurssissa ei väliaikaisen kiellon määrittämisen jälkeen syntyneillä veloilla ole vastaavaa erityisasemaa kuin saneerausmenettelyn alkamisen jälkeen syntyneillä veloilla.

Kysymys siitä, seuraako saneerausmenettelyn aloittamisesta tai väliaikaisten kiellojen määrittämisestä myös kiello kohdistaa eräitä

hallinnollisia toimia velalliseen, on käytännössä osoittautunut epäselväksi. Velallisyrittäjien toiminnan jatkumisen kannalta erityisen tärkeää on se, että velallinen on merkittynä ennakkoperintärekisteriin. Ennakkoperintärekisteristä poistaminen voi aiheuttaa velalliselle asiakassuhteiden ja toimeksiantosopimusten menettämisiä. Sillä on siten kielteisiä vaikutuksia liiketoiminnan jatkamisedellytyksiin.

Suhde konkurssiin ja muutoksenhaku

Yrityssaneerauksen ja konkurssin suhdetta koskevat lainsäädännölliset ratkaisut ovat velallisen ja velkojien kannalta keskeisiä. Yrityssaneerailainsäädännön tavoitteena on, että yritykset valikoituisivat mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti joko saneerausmenettelyyn tai konkurssiin. Tämän tavoitteen mukaisesti ratkaisu siitä, onko yritys saneerauskelppoinen vai ei, tulisi tehdä mahdollisimman pian sen jälkeen, kun saneeraushakemus on tullut vireille. Jos yritys ei ole saneerauskelppoinen, velkojien etu vaatii, että yritys asetetaan konkurssiin. Yrityksen ja myös sen velkojien edun mukainen valinta on se, että konkurssi puolestaan väistyy silloin, kun yritys voidaan saneerauksella saada kannattavaksi.

Kysymys saneerausmenettelyn ja konkurssin suhteesta on laissa säännelty niin, että jos silloin, kun saneeraushakemus tehdään, on vireillä myös velallista koskeva konkurssihakemus, konkurssihakemuksen käsittelyä lykätään, kunnes päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehty. Samoin menetellään, jos saneeraushakemuksen tultua vireille tehdään hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin. Jos saneerausmenettely aloitetaan, konkurssihakemus raukeaa.

On tavallista, että velallinen tekee saneeraushakemuksensa käräjäoikeudelle sen jälkeen, kun konkurssihakemus on tullut vireille. Jos saneeraushakemus hylätään, konkurssihakemuksen käsittelyä jatketaan. Jos saneeraushakemuksen hylkäämistä koskevaan päätökseen haetaan muutosta ja velallinen asetetaan konkurssiin ennen kuin saneerausasia on muutoksenhakutuomioistuimessa ratkaistu, konkurssimenettely päättyy, jos saneerausmenettely sittemmin aloitetaan. Jos konkurs-

sihakemusta ei ole ratkaistu siinä vaiheessa, kun saneerausmenettely muutoksenhakutuomioistuimen päätöksellä aloitetaan, konkurssihakemus raukeaa.

Saneerausmenettelyllä ei ole haluttu antaa velalliselle mahdollisuutta pitkittää konkurssiin asettamista. Sen vuoksi konkurssihakemuksen käsittely lykkäytyy vain siihen saakka, kunnes kysymys saneerausmenettelyn aloittamisesta on ratkaistu. Jollei velallinen ole saneerauskelppoinen tai hakemus hylätään muusta syystä, velallinen voidaan asettaa konkurssiin, vaikka saneeraushakemuksen hylkäävään päätökseen olisi haettu muutosta. Konkurssin alkaminen heikentää yleensä yrityksen saneerausmahdollisuuksia, vaikka velallisen sopimuskumppanit voivatkin ottaa tämän mahdollisuuden huomioon. Konkurssiin alettua pesänhoitaja tavallisesti irtisanoo yrityksen työntekijät ja sopimussuhteet mahdollisimman pian. Yrityksen saneerausedellytykset ovat voineet heikentyä ratkaisevalla tavalla tilanteessa, jossa muutoksenhakutuomioistuin kumoaa käräjäoikeuden päätöksen ja aloittaa saneerausmenettelyn. Toisaalta velkojille voisi aiheutua tuntuviakin vahinkoja, jos konkurssi estyisi muutoksenhaun vuoksi aina.

Saneeraushakemuksen hylkäävää päätöstä muutetaan valituksen johdosta harvoin. Valitusten lukumäärä ei ole tiedossa, mutta tietojaa on siitä, kuinka monta hakemusta vuosittain hylätään ja kuinka monessa tapauksessa hovioikeus aloittaa saneerausmenettelyn. Vuonna 2002 hovioikeus aloitti saneerausmenettelyn kolmessa tapauksessa ja vuosina 2003 ja 2004 hovioikeus aloitti saneerausmenettelyn kumpanakin vuonna kahdessa tapauksessa.

Saneeraushakemusta käsittelevä tuomioistuin ei aina ole toimivaltainen konkurssiin asettamisesta koskevassa asiassa, koska saneerausmenettelyä koskevien asioiden käsittely on keskitetty tietyille käräjäoikeuksille. Käytännössä on esiintynyt tapauksia, joissa velallinen on toistuvasti tehnyt uuden saneeraushakemuksen sen jälkeen, kun aikaisempi hakemus on hylätty tai jätetty tutkimatta. Konkurssi- ja yrityssaneeraushakemuksen yhtäaikainen vireilläolo eri tuomioistuimissa voi siis mahdollistaa sen, että velallinen uudella saneeraushakemuksellaan pitkittää konkurs-

siin asettamista.

Saneerausohjelman sisältö ja kesto

Tuloksellisessa saneerauksessa ei pääsääntöisesti voi olla kysymys pelkästään yrityksen velkoja koskevista järjestelyistä, vaan niiden ohella tarvitaan myös toimenpiteitä, joilla puututaan yrityksen taloudellisten vaikeuksien syihin ja pyritään luomaan yritykselle kestäviä toimintaedellytyksiä. Tämä saattaa vaatia muutoksia esimerkiksi yrityksen liiketoiminnan sisällössä tai laajuudessa, tuotantotavassa, investointisuunnitelmissa, henkilöstössä taikka pääoma- tai rahoitusrakenteessa. Tavallisesti yrityksissä on kuitenkin jo ennen saneeraushakemuksen jättämistä tehty saneeraustoimia eikä saneerausmenettelyssä voida useinkaan kehittää uusia toimia. Jollei uusia saneeraustoimenpiteitä voida ehdottaa, saneeraus joudutaan toteuttamaan vain velkoja järjestelemällä.

Laissa ei ole saneerausohjelman eikä siihen sisältyvän maksuohjelman kestoja koskevia säännöksiä. Käytännössä velkojalle tulevat suoritukset määrätään maksettavaksi joko kertasuorituksena tai määräajoin. Laki ei myöskään edellytä, että ohjelman kesto kävisi ilmi nimenomaisesti saneerausohjelmasta. Ohjelman päättymisajankohtaa ei voidakaan määrätä etukäteen, jos päättyminen riippuu siitä, milloin tietyt ohjelmassa määrätyt toimenpiteet suoritetaan. Saneerauskäytännössä saneerausohjelmien kesto on vaihdellut muutamasta kuukaudesta yli kymmeneen vuoteen. Selvitysten mukaan saneerausohjelmien keston mediaani on ollut velkojen maksamisen osalta noin kuusi vuotta.

Saneerausohjelman sisältämälle maksuohjelmalle ei ole myöskään säädetty vähimmäiskestoja, mikä voi johtaa velkojien kannalta kohtuuttoman lyhytkestoisiin maksuohjelmiin. Näissä ohjelmissa saneeraustoimenpiteet painottuvat tavallisten velkojen alentamiseen ja alennukset ovat yleensä tuntuvia. Velkojia turvaa kuitenkin se, että velkajärjestelyissä ei saa käyttää keinoja, joka rajoittaa velkojan oikeutta enemmän kuin on tarpeellista saneerausohjelman tarkoituksen toteuttamiseksi. Tällä lievimmän keinon periaatteella on merkitystä myös saneerausohjelman keston kannalta. Saneerausohjelman kesto ei

voi olla lyhyt, jos se tarkoittaa saneerausvelkojen tuntuva alentamista.

Konkurssivertailu

Yrityssaneerauslain peruseriaatteita on, että tavallinen velkoja ei saneerauksessa joudu vastoin suostumustaan tyytymään arvoltaan pienempään suoritukseen kuin mitä velkoja saisi velallisen konkurssissa. Lakiin periaate on kirjattu niin, että ohjelma on jätettävä vahvistamatta, jos sitä vastaan äänestänyt muu velkoja kuin vakuusvelkoja saattaa todennäköiseksi, että hänelle ohjelman mukaan tuleva suoritus olisi arvoltaan pienempi kuin mitä hän saisi velallisen konkurssissa. Konkurssivertailu on sisällytettävä saneerausohjelmaan.

Konkurssivertailun tarkoituksena on selvittää, minkälaiseksi tavallisten velkojien asema muodostuisi, jos saneerausohjelman vaihtoehtona toteutettaisiin pesän varojen realisointi konkurssimenettelyssä. Vertailukohteet olisi siten saatettava keskenään mahdollisimman vertailukelpoisiksi. Vertailutuloksen edullisuus on välttämätön edellytys sille, että saneerausohjelma voidaan velkojan vastustuksesta huolimatta vahvistaa. Konkurssivertailun tulos osoittaa sen vähimmäistason, joka saneerauksen tulee tuottaa velkojille, mutta lievimmän keinon periaatteesta seuraa, että velkojen kertymän tulee yleensä olla suurempi.

Saneerauskäytännössä epäselvyyttä on aiheuttanut kysymys siitä, mitä tarkoitetaan konkurssivertailua koskevalla ilmaisulla ”suoritus olisi arvoltaan pienempi”. Saneerausohjelmalla velkoja saa yleensä suorituksen osasuorituksina ja pidemmän ajan kuluessa kuin se kertyisi jako-osuutena konkurssissa. Laki ei kuitenkaan nimenomaisesti velvoita laskemaan tavallisen velan jakoosuudelle korkoa, jolla velkojalle hyvitetäisiin saneerausohjelman mukainen maksuaika. Ilmaisua ”arvoltaan pienempi” voidaan kuitenkin tulkita niin, että velkojalle on tarvittaessa kompensoitava maksuajan pidennys kolla.

Laissa ei nimenomaisesti edellytetä, että velkajärjestelyn keinoja käytettäessä ja konkurssivertailua tehtäessä kiinnitettäisiin huomiota myös siihen, että suorituksen saa-

miseen saneerausohjelmalla sisältyy velkojan kannalta riski. Velallisen toiminnan jatkaminen voi epäonnistua, jolloin velallinen voidaan asettaa konkurssiin. Konkurssissa velkojan jako-osuus voi jäädä pienemmäksi kuin mitä velkojan olisi pitänyt saada saneerausohjelman mukaan. Eräiden muiden maiden lainsäädännössä on säännöksiä vähimmäisjako-osuudesta, joka saneerauksen on aina tuotettava velkojille. Vähimmäisjako-osuuskaan ei ole tae suorituksen saamisesta.

Laissa konkurssivertailua ei ole kytketty mihinkään tiettyyn ajankohtaan. Yleisesti vertailuajankohtana pidetään saneerauksen alkamisajankohtaa ja tämä pääsääntö käy ilmi myös korkeimman oikeuden ennakkopäätöksestä (KKO 2000:81). Alkamisajankohtaa on pidetty ongelmallisena tapauksissa, joissa saneerausohjelma laaditaan useita kuukausia tai jopa yli vuosi sen jälkeen, kun saneerausmenettely on alkanut. Oikeuskirjallisuudessa on puollettu vaihtoehtoa, jonka mukaan konkurssin alkamisajankohdaksi oletetaan saneerausohjelmaehdotuksen valmistumisajankohta. Sen edellyttäminen, että ohjelman valmistumisajankohta olisi aina vertailukohde, voisi tarpeettomasti lisätä työtä tapauksissa, joissa ohjelma voidaan laatia suhteellisen lyhyessä ajassa. Se, että vertailun ajankohta voi olla myöhäisempi kuin menettelyn aloittamisen ajankohta, mahdollistaa erilaisten tilanteiden huomioon ottamisen.

Konkurssivertailussa otetaan huomioon myös menettelyn aikana syntyneet velat, mutta huomiotta jätetään näitä velkoja koskeva erityinen suojaäännös, joka todellisuudessa konkurssissa tulisi sovellettavaksi. Suojasäännöksen nojalla veloilla on tietyin edellytyksin saneerausta seuraavassa konkurssissa etuoikeus, mutta konkurssivertailulaskelmasa velkoja on käsiteltävä ikään kuin niiden asema konkurssissa olisi samanlainen kuin saneerausvelkojen asema. Menettelyn aikana syntyneiden velkojen etuoikeutta ei siten oteta laskelmassa huomioon lukuun ottamatta selvittäjän palkkiota ja kustannusten korvausta. Etuoikeuden sivuuttamisen vuoksi yritys saneerauksessa velkojalle laskettava suoritus voi muodostua suuremmaksi kuin velkoja saisi konkurssissa, jossa ensin päältä maksettaisiin etuoikeutetut velat.

Vakuudettomien velkojen kannalta kon-

kurssivertailulla on merkitystä sen vähimmäistason määrittämisessä, mikä näille velkojille saneerausohjelmalla täytyy vähintään tulla, jotta saneerausmenettely muodostuisi sen sijasta aloitettua konkurssia edullisemmaksi. Etuoikeuden huomioon ottaminen vaikuttaisi vähimmäistason määrään alentavasti. Tällöin vakuudeton velkoja voisi joutua tilanteeseen, jossa saneerausmenettely onnistuessaan tuottaisi velkojan saatavalle pienemmän suorituksen kuin sen sijasta alkanut konkurssi olisi tuottanut. Oikeuskirjallisuudessa on puollettu vaihtoehtoa, jonka mukaan konkurssivertailussa tulisi ottaa huomioon menettelyn aikana syntyneiden velkojen etuoikeus. Kun etuoikeutettuja velkoja syntyy vasta saneerausmenettelyn kuluessa, vakuudettomien velkojen kannalta voidaan pitää tarpeellisena sitä, että velkoja on saneerauksessa oikeutettu saamaan vähintään vastaavan suorituksen kuin menettelyn sijasta välittömästi alkanut konkurssi olisi velkojalle tuottanut.

Saneerausohjelman vahvistaminen

Jolleivät velkojat ole yksimielisiä saneerausohjelmaehdotuksen sisällöstä, ohjelmasta joudutaan äänestämään. Äänestystä varten velkojat jaetaan ryhmiin saatavansa laadun mukaan. Ohjelmaehdotuksen laatija tekee ehdotuksen velkojen jakamisesta ryhmiin. Tuomioistuin päättää ryhmäjaosta ja siitä, mitkä ryhmät ovat äänivaltaisia.

Vakuusvelkojat sijoitetaan omiin ryhmiinsä vakuusoikeuden tyyppin mukaan. Yrityskiinnitysvelkojat luetaan omaksi ryhmäkseen. Tavalliset eli vakuudettomat velkojat, joiden saatavat eivät ole viimesijaisia, kuuluvat lähtökohtaisesti yhteen ryhmään. Omaksi ryhmäkseen voidaan lukea sellaiset pienvelkojat, joiden saatavan määrä alittaa tietyn euromäärän. Tavallisia velkoja voidaan jakaa myös erillisiin ryhmiin niin, että samaan ryhmään luetaan velkojat, joiden saatavilla on keskenään samankaltainen peruste. Esimerkiksi hyödyketoimittajat ja vakuudelliset velkojat vakuuden arvon ylittävien saataviensa osalta voidaan lukea omiin ryhmiinsä.

Saneerausohjelman vahvistamisesta päättää tuomioistuin. Vahvistamisen edellytykset jakautuvat kolmeen ryhmään.

Ensinnäkin saneerausohjelma voidaan vahvistaa kaikkien tunnettujen velkojien suostumuksella.

Toiseksi ohjelman vahvistamiseksi riittää, että kussakin velkojaryhmässä ohjelman hyväksymisen puolesta saavutetaan yksinkertainen enemmistö sekä velkojien lukumäärän että heidän saataviensa määrän mukaan laskettuna. Passiivisina pysytelleille velkojille ei anneta merkitystä äänestyksen tulosta ja ohjelman vahvistamisedellytyksiä arvioitaessa. Enemmistövaatimuksen täyttymistä arvioidessa otetaan huomioon vain sellaiset velkojat ja velkojaryhmät, joiden asemaa ehdotetut velkajärjestelyt heikentävät verrattuna siihen, mikä se muuten olisi. Viimesijaisten saatavien haltijoilla ei yleensä ole äänivaltaa.

Kolmanneksi saneerausohjelma voidaan vahvistaa, vaikka se ei ole kaikissa velkojaryhmissä saanut enemmistön kannatusta. Edellytyksenä on, että enemmistövaatimus täyttyy ainakin yhdessä velkojaryhmässä. Lisäksi vaaditaan, että kaikkien ohjelman puolesta äänestäneiden velkojien yhteenlasketut saatavat edustavat vähintään viidennestä niiden velkojien saatavista, joilla on asiassa äänivalta. Ohjelman on myös täytettävä tietyt velkojien keskinäistä asemaa koskevat vaatimukset. Saneerausohjelman vahvistamista näiden edellytysten täytyessä kutsutaan yleisesti pakkovahvistamiseksi. Pakkovahvistamista koskevalla sääntelyllä on pyritty siihen, ettei mikään yksittäinen velkojaryhmä voi estää ohjelman vahvistamista, jos ohjelma velkajärjestelyineen täyttää laissa asetetut vaatimukset. Saneerauskäytännöstä saatujen tietojen mukaan saneerausohjelmia vahvistetaan usein ilman kaikkien velkojaryhmien enemmistön suostumusta. Tietoa tällaisten vahvistamisten määrästä ei ole.

Oikeuskäytännössä on jouduttu ratkaistaan riitoja velkojien ryhmäjoista ja äänestyksen toteuttamisesta. Myös korkein oikeus on antanut useita saneerausohjelman vahvistamiseen liittyviä ennakkopäätöksiä.

Saneerauskäytännössä vakuudettomat velkojat muodostavat usein yhden ryhmän, mutta jos velkojia jaetaan ryhmiin, julkisvelkojat muodostavat yleensä oman ryhmänsä. Oikeuskirjallisuudessa ja esityksen valmistelun yhteydessä on myös tuotu esiin, että vakuudettomia velkojia voidaan jakaa tarkoituksel-

lisesti ryhmiin niin, että varmistetaan saneerausohjelmaa kannattavan enemmistön saaminen ainakin yhdessä velkojaryhmässä. Mitä enemmän ryhmiä luodaan, sitä todennäköisempää on, että jossakin ryhmässä saadaan tarvittava enemmistö.

Oikeuskirjallisuudessa on esitetty, että saneerausohjelman pakkovahvistaminen saattaa ennakoita ohjelman noudattamisen epäonnistumista. Empiirisessä tutkimuksessa saadut tulokset eivät kuitenkaan tue tällaista olettaa, mutta tältä osin tutkimuksen otos oli pieni (Savolainen 2004). Tästä huolimatta voidaan pitää kyseenalaisena sitä, että saneerauksessa on mahdollista tietynlainen taktiointi ja että siihen ryhtyy selvittäjä, jonka tulee tasapuolisesti valvoa velkojien etua.

Saneerausohjelman muuttaminen

Vahvistettua saneerausohjelmaa voidaan tietyin edellytyksin muuttaa. Saneerausohjelman mukaisen velkajärjestelyn tai maksuohjelman sisältöä voidaan muuttaa sen velkojan suostumuksella, jonka oikeutta muutos loukkaa. Asianomaisen velkojan suostumuksella on siten mahdollista esimerkiksi pidentää maksuohjelman mukaista maksuaikaa tai alentaa velkojalle tulevien suoritusmääriä. Tällaisia muutoksia vahvistettuun ohjelmaan ei voida tehdä velkojaryhmän enemmistön suostumuksella, vaan ainoastaan kunkin yksittäisen velkojan suostumuksella. Vastaavasti jonkun velkojan tai velkojaryhmän asemaa on mahdollista parantaa ainoastaan muiden velkojien ja velallisen suostumuksella. Velallisen suoritusvelvollisuutta lisäävät muutokset ohjelmaan edellyttävät myös velallisen suostumusta.

Saneerausohjelma ei aina määrää lopullisesti sitä, minkä verran velkojat saavat suorituksia velalliselta. Jos velallisen toiminnasta syntyy huomattavaa voittoa, velkajärjestelyjen sisältöä voidaan muuttaa siten, että voitto määrätään jaettavaksi velkojille kokonaan tai osaksi. Ennen muita velkojia lisäsuoritukseen ovat oikeutettuja ne velkojat, joiden saatavien pääomamäärää on velkajärjestelyssä alennettu, eivät kuitenkaan viimesijaisten saatavien velkojat.

Saneerausohjelmiin sisällytetään käytännössä lisäsuorituksia koskevia määräyksiä.

Tämä on ollut tarkoituskin, jotta lisäsuoritus-ten maksamisen edellytyksiä ei jouduttaisi määrittelemään pelkästään huomattavan voiton perusteella. Sen sisältö joudutaan väistämättä arvioimaan tapauskohtaisesti. Lisäsuoritusmaksamista koskevaa säännöstä voidaan pitää tulkinnanvaraisena eikä laissa ole säännöstä siitä, milloin lisäsuoritusvaatimus voidaan esittää tai milloin se tulisi viimeistään esittää.

Kysymys saneerausohjelman ennakaisesta päättymisestä on tärkeä, koska ohjelman päätyminen lakkauttaa velkojen mahdollisuuden saada lisäsuorituksia. Toisaalta velkojen luottotappioriski vähenee, jos saneerausvelallinen maksaa ennakaisesti kaikki ohjelmassa määrättyt suoritukset. Saneerausohjelmaan voidaan sisällyttää määräys velallisen oikeudesta maksaa velat ennen-

aikaisesti ja ohjelma voidaan tällöin päättää maksun tapahduttua. Jollei näin ole tehty, se, milloin velallisella on oikeus maksaa ohjelman mukaiset suoritukset ennakaisesti ja saada ohjelma näin päättymään on ollut käytännössä myös epäselvä. Oikeuskäytännössä on hyväksytty saneerausohjelman ennakaisista päättämisiä tilanteissa, jossa maksuohjelman mukaiset suoritukset on tehty täysimääräisesti.

Toimivaltaisten tuomioistuinten lukumäärä

Yrityssaneerausasioita käsitellään 19 kärjäoikeudessa. Tilastokeskuksen mukaan viireille tulleiden saneeraushakemusten lukumäärä on kärjäoikeuksittain vuosina 2002—2005 ollut seuraavanlainen:

	2002	2003	2004	2005
Ahvenanmaa	1	-	-	-
Espoo	11	20	18	22
Helsinki	39	51	43	25
Joensuu	6	7	5	8
Jyväskylä	15	19	16	14
Kajaani	6	3	3	7
Kotka	3	8	8	9
Kuopio	17	15	16	8
Lahti	20	35	29	21
Lappeenranta	5	10	9	7
Mikkeli	14	5	9	8
Oulu	12	12	13	15
Pori	12	11	15	17
Rovaniemi	18	14	13	6
Seinäjoki	14	24	12	10
Tampere	39	38	40	31
Turku	30	24	34	34
Vaasa	13	25	27	14
Vantaa	23	21	17	21
---	---	---	---	---
	298	342	327	277

Osassa kärjäoikeuksia saneerausasioita on hyvin vähän. Asioiden vähäinen määrä on omiaan heikentämään yrityssaneerausasioiden vaatimaa erityistä ammattitaitoa tuomioistuimissa. Tällä voi olla vaikutusta myös sa-

neeraushakemusten käsittelyaikoihin.

Tuomioistuinkäsittelyn kesto

Yrityssaneerauslaissa ei ole tuomioistuin-

käsittelyä koskevia määräaikoja. Yksittäisiä asiatyyppejä koskevat määräajat ovat yleensäkin harvinaisia. Saneerausasioissa noudetaan hakemusasioiden käsittelyä koskevia oikeudenkäymiskaaren säännöksiä. Tuomioistuimenmenettelyä koskevissa säännöksissä ei ole muita saneerausasian käsittelyyn liittyviä määräaikoja kuin oikeudenkäymiskaarissa oleva määräaika hakemusasian ratkaisun antamiselle. Ratkaisu hakemusasiassa annetaan kansliassa tai julistetaan istunnossa. Kansliassa päätös on annettava viimeistään neljäntenätoista päivänä kansliassa tai istunnossa toimitetun käsittelyn päättymisestä.

Saneerausasiat ovat luonteensa puolesta kiireellisiä asioita ja erityisesti saneeraushakemukseen on tärkeää saada ratkaisu nopeasti. Saneerausasioiden käsittelyajat käräjäoikeuksissa vaihtelevat huomattavasti.

Saneeraushakemusten tavallinen käsittelyaika (mediaani) vuonna 2003 hakemuksen vireilletulosta siihen annettuun ratkaisuun (aloittaminen, hylkääminen, peruuttaminen, tutkimatta jättäminen tai sillensä jääminen) oli 61 päivää ja vuonna 2004 aika oli 56 päivää. Vuonna 2004 vireille tulleiden saneeraushakemusten käsittelyajat hakemuksen vireilletulosta sen hyväksymiseen tai hylkäämiseen vaihtelivat käräjäoikeuksissa yhdestä päivästä 285 päivään.

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2003 käsittelyaika oli keskimäärin 11,9 kuukautta hakemuksen vireilletulosta saneerausohjelman vahvistamiseen. Vastaava luku vuodelta 2004 oli 11 kuukautta ja vuonna 2005 käsittelyaika oli keskimäärin 11,4 kuukautta.

Käsittelyaikojen pituuteen vaikuttaa osaltaan se, onko saneeraushakemus niin puutteellinen, että käräjäoikeuden on kehotettava hakijaa täydentämään sitä. Täydennyskehoitus pyritään käytännössä tekemään mahdollisimman pian ja täydentämiselle asetetaan määräaika. Saneeraushakemus on tavallisimmin puutteellinen silloin, kun velallisen saneeraushakemus tulee vireille sen jälkeen, kun velkoja on jättänyt velallista koskevan konkurssihakemuksensa käräjäoikeuteen.

Käräjäoikeuksille osoitetun kyselyn perusteella voidaan todeta, että hakemusten käsittelyn kestoja pidensi se, että velallisen hakemusta jouduttiin täydentämään melkein aina. Useissa tapauksissa täydennyspyyntöjä oli

tarpeen toimittaa useampi kuin yksi tai täydentämiselle asetettua määräaikaa jouduttiin pidentämään. Muitakin hakijalle asetettuja määräaikoja jouduttiin pidentämään usein. Osassa tapauksia pidennettiin myös velkojalle asetettuja määräaikoja. Istuntokäsittely järjestettiin useissa tapauksissa, ja sen järjestämisessä oli ongelmia, koska käräjäoikeuden ja useamman asiamiehen oli vaikeaa löytää sopivaa yhteistä aikaa. Käsittelyaikoja pidensivät myös sairaus- ja vuosilomat sekä muiden kiireellisten tai laajojen asioiden käsittely käräjäoikeuksissa.

Saneeraushakemuksen pitkä käsittelyaika on ongelmallinen sekä velalliselle että velkojille. Esimerkiksi julkisvelkojien saatavat voivat lisääntyä merkittävästikin ennen kuin päätös saneeraushakemuksesta tehdään. Velallisen osalta menettelyn aloittamispäätöksen viipyminen saattaa puolestaan olla omiaan heikentämään saneerausmenettelyn edellytyksiä, vaikkakin menettelyn vaikutukset tavarantoimittajien ja muiden sopimuskumppaneiden toimintatapoihin voivat toisinaan olla hyvinkin vähäisiä. Vasta saneerausmenettelyn aloittamiseen liittyy saneerausvelkojen maksamista ja perintää koskeva rauhoitusaika, jollei tarveharkintaisia maksu- ja perintäkieltoja ole sitä ennen määrätty väliaikaisina. Epävarmuus yrityksen toiminnan jatkuvuudesta voi heikentää markkinoilla toimivien luottamusta velalliseen ja johtaa myös työntekijöiden ja muiden toiminnan kannalta avainasemassa olevien henkilöiden siirtymiseen pois yrityksen palveluksesta.

Eräitä erityiskysymyksiä

Vakuuden arvon määrittely. Vakuusvelalla tarkoitetaan sellaista saneerausvelkaa, jonka vakuudeksi velkojalla on kolmansiin nähden tehokas esinevakuusoikeus velalliselle kuuluvaan tai velallisen hallinnassa olevaan omaisuuteen siltä osin kuin vakuuden arvo menettelyn alkaessa olisi riittänyt kattamaan velkojan saatavan määrän rahaksimuuttokustannusten ja paremmalla etuoikeudella suoritettavien saatavien vähentämisen jälkeen.

Vakuuden arvo määritellään saneerausohjelmassa. Ohjelmaehdotuksen laatija eli tavallisimmin selvittäjä joutuu huolehtimaan arvon määrittämisestä ja sitä varten tarvitta-

van selvityksen hankkimisesta. Viime kädes-
sä kysymyksen ratkaisee tuomioistuin ohjel-
man vahvistamisen yhteydessä.

Saneerauskäytännössä vakuuden arvon
määrittämisessä on ollut tavallisesti arvos-
tuserusteena omaisuuden todennäköinen
realisointitulos toteutettuna todennäköisim-
mällä realisointitavalla. Käytäntö on kuiten-
kin ollut vaihtelevaa ja vakuusvelka on myös
voitu määrittää käypään arvoon liiketoimin-
nan jatkumiseen perustuen (*going concern*).
Joissakin tapauksissa selvittäjät ovat käyttä-
neet likvidaatioarvon ja going concern -arvon
välimuotoa. Ongelmia on aiheuttanut varsin-
kin yritys kiinnityksen alaisen omaisuuden
arvon määrittäminen.

Yleisenä lähtökohtana voidaan lain esitöi-
den perusteella pitää sitä, että määritettäessä
sitä, miltä osin velka on vakuusvelkaa, rat-
kaisevaa on kyseisen kaltaisen vakuuden
normaali realisointitapa tai, jos näitä on usei-
ta, todennäköisin realisointitapa. Arviointiin
vaikuttavat muun muassa markkinatilanne,
toimiala ja muut olosuhteet. Samaa periaat-
ta käytetään myös konkurssivertailulaskel-
massa. Omaisuuden realisointitapaa arvioita-
essa otetaan huomioon myös konkurssilain
(120/2004) omaisuuden realisointia koskevat
säännökset. Ne edellyttävät, että konkurssi-
pesän on muutettava rahaksi pesään kuuluva
omaisuus pesän kannalta edullisimmalla ta-
valla niin, että siitä saadaan mahdollisimman
hyvä myyntitulos. Sen turvaamiseksi myyn-
tiä voidaan jopa pitkittää. Joissakin tilanteis-
sa konkurssihallinto voi jonkin aikaa jatkaa
velallisen liiketoimintaa siinä tarkoituksessa,
että velallisyritys tai sen osa voitaisiin myydä
liiketoiminnallisena kokonaisuutena.

Vakuuden arvon määrittelyä koskeva sään-
nös mahdollistaa nykyisessä muodossaan eri-
laisten tilanteiden huomioon ottamisen. Va-
kuuden arvon määrittämisessä on oltava
myös tietynlaista joustavuutta. Se, että laissa
määrättäisiin vakuusvelan määrittämiseksi
omaisuuden realisointitapa ja realisoinnin
ajankohta, voisi johtaa kaikkien osapuolten
kannalta epätoivottuihin lopputuloksiin.

Kuittausoikeus. Velkojalla ei ole saneeraus-
menettelyn alettua kuittausoikeutta. Jotta
kuittauskielto ei kuitenkaan vaarantaisi sel-
laisen velkojan asemaa, joka perustellusti on
voinut olettaa kuittausoikeuden turvaavan

hänen saatavansa, velkojalla on tietyissä ta-
pauksissa oikeus pidättyä oman maksuvel-
vollisuutensa täyttämisestä saneerausvelalli-
selle, kunnes hän itse saa saneerausohjelman
mukaisesti suorituksen tai perintäkiellon
voimassaolo lakkaa. Säännös merkitsee, että
velkoja, joka itse on velkaa saneerausvelalli-
selle, saa määrätyn edellytyksin suojaa sen
varalta, että saneerausmenettely lakkaa ilman
saneerausohjelman vahvistamista tai velallisen
laiminlyö ohjelman mukaisen velkajär-
jestelyn. Esimerkiksi pankki voi pidättää
määräaikaisella talletustilillä olevat varat,
mutta ei velallisen maksuliikenne- tai käyttö-
tileillä olevia varoja.

Kuittauskiellosta ei ole velalliselle nykyi-
sellään erityistä hyötyä menettelyn aikana.
Kuittauskielto ei paranna velallisen maksu-
valmiutta, kun velkoja voi pidättäytyä oman
maksuvelvollisuutensa täyttämisestä velalli-
selle. Kiellosta aiheutuu myös ylimääräistä
työtä, kun kuittauksen toteutuminen siirtyy
saneerausohjelman laatimisvaiheeseen. Sa-
neerauskäytännössä kuittauskieltoa onkin pi-
detty tarpeettomana.

Takaisinsaanti saneerausmenettelyssä. En-
nen saneerausmenettelyn alkamista tehdyt
velallisen omaisuutta koskevat oikeustoimet
voidaan peräyttää kuten konkurssissa. Ta-
kaisinsaannin aineelliset edellytykset mää-
räytyvät takaisinsaannista konkurssipesään
annetun lain mukaisesti. Käytännössä ta-
kaisinsaantikanteita ajetaan saneerauksen yh-
teydessä harvoin. Takaisinsaanneista yleensä
sovitaan kuten konkurssinkin yhteydessä. Ti-
lastokeskuksen mukaan käräjäoikeuksissa
loppuun käsiteltyjen takaisinsaantiasioiden
määrä saneerausmenettelyn yhteydessä on
2000-luvulla ollut vuosittain alle 10 kappa-
letta. Esimerkiksi vuonna 2004 käräjäoikeuk-
sissa käsiteltiin loppuun 6 takaisinsaantiasi-
aa.

Ensisijaisesti takaisinsaantia voi vaatia sel-
vittäjä. Hänen on pantava takaisinsaantikan-
ne vireille kuuden kuukauden kuluessa me-
nettelyn alkamisesta. Kanne voidaan kuiten-
kin panna vireille vielä kolmen kuukauden
kuluessa siitä, kun selvittäjä havaitsi ta-
kaisinsaannin perusteen tai hänen olisi pitä-
nyt se havaita.

Saneerausvelan velkoja saa ajaa takaisin-
saantivaatimusta, jos selvittäjä ei siihen ryh-

dy. Tällöin velkojan, joka haluaa vaatia takaisinsaantia, on ilmoitettava tästä selvittäjälle. Takaisinsaannin hyöty ei — toisin kuin konkurssissa — tule yleisen velkojatahon hyväksi, vaan etu koituu vaatimusta ajaneelle velkojalle. Velkojan on pantava kanne vireille kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hän sai tiedon saneerausmenettelyn alkamisesta. Tuomioistuimen on varattava selvittäjälle tilaisuus tulla asiassa kuulluksi. Epäselvyyttä on aiheutunut siitä, voiko selvittäjä tällöin ryhtyä käyttämään puhevaltaa asiassa ja vaatia, että takaisinsaannin hyöty määrätään kanteen nostaneen velkojan sijasta suoritettavaksi yleiselle velkojataholle.

Vahingonkorvausvelat ja sopimusrikkomukseen perustuvat velat. Lakiin sisältyy erityissäännös siitä, milloin vahingonkorvausvelan tai sopimusrikkomukseen perustuvan velan katsotaan syntyneen arvioitaessa sitä, onko kysymyksessä saneerausvelka vai menettelyn alkamisen jälkeen syntynyt velka. Käytännössä tällaiset velat liittyvät useimmiten rakennusaikaisiin vastuisiin. Jos velka tulee velkojan tietoon vasta saneerausmenettelyn päätyttyä, velkaa pidetään uutena velkana, joka saneerausyrityksen on maksettava kokonaan. Saneerauskäytännössä vahingonkorvausvelkaa ja sopimusrikkomukseen perustuvaa velkaa koskevaa erityissäännöstä on pidetty epätarkoituksenmukaisena. Parempana vaihtoehtona on pidetty sitä, että tällaiset piilevät vastuut otettaisiin huomioon niin, että niiden realisoituessa velat lisättäisiin saneerausohjelmaan myöhemmin ohjelmaa muuttamalla.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Valikoituminen yrityssaneeraukseen tai konkurssiin

Yleistä. Lakisääteinen saneerausmenettely on konkurssin vaihtoehto sellaisia tapauksia varten, joissa yrityksen taloudellinen kriisi on toiminnan lopettamisen sijasta mahdollista torjua. Saneerausmenettely on yksi keinoista, joilla yrityksen tervehtyttäminen voidaan toteuttaa. Erilaiset sovintoratkaisut velkojien kanssa tai muu velkojien puolelta tapahtuva joustaminen voivat usein olla lakisääteistä

saneerausmenettelyä tehokkaampia ja halvempia keinoja yritystoiminnan jatkamiseksi. Yrityssaneerauslaki on myös osaltaan lisännyt velkojien valmiutta ryhtyä vapaaehtoisiiin järjestelyihin.

Jos yrityksen toiminnan jatkamiselle ei ole taloudellisia edellytyksiä, konkurssin estämiseen tai lykkäämiseen ei ole syytä pyrkiä. Yrityssaneerailain tarkoituksena ei ole antaa mahdollisuutta sellaisen yritystoiminnan ylläpitämiseen, jonka jatkumiselle ei ole liikeloudellisia edellytyksiä. Yrityssaneerauksen epäonnistuminen aiheuttaa velkojille yleensä suuremmat tappiot kuin konkurssi. Tappioiden kasvaminen on sitä todennäköisempää, mitä kauemmin saneerausmenettely kestää. Tappioita syntyy myös, jos yritys asetetaan pian saneerausohjelman vahvistamisen jälkeen konkurssiin, jolloin se on ehtinyt maksaa saneerausvelkojaan vain vähän tai ei lainkaan. Jos jo saneeraushakemusta käsitellessä käy ilmi, että velallinen on maksukyvytön eikä saneerausohjelman avulla voida saada aikaan kestävää korjausta tilanteeseen, on tärkeää, että saneerausmenettelyyn ei ryhdytä ja että päätös tästä tehdään mahdollisimman pian.

Esityksen tavoitteena on yhtäältä torjua taloudellista vahinkoa aiheuttavia perusteettomia yrityssaneerauksia ja toisaalta edistää sitä, että elinkelpoisten yritysten maksukyvyttömyystilanteet ratkaistaisiin mahdollisimman usein saneerauksen avulla. Tämän tavoitteen toteutumiseksi saneerauskelpoiset yritykset pitäisi pystyä erottamaan saneerauskelvottomista mahdollisimman tehokkaasti, ja myös saneerausmenettely aloittaa nopeasti. Yrityksen kannattavuuden palauttaminen on sekä velkojien että velallisyrittäjien näkökulmasta tavoiteltava päämäärä.

Yrityksen saneerauskelpoisuuden arviointi on usein vaikeaa. Lakiin ei kuitenkaan voida ottaa yksityiskohtaisia säännöksiä niistä seikoista, joiden nojalla velallista voitaisiin pitää saneerauskelpoisena, koska velallisen saneerauskelpoisuus arvioidaan liikeloudellisten periaatteiden mukaisesti. Arvioon vaikuttavat muun muassa yrityksen toteutunut tulos, alustavat saneeraussuunnitelmat ja alan yleiset kehitysnäkymät. Arviointi on aina kokonaisuutena ja se tehdään saneeraushakemuksen, tilinpäätöstietojen, tilintarkastajan

selvityksen, velkojien lausumien ja muiden selvitysten perusteella. Onnistumista saneerauskelvoinnissa voidaan edistää tarkentamalla saneeraushakemuksen sisällölle asetettavia vaatimuksia.

Maksuvaikeuksien tunnistaminen. Tarpeettomien konkurssien välttäminen edellyttää, että maksuvaikeuksiin joutunut yritys hakeutuu saneerausmenettelyyn mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Saneerauslainsäädännön ensisijainen tavoite onkin alun perin ollut se, että yrityssaneeraus yleensä aloitettaisiin silloin, kun yritys ei vielä ole maksukyvytön, mutta sitä uhkaa maksukyvyttömyys. Saneeraushakemuksia tehdään kuitenkin yleisesti vasta sen jälkeen, kun yritystä koskeva konkurssihakemus on tullut vireille. Tällöin on myös tavallista, että saneeraushakemusta vastustetaan ja asia muuttuu riitaiseksi. Konkurssihakemusten yleisyys osoittaa, että yrityksissä talousvaikeuksien tunnistaminen tapahtuu varsin myöhään tai niitä ei haluta myöntää todeksi. Tähän voi vaikuttaa myös se, että yrityksen kirjanpitoa tai tilintarkastusta koskevia säännöksiä ei ole asianmukaisesti noudatettu.

Riittävän ajoissa tapahtuvaan taloudellisten vaikeuksien tunnistamiseen ei voida lainsäädännön keinoin juurikaan vaikuttaa. Yrittäjien koulutuksessa, yrittäjille tarkoitetussa yleisessä tiedotuksessa ja yrittäjien neuvonpalveluissa voidaan edistää maksuvaikeuksien tunnistamista sekä lisätä tietoa yrityssaneerauksesta. Yrityksen taloushallinto, ulkopuolinen kirjanpitäjä ja tilintarkastajat ovat keskeisessä asemassa ja heidän tulisi kiinnittää yrityksen johdon huomiota yrityksen talouskehitykseen ja mahdollisiin tervehdyttämistarpeisiin. Yritysten taloudellisia ja juridisia neuvonantajina toimivat usein asianajajat, joiden rooli yritysten neuvonantajina on myös maksukyvyttömyystilanteissa merkittävä. Myös velkojien perintäkäytäntö vaikuttaa saneeraukseen hakeutumiseen. Jos velkojat selvittävät velallisen kanssa saneerauksen tarvetta ja keinoja mahdollisimman pian maksuvaikeuksien alettua, velallinen saattaa hakeutua saneerausmenettelyyn riittävän aikaisessa vaiheessa.

Yritysten maksuvaikeuksiin ja tiedon lisäämiseen yrittäjille on kiinnitetty huomiota muun muassa työryhmässä, jonka oikeusmi-

nisteriö asetti lokakuussa 2003 laatimaan velkahallintaohjelmaa. Tarkoituksena oli selvittää, miten voidaan estää velkaongelmien syntyminen ja syveneminen sekä hoitaa maksukyvyttömyystilanteet joustavasti ja tehokkaasti. Velkahallintaohjelmassa (työryhmämietintö 2004:7) korostetaan velkaongelmien ennaltaehkäisyä ja erityisesti yrittäjien osalta sitä, että heille annettava talousinformaatio edistää yrittäjyyttä ja parantaa yrittäjän valmiuksia seurata yrityksensä kannattavuutta. Työryhmän ehdottamia toimenpiteitä ovat tiedon saatavuuden turvaaminen internetin ja TE-keskusten kautta, käytännöllisen oppaan laatiminen ja koulutuksen lisääminen pienyrittäjille myös taloudellisista ongelmista selviämisestä. Toimenpiteiden käytännön toteuttamisesta huolehtii kauppa- ja teollisuusministeriö. Erityisesti pienyrittäjien osaamisen kehittäminen on otettu myös ammatillisten aikuiskoulutuskeskusten ohjelmiin. Lisäksi yrittäjäjärjestöillä on tärkeä asema tiedon saatavuuden lisäämisessä.

Yritysten tervehdyttämisen edistämiseksi on kehitetty malli, jonka avulla yrityksen taloudellinen tilanne ja tarve ryhtyä tervehdyttämistoimenpiteisiin voidaan selvittää (TMA-konsepti, Turn Around Management). Tavoitteena on edistää erityisesti pienyrittäjien yrityssaneerausta korvaavaa tai sitä edeltävää sovintoon perustuvaa saneerausohjelmaa. Jos talousvaikeuksien todetaan olevan hoidettavissa, yritys pääsee velkojien yksimielisellä päätöksellä rauhoitusajan piiriin. Tämä tarkoittaa sitä, että yritys saa puoli vuotta aikaa yrityksen tilan tarkempaan selvittämiseen sekä kehittämisohjelman käynnistämiseen. Rauhoitusaikana velkojat eivät käynnistä tai jatka perintätoimiaan. Tervehdyttämistoiminnan toteuttamiseksi PKT-sääntöissä on aloitettu konsulttikoulutus. Lisäksi on perustettu Yritysten muutoksenhallinta- ja kehittämisyhdistys, jonka tehtävänä on toimia taloudellisessa murrosvaiheessa olevien yritysten liiketoiminnan kehittämiseen ja muutoksenhallintaan erikoistuneiden yhteensuhteiden liittäjänä.

Yrittäjien neuvonnan ja tiedonsaannin riittävyyteen kiinnitti huomiota myös oikeusministeriön työryhmä, jonka tehtävänä oli selvittää maksukyvyttömyysjärjestelmien kehittämistarpeita (työryhmämietintö 2004:20).

Hakemusten laadun parantaminen. Yrityssaneerauslakia muuttamalla pyritään parantamaan saneeraushakemusten sisältöä. Hakemusten sisältö vaikuttaa keskeisesti siihen, miten nopeasti ratkaisu menettelyn aloittamisesta voidaan tehdä. Laissa ehdotetaan täsmennettäväksi niitä vaatimuksia, joita velallisen hakemukselle asetetaan. Velallisen olisi jo hakemusvaiheessa esitettävä ainakin alustavat suuntaviivat siitä, millä keinoin yritys olisi mahdollista tervehdyttää. Tilintarkastajajärjestöt ovat ohjeistaneet tilintarkastajalta nykyisin vaadittavan selvityksen sisältöä. Uutta olisi se, että tilintarkastajan olisi esityksen mukaan omassa selvityksessään arvioitava myös velallisen saneeraussuunnitelman realistisuutta. Kun hakemuksen yhteydessä on nykyistä enemmän tietoa yrityksen taloudellisista ongelmista ja keinoista kannattavuuden parantamiseen, velkojien ja tuomioistuimen on helpompi arvioida sitä, riittävätkö kaavailut toimenpiteet yrityksen tervehdyttämiseen.

Valmistelun yhteydessä on harkittu, voitaisiinko tilintarkastajan selvityksen laatua parantaa sillä, että selvityksen antajana olisi muu kuin velallisen oma tilintarkastaja. Esillä on ollut myös se vaihtoehto, jossa tilintarkastajan riippumattomuuden korostamiseksi tuomioistuin määräisi selvityksen antavan tilintarkastajan. Esityksessä on päädytty pysyttämään nykytila. Velallisen saneeraushakemuksen liitteeksi tarvittavan selvityksen voisi edelleenkin antaa joko velallisen oma tai muu kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja. Nykytilan säilyttämistä puoltaa se, että selvityksen hankkiminen muulta tilintarkastajalta voisi pidentää hakemusten käsittelyaikoja ja lisätä velallisen kustannuksia. Jos tuomioistuin määräisi tilintarkastajan tilanteessa, jossa kustannuksia ei voitaisi maksaa velallisen varoista, kustannukset voisivat jäädä valtion vahingoksi. Tätä ei ole pidetty perusteltuna. Lisäksi on otettu huomioon, että myös velallisen omalta tilintarkastajalta vaaditaan neutraalia suhtautumista velallisen taloudelliseen tilanteeseen.

Saneerausta voi hakea selvästi saneerauskelvoton yritys. Hakemukset voivat myös olla puutteellisia. Hakemuksen käsittelyyn ei käytännössä pystytä luomaan järjestelmää, jossa hakemus hylättäisiin heti ilman mah-

dollisuutta sen täydentämiseen tai ilman, että velkojia kuultaisiin asiassa. Jos hakemus on kuitenkin selvästi perusteeton, se voidaan oikeudenkäymiskaaren säännösten nojalla hylätä velkojia kuulematta. Velallisen ja myös velkojien oikeusturva puolestaan vaatii, että täydentämistä ja kuulemistä varten asetettavat määräajat voidaan asettaa joustavasti.

Velkojien kannattamien hakemusten käsittely. Ennen saneeraushakemuksen tekemistä velallinen käy yleensä neuvotteluja maksujärjestelyjen aikaansaamiseksi päärahoittajien ja mahdollisesti muidenkin velkojiensa kanssa. Neuvotteluissa voidaan päätyä siihen, että yrityssaneeraus on kaikkien osapuolten kannalta järkevä keino jatkaa yritystoimintaa. Velkoja voi kuitenkin eri syistä olla haluton esiintymään saneerauksen hakijana, vaikka yhteishakemus mahdollistaa saneerausmenettelyn helpommin edellytyksin kuin velallisen yksin tekemä hakemus. Yhteiseen hakemukseen ei neutraliteettisyistä haluta lähteä esimerkiksi silloin, kun velkoja luotottaa samalla alalla toimivaa toista yritystä. Sen sijaan velkoja voi kyllä ilmoittaa puoltavansa velallisen hakemusta ja käytännössä tällaisia puoltolausumia onkin usein liitetty velallisen hakemuksen tueksi.

Menettelyä halutaan edistää muutosehdotuksella, jonka mukaan velkoja voisi puoltaa velallisen hakemusta samoin vaikutuksin kuin mitä nykyisin on yhteishakemuksella. Tällaiset puoltohakemukset vähentäisivät selvitysten ja asiaan osallisten kuulemisen tarvetta ja nopeuttaisivat saneerausmenettelyn aloittamista. Puoltohakemuksen tarvittaisiin viidennes velallisen tunnetuista veloista ja vähintään kaksi velkojaa kuten yhteishakemuksenkin. Hakemusta puoltava velkoja ei voisi olla velallisen läheinen. Näiden syiden vuoksi voidaan pitää todennäköisenä, että puoltohakemuksena vireille tulleissa asioissa vain harvoin voidaan esittää sellaista estettä menettelylle, joka johtaisi menettelyn keskeytymiseen. Lähtökohtana voidaan pitää sitä, että puoltohakemuksen tehnyt yritys on yleensä saneerauskelpoinen. Jotta tällainen oletamus voidaan tehdä, on pidetty tarpeellisenä edellyttää, että useampi kuin yksi velkoja on saneerauksen kannalla.

Selvitysrauhoidusajan arviointi. Sääntelyn yhtenä vaihtoehtona esitystä valmisteltaessa

on ollut esillä niin sanottu selvitysrauhoitus-aika, mikä tarkoittaisi saneerausmenettelyn aloittamista siinä tarkoituksessa, että yrityksen saneerauskelpoisuus selvitetäisiin menettelyn aikana. Toisin kuin nykyisin, selvitysrauhoitus-aika alkaisi, kun tuomioistuin määräisi velallisen tai velkojan hakemuksen johdosta selvittäjän. Selvittäjä määrättäisiin viivytyksettä saneeraushakemuksen tultua viireille. Tuomioistuin ei tässä vaiheessa ottaisi minkäänlaista kantaa yrityksen saneerauskelpoisuuteen. Velallisen liiketoiminta jatkuisi selvittäjän valvonnassa maksu-, perintä- ja täytäntöönpanokiellon vallitessa. Selvittäjän tehtävänä olisi yhteistyössä velallisen kanssa laatia lyhyessä määräajassa selvitys velallisen taloudellisesta tilanteesta ja arvio siitä, onko saneerausmenettelylle edellytyksiä.

Malli, jossa selvitysrauhoitus-aika alkaisi pelkällä hakemuksella, sisältää mahdollisuuden väärinkäyttöön. Selvitysrauhoitus-aika voisi alkaa, vaikka velallinen on saneerauskelvoton eikä velallisella olisi tarkoitustaan toimintansa tervehdyttämiseen. Selvittäjän määräämisestä huolimatta velallisella olisi mahdollisuus tehdä velkojien etua loukkaavia oikeustoimia. Vaikka oikeustoimet voitaisiin myöhemmin peräyttää, vahinkoa voisi syntyä. Käytännössä on ollut tapauksia, joissa saneerausta hakeneella yrityksellä ei ole ollut likvidejä varoja eikä tulo-rahoitusta odotettavissa. Ongelmaksi voisikin muodostua se, että selvitysrauhoitus-aika käynnistyisi, vaikka yritys ei kykene maksamaan edes selvittäjän palkkiota ja muita menettelyn kustannuksia. Näiden syiden vuoksi selvitysrauhoitus-aikaa ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena vaihtoehtona vaan on lähdetty siitä, että velallisen saneerauskelpoisuudesta on oltava jonkinasteinen varmuus jo siinä vaiheessa, kun menettely aloitetaan. Lisäksi on otettu huomioon, että saneerauksen edellytysten säilyttämiseksi tarpeellinen rauhoitus-aika on mahdollista saada aikaan väliaikaisten kieltojen määräämisellä.

3.2. Saneerauksen edellytykset ja esteet

Esityksessä ehdotetaan jäljempänä selostettavain tavoin muutettavaksi saneerausvelan käsitettä ja saneerausohjelman vahvistamisen edellytyksiä koskevia säännöksiä. Nämä vai-

kuttavat velallisen saneerauskelpoisuuden arviointiin. Muilta osin esityksessä ei ehdoteta muutoksia siihen, miten saneerauksen edellytykset määräytyvät ja miten niitä arvioidaan. Jos velallinen on maksukyvytön, saneerausta ei voida aloittaa, jos on todennäköistä, että maksukyvyttömyyttä ei voida poistaa saneerausohjelman avulla tai sen uusiautumista ei voida torjua muutoin kuin lyhytaikaisesti. Saneerausmenettelyn kannalta nykytilan säilyttäminen merkitsee sitä, että saneerauskelpoisuutta voidaan arvioida vielä saneerausmenettelyn alkamisen jälkeenkin. Velallisen hakemuksen sisältöä koskevilla uusilla vaatimuksilla pyritään kuitenkin siihen, että näin tapahtuisi harvemmin kuin nykyisin.

Lakiin sisältyy säännöksiä, joiden perusteella saneeraushakemus voidaan hylätä velallisyrittäjien tai johdon moitittavana pidettävän käyttäytymisen perusteella. Tällaisesta menettelystä voi olla kysymys esimerkiksi, kun velallisen maksukyvyttömyyden olennaisena syynä on muu kuin elinkeinotoimintaan liittyvä varojen väheneminen tai velkojen lisääntyminen. Saneerauksen voi estää myös se, että yrityksen varoja on käytetty velkojien vahingoksi sopimattomalla tavalla esimerkiksi yrityksen omistajien tai johdon käyttöön tuleviin kulutushyödykkeisiin taikka se, että yrityksessä on tehty perusteettomia yksityisottoja tai otettu osakaslainoja. Tällaisissa tapauksissa perusteet hakemuksen hylkäämiselle voivat olla olemassa kuten lain esitöistä sekä korkeimman oikeuden ennakkopäätöksistä käy ilmi. Nykyisen sääntelyn voidaan katsoa antavan riittävät perusteet saneerausmenettelyn väärinkäytön torjumiseksi. Uusien, nykyisiä säännöksiä täsmentävien säännösten lisääminen lakiin voisi puolestaan aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta eikä sellaisia ole pidetty tarpeellisena ehdottaa.

Saneerausmenettelyä ei lain mukaan voida aloittaa, jos on perusteltua syytä olettaa, ettei saneerausohjelman aikaansaamiselle tai vahvistamiselle ole edellytyksiä. Tämän esteperusteen soveltamisessa otetaan huomioon muualla laissa olevat säännökset, joiden perusteella saneerausohjelma on jätettävä vahvistamatta. Näihin kuuluu muun muassa velallisen tai velallisyrittäjän tai

johdon rikoksia koskeva säännös. Este ohjelman vahvistamiselle ja siten koko saneerausmenettelylle on myös, jos yrityksen johon kuuluva henkilö on syyllistynyt menettelyyn, jonka perusteella hänet voitaisiin määrätä liiketoimintakieltoon. Puutteena käytännössä on pidetty sitä, että kyseiset esteperusteet eivät ole luettavissa siitä lainkohdasta, jossa menettelyn esteitä muutoin säännellään. Lakia ehdotetaan tältä osin muutettavaksi niin, että menettelyn esteet kootaan yhteen pykälään. Rikollinen ja muu moitittava menettely eivät olisi edelleenkaan ehdoton este saneerausmenettelyn aloittamiselle. Erityisestä syystä saneerausmenettelyn aloittaminen olisi tällöinkin mahdollista.

Esitystä valmisteltaessa on harkittu, olisiko yrityssaneerauksen myöntämistä jollakin tavoin rajoitettava, jos velallinen on jo aikaisemmin ollut saneerausmenettelyssä. Ehdotonta kieltoa uuteen saneerausmenettelyyn ei ole pidetty aiheellisenä asettaa, vaan edellytykset ja esteet tulee jatkossakin tutkia tapauskohtaisesti. Aikaisemmalla saneerausmenettelyllä voi kuitenkin olla merkitystä, kun arvioidaan saneerauksen aloittamisen edellytyksiä ja esteitä. Huomioon otettavia seikkoja voivat olla esimerkiksi se, määrättiinkö aikaisempi saneerausmenettely lakkaamaan vai johtiko se ohjelman vahvistamiseen, mitkä ovat uusien maksuvaikeuksien syyt ja miten kauan saneerausohjelman päätymisestä on kulunut aikaa.

Kerran myönnettyyn saneeraukseen liittyvä toinen kysymys on, voiko yritys hakeutua saneeraukseen saneerausohjelman aikana. Tältä osin ehdotetaan, että uutta saneeraushakemusta ei voida ottaa tutkittavaksi saneerausohjelman voimassa ollessa. Mahdollinen velkojen uudelleenjärjestelyn tarve on siten toteutettava vapaaehtoisin järjestelyin tai saneerausohjelmaa muuttamalla.

3.3. Saneerausvelkojen määräytyminen

Saneerausvelkoja ovat eräin poikkeuksin velat, joiden peruste on syntynyt ennen kuin tuomioistuin on tehnyt päätöksen saneerausmenettelyn aloittamisesta. Saneerausvelkoja koskevat menettelyn aloittamisesta seuraavat maksu-, perintä- ja täytäntöönpanokielto ja velat järjestellään saneerausohjelmassa. Ky-

symys siitä, minkä ajankohdan perusteella määräytyy se, mitkä velat luetaan saneerausohjelmassa järjestettäviin saneerausvelkoihin ja mitkä kokonaan maksettaviin uusiin velkoihin, on käytännössä ollut epäselvä sellaisissa tapauksissa, joissa on määrätty maksu-, perintä- ja täytäntöönpanokielto väliaikaisina ennen saneerausmenettelyn aloittamista. Tästä on seurannut epäkohtia erityisesti julkisvelkojille silloin, kun saneerausmenettelyn aloittamista koskevaa päätöstä ei ole voitu tehdä lyhyessä ajassa ja velallisen velkamäärä on kasvanut väliaikaisen kiellon määräämisen jälkeen. Saneerausmenettelyä kohtaan on esitetty arvostelua voimakkaimmin juuri sen vuoksi, että velallinen voi hakemuksen käsittelyn pitkittyessä velkaantua lisää eivätkä velkojat voi vaatia näille saatavilleen täytettyä suoritusta, vaan he joutuvat tyytymään siihen suoritukseen, jonka saneerausohjelma heille tuottaa.

Oikeusministeriön työryhmän ehdotuksessa epäkohta ehdotettiin korjattavaksi niin, että kaikki edellä mainitut väliaikaiset kiellot määrättäisiin kerralla, ja niiden määräämisestä alkaisi saneeraussuojaksi kutsuttava vaihe. Saneeraussuoja voitaisiin määrätä myös muun kuin velallisen tai hakijavelkojan vaatimuksesta. Saneeraussuojan aikana syntyviä velkoja ei luettaisi saneerausvelkoihin, jolloin saneerausvelan ja uuden velan käsitteet selkiytyisivät. Saneeraussuojan alkamisen jälkeen syntyvät uudet velat velallisen olisi maksettava täysimääräisesti. Velalliselta vaadittaisiin riittävää maksukykyä näihin sekä saneerausmenettelyn alkamisen jälkeen syntyviin velkoihin, jotta saneerausmenettely ylipäänsä voitaisiin aloittaa. Jos velallinen saneerauksen sijasta asetettaisiin konkurssiin, saneeraussuojan aikana syntyneet velat olisivat konkurssissa etuoikeutetussa asemassa samoin edellytyksin kuin nykyisin ovat saneerausmenettelyn alkamisen jälkeen syntyneet velat. Saneeraussuojan aikana syntyneiden ja menettelyn alkamisen jälkeen syntyneiden velkojen asema poikkeaisi toisistaan työryhmän ehdotuksen mukaan siinä, että saneeraussuojan aikana syntyntä velkaa ei voitaisi käyttää konkurssiperusteena menettelyn aikana.

Useat lausunnonantajat olivat samaa mieltä työryhmän kanssa siitä, että väliaikaisten

kieltojen jälkeen syntyvien velkojen asemaa on välttämätöntä selkiyttää. Suuri osa lausunnonantajista kannatti työryhmän ehdotusta saneeraussuojasta, mutta useissa lausunnoissa katsottiin, että saneeraussuojan aikana syntyneen velan käyttöä konkurssiperusteena ei pitäisi rajoittaa. Joidenkin lausunnonantajien mielestä mahdollisuus saneeraussuojan määräämiseen tekisi saneerausmenettelystä entistä vaikeaselkoisemman. Vaihtoehtoa, jossa saneerausvelka määräytyisi hakemuksen vireilletulon perusteella, kannatettiin muutamissa lausunnoissa.

Työryhmän ehdotuksesta poiketen esityksessä ehdotetaan, että saneerausvelkoihin luettaisiin velallisen kaikki velat, jotka ovat syntyneet ennen saneeraushakemuksen vireilletuloa, mutta vireilletulosta ei seuraisi muita oikeusvaikutuksia. Tällöin velallinen ei voisi enää saneerausmenettelyä haettuaan velkaantua niin, että hakemuksen vireilletulon jälkeen syntyvät uudet velat järjesteltäisiin saneerausohjelmassa. Tämä vaihtoehto tuotiin esiin myös työryhmän mietinnössä.

Vaihtoehdon valinnalle on useita syitä. Esityksen keskeisenä tavoitteena on vaikuttaa niin, että saneeraukseen hakeuduttaisiin nykyistä aikaisemmin ja että saneerausmenettelyn aloittamista koskeva ratkaisu voitaisiin antaa nopeasti. Saneerausvelkojen määräytymisen hakemuksen vireilletulon perusteella voidaan arvioida saneeraussuojaa tehokkaammin vaikuttavan tavoitteen toteutumiseen. Arvioon vaikuttaa se, että velalliselle ei enää olisi edullista pitkittää hakemuksen käsittelyä. Erityisesti tilannetta, jossa velallinen voi jatkaa toimintaansa saneerausmenettelyä haettuaan lakisäateisiä maksujaan laiminlyömällä, ei voida pitää muiden samalla alalla toimivien yritysten kannalta hyväksyttävänä.

Saneerausvelan määräytyminen hakemuksen vireilletulon perusteella yksinkertaistaa menettelyä saneeraussuojaa koskeneeseen ehdotukseen verrattuna. Kun saneerausvelat määräytyisivät kaikissa tapauksissa saman ajankohdan perusteella, sääntely on saneeraussuojaa selkeämpi vaihtoehto. Se on myös ulkopuolisille helposti ymmärrettävissä oleva sääntö, mikä on omiaan helpottamaan velallisen toiminnan jatkamista. Säännöllä olisi siten myönteinen merkitys muun muassa velal-

lisen sopijakumppaneille. Uusien velkojen aseman selkeä määrittely voi myös lisätä yleisen velkojatahon myönteistä suhtautumista saneeraukseen ja erityisen tärkeä merkitys sillä on julkisvelkojille. Tuomioistuinten kannalta saneeraussuojaa koskeva ehdotus olisi merkinnyt todennäköisesti sitä, että tuomioistuinten käsiteltäväksi olisi tullut saneeraussuojaa koskevia vaatimuksia useammin kuin nykyisin vaatimuksia väliaikaisen kiellon määräämisestä. Kun saneerausvelka määräytyisi hakemuksen vireilletulosta, velkojalla ei olisi tarvetta tuomioistuinmenettelyyn keinona vaikuttaa siihen, mitkä velat luetaan saneerausvelkoihin. Saneerausmenettelyn väärinkäyttömahdollisuuksia vähentää se, että hakemuksen vireilletuloon ei kytkeytyisi muita saneerausmenettelyn alkamisen oikeusvaikutuksia.

Väliaikaisen kiellon määrääminen olisi mahdollista niin kuin nykyisin. Kieltoihin ei ole saneerauskäytännössä arvioitu liittyvän muita epäkohtia kuin epäselvyys väliaikaisen kiellon jälkeen syntyvän velan asemasta. Kieltojen täsmälliseen rajaamiseen voidaan kiinnittää huomiota koulutuksessa.

Saneerausmenettelyn kynnyksen ei voida arvioida nousevan ainakaan olennaisesti, vaikka saneerausvelkoihin ei luettaisi hakemuksen vireilletulon jälkeen syntyviä velkoja. Tämä johtuu siitä, että saneerausmenettelyn nopea aloittaminen on myös velallisen etu ja ehdotuksella on saneerausvelkojen määräytymisen kannalta käytännössä sama vaikutus kuin sillä, että menettely aloitettaisiin nopeasti.

Velalliselle on erityisen tärkeää, että saneerausmahdollisuuden selvittäminen on ensisijaista konkurssiin nähden eikä ehdotuksella muuteta tätä järjestystä. Velallisen saneerauskelpoisuuden arvioinnin kannalta on luonnollisesti merkitystä sillä, miten velallinen kykenee maksamaan menettelyn hakemisen jälkeen syntyviä velkojaan. Jos velkaantuminen jatkuu hakemuksen vireillä ollessa ja asian käsittely kestää pitkään, seurauksena voi olla se, ettei velallista voida pitää saneerauskelpoisena. Lisävelkaantuminen hakemuksen vireilletulon jälkeen voi olla myös peruste velallisen asettamiselle konkurssiin saneerausmenettelyn alettua. Säännökset lisävelkaantumisesta saneerausmenettelyn es-

teenä ja konkurssiperusteena ovat kuitenkin harkinnanvaraisia. Saneerauskykyä ei niidenkään perusteella voida katsoa nousevan olennaisesti niin, että esitys johtaisi tervehdettävissä olevien yritysten konkurssiin. Lisäksi on huomattava, että velallinen voi hakea väliaikaisen maksu- ja perintäkiellon, joiden määrääminen voi parantaa velallisen kykyä maksaa hakemuksen jälkeen syntyviä velkojaan.

Nykyisin saneerausmenettelyn aikana syntyneillä veloilla on määrätyin edellytyksin hyvä etuoikeus maksunsaantiin, jos saneeraus epäonnistuu ja velallinen asetetaan konkurssiin. Etuoikeutta koskevia säännöksiä ei ehdoteta muutettaviksi saneerausvelan määräytymistä koskevan muutoksen vuoksi. Etuoikeusasemaa eivät saisi myöskään ne uudet velat, jotka syntyvät sen jälkeen, kun saneerausmenettelyssä on määrätty väliaikainen maksu-, perintä- tai täytäntöönpanokielto. Uusien velkojen etuoikeusasema heikentää väistämättä saneerausvelkojen asemaa, mikä vuoksi on perusteltua, että etuoikeutettuja velkoja on mahdollisimman vähän. Kun etuoikeus on vain menettelyn alkamisen jälkeen syntyvillä veloilla, se voi osaltaan vaikuttaa siihen, että velallinen pyrkii tehokkaasti saneerausmenettelyn nopeaan aloittamiseen. Saneerausmenettelyn aloittaminen ja siihen perustuva etuoikeus parantavat esimerkiksi velallisen mahdollisuuksia saada uutta rahoitusta toimintansa jatkamiseen. Sopijakumppaneille, muun muassa tavarantoimittajille etuoikeudella voi myös olla merkitystä. Lisäksi on otettu huomioon, että etuoikeuden myöntäminen saneeraushakemuksen vireilletulon jälkeen syntyneille veloille lisäisi mahdollisuuksia saneerausmenettelyn väärinkäyttöön sen vuoksi, että velallinen voisi omin toimin vaikuttaa siihen, kuka velkojista saa suoritusta konkurssipesän varoista.

3.4. Suhde konkurssiin, toimivaltainen tuomioistuimien ja muutoksenhaku

Velkojen oikeusturvan kannalta on keskeistä, ettei saneerausta voida käyttää keinona pitkittää konkurssia. Sen vuoksi konkurssi olisi pääsäännön mukaan edelleenkin mahdollinen, vaikka päätös saneeraushakemuksen hylkäämisestä ei olisi lainvoimainen.

Eräiltä osin lakia ehdotetaan kuitenkin tarkistettavaksi. Ehdotuksilla pyritään ensinnäkin siihen, ettei konkurssiin asettaminen selvissä tapauksissa viivästyisi turhaan. Tässä tarkoituksessa lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että konkurssihakemuksen käsittelyä voitaisiin lykkäämisen sijasta jatkaa saneeraushakemuksen ollessa vielä ratkaisematta. Velalliselta voitaisiin pyytää konkurssihakemukselta lausuma saneeraushakemuksen käsitteilyn aikana. Jos saneeraushakemus hylätään, estettä velallisen asettamiselle konkurssiin ei silloin olisi. Näin konkurssiin asettaminen ei viivästyisi esimerkiksi sen vuoksi, että velallista ei onnistuta tavoittamaan sen jälkeen, kun saneeraushakemus on hylätty. Jos kuitenkin saneeraushakemuksen käsittely on kestänyt pitkään, lausuma konkurssiin voidaan joutua pyytämään uudelleen, jos on aihetta olettaa olosuhteiden muuttuneen niin, ettei konkurssiin asettamisen edellytyksiä voida silloin käsillä oleva aineiston perusteella arvioida.

Lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että saneeraustuomioistuimien olisi toimivaltainen käsittelemään konkurssihakemuksen senkin jälkeen, kun saneeraushakemus on hylätty. Tälläkin voidaan nopeuttaa konkurssiin käsittelyä. Muutoksella pyritään myös vähentämään väärinkäytöksiä, jotka ovat nykyisin mahdollisia sen vuoksi, että saneeraus- ja konkurssihakemukset voidaan käsitellä eri tuomioistuimissa.

Toisaalta esitykseen sisältyy myös konkurssia koskevia muutosehdotuksia, joiden tavoitteena on vähentää velalliselle konkurssista aiheutuvia haittoja tilanteessa, jossa saneeraushakemus on hylätty ja velallinen hakee siihen muutosta. Jos saneerausmenettely aloitetaan muutoksenhakutuomioistuimen päätöksellä, saneerauksen tosiasialliset edellytykset voivat heikentyä olennaisesti, jos velallinen muutoksenhaun aikana asetetaan konkurssiin. Merkittävä muutos nykytilaan olisi se, että konkurssihakemuksen käsittelevä tuomioistuin voisi lykätä velallisen konkurssiin asettamista siihen saakka, kunnes kysymys saneerausmenettelyn aloittamisesta on ratkaistu muutoksenhakutuomioistuimessa. Ehdotuksen mukaan saneeraushakemuksen vireilläollessa konkurssihakemus käsiteltäisiin saneeraustuomioistuimessa, joka siten

tekisi myös päätöksen konkurssin asettamisen lykkäämisestä. Käsittelyn lykkääminen tulisi kysymykseen velallisen vaatimuksesta ja se edellyttäisi erityisen painavaa syytä. Lykkäämisen perusteena tuomioistuimen olisi otettava erityisesti huomioon ne seikat, joihin velallinen on valituksessaan vedonnut.

Jos velallisen konkurssiin asettamista ei lykätä, ehdotuksen mukaan velallisen konkurssiin asettanut tuomioistuin voisi velallisen vaatimuksesta rajoittaa velallisen omaisuuden realisointia siihen saakka, kunnes muutoksenhakutuomioistuin on ratkaissut saneerausasian. Tällaisen määräyksen voi konkurssilain mukaan antaa muutoksenhakutuomioistuin, jos velallinen on sitä vaatinut valittaessaan konkurssiin asettamista koskevasta päätöksestä. Ehdotus mahdollistaa sen, että määräys annetaan saneeraushakemuksen hylkäämistä seuraavassa konkurssissa nopeammin kuin konkurssilain mukaan.

Saneerausmenettelyn aikana velallinen voidaan asettaa konkurssiin uuden, saneerausvelkoihin kuulumattoman velan perusteella. Konkurssiperusteena velkoja voi siten käyttää saneeraushakemuksen vireilletulon jälkeen syntynyttä velkaa. Konkurssiin asettamisen lykkääminen olisi esityksen mukaan kuitenkin mahdollista, jos siihen on saneerausmenettelyyn liittyvä erityisen painava syy. Lykkäysmahdollisuus voisi tulla käytettäväksi lähinnä tilanteessa, jossa joudutaan odottamaan velallisen rahoitusta koskevaa päätöstä.

3.5. Selvittäjä ja velkojatoimikunta

Selvittäjä. Selvittäjällä on keskeinen rooli saneerausmenettelyssä. Saneerausmenettelyn tavoitteet edellyttävät tasapainoista suhtautumista sekä velallisen että velkojien etuihin. Saneerausmenettelyssä määrättävä selvittäjä ei saa olla velalliseen eikä keneenkään velkojaan sellaisessa suhteessa, joka voi olla omiaan vaarantamaan hänen riippumattomuuttaan velalliseen nähden tai hänen tasapuolisuuttaan velkoihin nähden. Velkojien määränemmistön suostumuksella voidaan kuitenkin määrätä selvittäjäksi henkilö, joka ei täytä tätä riippumattomuuden vaatimusta. Jotta selvittäjän riippumattomuuden kannalta merkitykselliset seikat olisivat määräystä annet-

taessa asiaan osallisten tiedossa, selvittäjäksi ehdotetun tulisi ehdotuksen mukaan omaloitteisesti ilmoittaa tuomioistuimelle kaikki ne seikat, jotka voivat olla omiaan vaarantamaan hänen tasapuolisuuttaan ja riippumattomuuttaan selvittäjänä tai aiheuttamaan kelpoisuuden suhteen perusteltuja epäilyksiä. Lakiin lisättäväksi ehdotettu säännös vastaa konkurssilain säännöstä pesähoitajaksi ehdotetun selvitysvelvollisuudesta.

Esityksessä ehdotetaan, että menettelyssä voitaisiin määrätä väliaikainen selvittäjä, jos menettelyssä määrätään väliaikainen maksu-, perintä- tai täytäntöönpanokielto. Väliaikaisista selvittäjää koskisivat samat kelpoisuusehdot kuin selvittäjää.

Selvittäjä voidaan määrätä nykyisin vain velkojan esityksestä. Jollei velkojan ehdotusta selvittäjäksi ole ollut, velallisen ehdottama kelpoisuusehdot täyttävä henkilö on kuitenkin käytännössä voitu määrätä selvittäjäksi, jollei kukaan velkojista ole vastustanut velallisen ehdotusta. Nyt lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että esityksen selvittäjäksi voisi tehdä myös velallinen.

Selvittäjän määräämisessä ei ole pidetty tarpeellisena siirtyä konkurssimenettelyä vastaavaan järjestelmään, jossa tuomioistuin päättää pesähoitajasta itsenäisesti eikä se ole sidottu velkojien tai velallisen esityksiin. Konkurssista poikkeavaa järjestelmää puoltaa se, että selvittäjän tehtävät ovat yritys-saneerauksessa usein moninaisemmat kuin pesähoitajalla on konkurssissa ja asiaan osalliset voivat olla tuomioistuinta paremmin perillä siitä, minkälaisia ammatillisia vaatimuksia kukin saneeraustapaus vaatii selvittäjältä. Yleensä sovelias selvittäjä on voitu määrätä ehdotetuista henkilöistä. Jollei kukaan tee hyväksymiskelpoista esitystä, tuomioistuimen on määrättävä tehtävään soveltuva ja halukas henkilö. Laissa on lisäksi säännökset siitä, että selvittäjäorganisaatiossa voidaan menettelyn alettua tarvittaessa tehdä muutoksia.

Selvittäjän palkkio ja kustannusten korvaus muodostaa saneerausmenettelyn kustannuksista yleensä suurimman osan. Kustannukset maksetaan velallisen varoista ja asia on siten velalliselle tärkeä. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että selvittäjän tulee selvittää palkkiovaatimuksensa perusteita ja

esittää arvionsa kustannusten kokonaismäärästä. Arviotaan selvittäjän tulee menettelyn kuluessa tarkistaa, jos se osoittautuu selvästi virheelliseksi. Tällaisen menettelyn voidaan katsoa kuuluvan hyvään yrityssaneeraustapaan. Kustannusarviota selvittäjäksi ehdotetun olisi vaikea esittää ennen menettelyn aloittamista, koska saneerauksen vaatiman työmäärän arviointi etukäteen voi olla vaikeaa.

Velallisen lisävelkaantumisesta aiheutuvien vahinkojen estämiseksi ehdotetaan, että selvittäjän olisi raportoitava velkojille velallisen velkatilanteen kehittymisestä. Velkojat voisivat silloin itsenäisesti harkita, onko syytä hakea saneerausmenettelyn keskeyttämistä tai neuvotella selvittäjän kanssa siitä, onko menettelyn jatkaminen perusteltua.

Konkurssiain neuvottelukunnan valmisteilla olevassa suosituksessa on tarkoitus käsitellä lähemmin muun muassa selvittäjän kelpoisuutta ja tehtäviä.

Velkojatoimikunta. Tuomioistuimen on asetettava velkojatoimikunta, jollei sitä velkojien pienen lukumäärän vuoksi ole pidettävä tarpeettomana. Velkojatoimikunta voidaan asettaa menettelyn aloittamisesta päätettäessä tai myöhemminkin. Sen tehtävänä on neuvota-antavana elimenä avustaa selvittäjää tälle kuuluvien tehtävien hoidossa ja velkojien lukuun valvoa selvittäjän toimintaa. Velkojatoimikuntia on asetettu harvoin. Tähän on vaikuttanut ennen muuta se, että saneerausyritykset ovat pieniä ja niissä velkojatoimikuntaan osallistumisesta aiheutuu velkojille hyötyyn nähden liian paljon työtä ja kustannuksia.

Saneerausmenettelyn toimivuutta voidaan parantaa asettamalla velkojatoimikuntia nykyistä useammin. Velkojatoimikunnan avulla velkojat voivat jo saneerausohjelman laatimisvaiheessa tuoda näkemyksiään selvittäjän tietoon, mikä voi nopeuttaa saneerausmenettelyä. Velkojatoimikunta voi olla selvittäjälle avuksi arvioitaessa saneerausmenettelyn jatkamisedellytyksiä. Selvittäjä voi myös saada velkojatoimikunnan jäseniltä velallisen aikaisempaa toimintaa koskevia tietoja, joista voi olla hyötyä tehtävän hoitamisessa. Velallisen etujen mukaista on se, että selvittäjän palkkio arvioidaan ja vahvistetaan velkojatoimikunnassa. Jotta velkojatoimikuntien käyttö li-

sääntyisi, niiden kokoonpanon tulisi voida määräytyä väljemmin kriteerein kuin nykyisin.

Pääsääntönä olisi edelleen se, että eri velkojaryhmien tulee olla velkojatoimikunnassa tasapuolisesti edustettuina. Esityksessä ehdotetaan, että toimikunnan kokoonpano voitaisiin määrätä myös sellaiseksi, että siinä ovat edustettuina velallisen toiminnan kannalta keskeiset velkojat. Näin velkojatoimikuntiin voitaisiin valita sellaisia velkojia, joilla on parhaimmat edellytykset arvioida velallisen toiminnan jatkamisedellytyksiä. Velallisen toiminnan kannalta keskeisiä velkojia voivat olla esimerkiksi yritysKiinnitysvelkojat ja tavarantoimittajat.

Estettä ei ole sille, että velkojatoimikunnassa olisivat edustettuina velkojina olevat yrityksen työntekijät, mutta käytännössä työntekijöillä ei yleensä ole saneerausvelkoja tai niitä ei ole siinä määrin ja niin monella, että työntekijöitä voitaisiin pitää sellaisina keskeisinä velkojina, jota velkojatoimikunnan jäsenyys edellyttää. Tämä johtuu siitä, että työntekijällä on oikeus saada palkkasääntönsä palkkaturvana sitä koskevien säännösten mukaisesti. Työntekijöiden saatavia turvaa myös se, että lain mukaan yrityksen on maksettava työntekijöiden palkat ja työstä aiheutuneiden kustannusten korvaukset saneerausmenettelyn hakemista edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta. Kolmea kuukautta vanhempien palkkasääntönsä osalta työntekijä on saneerausvelkojan asemassa. Menettelyn hakemisen jälkeen velallisen on suoritettava palkat täysimääräisesti. Lisäksi on huomattava, että silloin kun velallisen palveluksessa työsuhteen perusteella olevan henkilöstön määrä on säännöllisesti vähintään 50, velallisen kotipaikan työvoima- ja elinkeinokeskuksella on oikeus nimetä velkojatoimikuntaan yksi työvoima-asiain hallintoa edustava henkilö, joka saa osallistua toimikunnan työhön ilman äänivaltaa.

Velkojatoimikunnan asettaminen on tuomioistuimen tehtävä. Tarkoituksenmukaisena on pidetty sitä, että aloite velkojatoimikunnan asettamiseen tulisi asianosaisilta, jotka tuntevat yrityksen ja jotka voivat harkita, onko velkojatoimikunnan asettaminen tarpeen. Sen vuoksi ehdotetaan, että tuomioistuin määräisi velkojatoimikunnan hakijan, selvit-

täjän tai velkojan vaatimuksesta.

3.6. Kuittaus saneerausmenettelyn yhteydessä

Saneerausmenettelyn aloittamiseen liittyvä tai väliaikaisena määrättävä perintäkielto estää velkojaa saamasta maksua saatavastaan käyttämällä kuittausoikeuttaan. Muun kuin vakuusvelan velkoja, joka itse on velkaa saneerausvelalliselle ja jonka velka erääntyy maksettavaksi ennalta määrättyä ajankohtana menettelyn alkamisen jälkeen, saa kuitenkin saatavansa määrää vastaavalta osalta pidettyä maksusta saneerausvelalliselle velkasuhteen jatkuessa muuten entisiin ehdoin, kunnes velkoja saa suorituksen saneerausohjelman mukaisesti tai perintäkielto lakkaa. Ennen saneerausmenettelyn aloittamista tai väliaikaisen kiellon määräämistä kuittaus voidaan toteuttaa normaalisti. Kuittaus voidaan kuitenkin saneerauksen yhteydessä peräyttää takaisinsaannista konkurssipesään koskevan lain säännösten mukaisesti.

Yrityssaneerauslain esitöissä kuittauskieltoa perusteltiin sillä, että kuittauksen salliminen merkitsisi siihen oikeutetun velkojan olevan maksunsaantioikeuden suhteen kaikkia muita velkoja paremmassa asemassa. Tällaiselle kuittausvelkojen erityiskohtelulle ei katsottu olevan riittäviä perusteita. Kuittauskiellolla haluttiin turvata velallisyrittelyselle mahdollisimman häiriötön toiminta saneerausmenettelyn aikana. Erityistä huomiota kiinnitettiin pankin kuittausoikeuteen, jonka arvioitiin käytännössä voivan merkitä sitä, että velallisyrittelys menettäisi kuittauksen vuoksi käyttövaransa ja joutuisi koko saneerauspyrkimyksen vaarantavaan maksuvalmiuskriisiin. Konkurssissa luottolaitoksen kuittausoikeutta on myöhemmin rajoitettu niin, että luottolaitos ei saa enää kuitata saatavansa varoilla, jotka velallisella on konkurssin alkaessa luottolaitoksessa olevalla tilillään tai jotka tuolloin ovat luottolaitoksessa siirrettävinä velallisen tilille, jos tiliä voidaan tilienhoitojen mukaan käyttää maksuliikenteen hoitamiseen.

Kun velkojalla on nykyisinkin oikeus tiettyissä tapauksissa pidättäytyä oman maksuvelvollisuutensa täyttämisestä saneerausvelalliselle, kunnes velkoja saa velkajärjestelyn

mukaisen suorituksen tai perintäkielto lakkaa, kuittauskielto ei tosiasiallisesti paranna velallisen maksuvalmiutta. Koska saneerauksen on tuotettava muulle kuin vakuusvelkojalle vähintään samanarvoinen suoritus kuin konkurssissa, kuittauksen toteuttaminen menettelyn aikana olisi yleensä taloudellisestikin yhdenmukaista, kun saatavat tulisivat joka tapauksessa kuitatuiksi viimeistään saneerausohjelmassa. Tämäkin puoltaa kuittauksen sallittavuutta. Sallimalla kuittaus saneerausmenettelyn aikana voidaan helpottaa myös selvittäjän työtä, kun kuitatut ja kuitattavat saatavat vain merkitään saneerausohjelmaan. Tämän vuoksi ehdotetaan, että kuittaus olisi saneerausmenettelyn aikana mahdollista toteuttaa vastaavin perustein kuin konkurssissa.

3.7. Perintäkiellon laajentaminen

Saneerausmenettelyn alkamisesta seuraavan perintäkiellon sisältö on käytännössä epäselvä sen suhteen, koskeeko se myös sellaisia hallinnollisia toimenpiteitä, joihin velkoja tai muu viranomainen voi ryhtyä velallisen maksuviivästyksen perusteella. Yritystoimintaa harjoittavan velallisen kannalta merkityksellinen hallinnollinen päätös on ennakkoperintärekisteristä poistaminen. Muita tällaisia hallinnollisia päätöksiä voidaan tehdä esimerkiksi kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain (693/2006) tai alkoholilain (1143/1994) nojalla. Laissa kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä säädetään muun muassa kuljetusten luvanvaraisuudesta, luvan saamisen edellytyksistä ja peruuttamisesta. Luvan saamisen edellytyksenä on muun muassa hakijan vakavaraisuus. Liikenneluvan hakija tai haltija katsotaan vakavaraiseksi, jos hän kykenee asianmukaisesti vastaamaan velvoitteistaan ja osoittaa, että hänellä on riittävät taloudelliset voimavarat liikenteen aloittamiseen ja sen asianmukaiseen hoitamiseen. Luvan peruuttaminen tulee kysymykseen, jos hakija ei enää täytä luvan saamisen edellytyksiä. Saneerausmenettelyn aikana tällainen tilanne voi syntyä.

Verovirasto merkitsee hakemuksesta ennakkoperintärekisteriin sen, joka harjoittaa tai todennäköisesti ryhtyy harjoittamaan elinkeinotoimintaa, maataloutta tai muuta tulonhankkimistoimintaa. Ennakkoperintäre-

kisteröinnin hallinnollisena tavoitteena on edistää ennakoverojen ja lopullisten verojen oikea-aikaista ja –määräistä kertymistä sekä parantaa veroviranomaisten tiedonsaantia ja verovalvontaa. Toimeksiantajan kannalta ennakoperintärekisteröinti tarkoittaa, ettei hänen tarvitse toimittaa ennakonpidätystä työ- ja käyttökorvauksista, jos työn suorittaja on merkitty ennakoperintärekisteriin.

Verovirasto voi poistaa ennakoperintärekisteristä tai jättää rekisteriin merkitsemättä sen, joka olennaisesti laiminlyö veronmaksun, kirjanpitovelvollisuuden, verotusta koskevan ilmoittamis- tai muistiinpanovelvollisuuden taikka muut velvollisuutensa verotuksessa. Rekisteristä voidaan myös poistaa tai siihen jättää merkitsemättä muun muassa se, jonka voidaan olettaa aiempien laiminlyöntiensä tai johtamiensa yhteisöjen tai yhtymien aiempien laiminlyöntien perusteella olennaisesti laiminlyöväen velvollisuutensa.

Velallisen toiminnan kannalta erityisesti ennakoperintärekisteröinnillä on huomattava merkitys. Ennakoperintärekisteristä poistaminen voi aiheuttaa velalliselle tärkeiden asiakassuhteiden ja toimeksiantosopimusten menettämisen, jolla saattaa olla kielteisiä vaikutuksia liiketoiminnan jatkamiseen. Rekisteristä poistaminen heikentää elinkeinonharjoittajan kilpailuasemaa rekisterissä oleviin nähden muun muassa työn teettäjälle aiheutuvan lisätyön johdosta. Rekisterimerkintä yhdistetään yleisesti elinkeinonharjoittajan luotettavuuteen, joten rekisteristä poistaminen voi leimata elinkeinonharjoittajan kielteisesti. Tämä voi myös heikentää yrityksen toimintaedellytyksiä.

Perintäkieltoa koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että sen piiriin luetaisiin myös sellaisen velalliselle haitallisen hallinnollisen päätöksen tekeminen, joka perustuu saneerausvelan maksun laiminlyöntiin. Velalliselle haitallista päätöstä ei saisi tehdä saneerausmenettelyn alettua tai sitä ennen määrätyn väliaikaisen perintäkiellon aikana. Ennen saneerausmenettelyn aloittamista tai väliaikaisen perintäkiellon määräämistä tehty hallinnollinen päätös ei menettelyn aloittamisen perusteella kumoutuisi. Tällaista vaikutusta ei menettelyn aloittamisella ole muidenkaan sitä edeltäneiden päätösten tai muiden toimenpiteiden osalta. Esimerkiksi

veroviranomainen ei olisi velvollinen merkitsemään ennakoperintärekisteristä poistettua uudelleen rekisteriin, jos tämä on ennen saneerausmenettelyn alkamista poistettu rekisteristä. Verovirasto voi kuitenkin saneerausmenettelyn alettua harkintansa mukaan merkitä ennakoperintärekisteristä poistetun uudelleen rekisteriin.

3.8. Toteuttamiskelpoisen saneerausohjelman vahvistaminen

Esityksen tavoitteena on edistää sitä, että valinta yrityssaneerauksen ja konkurssin välillä tapahtuisi mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Nykyään merkittävä osa saneerauksista epäonnistuu, mikä lisää velkojien tappioita ja on vähentänyt velkojien luotamusta järjestelmään. Noin kolmannes aloitetuista saneerausmenettelyistä on viime vuosina lakannut. Niistä tapauksista, joissa saneerausohjelma on vahvistettu, konkurssi on voinut seurata hyvinkin pian ohjelman vahvistamisen jälkeen. Saneerausohjelmia vahvistetaan siten yrityksille, joiden toiminnan jatkamiselle ei ole edellytyksiä. Kun saneerausohjelma ei toteudu ja seurauksena on konkurssi, velkojat voivat jäädä ilman sitä suoritusta, jonka he olisivat saaneet konkurssissa, jos konkurssia ei olisi edeltänyt saneeraus. Ohjelmien toteuttamiskelpoisuuteen olisikin kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota.

Lain mukaan saneerausohjelma on jätettävä vahvistamatta, jos on perusteltua syytä olettaa, ettei ohjelman toteutumiselle ole edellytyksiä. Edes velkojien suostumuksella ei voida vahvistaa ohjelmaa, joka voidaan ennalta arvioida epärealistiseksi. Ohjelma on jätettävä vahvistamatta esimerkiksi, jos velkajärjestelyt eivät riitä pelastamaan velallista maksukyvyttömyydeltä.

Velkajärjestelyn keinoja ei voida nykyisestä lieventää siinä tarkoituksessa, että saneerausohjelmat olisivat velalliselle helpompia toteuttaa. Keinojen lieventäminen tarkoittaisi sitä, että velkoja voisi joutua tyytymään saneerauksessa pienempään suoritukseen kuin konkurssissa. Sen sijaan on syytä vaikuttaa siihen, että ohjelmien realistisuudesta on riittävät takeet siinä vaiheessa, kun ohjelman vahvistaminen on ajankohtaista. Tässä tar-

koituksessa esityksessä ehdotetaan, että saneerausohjelman vahvistaminen edellyttäisi riittävää selvitystä sen toteuttamiskelpoisuudesta. Jollei selvitys vakuuta tuomioistuinta siitä, että velallinen kykenee noudattamaan saneerausohjelmaa ja velkojat saavat siinä määrättyt suoritukset, ohjelma olisi jätettävä vahvistamatta. Selvityksen esitysvelvollisuus olisi velallisella, jos velkoja esittää yksilöidyn väitteen sellaisesta seikasta, jonka perusteella ohjelman toteuttamista voidaan epäillä.

Oikeusministeriön työryhmän mietinnössä saneerauksen epäonnistumisesta velkojille aiheutuva riski haluttiin ottaa nykyistä paremmin huomioon ehdotuksella, jonka mukaan saneerausohjelmassa velkojan olisi yleensä saatava selvästi suurempi suoritus kuin konkurssissa. Tämä voisi johtaa siihen, että saneerausohjelma jätettäisiin vahvistamatta silloinkin, kun se joka tapauksessa tuottaa velkojalle vähintään konkurssijako-osuuden. Mahdollista on, että näissä tapauksissa velkoja voisi saada lisäsuorituksina huomattavasti suuremman suorituksen. Saneerauksissa, joita ovat ajoittuneet 1990-luvun alun lamaan, on tapauksia, joissa yritykset ovat talouden elvyttyä kyenneet maksamaan velkojaan ennakoitua selvästi enemmän, jopa kokonaan.

Konkurssivertailua tehtäessä joudutaan nykyisinkin välttämättä tekemään erilaisia arvioon perustuvia ratkaisuja ja työryhmän ehdotus merkitsisi harkinnanvaraisuuden lisääntymistä. Erimielisyydet säännöksen soveltamisesta eivät todennäköisesti olisi yleisiä, sillä sellaisia rajatapauksia, joissa kysymys saneerauksen edullisuudesta konkurssiin verrattuna olisi ollut riittävä, on käytännössä harvoin. Siitä huolimatta valmistelussa on päädytty pitämään parempana vaihtoehtoa, jossa saneerauksesta velkojalle aiheutuva riski otetaan huomioon niin, että todennäköisesti toteuttamiskelvoton saneerausohjelma jätetään vahvistamatta. Tähän valintaan on vaikuttanut myös selvitysten puute siitä, että ne saneerausohjelmat, joissa velkojille maksettavaksi määrätty suoritukset ovat pienet, olisivat onnistuneet huomattavasti paremmin kuin saneerausohjelmat, joissa saneerausvelkojen määrää on alennettu vain vähän. Kun velallisen merkittävät velkojat arvioivat velallisen toi-

minnan palautuvan kannattavaksi saneerausohjelmalla, epätarkoituksenmukaista olisi, jos ohjelma jäisi vahvistamatta jonkun yksittäisen velkojan vastustuksen vuoksi, joka kuitenkin saa ohjelman mukaan vähintään samansuuruisen suorituksen kuin konkurssissa.

3.9. Saneerausohjelman vahvistaminen ja muuttaminen

Saneerausohjelman vahvistaminen. Jos saneerausohjelmaa ei vahvisteta kaikkien velkojien suostumuksella, selvittäjän tai muun ohjelmaehdotuksen esittäjän on tehtävä ehdotus velkojien jakamisesta ryhmiin äänestyksen toimittamista varten. Tavalliset eli vakuudettomat velkojat voidaan jakaa erillisiin ryhmiin niin, että kuhunkin ryhmään tulevat ne velkojat, joiden saatavilla on keskenään samankaltainen peruste.

Ehdotuksen mukaan tavalliset velkojat jaetaan kahteen ryhmään. Julkisvelkojat muodostaisivat oman ryhmänsä ja muut tavalliset velkojat kuuluisivat yhteen ryhmään. Ehdotuksen seurauksena yhtäältä ryhmäjaon tarkoitushakuinen käyttö estyy, mutta toisaalta yksi merkittävä velkoja ei yksin voisi estää saneerausohjelman vahvistamista. Ryhmäjakoa ehdotetaan selkiinnyttäväksi myös sillä, että vakuusvelkojia ei enää jaettaisi ryhmiin vakuusoikeuden tyypin mukaan lukuun ottamatta yritysikiinnitystä. Vakuusvelkojat muodostaisivat oman ryhmänsä ja yritysikiinnitysvelkojat luettaisiin omaksi ryhmäkseen.

Lisäsuoritukset. Saneerausohjelmiin sisällytetään yleisesti yksilöityjä määräyksiä siitä, minkälainen yrityksen taloudellisen tilanteen paraneminen johtaa velvollisuuteen maksaa velkojille lisäsuorituksia sekä minkä periaatteiden mukaan ja kuinka paljon lisäsuorituksia tällöin on maksettava. Tällöin välttyään siltä, että lisäsuorituksia jouduttaisiin vaatimaan erikseen ja tulkitsemaan lakiin sisältyvää lisäsuoritusten perustetta eli huomattavan voiton käsitettä. Käytäntö vastaa säännöksen tavoitteita. Tarkoituksena on ollut, että saneerausohjelmaan otettaisiin tarpeelliset määräykset ohjelman voimassaoloaikana keriyvän voiton käyttämisestä. Ehdotuksen mukaan menettely tehtäisiin pakolliseksi lisäämällä lakiin säännös siitä, että ohjelmaehdo-

tukseen tulee sisällyttää määräys lisäsuorituksen maksamisesta. Mahdollista olisi määrätä niinkin, ettei lisäsuorituksia makseta lainkaan.

Lisäsuorituksen maksamisen peruste olisi aina yksilöitävä saneerausohjelmassa. Lisäsuoritusvelvollisuuden aiheuttaisi lähinnä se, että velallisen toiminnan tulos muodostuu paremmaksi kuin mitä saneerausohjelmaa laadittaessa on arvioitu. Kysymykseen voi tulla myös tilanne, jossa taloudellinen asema olennaisesti paranee velallisesta riippumattomasta syystä, esimerkiksi jonkin saneerausyritykselle tarpeettoman omaisuuden arvon nousun vuoksi.

Jos velallinen ei maksa lisäsuorituksia, mutta velkoja katsoo, että niiden maksamiselle on saneerausohjelmassa tarkoitettu peruste, vaatimus lisäsuorituksen maksamisesta olisi esitettävä määräajassa. Määräajan tulee olla riittävän pitkä, jotta velkojalla olisi käytettävissään tarpeelliset tiedot saneerausvelallisen taloudellisesta asemasta ja aikaa harkita velalliselta mahdollisesti vaadittavia lisäsuorituksia. Ehdotuksen mukaan määräaika olisi yksi vuosi ja se laskettaisiin loppuselonteon rekisteröinnistä.

Saneerausohjelman muuttaminen. Esitykseen sisältyy eräitä saneerausohjelman muuttamiseen liittyviä säännösehdotuksia. Ohjelman ennen aikaista päättämistä ehdotetaan helpotettavaksi sillä, että ohjelman muuttamiseen tässä tarkoituksessa ei enää vaadittaisi kaikkien velkojen suostumusta. Velkojilta, joiden saatavat ovat vähäisiä, ei suostumusta tarvittaisi.

Saneerausvelan käsitettä ehdotetaan tarkistettavaksi niin, että vahingonkorvausvelkojen ja sopimusrikkomukseen perustuvien vastuiden osalta ratkaisevaa olisi se, ovatko vahinkoon tai sopimusrikkomukseen johtaneet syyt peräisin menettelyn hakemista edeltäneeltä ajalta. Nykyistä säännöstä on pidetty käytännössä hankalana ja epäkohtana sitä, että velkoja voi omalla toiminnallaan vaikuttaa siihen, luetaanko velka saneerausvelaksi vai uudeksi velaksi. Esitetty muutos edellyttää, että lakiin otetaan säännös siitä, että ohjelmaa voitaisiin muuttaa, jos ilmenee saneerausvelka, joka ei ole lakannut ohjelman vahvistamisella. Säännös koskisi myös muita tuntemattomia velkoja. Ohjelmaa muutetta-

essa velkoja olisi asetettava yhdenvertaiseen asemaan muiden samassa asemassa olevien saneerausvelkojen kanssa.

3.10. Yksinkertaistettu saneerausmenettely

Yrityssaneerauslakiin sisältyvät säännökset yksinkertaistetusta saneerausmenettelystä, jossa voidaan poiketa saneerausmenettelyä koskevista menettelysäännöksistä. Menettelyssä ei esimerkiksi ole tarpeen määrätä selvittäjää ja menettelystä kuuluttamisesta voidaan luopua. Saneerausohjelman käsittelyä koskevat säännökset voidaan jättää huomiotta, jos ohjelmaehdotukseen liitetään tunnettujen velkojen hyväksymislausuma ja velallisen lausuma.

Yksinkertaistetun saneerausmenettelyn käyttöalaa ehdotetaan laajennettavaksi sillä, että menettelyssä olisi mahdollista määrätä edellytyksin vahvistaa sellainen saneerausohjelma, jota kannattaa velkojen enemmistö. Enemmistövaatimus määräytyisi samalla tavoin kuin konkurssissa vahvistettavassa sovinnossa. Tavoitteena on, että tällä muutoksella saneerausmenettelyn käyttö voisi lisääntyä erityisesti pienemmissä yrityksissä.

3.11. Tuomioistuinmenettely

Toimivaltaisten käräjäoikeuksien määrää ehdotetaan vähennettäväksi. Tällä pyritään siihen, että saneerausasioiden asiantuntemus tuomioistuimissa voitaisiin turvata, kun asioita tulee käräjäoikeutta kohden enemmän käsiteltäväksi. Keskittämällä voidaan myös tehostaa asioiden käsittelyä ja saada yhtenäisempiä ratkaisuja. Keskittämisen voidaan arvioida vähentävän muutoksenhakua jonkin verran.

Esityksessä korostetaan saneerausasioiden joutuisan käsittelyn tarvetta ottamalla asiasta lakiin nimenomainen säännös. Ehdotettu säännös on yleinen ja koskee kaikkia oikeusasteita. Saneerausasioissa on erityisen tärkeää saada ratkaisu menettelyn aloittamisesta mahdollisimman nopeasti. Sen vuoksi joutuisan käsittelyn vaatimus liittyy nimenomaan saneeraushakemuksen käsittelyyn sen alkuvaiheessa. Jos konkurssihakemus on samanaikaisesti vireillä, konkurssiasian kiireellisyys edellyttää myös yrityssaneerausasian

ratkaisemista kiireellisenä. Mitään ehdottomia määräaikoja hakemuksen käsittelyn eri vaiheita varten ei ole tarkoituksenmukaista asettaa. Tällaisten määräaikojen tulisi olla lyhyitä, mutta samanpituisten määräaikojen asettaminen täydennys- ja lausumapyynnöille voisi heikentää asianosaisten oikeusturvaa olennaisesti, kun asioiden laajuus ja vaikeusaste vaihtelevat. Merkitystä on myös sillä, että ennen kuin saneerausmenettelyn aloittamista koskeva päätös voidaan antaa, käsittelyvaiheita voi olla lukuisia. Käsittelyn vaiheiden aikataulutaminen ehdottomin määräajoin aiheuttaisi huomattavaa lisätyötä tuomioistuimissa, kun määräajan seurantaan olisi luotava oma järjestelmänsä.

Jos saneerausmenettely aloitetaan, tuomioistuin asettaa samalla määräpäivät muun muassa saneerausohjelmaehdotuksen laatimiselle. Määräajat asetetaan tapauskohtaisesti. Määräaikojen pituuteen vaikuttaa ennen muuta saneerausyrityksen koko sekä velkojien lukumäärä. Kiireellisen käsittelyn vaatimus ei ole menettelyn aloittamiseen verrattavalla tavalla korostunut silloin, kun saneerausohjelmaehdotus tulee tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Yrityssaneerausta koskevan asian kiireellisen luonteen vuoksi valituskirjelmä asiassa olisi ehdotuksen mukaan toimitettava viipymättä muutoksenhaku tuomioistuimeen. Tällöin ei odoteta valitukselle säädetyin määräajan kulumista. Ehdotus mahdollistaa sen, että muutoksenhaku voidaan ratkaista nykyistä jonkin verran lyhyemmässä ajassa.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Yrityksen tervehdyttäminen vaatii, että siihen on liiketaloudelliset edellytykset. Yritystoiminnan kannattavuuteen voidaan vain vähäisessä määrin vaikuttaa lainsäädännöllisin keinoin. Ehdotus ei nykyiseen verrattuna merkittäväällä tavalla muuta yritysten mahdollisuuksia välttää maksukyvyttömyyttä ja konkurssia.

Yrityssaneeraukseen hakeutuneiden yritysten määrä on suhteessa yrityskantaan vähäinen. Saneerausyritysten koko vastaa yritysjaamaa, ja suurin osa saneerauksen kohteena

olleista yrityksistä on pieniä tai keskisuuria. Yrityssaneerauslainsäädännön merkitystä ei normaalioloissa voida pitää kansantalouden kannalta olennaisena. Yksittäisen yrityksen sekä sen yhteistyökumppaneiden kuten tavarant- ja palveluntoimittajien kannalta lainsäädännön merkitys on kuitenkin tärkeä.

Velkojien kannalta saneerausmenettely merkitsee sitä, että menettelyyn liittyvät perintärajoitukset estävät pääsääntöisesti velkojen perinnän ja mahdollisuuden maksunsaantiin sen avulla. Saneerausohjelmassa toteutettavissa velkajärjestelyissä velkojat joutuvat luopumaan niistä oikeuksistaan, joita heillä velkasuhteen perusteella muuten olisi. Saneerausmenettelyn hakemisen jälkeen syntyvät velat on ehdotuksen mukaan maksettava kokonaan eikä niitä voida järjestellä saneerausohjelmassa. Erityisesti julkisvelkojien asema paranee muutoksen myötä. Vaikutukset ovat kaiken kaikkiaan velkojien kannalta vähäiset, koska esityksen voidaan arvioida useasta syystä vaikuttavan niin, että saneerausmenettelyn aloittamisesta voidaan päättää lyhyemmässä ajassa kuin nykyisin. Ilman lainmuutoksiakin käsittelyajat käräjäoikeuksissa ovat lyhentyneet. Yrityksen saneerauskelpoisuuden arvioinnin tehostuminen ja aikaistuminen vähentävät velkojille epäonnistuneista saneerausmenettelyistä aiheutuvia tappioita.

Saneeraushakemuksen hylkäämisen jälkeen velallinen voidaan asettaa konkurssiin. Esitykseen sisältyy ehdotuksia, joilla konkurssiin asettamista voidaan lykätä tai jo aloitetun konkurssin vaikutuksia lieventää. Lain alkuperäisenä tavoitteena on ollut sen estäminen, että saneerausmenettely voisi johtaa konkurssiin lykkäytymiseen silloin, kun saneeraukseen ei ole taloudellisia perusteita, ja sitä kautta aiheuttaa velkojille vahinkoa. Muutosehdotukset eivät olennaisesti heikennä tätä tavoitetta. Toisaalta esitykseen sisältyy myös ehdotuksia, joilla konkurssihakemuksen käsittelyä voidaan jouduttaa.

4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esitykseen ei sisälly ehdotuksia, jotka muuttaisivat tuomioistuimen asemaa saneerausmenettelyssä. Saneerausasioiden, erityisesti saneeraushakemuksen joutuksen käsitte-

lyn tarvetta korostetaan laissa. Tämä ei kuitenkaan vaikuta tuomioistuimen työn sisältöön.

Saneeraushakemusten määrä käräjäoikeuksissa on 2000-luvulla vaihdellut noin 260—350 välillä ja esityksen arvioidaan vaikuttavan saneerausasioiden määriin vain vähän. Saneeraushakemusten määrä riippuu kuitenkin niin olennaisesti yleisestä taloudellisesta kehityksestä, että määrästä ei voida esittää luotettavia arvioita. Esityksen tavoitteena on vaikuttaa siihen, että yritykset hakeutuisivat saneerausmenettelyyn riittävän ajoissa. Pelkästään tämä ei lisää saneeraushakemusten määrää, mutta voi vaikuttaa siihen, että saneerausmenettely keskeytyy harvemmin kuin nykyään.

Erityisesti riitaisissa tapauksissa saneerausasioiden käsittelyn voidaan katsoa vaativan tuomioistuimilta erityisvalmiuksia. Tämän vuoksi saneerausmenettelyä koskevien asioiden käsittely on keskitetty yhdeksääntoista käräjäoikeuteen, jotka toimivat maan talousalueiden kannalta keskeisillä paikkakunnilla. Saneerausasioita on osassa käräjäoikeuksia huomattavan vähän ja sen vuoksi esityksessä ehdotetaan toimivaltaisten käräjäoikeuksien määrän vähentämistä neljääntoista.

Ehdotuksen mukaan Helsingin hovioikeuspiirin alueella toimivaltaiset käräjäoikeudet olisivat Helsingin ja Espoon käräjäoikeudet. Ehdotus lisää Espoon käräjäoikeuteen tulevien saneerausasioiden määrää, minkä vuoksi työmäärän lisääntyminen on otettava resursseja kohdennettaessa huomioon. Työmäärä lisääntyy selvästi myös Vaasan käräjäoikeudessa, jolle ehdotetaan siirrettäväksi Seinäjoen käräjäoikeuden yrityssaneerausasiat, mutta Kyrönmaan käräjäoikeuden lakkauttamisen yhteydessä Vaasan käräjäoikeuteen siirtyy resursseja. Muutokset muiden käräjäoikeuksien osalta eivät ole suuret.

Vuoden 2005 alusta hovioikeuspiirirajoja on muutettu. Tästä aiheutui muun muassa se, että saneerausasiassa toimivaltainen hovioikeus voi olla toinen kuin samaa velallista koskevassa konkurssi-asiassa. Käräjäoikeuksien tuomiopiirijaotusta saneerausasioissa on tarkoitus tarkistaa vastaamaan hovioikeuksien yleistä tuomiopiiriä.

Esityksessä ehdotetaan, että saneeraustuomioistuin käsittelee velallista koskevan kon-

kurssihakemuksen, kunnes saneerausmenettelyn aloittamista koskeva päätös on lainvoimainen. Saneeraustuomioistuin on nykyisinkin toimivaltainen käsittelemään osan tällaisista konkurssihakemuksista ja valituksen vireillä ollessa konkurssihakemuksia on tehty suhteellisen vähän. Saneeraustuomioistuimille muutoksesta aiheutuvan lisätyön määrää ei voida pitää merkittävänä.

Ehdotuksella ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia.

4.3. Yritysvaikutukset

Yleistä. Konkurssi on kansainvälisesti yleinen, lakiin perustuva menettely, jonka avulla maksukyvyttömän yrityksen omaisuus realisoidaan ja varat jaetaan velkojille.

Kansantalouden kannalta konkurssi on tarpeellinen keino siirtää tehottomassa käytössä olleita resursseja tehokkaampaan käyttöön. Konkurssit aiheuttavat tunnetusti myös yhteiskunnallisia haittoja, joiden määrä riippuu suhdannetilanteesta. Korkeasuhdanteessa konkurssihaittojen voidaan olettaa jäävän pienemmäksi, koska esimerkiksi työntekijät työllistyvät paremmin ja velallisen omaisuus saadaan realisoiduksi hyvään hintaan. Matalasuhdanteessa konkurssihaitat korostuvat ja konkurssit voimistavat kansantalouden vaikeuksia.

Yrityssaneeraukset ehkäisevät konkurssiin liittyvää tuotantokapasiteetin purkautumista ja työpaikkojen menettämistä. Edellä mainituista syistä on perusteltua olettaa, että yrityssaneeraukset saavat aikaan eniten myönteisiä yritysvaikutuksia huonossa suhdannetilanteessa, jossa konkurssien määrä kasvaisi muutoin voimakkaasti. On kuitenkin muistettava, että konkurssikaan ei aina johda yrityksen toiminnan loppumiseen, vaan yrityksen liiketoiminta voidaan myydä, jolloin toimintaa voidaan jatkaa.

On tärkeää, että lainsäädäntö tarjoaa asianmukaiset oikeudelliset puitteet yritysten taloudellisten vaikeuksien ja maksukyvyttömyyden varalle. Taloudellisten voimavarojen järkevä käyttö ja kestävä elinkeinotoiminnan rakenteen kehitys edellyttävät, että elinkeipoisten yritysten konkurssit voidaan torjua. Kannattamaton yritystoiminta on toisaalta voitava saada ajoissa päättymään. Konkurssi

säilyy markkinataloudelle välttämättömänä menettelyinä, jolla elinkelvottomien velallisyriyten maksukyvyttömyystilanteet voidaan hoitaa järjestäytyneesti.

Saneerausmenettelyn käyttö. Konkurssien tavoin saneeraustapausten määrä riippuu keskeisesti yleisestä taloudellisesta kehityksestä. Yritysten maksukyvyttömyysmenettelyiden määrän kehityssuunta on ollut aleneva jo yli kymmenen vuotta. Viime vuosina on aloitettu noin 200 saneerausmenettelyä vuosittain. Taloudellisen tilanteen jatkuessa hyvänä yrityssaneerausten määrät voivat laskea entisestään, koska nykyisessä suhdannetilanteessa suhteellisen harva aidosti elinkelpoinen yritys joutuu ylitsepääsemättömiin maksuvaikkeuksiin. Toisaalta yritysten saneerauksia toteutetaan jatkuvasti myös erilaisina vapaaehtoisina järjestelyinä, joiden määrä ei ole tiedossa. Laissa säädetty saneerausmenettely lisää vapaaehtoisten järjestelyjen määrää ja vaikuttaa niiden sisältöön. Ne saattavat onnistua lakisääteisiä saneerauksia paremmin, koska niihin ryhdytään todennäköisesti aikaisemmin. Tavallista on, että tuomioistuinmenettelyyn hakeutumista siirretään niin kauan, että osa yrityksistä ei enää ole tervehdytävissä.

Tiedotus- ja koulutustoimenpiteillä voidaan edistää sitä, että yritykset reagoivat maksuvaikkeuksiinsa ajoissa, mikä voi lisätä potentiaalisesti elinkelpoisten yritysten saneerahakemuksia. Toisaalta esityksellä pyritään siihen, että aidosti elinkelpoiset yritykset voitaisiin tunnistaa hakijoiden joukosta entistä tehokkaammin ja sillä voitaisiin ehkäistä saneerausmenettelyn väärinkäyttöä.

Esityksen taustalla on tarve muokata saneerausmenettelyä nykyistä tehokkaammaksi. Tämä on tärkeää, jotta taloudellisten suhdanteiden seuraavan kerran merkittävästi heikentessä menettely pystyy täyttämään sille asetetut tavoitteet ja menettelyn tosiasiallinen saavuus on tuolloin paremmin turvattu.

Velkaantumisen katkaiseminen. Suurimpia tappioita velkojille arvioidaan aiheutuvan saneerausmenettelyn keskeytymisistä ja saneerausohjelmien epäonnistumisista, koska niihin liittyy usein velkojien vahingoksi jäävää velallisen lisävelkaantumista. Lisävelkaantumisen arvioidaan kohdentuvan erityisesti julkisvelkoihin. Esityksellä pyritään vähen-

tämään velallisten velkaantumista hakemuksen vireilläoloaikana nopeuttamalla saneerahakemuksen käsittelyä ja määrittelemällä kaikki saneerausmenettelyn hakemisen jälkeen syntyneet velat niin sanotuksi uudeksi velaksi, joka ei tule velkajärjestelyjen piiriin. Muutos johtanee tulo-rahoitukseltaan heikoimpien velallisten karsiutumiseen menettelystä nykyistä aikaisemmassa vaiheessa, minkä oletetaan vähentävän ainakin osaksi myöhempiä saneerausohjelman epäonnistumisia. Osa saneerausohjelmista keskeytyy nykyisin jo hyvinkin lyhyessä ajassa ohjelman vahvistamisen jälkeen.

Velallisen saneerauskelpoisuuden arviointiin liittyy aina epävarmuutta, jonka määrä suuntaan tai toiseen tyypillisesti muuttuu vasta menettelyn edetessä. Esityksen tavoitteena on lyhentää käsittelyaikoja tuomioistuimissa ja ennen kaikkea nopeuttaa ratkaisun tekemistä siitä, aloitetaanko saneerausmenettely vai ei. Jollei velallinen esitä riittävää selvitystä saneerauskelpoisuudestaan, mahdollista on, että menettelyä ei aloiteta sellaisessa tapauksessa, jossa velallinen olisi myöhemmin kuitenkin osoittautunut saneerauskelpoiseksi. Toisaalta ehdotus ei muuta nykytilannetta sen suhteen, että saneerausmenettely on edelleenkin mahdollista aloittaa siinä tarkoituksessa, että velallisen saneerauskelpoisuutta arvioidaan lähemmin menettelyn kestäessä. Käytettävissä olevat empiiriset tiedot saneerausohjelmien epäonnistumisen yleisyydestä antavat aiheen olettaa, että vaara siitä, että menettelyn ulkopuolelle jää saneerauskelpoisia yrityksiä on pieni ja joka tapauksessa saneerauskelpoisuuden arvioinnin tehostumisella jo hakemusvaiheessa saavutetaan hyötyjä, jotka ovat haittoja suurempia.

Velkojien päätösvalta. Saneerausmenettelyssä viime kädessä velkojat päättävät velallisen elinkelpoisuuden arvioinnista äänestämällä saneerausohjelman hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Velkojien luottamuksen säilyttämisen merkitys tuleekin jatkossa korostumaan menettelyn läpiviemisen edellytyksenä. Velkojilla on usein suuri merkitys myös velallisen menettelynaikaisen toiminnan rahoittajina. Yrityksen toiminnan jatkamisen kannalta ratkaisevaa on, järjestyykö yrityksen rahoitus.

Useissa tapauksissa onnistunut saneeraus voi merkitä velkojalle taloudellista etua sen vuoksi, että liikesuhde velallisen kanssa voi jatkua. Tästä koitua hyöty saattaa pitkällä tähtäimellä usein olla suurempi kuin velkojan saatavan määrän alentaminen saneerausohjelmassa. Onnistunut saneeraus voi jopa merkitä sitä, että konkurssin välttää saneerausyrityksen sopimuskumppani, joka on oman toimintansa kannattavuuden kannalta tärkeässä yhteistyösuhteessa saneerattavaan yritykseen.

Saneerausmenettelyn kustannukset. Esityksellä pyritään tehostamaan velallisen saneeruskelpoisuuden arviointia hakemusvaiheessa ja sen vuoksi velallisen saneerushakemukselle asetettaisiin aikaisempaa tarkempia vaatimuksia. Muutokset lisännevät jonkin verran saneerauksen hakemisesta aiheutuvia kustannuksia. Toisaalta hakemusten tulisi olla nykyisinkin huolellisesti perusteltuja ja kustannuksia aiheutuu väistämättä myös hakemusten täydennyttämisestä, mikä on ollut melko tavanomaista.

Menettelyn aikana tapahtuvan velallisen toimintaan kohdistuvan seurannan kustannusvaikutus tulee riippumaan keskeisesti hyvää yrityssaneeraustapaa koskevien suositusten edellyttämistä käytännöistä selvittäjän toiminnassa. Esitys lähtee kuitenkin siitä, että saneerausvelallisen tehokkaammalla arvioinnilla ja seurannalla saavutettavat hyödyt tuovat välittömiä lisäkustannuksia suuremmat säästöt. Toisaalta esitykseen sisältyy myös muutosehdotuksia, jotka alentavat velalliselle menettelystä aiheutuvia kustannuksia. Kustannuksia voi säästää esimerkiksi saneerausohjelman nopean vahvistamisen helpottumisen.

Kilpailuvaikutukset. Saneerauksen kilpailuvaikutusten osalta esitys ei muuta olennaisesti nykyistä tilannetta.

Julkisuudessa ja valmistelun yhteydessä on tuotu esiin, että saneeraus vääristää kilpailua ja heikentää terveidenkin yritysten kannattavuutta. Väitettä kilpailuhaitoista on perusteltu esimerkiksi sillä, että saneerausyritykset voivat aiheuttaa markkinahäiriöitä, jos yritykset hyödyntävät saneerausohjelman myötä saatua kustannusetua esimerkiksi alihinnoitteleamalla tuotteitaan tai palveluitaan.

Lakisääteisen saneerausmenettelyn lisäksi

yrityksen toiminnallinen saneeraus ja velkojen järjestely voidaan toteuttaa usealla tavalla. Kilpailuvaikutusten kannalta mielenkiinto keskittyy velkojen järjestelyyn. Yrityksen velat voidaan järjestellä myös vapaaehtoisesti tai konkurssimenettelyssä. Kilpailijoiden kannalta ei ole erityistä merkitystä sillä, missä menettelyssä velat järjestellään.

Saneerauksen vaihtoehtona on yleensä konkurssi, jonka seurauksena voi syntyä vielä voimakkaampia kilpailuhaittoja. Konkursissa yrityksen omaisuus voidaan myydä yhtenä kokonaisuutena uudelle yrittäjälle. Velkoja ei yleensä siirretä kaupan yhteydessä, vaan omaisuuden myyntituotto jaetaan konkurssivelkojille. Konkurssi voi käytännössä olla joskus selvästi yksinkertaisempi saneerauskeino kuin yrityssaneeraus. Toimivan yrityksen velkojen järjestely samoin kuin omaisuuden siirtäminen uudelle yrittäjälle voidaan toteuttaa lisäksi vapaaehtoisin velkajärjestelyin.

Kysymys saneerausten vaikutuksesta yritysten väliseen kilpailuun ja markkinoiden toimivuuteen on monitahoinen. Kilpailuvaikutuksista käydyissä keskusteluissa ei ole osoitettu, että saneerausyritykset voisivat alentaa hintojaan kilpailijoitaan alemmalle tasolle ja näin vääristää kilpailua sen jälkeen, kun saneerausohjelma on vahvistettu. Saneerausmenettely voi toisaalta aikaansaada kilpailuongelmia sellaisessa tilanteessa, jossa sitä käytetään vain apukeinona hidastaa konkurssia. Esityksen keskeiset tavoitteet eli saneerausmenettelyn vääriinkäytön vähentäminen, velallisten lisävelkaantumisen ehkäiseminen ja saneerausohjelmien epäonnistumisen vähentäminen ovat omiaan lieventämään saneerausten aiheuttamia kilpailuhaittoja, sikäli kuin sellaisia saneerausmenettelystä aiheutuu.

Toinen kysymys on se, millä edellytyksillä voidaan saneerata yritys, joka on aiheuttanut maksukyvyttömyytensä esimerkiksi myymälä tuotteitaan tai palveluitaan selvään alihintaan ja joka on tehnyt tämän laiminlyömällä lakisääteisiä velvoitteitaan. Menettely voi olla osoitus sellaisesta velkojen oikeutta loukkaavasta toiminnasta, jonka perusteella saneerausmenettely voi lain mukaan estyä. Saneerausmenettelyn aloittamiselle on este myös silloin, jos on todennäköistä, että velal-

linen on sellaisessa maksukyvyttömyystilassa, ettei saneerausohjelman avulla voida olettaa olevan edellytyksiä saada aikaan kestävää korjausta velallisen tilanteeseen. Toisaalta velkojien kannalta velallisen velkaantumisen syyt eivät välttämättä ole erityisen merkityksellisiä silloin, kun velallisen toiminta saadaan kannattavaksi ja se on velkojille selvästi konkurssia edullisempi vaihtoehto.

Kilpailuvaikutuksia voidaan myös tarkastella erikseen kotimaisten ja ulkomaisten kilpailijoiden osalta. Kotimarkkinoilla olennaimmat kilpailuvaikutukset näyttäisivät liittyvän siihen, miten saneerausmenettelyt vaikuttavat yksittäisen toimialan kokonaissopeutumiseen. Saneerausmenettely voi joissain tilanteissa ylläpitää toimialan ylikapasiteettia ja alan hyödykkeiden ylitarjontaa. Jos toimialan vaikeudet johtuvat myytävien hyödykkeiden liian alhaisesta yleisestä hinnatasosta, yrityssaneeraukset voivat hidastaa toimialan terveytymistä. Myös valmistelun yhteydessä suoritettu toimialajärjestöjen kuuleminen antoi viitteitä siitä, että yrityssaneerauksiin kotimaassa liitetyt kilpailuhaitat korostuvat ylitarjonnasta kärsivillä toimialoilla. Vientimarkkinoilla yrityssaneeraus on sen sijaan yleensä aina omiaan suojelemaan suomalaista tuotantoa ja vientiä, koska vaikeuksiin joutunut vientiyritys voi saneerausmenettelyn avulla pelastua ja yrityksen tuotanto pitää siten yllä viennin volyymia. Jos saneerauksen kohteena oleva vientiyritys ei kilpaile kotimaisten yritysten kanssa samoista hankinnoista, vientiyrittäjien saneerauksesta mahdolliset aiheutuvat kilpailuhaitat eivät kohdistu kotimaisiin yrityksiin.

Yrityssaneerauksella voi olla negatiivisia vaikutuksia yritysten väliseen kilpailuun. Niitä ei kuitenkaan voida pitää merkittävänä ongelmana eikä vaikutuksia voitaisi poistaa, vaikka yrityssaneerailaki kumottaisiin. Laista saatava hyöty on suurempi kuin siitä aiheutuvat kilpailulliset haitat.

Muut yritysvaikutukset. Esityksellä ei oleteta olevan vaikutusta halukkuuteen ryhtyä yrittäjäksi. Maksukyvyttömyysjärjestelmän sisällöllä arvioidaan olevan vain vähäinen vaikutus yritystoiminnan harjoittamisen yleisiin edellytyksiin eikä esitys myöskään olennaisesti muuta velallisen suojan tasoa. Lakiuudoksella ei arvioida olevan olennaisia

vaikutuksia myöskään työllisyyteen, yritysten investointeihin tai yritysten hallinnollisiin kustannuksiin.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto esitti 11 päivänä helmikuuta 2003 päivätyssä aloitteessaan, että oikeusministeriö ryhtyisi tarvittaviin toimenpiteisiin yrityssaneerailain toimivuudessa esiin tulleiden epäkohtien poistamiseksi. Aloitteessa tuotiin esille muun muassa saneerausmenettelyn aloittamiseen, hakemusten käsittelyaikoihin, velkajärjestelyihin, lisäsuorituksiin, kuittaukseen ja äänestysäännöksiin liittyviä epäkohtia.

Lain toimivuuden arvioimiseksi oikeusministeriössä järjestettiin 22 päivänä syyskuuta 2004 keskustelutilaisuus, johon osallistui useiden eri viranomaisten ja yhteisöjen edustajia. Lisäksi oikeusministeriö pyysi lain toimivuudesta ja muutostarpeista lausunnon tilaisuuteen kutsuilla. Ministeriöön toimitettiin kaikkiaan 22 lausuntoa, joista on laadittu tiivistelmä (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2004:29).

Yrityssaneerailainsäädännön toimivuuden arviointi liittyy osaltaan pääministeri Matti Vanhasen hallitusohjelman yrittäjyyden politiikkaohjelmaan.

Oikeusministeriö asetti tammikuussa 2005 työryhmän, jonka tehtävänä oli arvioida, miltä osin yrityksen saneeraukseen liittyviä epäkohtia voidaan korjata koulutuksella ja menettelytapojen kehittämällä tai konkurssiain neuvottelukunnan suosituksilla sekä miltä osin lainsäädännön tarkistaminen on tarpeen. Työryhmän oli erityisesti selvitettävä, miten saneeraushakemusten sisältöä ja yrityksen elinkelpoisuuden arviointia sekä muuta saneerausmenettelyn aloittamiseen liittyvää sääntelyä voitaisiin kehittää niin, että menettelyn valinta saneerauksen ja konkurssin välillä tapahtuisi mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti, miten yrityksen tervehdyttämistoimenpiteiden osuutta saneerausohjelmissa voitaisiin lisätä ja onko saneerausohjelmien sisällön osalta muita kehittämistarpeita. Lisäksi oli selvitettävä, miten

hakemusten käsittelyaikoja tuomioistuimessa voitaisiin lyhentää ja tuomioistuinmenettelyä muuten kehittää. Työryhmän tuli toimia yhteistyössä konkurssiainain neuvottelukunnan kanssa.

Mietintöä valmisteltaessa työryhmä kuuli KHT-yhdistys ry:tä ja HTM-tilintarkastajat ry:tä sekä kilpailuvaikutusten osalta useita toimialajärjestöjä ja Kilpailuvirastoa.

Valmisteluun liittyen laadittiin useita selvityksiä. Oikeusministeriö selvitti konkurssi- ja yrityssaneerausrekisterin tietojen perusteella muun muassa saneeraukseen valikoitumista ja konkurssin yleisyyttä saneerausmenettelyn yhteydessä ja sen jälkeen. Rekisterin tietojen perusteella selvitettiin myös saneeraushakemusten käsittelyaikoja. Lisäksi käräjäoikeuksille osoitetulla kyselyllä selvitettiin syitä saneeraushakemusten käsittelyn pitkittymiseen. Yhteistyössä konkurssiainamiehen toimiston ja Suomen Yrittäjien kanssa selvitettiin saneerausohjelmaa noudattavien yritysten tekemäksi lain toimivuudesta. Selvitykset julkaistiin työryhmän mietintöön liittyvänä erillisenä asiakirjana (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2006:4). Lisäksi Verohallitus laati selvityksen verovirastojen yritys-saneerausasiakkaista. Selvitys koski 320 tapusta vuodelta 2003 ja se sisältyy edellä mainittuun erilliseen asiakirjaan.

Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti lainsäädännön yritysvaikutusten arviointia koskevan hankkeen (SÄVY-hanke) ajalle 1.12.2004—31.12.2007. Hankkeen tehtävänä on edistää yritysvaikutusten huomioimista säädösvalmistelussa ja kehittää yritysvaikutusten arviointimenetelmiä. Hanke liittyy hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelmaan ja se toteutetaan yhdessä oikeusministeriön kanssa. Osaltaan hanke toteuttaa myös EU:n Lissabonin strategian tavoitteiden mukaisia toimia yritysten sääntely-ympäristön parantamiseksi. SÄVY-hankkeelle määriteltiin 11 pilottiprojektia. Yrityssaneerailain tarkistamista koskeva hanke valittiin yhdeksi näistä.

Oikeusministeriön työryhmän mietintö valmistui helmikuussa 2006. Mietinnöstä saatiin 63 lausuntoa. Lausunnoista on laadittu tiivistelmä (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2006:22).

Useat lausunnonantajat pitivät yrityssaneer-

auslainsäädäntöä varsin toimivana ja suhtautuvat ehdotettuihin muutoksiin pääosin myönteisesti. Lausunnonantajat arvioivat yleisesti, että yritykset hakeutuvat saneeraukseen liian myöhään ja osa saneerauksista epäonnistuu sen vuoksi. Saneeraussuojaa koskevia ehdotuksia kannatetaan laajasti. Uudistuksella poistettaisiin nykyisiin väliaikaisiin kieltoihin liittyviä ongelmia ja epäselvyyksiä, kun jako saneerausvelkoihin ja menettelyn aikana syntyneisiin velkoihin selkiintyisi. Osa lausunnonantajista arvostelee sitä, että saneeraussuojan alkamisen jälkeen syntyvien velkojen maksun laiminlyönnit voivat muodostaa saneerausmenettelyn esteen. Arvostelua kohdistuu toisaalta myös siihen, että velallista ei voitaisi hakea konkurssiin saneeraussuojan alkamisen jälkeen syntyneen velan maksun laiminlyönnin perusteella saneerausmenettelyn aikana.

Velkaneuvonta ry ja Yrityssaneerausyhdistys arvostelevat saneerauksen ja konkurssin suhdetta koskevia muutosehdotuksia. Keskuskauppakamari, Luottomiehet — KREDITMÄNNEN r.y., Suomen Perimistöimistöjen Liitto r.y., Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto ja Työeläkevakuuttajat TELA eivät pidä perusteltuna sitä, että konkurssi voisi estyä, kun velallinen on hakenut muutosta saneerausmenettelyn hylkäämistä koskevaan päätökseen.

Velkojia edustavat lausunnonantajat kannattavat yleisesti lain muuttamista työryhmän ehdottamalla tavalla niin, että saneerauksen olisi oltava velkojalle konkurssia selvästi edullisempi vaihtoehto. Osa lausunnonantajista vastustaa konkurssivertailua koskevan säännöksen muuttamista. Ehdotusta ei pidetä riittävän täsmällisenä, minkä vuoksi sen tulkinta tulisi olemaan vaikeaa. Jotkut lausunnonantajat ehdottavat, että saneerauksen pitäisi aina tuottaa velkojille tietty laissa määriteltä vähimmäisjako-osuus.

Osa tuomioistuimista sekä useat velkojia edustavat lausunnonantajat pitävät velkojen ryhmäjako koskevan säännöksen muuttamista tarpeellisenä ehdotetuun tavoin niin, että tavalliset velkojat muodostaisivat aina yhden ryhmän. Suomen Yrittäjät ja Yrityssaneerausyhdistys katsovat puolestaan, että velkojen ryhmäjako koskevaa säännöstä ei tulisi muuttaa.

Ehdotuksia vahingonkorvausvelan kuulumisesta saneerausvelkoihin sekä kuittausoikeudesta kannatetaan laajasti. Suomen Pankkiyhdistys ei kuitenkaan pidä perusteltuna rajoittaa pankkien kuittausoikeutta. Suomen Asianajajaliitto, Suomen Kaupan Liitto, Suomen Yrittäjät, Velkaneuvonta ry ja Yrityssaneerausyhdistys katsovat, että perintäkieltoa koskevaa säännöstä tulisi täydentää siten, että ennen saneerausmenettelyn alkamista tehty saneerausvelan maksun laiminlyöntiin perustuva velallisen haitallinen hallinnollinen päätös tulisi kumota tai peruuttaa. Muut asiaan kantaa ottaneet lausunnonantajat suhtautuvat työryhmän ehdotukseen hallinnollisen päätöksen kieltämisestä myönteisesti.

Muun muassa työministeriö, Finnvera Oyj ja Keskuskauppakamari toteavat, että vakuusvelan arvon määrittämiseen liittyy ongelmia. Arvon määrittämisestä ei mietintöön sisälly ehdotuksia.

Suurin osa lausunnonantajista pitää perusteltuna vähentää saneerausasioita käsittelevien toimivaltaisten tuomioistuinten lukumäärää. Tuomioistuimet ovat jossain määrin eri mieltä keskittämisen tarpeellisuudesta ja siitä, mihin tuomioistuihin asiat ehdotuksen mukaan keskitettäisiin. Tuomioistuimet, jotka ehdotuksen mukaan käsitelisivät saneerausasioita, tuovat esiin, että ilman lisäresursseja ne eivät kykene menestyksellisesti hoitamaan yhä lisääntyvää työmäärää. Käräjäoikeustuomarit ry:n mielestä saneeraustuomioistuinten vähentämisellä ei välttämättä saavuteta merkittäviä etuja.

Esitys perustuu työryhmän ehdotukseen. Siihen on tehty lausuntopalautteen perusteella useita tarkistuksia, jotka poikkeavat työryhmän mietinnössä esitetystä muutosehdotuksista. Muutokset koskevat muun muassa saneerausvelan määräytymisen ajankohtaa, saneerauksen ja konkurssin suhdetta, velkojien ryhmäjakoja ja saneerausohjelman vahvistamisen edellytyksiä. Sen vuoksi oikeusministeriössä järjestettiin syyskuussa 2006 tilai-

suus, johon kutsuttiin 29 viranomaista ja yhteisöä.

Tilaisuudessa olivat edustettuina kauppa- ja teollisuusministeriö, työministeriö, Helsingin hovioikeus, Espoon käräjäoikeus, Helsingin käräjäoikeus, konkurssiasiamies, Valtiokonttori, Verohallitus, Finnvera Oyj, HTM-tilintarkastajat ry — GRM-revisorer rf, Keskuskauppakamari, KHT-yhdistys — Föreningen CGR ry, Suomen Asianajajaliitto, Suomen Kaupan Liitto, Suomen Pankkiyhdistys, Suomen Perimistoimistojen Liitto r.y., Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto, Suomen Yrittäjät, Svenska Lantsbruksproducenternas Centralförbund SLC, Työeläkevakuuttajat TELA ja Yrityssaneerausyhdistys.

Lausunnon lakiehdotuksesta, joka oli toimitettu kutsun yhteydessä, antoivat Helsingin käräjäoikeus, Finnvera Oyj, HTM-tilintarkastajat ry — GRM-revisorer rf, KHT-yhdistys — Föreningen CGR ry, Akava ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilökeskujärjestö STTK, Suomen Perimistoimistojen Liitto r.y., Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto, Työeläkevakuuttajat TELA ja Velkaneuvonta ry.

Kukaan tilaisuuteen osallistuneista tai lausunnon antaneista ei katsonut olevan estettä sille, että saneerausvelka määräytyisi hakeuksen vireilletulon mukaan. Ehdotuksen arvioitiin kuitenkin korostavan vaatimusta nopeasta tuomioistuinkäsittelystä. Finnvera Oyj, Suomen Pankkiyhdistys, Suomen Perimistoimistojen Liitto r.y., Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto ja Työeläkevakuuttajat TELA katsoivat, että lakiin tulisi kirjata työryhmän ehdottamalla tavalla se, että saneerauksen on oltava velkojalle selvästi konkurssia edullisempi vaihtoehto. Velkaneuvonta ry:n mielestä saneerausohjelman toteutumiskelpoisuuden osalta näyttötaakan tulisi säilyä sillä, joka ei pidä ohjelmaa toteutuskelpoisena. Tilaisuuteen osallistuneet pitivät perusteltuna sitä, että tavalliset velkojat jaettaisiin kahteen ryhmään saneerausohjelmasta äänestettäessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki yrityksen saneerauksesta

1 §. Lain tarkoitus ja suhde muuhun lain-säädäntöön. Esityksen yhtenä tavoitteena on korostaa sitä, että yrityksen saneerausmenettelyä ei yleensä pitäisi toteuttaa pelkästään velkoja järjestelemällä vaan niiden ohella on tarpeen ryhtyä myös muihin yrityksen tervehdyttämistoimiin. Tämän vuoksi pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että menettelyssä voidaan tuomioistuimen vahvistamalla saneerausohjelmalla määrätä myös velallisen toimintaa koskevista toimenpiteistä. Säännöksessä käytetään sanaa voidaan sen osoittamiseksi, ettei saneerausohjelmaan kaikissa tapauksissa ole sisällytettävissä velallisen toimintaa koskevia toimenpiteitä. Tällainen tilanne on silloin, kun saneeraustoimet on toteutettu jo ennen saneerausohjelman vahvistamista, jolloin saneeraus rajoittuu vain velkojen järjestelyihin.

3 §. Määritelmä. Pykälässä määritellään laissa käytettyjä käsitteitä. Pykälän *1 momentin 1 kohtaan* ehdotetaan lisättäväksi määritelmä siitä, mitä tarkoitetaan hakemuksen vireilletulolla. Määritelmä on tarpeen, koska saneerausvelka määräytyisi ehdotuksen mukaan sen perusteella, onko velka syntynyt ennen hakemuksen vireilletuloa. Vireilletulon ajankohtaa on tarpeen käyttää myös eräissä muissa lain säännöksissä. Oikeudenkäymiskaaren mukaan hakemusasia tulee vireille, kun hakemus esitetään kansliassa tai istunnossa (8 luvun 1 §:n 3 momentti). Kun hakemus voidaan toimittaa muun muassa postitse, sen vireilletulon ajankohdan kelloaikaa ei pystytä dokumentoimaan vastaavasti kuin saneerausmenettelyn aloittamisen osalta. Kellonaika on kuitenkin tarpeen siksi, että joskus ajan tarkkaan määrittämiseen voi liittyä huomattavia taloudellisia intressejä. Hakemuksen vireilletulolla tarkoitettaisiin sitä päivää, jona hakemus menettelyn aloittamiseksi on tullut vireille, joten silloin, kun ajan määrittäminen on tarpeen tehdä minuutin

tarkkuudella, ratkaisevaa on, kummalle puolelle keskiyötä ajankohta osuu.

Uuden määritelmän lisäämisen vuoksi momentin muiden kohtien numerointi muuttuu. Kohdat 1—8 siirtyvät kohdiksi 2—9.

Pykälän 1 momentin nykyisessä *4 kohdassa* säädetään saneerausvelan käsitteestä. Kohdan numeroksi muuttuu 5. Kohta ehdotetaan muutettavaksi niin, että saneerausvelkoihin kuuluisivat ne velat, jotka ovat syntyneet ennen 1 kohdassa määriteltyä hakemuksen vireilletuloa. Saneerausvelan määräytymisen ajankohta muuttuisi siten nykyistä aikaisemmaksi, mutta määräytyisi muutoin samoin perustein kuten nykyisin. Saneeraus-hakemuksen vireilletulopäivänä ja sen jälkeen syntyneet velat eivät olisi saneerausvelkaa eivätkä menettelyn aloittamisen oikeusvaikutukset koskisi tällaisia niin sanottuja uusia velkoja. Velallinen ei siten voisi lisätä saneerausvelkojaan enää sinä päivänä, jona hän hakee saneerausmenettelyä. Perustelujen osalta viitataan yleisperustelujen jaksoon 3.3.

Menettelyn hakeminen ei keskeytä juoksevan koron eikä viivästyskoron tai muun viivästyksen kestoon perustuvan viivästysseuraamuksen kertymistä saneerausveloille, joten saneerausveloille hakemuksen vireilletulon jälkeen kertyvät korot ovat myös saneerausvelkaa. Menettelyn alkaminen kuitenkin keskeyttää viivästysseuraamusten kertymistä (15 §:n 2 momentti). Muulle saneerausvelalle kuin vakuusvelalle menettelyn aikana kertyvä juokseva korko on saneerausohjelmassa viimesijaista velkaa (46 §:n 3 momentti). Vakuusvelan korkoa voidaan saneerausohjelmassa järjestellä 45 §:ssä säädetyn tavoin.

Momentin nykyisessä 6 kohdassa säädetään siitä, mitä laissa tarkoitetaan vakuusvelalla. Vakuusvelkaa on velka, jonka vakuudeksi velkojalla on esinevakuusoikeus velalliselle kuuluvaan tai velallisen hallinnassa olevaan omaisuuteen. Tästä velasta vakuusvelkaa on se osa, jonka vakuuden arvo kattaa menettelyn alkamisajankohtana. Vakuusvelka määräytyisi edelleenkin samoin perustein, koska panttina oleva omaisuus kattaa myös

vakuusvelalle ennen menettelyn alkamista kertyneen koron.

Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Vahingonkorvausvelan ja sopimusrikkomukseen perustuvan velan kuulumisen saneerausvelkoihin määräytyisi pykälän 1 momentin 5 kohdaksi siirtyvässä, nykyisessä 4 kohdassa olevan yleisen säännöksen perusteella. Sen mukaan velat kuuluvat saneerausmenettelyn piiriin, jos niiden peruste on syntynyt ennen hakemuksen vireilletuloa. Perusteita ehdotukselle on käsitelty yleisperustelujen jaksossa 3.9.

Vahingonkorvausvelkojen ja sopimusrikkomukseen perustuvien velkojen kuulumisen saneerausvelkoihin määräytyisi sen mukaan, milloin vahinko on syntynyt tai sopimusrikkomus on tapahtunut. Toisin kuin nykyisin, saneerausvelan määräytymisessä ei olisi merkitystä sillä, onko vahingonkärsinyt saanut tiedon vahingon ilmenemisestä ja korvausvelvollisesta ennen hakemuksen vireilletuloa tai tiesikö sopijapuoli tuolloin sopimusrikkomuksesta. Mahdollista on, että saatavan perustekaana ei ole tiedossa saneerausmenettelyn aikana. Tämän vuoksi lain 63 §:ään ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, miten maksuvelvollisuus tällaiselle velalle määrätään, jos velan peruste tulee tietoon saneerausohjelman aikana. Siltä varalta, että velan peruste tulee tietoon vasta ohjelman päätyttyä, lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 66 a §, jossa säädettäisiin velallisen maksuvelvollisuudesta tällaiselle velalle.

Lakiehdotuksessa on korjattu pykälän 3 momentin ruotsinkielinen sanamuoto.

6 §. Edellytykset. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädetään saneerausmenettelyn aloittamisesta silloin, kun velallinen ja velkojat tekevät hakemuksen yhdessä. Päätös menettelyn aloittamisesta voidaan tehdä ilman selvitystä velallisen taloudellisesta asemasta, jos velallinen tekee hakemuksen yhdessä vähintään kahden sellaisen velkojan kanssa, joiden yhteenlasketut saatavat edustavat vähintään viidennestä velallisen tunnetuista veloista. Yleisperusteluissa esitetyistä syistä ehdotetaan, että aloittamispäätös voitaisiin tehdä vastaavasti, jos samanlainen velkoja- ja saatavamäärä puoltaa velallisen hakemusta. Velkojien ilmoitusta saneerausmenettelyn puoltamisesta voidaan pitää yhtä lailla kuin

yhteishakemustakin riittävänä takeena siitä, ettei kyse ole saneerausmenettelyn väärinkäytöstä.

Yhteis- tai puoltihakemusta ei voisi tehdä sellainen velkoja, joka on velallisen läheinen. Läheisyys määriteltäisiin samoin perustein kuin takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 3 §:ssä. Sen mukaan läheisyys voi perustua sukulaisuuteen tai muuhun läheiseen suhteeseen taikka taloudellisiin seikkoihin kuten osakkuuteen tai olennaiseen etujen yhteyteen. Myös yhteisöt voivat lain mukaan olla toistensa läheisiä. Sillä, että velallisen kanssa yhteishakijana tai hakemuksen puoltajana ei voisi olla velallisen läheinen, voidaan torjua epäily siitä, että saneerausta haetaan muussa kuin yrityksen tervehdyttämistarkoituksessa.

Laissa ei nimenomaisesti säädettäisi siitä, missä vaiheessa velkojan ilmoitus hakemuksen puoltamisesta pitäisi olla tuomioistuimen tiedossa, jotta menettely voitaisiin aloittaa ilman selvitystä velallisen maksukyvyttömyydestä tai sen uhasta. Tavallisesti velallinen voi liittää velkojien ilmoitukset hakemukseensa, jos hakemuksen puoltamiseen on päädytty neuvotteluissa velkojien kanssa. Velallinen voisi tehdä hakemuksen myös ilman velkojien ilmoituksia ja ilmoittaa, että velkojien puoltolausumat toimitetaan myöhemmin. Käräjäoikeus voisi myös menetellä niin, että se pyytää velalliselta määräpäivään mennessä puoltolausumat, jotka velallinen on hakemuksessaan ilmoittanut toimittavansa myöhemmin. Samalla käräjäoikeus voisi pyytää selvityksen velallisen taloudellisesta tilanteesta ja tilintarkastajan selvityksen siltä varalta, ettei velallinen voikaan esittää puoltolausumia. Kun se, mitä asiakirjoja hakemuksen liitteeksi tarvitaan, joudutaan yleensä ratkaisemaan ennen kuin hakemuksesta pyydetään velkojilta lausuma, käytännössä takaraja velkojien ilmoitusten toimittamiselle on ajankohta, jolloin käräjäoikeus pyytää velkojilta lausuman hakemuksesta.

7 §. Esteet ja keskeyttämisperusteet. Pykälässä säädetään saneerausmenettelyn aloittamisen esteistä ja menettelyn keskeyttämisperusteista.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan siirrettäväksi saneerausohjelman vahvistamisen esteitä koskevat 53 §:n 2 momentissa olevat

säännökset. Perusteita ehdotukselle on käsitelty yleisperustelujen kohdassa 3.2. Säännösten kirjoitusasu on vähäisessä määrin tarkistettu. Asiallisesti säännökset ovat muuten ennallaan, mutta säännöksiä on selvennetty niin, että silloin, kun esteen muodostaa epäily rikoksesta, vaadittaisiin, että epäily on perusteltu. Lisäksi on otettu huomioon se, että rikoslakiin on lisätty säännös törkeästä kirjanpitorikoksesta (rikoslain 30 luvun 9 a §, 61/2003).

Saneerausmenettelyn esteenä uuden 2 momentin mukaan olisivat tietyt velallisen toimintaan liittyneet rangaistavat teot tai niitä koskevat epäilyt. Tällaisia ovat muun muassa rikoslain 39 luvun 1—3 tai 6 §:ssä tarkoitettu velallisen rikos sekä rikoslain 30 luvussa tarkoitettu kirjanpitorikos ja törkeä kirjanpitorikos. Myös liiketoimintakiellon rikkominen tai sellainen toiminta, jonka perusteella velallinen, velallisyhtiön henkilökohtaisesti vastuunalainen yhtiömies tai velallisyhteisön johtoon kuuluva henkilö voitaisiin määrätä liiketoimintakielloon voivat olla esteenä saneerausmenettelyn aloittamiselle. Perusteltua on luonnollisesti se, että esimerkiksi oikeushenkilön toiminnassa velallisen rikokseen syyllistynyt henkilö eroaa tai hänet erotetaan saneerausta hakeneen yrityksen vastuutehtävistä ja ettei hän eronsa jälkeen myöskään tosiasiallisesti toimi yrityksen vastuuhenkilönä.

Esteen huomioon ottaminen on väitteenvaaraista eivätkä momentissa mainitut seikat olisi edelleenkin ehdoton este menettelyn aloittamiselle. Kuten nykyisinkin, erityisestä syystä menettely voitaisiin aloittaa esteestä huolimatta. Esteperusteena olevan teon ajankohtana vallinneet tai siihen johtaneet olosuhteet ovat voineet olla sillä tavoin lieventävät, että erityinen syy menettelyn aloittamiseen on olemassa. Erityinen syy voi olla myös, jos on syytä epäillä, että säännöksessä mainittua tekoa koskeva rikosilmoitus on tehty ja esitutkinta pyritty saattamaan vireille pääasiallisesti siinä tarkoituksessa, ettei menettelyä aloitettaisi. Säännösten perusteluja on käsitelty lähemmin lain esitöissä (HE 182/1992 vp).

Pykälän 2 momentin muutoksen vuoksi nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi. Siinä säädetään menettelyn lakkaamisesta silloin, kun este menettelylle tulee tietoon me-

nettelyn alettua. Momenttiin on lisätty viittaus pykälän uuteen 2 momenttiin.

8 §. Selvittäjä. Pykälässä säädetään selvittäjän tehtävistä ja kelpoisuudesta. Pykälän 2 momentiksi ehdotetaan lisättäväksi säännökset väliaikaisen selvittäjän tehtävistä. Muutoksen johdosta nykyiset 2—4 momentti siirtyvät 3—6 momenteiksi. Säännökset väliaikaisen selvittäjän määrittämisestä ovat selvittäjää koskevassa 11 luvussa. Väliaikainen selvittäjä voitaisiin velallisen tai velkojan vaatimuksesta määrätä, jos tuomioistuimien päättyä yhdestä tai useammasta 22 §:ssä tarkoitettua väliaikaisesta kiellosta ja selvittäjän määrittämiselle on tarvetta. Määräys voitaisiin antaa myöhemminkin väliaikaisten kieltojen määrittämisen jälkeen.

Väliaikaisen selvittäjän toimivaltaa ja tehtäviä ei ole pidetty tarpeellisena ehdottaa laajoiksi, sillä väliaikainen selvittäjä toimii tehtävässään yleensä suhteellisen lyhyen ajan. Tehtävistä aiheutuu velalliselle myös kustannuksia ja niitä on haluttu välttää. Väliaikaisen selvittäjän tehtävänä olisi yleisellä tasolla seurata ja valvoa velallisen toimintaa. Toiminta tapahtuu velkojien etujen valvomiseksi kuten varsinaisen selvittäjänkin toiminta. Mitään nimenomaisia toimenpiteitä väliaikaiselta selvittäjältä ei vaadittaisi. Väliaikaisella selvittäjällä olisi kuitenkin samanlainen tietojensaantioikeus kuin selvittäjällä. Seuranta- ja valvontavelvollisuus tarkoittaisi lähinnä velalliselle mahdollisesti määrätyn maksukiellon noudattamisen valvontaa. Väliaikainen selvittäjä voisi esimerkiksi antaa yrityksen taloushallinnolle ohjeita siitä, mitä velkoja velallinen ei voi maksaa.

Väliaikainen selvittäjä ei tekisi velallisen toimintaa koskevia päätöksiä eikä velallinen tarvitsisi myöskään hänen suostumustaan toimiinsa. Valvonnan toteuttamiseksi väliaikainen selvittäjä voisi pyytää velallista toimittamaan hänelle tietoja menettelyn hakeamisen jälkeen syntyneistä veloistaan ja niiden maksamisesta. Jos velallinen kieltäytyy antamasta tietoja, pakkokeinoja väliaikainen selvittäjä ei kuitenkaan voisi käyttää. Jos velallinen ei vapaaehtoisesti anna tietoja väliaikaiselle selvittäjälle, tämä saattaa antaa aiheita saneerauksen mahdollisten esteiden lähempään selvittämiseen. Väliaikaisen selvittäjän tehtävänä olisi lisäksi antaa velkojille ja

tuomioistuimelle tehtävässään saamansa sel-
laiset tiedot, joilla voi olla merkitystä harkit-
taessa saneerausmenettelyn aloittamista.
Oma-aloitteista toimintaa väliaikaiselta sel-
vittäjältä ei vaadittaisi vaan tiedot olisi anneta-
va tuomioistuimen tai velkojien pyynnöstä.
Tietojen antaminen velkojille ja velallisen
yhteistyökumppaneille yleisesti saneeraus-
menettelystä ja velallisen toiminnasta voi
myös muodostaa osan väliaikaisen selvittäjän
valvontaan liittyvistä tehtävistä.

Pykälän 4 momentiksi siirtyvään nykyiseen
3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi kon-
kurssilain 8 luvun 5 §:n 2 momenttia vastaa-
va säännös, jonka mukaan selvittäjäksi ehdo-
tetun olisi oma-aloitteisesti ilmoitettava si-
doksensa velalliseen ja velkojiin. Ilmoituksen
tarkoituksena on antaa tuomioistuimen ja
velkojien tietoon sellaiset seikat, jotka voivat
vaikuttaa selvittäjän puolueettomuuden ja
riippumattomuuden arviointiin. Vastaavan-
laisia ilmoituksia on konkurssissa tehty myös
ennen konkurssilakia (konkurssisäännön
51 §:n 3 momentti, 1218/1997), joten siitä,
mitä ilmoitukseen tulee merkitä, on vakiintu-
nut käytäntö. Erityisesti olisi ilmoitettava si-
dokset velalliseen ja eri velkojiin, jotta tuo-
mioistuin ja velkojat voisivat arvioida, onko
selvittäjäksi ehdotettu henkilö niiden perus-
teella esteellinen tehtävään. Myös sellaiset
seikat, jotka eivät aiheuta esteellisyyttä, on
ilmoitettava, jos voidaan olettaa, että nämä
voivat aiheuttaa epäilyä ehdokkaan tasapuo-
lisuudesta tai riippumattomuudesta. Ilmoi-
tusvelvollisuus koskee lähinnä sellaisia seik-
koja, joita ehdokas itse ei pidä esteenä tehtä-
vään määräämiselle, mutta joiden tiedoksi
saattaminen velkojille ja tuomioistuimelle on
aiheettomien epäilyjen torjumiseksi tarpeen.

Ilmoitus tulisi tehdä, vaikka lain 83 §:n
4 momentin mukaan selvittäjäksi voidaan
velkojaryhmien määränemmistöllä määrätä
esteellinenkin henkilö.

Väliaikaisena selvittäjänä toimiminen ei
lähtökohtaisesti muodostaisi esteellisyyttä
toimia varsinaisena selvittäjänä. Väliaikainen
selvittäjään ei toimi velallisen eikä yksittäi-
sen velkojan asiamiehenä. Siitä, että sama
henkilö jatkaa tehtävässä, on yleensä etua,
koska väliaikainen selvittäjä on jo perehtynyt
velallisen toimintaan. Väliaikaisen selvittäjän
tehtävää ei voitaisi tehtävän kesto ja selvittä-

jän toimivalta huomioon ottaen liioin pitää
esteenä toimia pesänhoitajana, jos velallinen
saneerauksen sijasta asetetaan myöhemmin
konkurssiin.

Konkurssiain neuvottelukunnan valmis-
teilla olevassa suosituksessa on tarkoitus kä-
sitellä myös väliaikaisen selvittäjän tehtäviä.

Pykälän 5 momentiksi siirtyvään nykyiseen
4 momenttiin otettaisiin selvyden vuoksi
säännös väliaikaisen selvittäjän tehtävän
päättymisestä. Tehtävä päättyisi, kun tuomio-
istuin tekee päätöksen saneerausmenettelyn
aloittamisesta. Tällöin tuomioistuin määrää
selvittäjän, joka siis voi olla väliaikainen sel-
vittäjä tai muu henkilö. Jos saneerausmenet-
telyä ei aloiteta tai asian käsittely muusta
syystä, esimerkiksi hakemuksen peruuttami-
sen vuoksi päättyy sitä ennen, väliaikaisen
selvittäjän tehtäväkin päättyisi. Väliaikainen
selvittäjä voitaisiin vapauttaa tehtävästään
samoin perustein kuin selvittäjäkin, joten teh-
tävä voisi päättyä myös näin. Kun väliaikai-
sen selvittäjän tehtävä päättyy, tuomioistuin
vahvistaa hänelle maksettavan palkkion,
koska velkojatoimikuntaa ei ole. Jos sama
henkilö jatkaa selvittäjän tehtävässä eikä
palkkiota ole saneerausmenettelyn alkaessa
vahvistettu, palkkion vahvistaa velkojatoimi-
kunta tai tuomioistuin (87 §:n 4 mom.).

10 §. Velkojatoimikunta. Pykälän 1 mo-
menttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös,
jonka mukaan velkojatoimikunnan kokoon-
panossa voitaisiin luopua eri velkojaryhmien
tasapuolisesta edustuksesta. Ehdotuksella py-
ritään vaikuttamaan siihen, että velkojatoi-
mikuntia asetettaisiin nykyistä useammin.
Ehdotuksen perusteluja on käsitelty yleispe-
rustelujen jaksossa 3.5.

Velkojatoimikunta voitaisiin määrätä niin,
että siihen kuuluisivat velallisen toiminnan
kannalta keskeiset velkojat. Tällöinkin velko-
jatoimikunnassa olisi oltava vähintään kolme
jäsentä. Keskeisiä velkojia voivat olla esi-
merkiksi yrityksen tärkeimmät tavarantoimit-
tajat, joiden oman toiminnan kannalta saneer-
ausmenettelyllä voi olla joskus hyvinkin
tärkeä merkitys. Tavallisesti myös vakuutus-
yhtiöt ja verovirasto ovat velallisen keskeisiä
velkojia.

Velallisen toiminnan jatkuminen voi olla
velallisen tärkeimmille velkojille taloudelli-
sesti merkittävää ja tällaiset velkojat ovat

voineet esimerkiksi rahoitusneuvottelujen yhteydessä perehtyä velallisen toimintaan ja saneeraussuunnitelmiin. Vakuusvelkojan saatavat ovat tyypillisesti velallisen suurimpia saatavia, mutta vakuusvelkojan merkitys ei aina ole velallisen toiminnan kannalta keskeinen. Näin voi olla esimerkiksi, jos vakuusomaisuus ei ole velallisen toiminnassaan käyttämää omaisuutta tai vakuuden arvo riittää hyvin kattamaan vakuusvelan määrän.

Velkojatoimikunnan toimintaan pyrittäisiin saamaan mukaan ne velkojat, joilla on erityistä kiinnostusta velallisen toimintaan ja mahdollisesti myös toimialan tuntemusta. Vakuusvelkojan edustus ei olisi velkojatoimikunnassa välttämätöntä. Velkojatoimikunnan kokoonpano voisi poiketa saneerausohjelman vahvistamista koskevista velkojaryhmistä ja samasta velkojaryhmästä voisi olla useampikin edustaja velkojatoimikunnassa. Eri velkojaryhmien tasapuolisesta edustuksesta poikkeaminen edellyttäisi, että tällä voidaan edistää velkojatoimikunnan tehokasta toimintaa.

Ehdotuksen mukaan velkojatoimikunta määrättäisiin hakijan, selvittäjän tai velkojan vaatimuksesta. Nykyisin velkojatoimikunta voidaan jättää asettamatta, jos sitä pidetään tarpeettomana velkojien pienen lukumäärän vuoksi. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi, että velkojatoimikunta voitaisiin jättää määräämättä myös muun syyn vuoksi. Tällainen syy voisi olla esimerkiksi saneerausyrityksen koko.

11 §. Selvittäjän selontekovelvollisuus. Pykälän *1 momentin* mukaan selvittäjän velvollisuuksiin kuuluu toimittaa velallisen taloudellisesta asemasta laatimansa selvitys velkojatoimikunnalle, velkojille ja velalliselle. Ehdotuksen mukaan selvitys tulisi toimittaa myös konkurssiasiamiehelle. Selvityksestä säädetään 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa.

Konkurssiasiamiehen tehtävänä on konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetun lain (109/1995) mukaan tarpeellisessa laajuudessa seurata myös yrityksen saneerausmenettelyjen toimeenpanoa sekä valvoa, että selvittäjät asianmukaisesti hoitavat tehtävänsä. Velallisen taloudellista asemaa koskevan selvityksen toimittaminen palvelisi konkurssiasiamiehen valvontatehtävän täyttämistä. Konkurssiasiamies saisi siten tiedon siitä,

millaisia saneerauksia aloitetaan ja millaisia taloudellisia selvityksiä saneerausasioissa laaditaan.

Selvittäjältä edellyttäisiin ehdotuksen mukaan myös aktiivista tiedottamista velkojille, jos hänen tietoonsa tulee, että velallinen on laiminlyönyt olennaisessa määrin menettelyn hakemisen jälkeen syntyneiden uusien velkojensa maksamista. Selvittäjällä on käytännössä parhaimmat mahdollisuudet arvioida saneerausvelallisen taloudellista tilannetta. Selvittäjä on kuitenkin yleensä niiden tietojen varassa, jotka hän saa velalliselta. Velallisen maksuliikenteen ajantasainen seuraaminen ei yleensä ole edes käytännössä mahdollista, minkä vuoksi selvittäjän tietojenanto-velvollisuus on tarpeen rajoittaa velallisen olennaisiin laiminlyönteihin, jotka selvittäjä on syystä tai toisesta saanut tietoonsa. Menettelyn aikana syntyneiden velkojen etuoikeus on seikka, jonka vuoksi myös saneerausvelkojien kannalta on erityisen tärkeää valvoa saneerausvelallisen maksukykyä. Selvittäjällä ja velkojilla on oikeus tarvittaessa vaatia saneerausmenettelyn keskeyttämistä lain 7 §:n nojalla. Selvittäjän selonteko antaa myös velkojille mahdollisuuden arvioida itsenäisesti, onko menettelyn keskeyttämiseksi riittäviä perusteita.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *2 momentti*, jonka mukaan selvittäjän tulisi esittää velalliselle arvionsa saneerausmenettelyn kokonaiskustannuksista. Kokonaiskustannuksiin luetaan selvittäjän palkkio ja kustannukset mahdollisten asiantuntijoiden käytöstä. Jos on ennakoitavissa, että menettelystä aiheutuu erityisen suuria kuluja, myös sellaisten arvioitu määrä olisi sisällytettävä kokonaisarvioon. Tavanomaisten juoksevien kulujen arvioitua määrää ei selvitykseen tarvitse sisällyttää, mutta hyvään yrityssaneeraustapaan voidaan katsoa kuuluvan, että selvittäjä tarvittaessa muistuttaa velallista myös niistä. Selvittäjän ei tarvitsisi ilmoittaa palkkionsa tarkkaa määrää tai sitoutua johonkin palkkiotasoon. Riittävänä voitaisiin yleensä pitää sitä, että selvittäjä ilmoittaa perusteen, jonka mukaan hän tulee laskuttamaan. Palkkion määrittäminen menettelyn alkuvaiheessa saattaa kuitenkin tuottaa ongelmia, kun selvittäjä ei vielä tunne yritystä. Saneerauksen vaatimat selvitystoimet voivat myös

osoittautua ennakoitua hankalammiksi tai helpommiksi. Jos näin käy ja vaikutukset ovat merkittäviä, selvittäjän tulisi ehdotuksen mukaan esittää myöhemmin uusi kustannusarvio.

15 §. Velallisen sitoumukset. Pykälän 3 momentissa viitataan menettelyn alkamisen jälkeen syntyvien velkojen osalta lain 32 §:ään. Viittaussäännöstä on tarpeen tarkistaa sen vuoksi, että 32 §:n säännös saneerausvelkoihin kuulumattomien velkojen maksamisesta koskee myös velkoja, jotka syntyvät menettelyn hakemisen ja alkamisen välisenä aikana.

18 §. Poikkeukset maksukieltoon. Saneerausmenettelyn alkamisesta tai maksukiellon määrittämisestä 22 §:n nojalla väliaikaisena seuraa saneerausvelkoja koskeva maksukiello. Pykälässä säädetään saneerausvelkojen maksamista koskevista poikkeuksista. Säännöksiä on tarpeen tarkistaa, koska saneerausvelat määräytyvät saneerausmenettelyä koskevan hakemuksen vireilletulon perusteella. Saneeraushakemuksen vireilletulo ei sinänsä rajoita velallisen oikeutta maksaa saneerausvelkojaan.

Pykälän 1 momentin mukaan velallinen voi maksukiellon estämättä maksaa saneerausmenettelyn alkamisen jälkeen erääntyvät vakuusvelkojen korot. Maksukiellolla ei ole syytä estää velallista maksamasta myös menettelyn hakemisen ja aloittamisen välisenä aikana erääntyneitä korkoja, minkä vuoksi säännöstä on muutettava niin, että se koskee sekä menettelyn hakemisen että menettelyn alkamisen jälkeen erääntyviä korkoja.

Pykälän 2 momentin 1—3 kohtaan sisältyvät säännökset, joiden perusteella velallisen on maksettava tiettyjä velkoja maksukiellon estämättä. Tällaisia ovat muun muassa palkat ja työhön perustuvat korvaukset, jotka kohdistuvat saneerausmenettelyn alkamista edeltävään aikaan. Muutettavaksi ehdotettujen 1—3 kohdan mukaan kysymyksessä olevat velat määräytyisivät menettelyn hakemisen perusteella. Menettelyn hakemisen jälkeen syntyvät velat velallisen on uusina velkoina maksettava kokonaan.

Momentin 4 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi säännös velallisen oikeudesta kuittaukseen. Saneerausmenettelyn alettua velallisella olisi kuittaukseen samanlainen oikeus kuin velko-

jalla, jota koskeva säännös sisältyy 19 §:ään lisättäväksi ehdotettuun 3 momenttiin. Kuittauksista käsitellään lähemmin kyseisen säännöksen perusteluissa. Velallinen ei voisi oma-aloitteisesti tehdä kuittausilmoitusta, vaan kuittauksen toteuttaminen edellyttäisi selvittäjän päätöstä. Kuittaus rinnastuisi siten muihin pykälässä säänneltyihin saneerausvelan maksuihin, jotka voidaan menettelyn alettua suorittaa, mutta vain selvittäjän päätöksellä. Ehdotuksen perusteita on käsitelty yleisperustelujen jaksossa 3.6.

19 §. Perintäkielto. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännökset saneerausvelkojan oikeudesta kuittaukseen saneerausmenettelyssä. Kuittaus olisi saneerausmenettelyssä sallittua vastaavin perustein kuin konkurssissa, mutta luottolaitoksen kuittausoikeutta rajoitettaisiin myös saneerausmenettelyssä. Jos kuittauksen edellytykset täyttyvät menettelyn alkaessa, myös saneerausvelallisella olisi saneerausmenettelyn alettua 18 §:ään ehdotetun muutoksen mukaan oikeus kuittaukseen, tosin vain selvittäjän päätöksellä.

Pykälän 1 momentin 3 kohta ehdotetaan muutettavaksi niin, että siihen sisältyisi luottolaitoksen kuittausoikeuden rajoittamisesta vastaavansisältöinen säännös kuin konkurssilain 6 luvun 5 §:ssä on. Luottolaitosta koskeva kuittauskielto seuraisi siitäkin pykälään ehdotetusta säännöksestä, jonka mukaan kuittaus on sallittu vastaavin perustein kuin konkurssissa, mutta kielto on asian tärkeyden vuoksi haluttu ilmaista laissa nimenomaisesti. Ehdotetun säännöksen mukaan luottolaitos ei saisi kuitata saatavaansa varoilla, jotka velallisella on perintäkiellon alkaessa luottolaitoksessa olevalla tilillään tai jotka tuolloin ovat luottolaitoksessa siirrettävinä velallisen tilille, jos tiliä voidaan tiliehtojen mukaan käyttää maksuliikenteen hoitamiseen. Myöskään tilille myöhemmin tulevia varoja ei saisi käyttää kuittaukseen.

Yritysten maksuliikenne hoidetaan pääasiallisesti luottolaitoksessa olevan pankkitilin kautta, ja kuittauskielto suojaa näin velallisen tavanomaiseen toimintaan tarvittavia käyttövaroja, kun se estää pankkia kuittaamasta maksuliikennetilillä olevia varoja. Luottolaitoksella tarkoitetaan — kuten konkurssissa — luottolaitostoiminnasta annetun lain (1607/1993) 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja

luottolaitoksia. Tilisiirtojärjestelmässä olevien varojen ja maksuliikennetilin määrittelyn osalta viitataan konkurssilain 6 lukua koskeviin hallituksen esityksen yksityiskohtaisiin perusteluihin (HE 26/2003 vp). Perusteluissa on todettu muun muassa, että esimerkiksi varat, jotka konkurssin alkaessa ovat sijoitustilillä, ovat luottolaitoksen kuitattavissa. Vaikka yritys voi käyttää tällaisella tilillä samoin kuin määräaikaistilillä olevia varoja maksuun maksamiseen, ei siitä voida katsoa seuraavan, että kysymyksessä olisi säännöksen tarkoittama kuittauskiellon piirissä oleva maksuliikenteen hoitamiseen tarkoitettu tili.

Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi *4 kohta*, jonka mukaan perintäkiellon piiriin kuuluisi myös saneerausvelan maksun laiminlyöntiin perustuvan velalliselle haitallisen hallinnollisen päätöksen tekeminen. Kysymys on sellaisista päätöksistä, joihin verohallinto tai muu viranomainen voi ryhtyä velallisen maksuviivästyksen perusteella. Tällainen hallinnollinen päätös on esimerkiksi enakkoperintärekisteristä poistaminen. Rekisteristä poistaminen edellyttää maksun laiminlyöntien olevan olennaisia. Enakkoperintärekisteristä poistamista ja uudelleen merkintää rekisteriin säännellään enakkoperintälaissa (1118/1996). Muut vastaavanlaiset päätökset, joilla voi olla erityistä merkitystä velallisen toiminnalle, liittyvät muun muassa anniskelu- ja liikennelupiin. Perintäkiellon laajentamista on käsitelty yleisperustelujen jaksossa 3.7.

Ehdotettu säännös ei estä esimerkiksi enakkoperintärekisteristä poistamista silloin, jos velallinen laiminlyö hakemuksen vireilletulon tai menettelyn alkamisen jälkeen syntyvien uusien verovelkojen maksamisen. Saneerausmenettelyn alkaminen tai väliaikaisten kieltojen määrääminen eivät vaikuta taannehtivasti jo tehtyihin perintätoimiin. Hallinnollisia päätöksiä koskeva säännös ei myöskään veloitaisi veroviranomaista merkitsemään rekisteriin uudelleen velallista, jos tämä on ennen väliaikaisena määrättyä perintäkieltoa tai ennen saneerausmenettelyn alkamista poistettu enakkoperintärekisteristä. Saneerausohjelman voimassaoloaikana syntyvät veloitteiden laiminlyönnit voivat olla peruste rekisteristä poistamiseen tai luvan peruuttamiseen.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *3 momentti*, jonka mukaan saneerausvelkojalla olisi saneerausmenettelyn aikana oikeus käyttää saatavaansa kuittaukseen vastaavin perustein kuin konkurssissa velallisella saneerausmenettelyn alkaessa olevaa velkaansa vastaan.

Siitä, että velkojan kuittausoikeus määräytyisi saneerausmenettelyssä vastaavin perustein kuin konkurssissa, seuraa, että kuittausoikeutta ei ole, jos sitä on rajoitettu muun lain säännöksillä. Saneerausvelkojan kuittausoikeuden selvittämiseksi saatetaan joutua turvautumaan myös konkurssilain ulkopuolisiin säännöksiin ja siviilioikeuden yleisiin periaatteisiin. Esimerkiksi saamisoikeuden vanhentumisen vaikutus kuittausoikeuteen määräytyy veloitteiden vanhentumista koskevien säännösten mukaan. Konkurssilain kuittaukseen koskevat yleiset edellytykset ovat toissijaisia suhteessa kuittausoikeutta ja kuitattavia veloitteita koskeviin erityissäännöksiin, joista merkittävä erityissäännöstö sisältyy eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista annettuun lakiin (1084/1999). Tällaisia erityissäännöksiä sovelletaan myös saneerausmenettelyn yhteydessä.

Konkurssissa kuittaukseen ei saa käyttää saatavaa, jonka perusteella velkojalla ei ole oikeutta jakosuuteen. Säännöstä ei sellaisenaan sovellettaisi saneerausmenettelyssä, koska saneerausvelkojan oikeutta suorituksiin ei ole vastaavasti rajoitettu. Sen sijaan konkurssilain 6 luvun 2 §:n 1 momentissa oleva viimesijaisia saatavia koskeva kuittauskielto koskisi myös saneerausta. Viimesijaisten velkojen asemasta on säännös yrityssaneerauslain 46 §:n 3 momentissa. Konkurssilain 6 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu kuittauskielto, jolla pyritään torjumaan saatavien siirrolla järjestetyt kuittaus-tilanteet ja 3 momentissa tarkoitettu kuittauskielto, joka koskee velkojan velkaantumista kuittaus-tilanteen aikaansaamiseksi, tulisivat sovellettavaksi myös saneerauksessa. Konkurssilain 6 luvun 3 §:ssä on säännös takautumissaatavan syntymisestä tilanteissa, joissa kolmas henkilö on joutunut suorittamaan konkurssivelallisen velkaa. Takautumissaatavaa voitaisiin saneerausmenettelyssä käyttää kuittaukseen vastaavasti kuin konkurssis-

sa eli silloinkin, kun takaaja, vierasvelkapan-
tin antaja tai yhteisvastuullinen kanssavelal-
linen on täyttänyt velvoitteensa vasta sanee-
rausmenettelyn alettua.

Konkurssissa velkojalla on oikeus kuitta-
ukseen, vaikka velkojan velka tai saatava ei
olisi erääntynyt kuittausilmoitusta tehtäessä.
Vastaavasti saneerausmenettelyssä velkojalla
olisi oikeus kuittaukseen, vaikka velkojan
velka tai saatava ei olisi menettelyn alkaessa
tai kuittausilmoitusta tehtäessä erääntynyt.
Saneerausmenettelyn kannalta on pidetty tar-
koituksenmukaisena sitä, ettei velan erään-
tymistä jouduta odottelemaan kuittauksen to-
teuttamiseksi. Tavallisen velan velkojaa, joka
on itse velkaa saneerausvelalliselle, suojattai-
siin perintäkiellon aikana sillä, että hän saa
pidättäytyä maksusta velalliselle, kunnes
kuittaus toteutetaan. Jollei velkoja voisi kiel-
täytyä omasta suorituksestaan, hän ei voisi
suojautua sitä riskiä vastaan, että hakemus
saneerausmenettelyn aloittamiseksi hylätään.
Saneerausmenettelyn alettua kuittaus voidaan
toteuttaa.

Myös lykkääväehtoinen saatava voitaisiin
käyttää kuittaukseen, jos ehto täyttyy ennen
saneerausohjelman vahvistamista. Lykkäävä-
ehtoisen saatavan käyttämistä kuittaukseen
konkurssissa on pidetty ilman nimenomaista
säännöstäkin selvänä.

Pykälän 3 momentissa olisi myös kuittaus-
oikeuden toteuttamista koskeva säännös. Sen
mukaan kuittausta vaativan saneerausvelko-
jan olisi tehtävä kuittausilmoitus velallisen
lisäksi myös selvittäjälle. Kuittaus toteutuisi
vasta, kun kuittausilmoitus on tullut sekä vel-
lalliselle että selvittäjälle. Kuittausilmoituk-
sen tekeminen myös selvittäjälle on tarpeen,
jotta tämä pysyy velallisen velkatilanteessa
tapahtuvista muutoksista selvillä ja voisi laa-
tia saneerausohjelman asianmukaisesti. Kuit-
taukseen käytetyt saatavat tulisi merkitä sa-
neerausohjelmaan, jotta muut asiaan osalliset
saisivat tiedon kuitatuista saatavista ja voisi-
vat tarpeen mukaan käyttää oikeuttaan riit-
tauttaa kuittausoikeutta käyttäneen sanee-
rausvelkojan saatava. Saneerausohjelmaan
sisältyvää maksuohjelmaa koskevaa 42 §:n
2 momenttia ehdotetaan sen vuoksi täyden-
nettäväksi niin, että saneerausohjelmassa tu-
lisi todeta tiedot saneerausmenettelyn aikana
toteutetuista kuittauksista.

Konkurssilakia vastaava säännös sanee-
rausvelallisen velvollisuudesta korvata saata-
van luovuttamisen vuoksi kuittausmahdolti-
suutensa menettäneelle velkojalle aiheutunut
vahinko ehdotetaan lisättäväksi uudeksi
95 a §:ksi.

Uuden 3 momentin lisäyksen johdosta
19 §:n nykyinen 3 momentti siirtyy 4 mo-
mentiksi.

**21 §. Ulosmittauksen sekä muiden täytän-
töönpanotoimenpiteiden kielto.** Pykälän
2 momenttia on ehdotetun saneerausvelan
määräytymistä koskevan sääntelyn vuoksi
tarkistettava niin, että ulosmittauksen sekä
muiden täytäntöönpanotoimenpiteiden kielto
koskee saneerausvelkoihin kuuluvaa, ennen
saneeraushakemuksen vireilletulopäivää
erääntynyttä vuokraa tai muuta vastiketta.

22 §. Väliaikainen kielto. Väliaikaisen kiel-
lon määrittämisen yhteydessä tai myöhemmin
sen jälkeen voitaisiin määrätä väliaikainen
selvittäjä. Pykälän uudessa 3 momentissa vii-
tattaisiin lain 83 a §:ään, johon sisältyvät
säännökset väliaikaisen selvittäjän määrää-
misestä.

24 §. Suhde konkurssiin. Pykälän 1 momen-
tissa säädetään saneerausmenettelyn ja kon-
kurssin suhteesta. Pykälän 1 momenttia eh-
dotetaan muutettavaksi. Nykytila muuttuisi
niin, että konkurssihakemuksen käsittelyn
lykkäämisen sijasta konkurssihakemuksen
käsittelyä voitaisiin jatkaa saneeraushake-
muksen vireilläolosta huolimatta. Velalliselta
voitaisiin esimerkiksi pyytää konkurssiha-
kemuksesta lausuma saneeraushakemuksen
vireillä ollessa. Konkurssihakemusta ei saisi
kuitenkaan ratkaista ennen kuin päätös sa-
neerausmenettelyn aloittamisesta on tehty.
Perusteita muutosehdotukselle on käsitelty
yleisperustelujen jaksossa 3.4.

Ehdotuksen ei voida katsoa merkittävästi
muuttavan nykytilaa. Nykyisinkin on mah-
dollista, että velallinen asetetaan konkurssiin
välittömästi sen jälkeen, kun saneeraushake-
mus on hylätty. Tämä edellyttää, että kon-
kurssihakemuksen käsittely velallisen kuu-
lemisineen on edennyt niin pitkälle, että kon-
kurssihakemus voidaan ratkaista. Jos esimer-
kiksi saneeraushakemusta on käsitelty istun-
nossa, jossa velallinen on ollut edustettuna,
konkurssihakemuksen käsittelyyn on voitu
siirtyä ja ratkaista asia heti saneeraushake-

muksen hylkäämisen jälkeen.

Konkurssihakemusta ei kuitenkaan voida aina ratkaista heti saneeraushakemuksen tultua hylätyksi. Jos aikaa kulunut, olosuhteet ovat voineet muuttua niin, että velallista ei voida asettaa konkurssiin varaamatta velalliselle tilaisuutta lausua konkurssi asiassa uudelleen. Myös hakijavelkojaa saattaa olla aihetta kuulla sen varmistamiseksi, että velkoja ei ole saanut maksua saatavalleen. Konkurs-sihakemuksesta kuulemisen tarve onkin har-kittava aina tapauskohtaisesti.

Lisäksi momenttia ehdotetaan muutetta-vaksi niin, että konkurssihakemus pysyisi vi-reillä, vaikka saneerausmenettely aloitettaisiinkin. Nykyisin konkurssihakemus raukeaa, kun saneerausmenettely aloitetaan. Ehdotuk-sen mukaan konkurssihakemus raukeaisi vas-ta saneerausohjelman tultua vahvistetuksi. Vireillä olevan konkurssihakemuksen käsit-telyä voitaisiin jatkaa, jos aloitettu sanee-rausmenettely määrätään lakkaamaan muu-toin kuin saneerausohjelman vahvistamisella. Tällä muutoksella pyritään siihen, ettei kon-kurssiin asettaminen turhaan viivästyisi. Konkurssihakemus voi joskus olla hyvinkin pitkään vireillä, esimerkiksi silloin, kun sa-neerausohjelman laatiminen kestää pitkään. Jos ohjelmaa ei vahvisteta, tuomioistuimen täytyy tarvittaessa varmistautua erikseen sii-tä, että konkurssiin asettamiselle on edelly-tykset.

Säännös sen varalta, että muutoksenhaku-tuomioistuin aloittaa saneerausmenettelyn ja silloin on vireillä konkurssihakemus, on 96 §:n 2 momentissa. Säännöstä tarkistettaisiin vastaavasti niin, että konkurssihakemus pysyisi vireillä saneerausohjelman vahvista-miseen saakka.

Saneeraushakemuksen hylkääminen ja muutoksenhaku hylkäämistä koskevaan pää-tökseen eivät edelleenkaan estäisi velallisen asettamista konkurssiin. Pykälään ehdotetaan kuitenkin lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan tuomioistuin voisi lykätä päätöksen antamista konkurssiin asettamisesta. Päätök-sen tekisi se tuomioistuin, joka on toimival-tainen käsittelemään velallisen konkurssiin asettamista koskevan asian. Lain 67 a §:ään ehdotetaan otettavaksi säännökset toimival-taisesta tuomioistuimesta konkurssiin aset-tamista koskevassa asiassa. Sen mukaan toi-

mivaltainen tuomioistuin olisi saneeraustuo-mioistuin.

Lykkäys tulisi kysymykseen, jos velallinen on valittanut saneeraushakemuksen hylkää-mistä koskevasta päätöksestä tai on vasta ilmoittanut siihen tyytymättömyyttä. Konkurs-siin asettamista koskevan päätöksen lykkää-minen edellyttäisi velallisen vaatimusta ja päätös lykkäämisestä voitaisiin tehdä, jos sil-le on esitetty erityisen painava syy. Käytän-nössä lykkääminen voisi tulla kysymykseen esimerkiksi tilanteessa, jossa velallinen voi selvittää, että kysymys saneerausmenettelyn aloittamisen edellytyksistä ja esteistä on ollut oikeudellisesti epäselvä tai velallinen tuo esiin sellaisia uusia seikkoja, joita hän ei ole voinut esittää käräjäoikeudelle ja joilla voi olla merkitystä saneerauskelpoisuuden arvi-oinnissa. Lykkäyksen myöntämistä harkites-saan käräjäoikeus ei siten ennakoisi hovioi-keuden ratkaisua, vaan perustaisi päätöksensä siihen, miten painavia perusteita velallinen on muutoksenhakemuksensa tueksi esittänyt.

Käräjäoikeuden lykkäämistä koskevaan päätökseen ei saisi hakea muutosta. Jos pää-töksen antamista lykätään, lykkäys olisi voi-massa, kunnes muutoksenhakutuomioistuin on ratkaissut asian tai asian käsittely muusta syystä lakkaa. Jos velallisen vaatimus kon-kurssi asiassa hylätään eikä ratkaisun anta-mista siis lykätä, käräjäoikeus voi asettaa ve-lallisen konkurssiin. Konkurssiin asettamista koskevaan päätökseen velallinen voi hakea muutosta konkurssilain mukaisesti. Jos sa-neerausmenettely aloitetaan muutoksenhaku-tuomioistuimen päätöksellä, konkurssi rau-keaa 96 §:n 2 momentin nojalla. Jos konkurs-sihakemus on hylätty ja siihen haetaan muu-tosta, velallinen voi esittää lykkäämistä kos-kevan vaatimuksensa muutoksenhakutuomio-istuimelle.

Jos velallinen asetetaan konkurssiin tilan-teessa, jossa velallinen on hakenut tai aikoo hakea muutosta päätökseen, jolla saneeraus-menettelyn aloittamista koskeva hakemus on hylätty, konkurssi asiassa voitaisiin antaa ve-lallisen omaisuuden realisoinnin rajoittamista koskeva määräys. Säännöksessä on otettu huomioon se, että omaisuuden myynti voi heikentää saneerauksen onnistumista, jos muutoksenhakutuomioistuin aloittaa sanee-rausmenettelyn. Pykälän 2 momentin nojalla

tuomioistuimien voisi harkintansa mukaan määrätä, että velallisen omaisuutta ei konkurssissa saa ryhtyä realisoimaan enempää kuin on välttämätöntä. Määräys voitaisiin antaa velallisen vaatimuksesta ja se olisi voimassa siihen saakka, kunnes saneerausmenettelyn aloittamista koskeva päätös on lainvoimainen tai asiassa toisin määrätään. Määräyksen tuomioistuimien voisi antaa esimerkiksi, jos velalliselle on omaisuutta, jonka säilyttäminen on saneerausmenettelyn kannalta tärkeää. Konkurssi jatkuisi realisointia lukuun ottamatta muutoin normaalisti. Konkurssilain mukaan velallinen voi hakiessaan muutosta konkurssiin asettamista koskevaan päätökseen vaatia muutoksenhakutuomioistuimelta omaisuuden realisoinnin rajoittamista vastaavasti. Tällaisen vaatimuksen velallinen voi esittää luonnollisesti myös silloin, kun saneeraushakemuksen hylkäämistä koskeva valitus on vireillä, jos velallinen katsoo, ettei konkurssiin asettamiselle ollut perustetta ja hakee päätökseen muutosta.

Pykälän nykyisessä 3 momentissa on säännökset niistä edellytyksistä, joiden nojalla velallinen voidaan saneerausmenettelyn alettua asettaa konkurssiin. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi saneerausvelkaa koskevan sääntelyn vuoksi siten, että saneerausmenettelyn alettua velallinen voidaan asettaa konkurssiin, jos konkurssihakemus perustuu saneeraushakemuksen vireilletulon jälkeen syntyneen velan maksun laiminlyöntiin. Nykyisin konkurssiperusteena voidaan käyttää saneerausmenettelyn alkamisen jälkeen syntyneitä velkaa. Uutta olisi se, että konkurssihakemuksen käsittelyä voitaisiin lakiin otettavan erityissäännöksen nojalla lykätä lyhyehköksi, enintään kuukauden ajaksi. Lykkäysmahdollisuudella voi olla merkitystä lähinnä silloin, kun velallisella on tilapäisiä vaikeuksia maksaa uusia velkojaan. Konkurssin asettamisen lykkääminen tulisi kysymykseen velallisen vaatimuksesta ja se edellyttäisi erityisen painavaa syytä. Jos velallinen esittää selvityksen siitä, että velalliselle on lähiaikoina tulossa velkojen maksuun tarvittavat varat, lykkäykselle voi olla perusteet. Syy lykkäykselle voi liittyä sellaisiin keskeneräisiin rahoitusneuvotteluihin, joiden onnistuessa velalliselle on mahdollista laatia saneerausohjelma. Vastaavasti velalli-

sen liiketoiminnan osan myynti voi joskus olla edellytys saneerausohjelmalle ja myyntineuvottelujen keskeneräisyys voisi olla peruste konkurssihakemuksen lykkäämiselle. Tuomioistuimen olisi kuultava asiassa selvittäjää, joka voi tarvittaessa ottaa kantaa lykkäyksen tarpeellisuuteen ja sen syyhyn.

Konkurssihakemuksen käsittelyä voidaan myös konkurssilain nojalla lykätä. Silloin lykkäys voi olla pidempikin kuin kuukausi, jos velkoja siihen suostuu.

Uuden 2 momentin lisäämisen vuoksi nykyinen 2 momentti ja muutettu 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi.

25 §. *Velkojan oikeus periä saatava kolmannelta.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi kanssavelallinen, joka siitä lienee epähuomiossa jäänyt aikanaan pois. Lain 19—22 §:n säännökset koskevat velan perimistä myös kanssavelalliselta samalla tavoin kuin ne koskevat takaajaa ja vakuudenasettajaa.

28 §. *Oikeusvaikutusten voimassaolo.* Saneerausmenettelyn alkamisen oikeusvaikutukset jatkuvat, kunnes saneerausohjelma vahvistetaan tai määrätään 77 §:n 3 momentin nojalla noudatettavaksi. Ehdotuksessa esitetään muutettavaksi lain 77 §:n 3 momenttia niin, että saneerausohjelmaa on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei ylempi tuomioistuin toisin määrää. Tämän vuoksi pykälän 2 momentissa oleva viittaussäännös on kumottava.

32 §. *Hakemuksen vireilletulon jälkeen syntynyt velka.* Pykälän 1 momentissa säädetään saneerausvelkoihin kuulumattomien eli menettelyn aikana syntyneiden velkojen maksamisesta. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että se koskee hakemuksen vireilletulon jälkeen syntyviä velkoja. Muutos johtuu siitä, että saneerausvelka määräytyy lakiehdotuksen mukaan hakemuksen vireilletulon mukaan. Sen vuoksi myös pykälän otsikko on muutettava. Säännöksen mukaan menettelyn hakemisen jälkeen syntyvät velat on maksettava sitä mukaa kuin ne erääntyvät. Kestovelkasuhteiden osalta, joita säännös myös koskee, muutos tarkoittaa sitä, että saneerausvelkaa on se osa velasta, joka kohdistuu hakemuksen vireilletulopäivää edeltävään aikaan.

Menettelyn hakemisen jälkeen syntyvien

velkojen maksun laiminlyönneillä voi olla merkitystä menettelyn aloittamisen ja jatkamisen kannalta. Lain 7 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan menettelylle on este, jos velallisen varat eivät riitä menettelyä aiheuttavien kustannusten maksamiseen ja 3 kohdan mukaan esteenä on se, ettei velallinen kykene maksamaan menettelyn alkamisen jälkeen syntyviä velkojaan. Jos lisävelkaantumista tapahtuu menettelyn hakemisen jälkeen, se voi olla osoitus siitä, ettei velallisen toimintaa pystytä saneerauksen avulla tervehdyttämään. Harkinnassa voidaan ottaa huomioon, mitä velkoja velallisella on ja kuinka paljon niitä on maksamatta sekä se, millainen kassavirtaennuste velallisella on. Myös maksujen viivästymisen syyllä voi olla merkitystä. Syy voi olla esimerkiksi se, että yrityksen toiminta on projekti- tai kausiluonteista, jolloin tulotkin kertyvät kausittain. Saneerausta hakeneen yrityksen maksuvalmius ei yleensäkään voi lyhyessä ajassa korjautua sellaiseksi, että se kykenisi selviytymään kaikista uusista maksuvelvoitteistaan niiden erääntyessä, vaikka menettelyssä on määrätty väliaikainen maksu- ja perintäkielto. Tämä on otettu huomioon myös lain 43 §:ssä, jonka mukaan menettelyn aikana syntyneet velat on otettava huomioon saneerausohjelmaa laadittaessa.

Pykälän 2 momentissa säädetään menettelyn aikana syntyneiden velkojen asemasta velallisen myöhemmässä konkurssissa. Jos velallinen asetetaan konkurssiin ennen saneerausohjelman päättymistä tai kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun saneerausmenettely on ilman saneerausohjelman vahvistamista lakannut, menettelyn aikana syntyneet velat ovat konkurssissa etuoikeutettuja. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että etuoikeus määräytyisi konkurssiin asettamisen sijasta konkurssihakemuksen vireilletulon perusteella. Muutoksen jälkeen etuoikeuden syntymiseen ei vaikuta se, miten velallinen onnistutaan tavoittamaan tai minkä pituisessa ajassa konkurssi asia muutoin voidaan käsitellä. Etuoikeus menettelyn aikana syntyneillä veloilla on nykyisin myös silloin, kun velallinen asetetaan konkurssiin saneerausohjelman aikana. Tätä säännöstä tarkistettaisiin vastaavasti niin, että etuoikeus syntyy, jos konkurssihakemus tehdään saneerausohjelman aika-

na. Konkurssiin asettaminen voi silloin tapahtua saneerausohjelman päätyttyäkin eikä etuoikeus tässäkin tapauksessa riipu siitä, miten velallinen onnistutaan tavoittamaan.

37 §. *Takaisinsaanti velkojan vaatimukselta.* Pykälän 3 momentti ehdotetaan tarkistettavaksi ottamalla siihen aikaisempaa yksityiskohtaisemmat säännökset sellaisesta takaisinsaantikanteesta, jonka velkoja on pannut vireille, mutta jota selvittäjä ryhtyy ajamaan. Velkojan kanteen määräaika ehdotetaan myös muutettavaksi.

Takaisinsaannin vaatiminen on ensisijaisesti selvittäjän tehtävä. Hänellä on velvollisuus takaisinsaantiperusteiden selvittämiseen ja takaisinsaantikanteiden nostamiseen silloin, kun siihen on aihetta. Takaisinsaantikanteesta lakiin sisältyvät säännökset. Oikeuskirjallisuudessa esitetyn tulkinnan mukaan selvittäjä voi lisäksi vedota takaisinsaantiperusteisiin myös riitauttamalla velkojan oikeuden lain 74 §:n 1 momentin mukaisesti tai tekemällä muussa yhteydessä väitteen velallista kohtaan esitettyä vaatimusta vastaan. Tätä voidaankin pitää perusteltuna, sillä selvittäjällä on yleinen oikeus esittää velallisen puolesta saatavia koskevia väitteitä. Takaisinsaannin vaatiminen ei siten ole mahdollista yksinomaan lain 36 §:ssä tarkoitettulla kanteella.

Velkoja voi puolestaan vaatia takaisinsaantia, jos selvittäjä ei siihen ryhdy. Velkojan on ennen kanteensa vireillepanoa annettava selvittäjälle tietoa takaisinsaantivaatimuksensa perusteista. Velkojan kanneoikeudella, jossa takaisinsaannin etu koituu velkojan hyväksi, on haluttu korostaa selvittäjälle kuuluvia velvollisuuksia takaisinsaannin osalta.

Velkojan nostettua takaisinsaantikanteen tuomioistuimen on nykyisin varattava selvittäjälle tilaisuus tulla asiassa kuulluksi. Lain esitöiden mukaan kuulemisen tarkoituksena on varmistaa, että selvittäjä saa vielä tilaisuuden ryhtyä käyttämään asiassa puhevaltaa velkojan sijasta. Menettelyn suhteen on käytännössä ollut kuitenkin epäselvyyttä.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan nyt lisättäväksi säännös, jonka mukaan selvittäjä voisi ryhtyä velkojan sijasta ajamaan tämän vireille panemaa takaisinsaantikannetta. Selvittäjän tulisi ilmoittaa ryhtymisestäään käräjäoikeudelle siinä vaiheessa, kun käräjäoikeus

kuulee häntä. Ilmoituksen tekeminen myös velkojalle kuuluu hyvään yrityssaneeraustapaan. Velkojan kanteen määräaika olisi ehdotuksen mukaan aina kuusi kuukautta saneerausmenettelyn alkamisesta. Takaisinsaantivastaajan oikeusturvan kannalta voidaan pitää perusteltuna, että kanneajaksi ei riipu joskus vaikeastikin todennettavasta tiedonsaannista. Ero nykyiseen kuitenkin on pieni, sillä velkojan katsotaan saaneen tiedon menettelyn alkamisesta viimeistään silloin, kun siitä on kuulutettu. Mahdollista tosin on, että menettelyn alkamisesta ei kuuluteta, mutta näissäkin tapauksissa kuuden kuukauden määräaika voidaan velkojan kannalta pitää riittävänä ottaen huomioon, että kanteen ajaminen on ensisijaisesti selvittäjän tehtävä. Takaisinsaantikanteiden määräaikoja muissa maksukyvyttömyysmenettelyissä on tarkoitus tarkistaa myöhemmin erikseen.

Jos selvittäjä ilmoittaa ryhtyvänsä ajamaan velkojan vireille panemaa kannaetta, puhevaltaa asiassa käyttäisi yksin selvittäjä. Velkojalla ei olisi enää itsenäistä puhevaltaa asiassa. Tällaista kannaetta pidettäisiin 36 §:ää vastaavana selvittäjän vaatimukseen perustuvana kanteena. Näin ollen se, mitä kanteen johdosta määrätään myöhemmin luovutettavaksi tai korvattavaksi tulisi kaikkien velkojien hyväksi. Oikeudenkäyntikulujen korvaamisen osalta noudatettaisiin samoja säännöksiä kuin jos kanne olisi ollut selvittäjän vireille panema.

Pykälän 3 momenttiin esitetään lisättäväksi vielä säännös siitä, että kanteen nostaneella velkojalla olisi oikeus saada saneerausvelallisen varoista korvaus kanteen nostamisesta aiheutuneista oikeudenkäyntikulusta. On kohtuullista, että velkoja saa korvauksen oikeudenkäynnin vireille saattamisesta aiheutuneista kustannuksistaan, koska velkojan toimet vähentävät vastaavasti selvittäjän työtä ja kustannuksia ja velkoja menettää mahdollisuutensa saada kanteella etua yksin omaksi hyväkseen. Oikeus korvaukseen velkojalla olisi myös silloin, kun takaisinsaantikanne hylätään.

Selvyyden vuoksi pykälään lisättäisiin säännös, että tuomioistuimien ratkaisisi kanteen vireille panneen velkojan ja saneerausvelallisen mahdollisen erimielisyyden oikeudenkäyntikulujen korvauksesta.

42 §. Toimenpiteet ja järjestelyt. Pykälässä säädetään siitä, mistä asioista saneerausohjelman toimenpiteitä ja järjestelyjä koskevassa osassa tulee määrätä. Pykälän 1 momentin 4 kohta ehdotetaan muutettavaksi niin, että saneerausohjelmaan tulisi sisältyä saneerausvelkojen järjestelyyn liittyen myös lisäsuoritusten maksamista koskeva määräys, jos sellaisten maksamista edellytetään. Määräyksessä tulisi yksilöidä, millä perusteella velallisen on maksettava lisäsuorituksia. Määräysten tulisi olla riittävän yksityiskohtaisia, jotta maksuvelvollisuuden perusteet ovat selviä ja velallinen kykenee niitä noudattamaan. Lisäsuoritusten määräämistä koskeva säännös ehdotetaan lisättäväksi 44 §:n 4 momentiksi.

Määräykset lisäsuoritusten maksamisesta eivät olisi pakollisia vaan sellainenkin saneerausohjelma voitaisiin vahvistaa, jossa todetaan, ettei lisäsuoritusvelvollisuutta ole. Jollei määräyksiä ole, velkoja ei voisi enää ohjelman vahvistamisen jälkeen vaatia lisäsuorituksia eikä liioin vaatia ohjelman muuttamista lisäsuoritusten määräämiseksi. Lisäsuoritusten vaatimista koskevat säännökset olisivat uudessa 63 a §:ssä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan saneerausohjelmaan sisältyvästä maksuohjelmasta tulisi ilmetä myös tiedot saneerausmenettelyn aikana toteutetuista kuittauksista.

43 §. Hakemuksen vireilletulon jälkeen syntyneiden velkojen asema. Ehdotuksen mukaan hakemuksen vireilletulon jälkeen syntyvät velat olisivat saneerausvelkoihin kuulumattomia uusia velkoja. Ne rinnastuisivat menettelyn alkamisen jälkeen syntyneisiin velkoihin, jotka on maksettava sitä mukaan kuin ne erääntyvät. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi, että saneerausohjelmaa laadittaessa on otettava huomioon myös menettelyn hakemisen jälkeen syntyvät velat niin, että ne tulevat maksetuiksi vakuusvelkojen jälkeen, mutta ennen muita velkoja. Myös pykälän otsikko on muutettava.

44 §. Velkajärjestelyn keinot. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan saneerausohjelmassa voitaisiin määrätä, että velallisen on maksettava velkojille lisäsuorituksia, jos velallisen taloudellinen asema ohjelman aikana paranee. Sellaisia varoja, jotka velallinen kohtuudella tarvitsee

toiminnan jatkamiseen ei kuitenkaan voitaisi määrätä maksettavaksi lisäsuorituksina. Tämä vastaa nykytilaa (63 §:n 4 momentti). Lisäsuoritusten kannalta tärkeä on lain 58 §:ssä oleva säännös varojenjakokiellosta. Jos tavallisten velkojien velan määrää on alennettu, velallisen varoja ei saneerausohjelman vahvistamisen ja päättymisen välisenä aikaa saa jakaa omistajille, lukuun ottamatta työn perusteella suoritettavaa ja ohjelman mukaan määräytyvää vastiketta tai korvausta. Varojenjakokiello on voimassa siihen saakka, kunnes saneerausvelat ovat ohjelman mukaisesti maksettu.

Sitä, minkä sisältöisiä määräyksiä lisäsuorituksista saneerausohjelmiin voitaisiin sisällyttää, ei laissa lähemmin määriteltäisi. Tarkoitus on, että nykyistä käytäntöä vastaavasti lisäsuorituksia määrättäisiin maksettavaksi lähinnä silloin, kun velallisen toiminta tuottaa voittoa tai velallisen taloudellinen asema muusta syystä paranee. Pelkästään kirjanpidoolliseen voittoon perustuvista lisäsuorituksista on esityksessä haluttu luopua, koska se ei välttämättä johda oikeaan lopputulokseen.

Saneerausvelallisella voi olla panttaamaton omaisuus, jonka arvo on ollut saneerausohjelmaa laadittaessa vähäinen ja jota tämän vuoksi ei ole saneerausohjelmassa määrätty realisoitavaksi. Ohjelmassa voitaisiin määrätä velalliselle lisäsuoritusvelvollisuus tällaisen omaisuuden arvon huomattavan nousun perusteella. Syy omaisuuden arvon nousuun voi olla esimerkiksi kaavoituksesta johtuva. Tässäkään tapauksessa maksuvelvollisuutta ei syntyisi siltä osin kuin velallinen tarvitsee omaisuutta tai sen myynnistä saatavia varoja toimintansa jatkamiseen. Lisäsuoritusmääräykset voivat jossain harvinaisessa tilanteessa koskea myös pantattua omaisuutta. Pääsääntönä on, ettei saneerausmenettely vaikuta vakuusoikeuden pysyvyyteen tai sisältöön (45 §:n 2 momentti). Velkojan panttioikeutta ei myöskään lisäsuoritusmääräyksellä voida rajoittaa ja ohjelmaa vahvistettaessa vakuusvelkojan asema vaatii, että huomioon otetaan myös 54 §:n 4 kohta, joka edellyttää, että suoritukset jakautuvat velkojaryhmien kesken kohtuullisella tavalla.

Saneerausvelallisen liiketoiminnan tulos ja taloudellinen asema voivat vaihdella huomattavastikin tilikausittain saneerausohjelman

toteuttamisaikana, minkä selvittäjä joutuu otamaan huomioon maksuaikataulua laatiesaan. Saneerausohjelmaan voidaan liittää ennuste yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäsuorituksia voidaan määrätä maksettavaksi esimerkiksi niin, että silloin, kun yritys tuottaa kumulatiivista voittoa enemmän kuin ennusteessa on arvioitu, määräosa ylittävistä voitosta on maksettava velkojille loppuosan jäädessä yhtiön käyttöpääoman vahvistukseksi. Ohjelmassa voidaan määrätä ohjelman pituudesta riippuen yksi tai useampi ajankohhta, jolloin lisäsuoritusten perusteen toteutuminen tarkistetaan. Ohjelmassa voitaisiin myös määrätä, että velallisen taloudellisen tilanteen kehittymistä ohjelman aikana tarkastellaan ohjelman loppupuolella kokonaisuutena, koska tilikausittain määräytyvä maksuvelvollisuus ei välttämättä johda oikeudenmukaiseen lopputulokseen. Ohjelmassa voitaisiin myös määrätä, millaisia lisäsuoritusten maksamiseen liittyviä tietoja velallisen olisi ilmoitettava velkojille tai valvojalle.

Säännöksestä ilmenee, että ensisijaisesti lisäsuoritukseen olisivat oikeutettuja tavallisten saneerausvelkojen velkojat, joiden saatavien pääomaa on velkajärjestelyissä alennettu. Tämä vastaa nykyistä sääntelyä.

Jos velkojat ovat asiassa erimielisiä, lisäsuoritusvelvollisuuden sisältö määräytyy saneerausohjelmaa koskevien äänestysääntöjen mukaan. Jos velallinen on eri mieltä, tuomioistuin joutuu ottamaan kantaa määräyksen kohtuullisuuteen (50 §:n 2 momentin 1 kohta, 53 §:n 1 momentin 1 kohta ja 55 §:n 2 momentti). Jos määräys on kohtuuton, ohjelma on jätettävä vahvistamatta. Määräyksen kohtuullisuus voisi tulla arvioitavaksi esimerkiksi sillä perusteella, että sen noudattaminen estää velallisen toiminnan jatkamisen tai yritystoiminnan kehittämisen.

Lähtökohtana on, että velallinen maksaa lisäsuorituksia, kun ohjelmassa määrättyt edellytykset täyttyvät. Lisäsuoritusmääräykset ovat osa saneerausohjelmaa ja tulevat lainvoimaisiksi. Tulkintariitoja määräyksen sisällöstä voi myöhemmin syntyä. Jos velallinen laiminlyö maksuvelvollisuutensa tai ohjelmaan sisältyvän määräyksen sisällöstä syntyy erimielisyyttä, asia voitaisiin saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi lisäsuoritus-

ten vaatimista koskeva säännös (63 a §). Vaatimuksen voivat esittää valvoja ja velkoja kuten nykyisinkin. Velallisen oikeussuojakeino on vahvistamiskanteeseen turvautuminen.

47 §. *Epäselvien ja tuntemattomien sekä eräiden muiden saneerausvelkojen asema.* Pykälän 2 momentissa on säännös siitä, että saneerausvelka, jota ei velallinen eikä velkoja itse ole saneerausmenettelyssä ilmoittanut ja joka ei muutoinkaan ole tullut selvittäjän tietoon ennen saneerausohjelman vahvistamista, lakkaa, kun saneerausohjelma vahvistetaan, jollei ohjelmassa toisin määrätä. Säännöksen nojalla saneerausmenettelyssä ilmoittamatta jätetyt ja tuntemattomat velat lakkaavat saneerausohjelman vahvistamisella. Säännös ei koske panttivelkojaa ja muista poikkeuksista säädetään pykälän 3 ja 4 momentissa.

Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että velka ei kuitenkaan lakkaa, jos se ei ollut eikä sen pitänytkään olla velkojan tiedossa eikä velka ole tullut selvittäjän tietoon ennen ohjelman vahvistamista. Muutos liittyy siihen, että saneerausvelan käsitettä ehdotetaan tarkistettavaksi vahingonkorvausvelkojen ja sopimusrikkomukseen perustuvien velkojen osalta niin, että ratkaisevaa näiden velkojen osalta olisi se, ovatko vahinkoon tai sopimusrikkomukseen johtaneet syyt peräisin menettelyn hakemista edeltäneeltä ajalta. Perusteltuna on pidetty, että näiden velkojen lisäksi muutkin tuntemattomat velat voitaisiin ottaa vielä saneerausohjelman vahvistamisen jälkeen huomioon.

Kun tuntemattomat velat eivät ehdotuksen mukaan lakkaisi saneerausohjelman vahvistamisella, lakia on tarpeen muuttaa niin, että ohjelmaa voitaisiin muuttaa, jos ilmenee saneerausvelka, joka ei ole lakannut ohjelman vahvistamisella (63 §). Edelleen ehdotuksessa esitetään, että lakiin lisättäisiin säännös tuntemattomien velkojen asemasta, jota sovellettaisiin, jos saneerausohjelman päätyttyä ilmenee velka, joka ei aikaisemmin ollut velkojan tiedossa (66 a §). Sen mukaan velallisen on suoritettava velasta määrä, jonka velkoja olisi saanut, jos velka olisi sisältynyt saneerausohjelmaan.

50 §. *Vahvistaminen kaikkien velkojen suostumuksella.* Pykälä sisältää säännökset

saneerausohjelman vahvistamisesta kaikkien tunnettujen velkojen suostumuksella. Pykälän mukaan saneerausohjelma on jätettävä vahvistamatta muun muassa, jos on perusteltua syytä olettaa, ettei ohjelman toteutumiselle ole edellytyksiä. Säännös on 2 momentin 2 kohdassa. Edes kaikkien tunnettujen velkojen suostumuksella ei siten voida vahvistaa sellaista ohjelmaa, jonka voidaan ennalta arvioida olevan epärealistinen. Kun kysymys on ohjelmasta, jonka kaikki velkojat ovat hyväksyneet, kyseessä voi olla lähinnä tilanne, jossa velallisen kuulemisen perusteella voidaan pitää selvänä, että velkojen hyväksymä ohjelma ei ole toteuttamiskelpoinen esimerkiksi sen vuoksi, että ohjelman mukaiset velkajärjestelyt ja muut toimenpiteet eivät riitä velallisen pelastamiseen maksukyvyttömyydeltä.

Kuten yleisperusteluissa on esitetty, osa saneerausohjelmista lakkaa jo hyvinkin lyhyessä ajassa niiden vahvistamisen jälkeen. Jotta saneerausohjelman toteuttamiseen kiinnittäisiin riittävästi huomiota, ehdotetaan, että näyttötaakka ohjelman toteuttamiskelpoisuudesta siirretään velalliselle. Vastaava muutos sisältyy 53 §:ään, jossa säädetään ohjelman vahvistamisen esteistä. Koska kysymys ohjelman toteuttamiskelpoisuudesta käytännössä tulee esiin silloin, kun velkojat eivät ole ohjelman vahvistamisesta yksimielisiä, perustelut muutokselle esitetään 53 §:n yhteydessä.

51 §. *Vahvistaminen ryhmäenemmistöjen suostumuksella.* Pykälän 3 momentti sisältää säännökset velkojen ryhmäjaosta, joka tehdään saneerausohjelman vahvistamista koskevaa äänestystä varten. Sen mukaan vakuusvelkojat luetaan omaksi ryhmäkseen vakuusoikeuden tyypin mukaan. Yrityskiinnitysvelkojat luetaan omaksi, muista panttivelkojista erilliseksi ryhmäksi. Muut kuin vakuusvelkojat eli tavalliset velkojat muodostavat oman ryhmän. Tavallisten velkojen ryhmä voidaan jakaa vielä erillisiin ryhmiin niin, että samaan ryhmään tulevat sellaiset velkojat, joiden saatavilla on keskenään samankaltainen peruste. Velan perusteiden samankaltaisuudesta riippumatta on mahdollista vielä lukea omaksi ryhmäkseen sellaiset pienvelkojat, joiden saatavan määrä alittaa tietyn rahamäärän. Kun saneerausohjelma

vahvistetaan velkojaryhmien suostumuksella, ei passiivista velkojaa oteta huomioon oikeuskäytännön mukaan silloinkaan, kun yhden velkojaryhmän ainoa velkoja ei anna äänestyslausumaa. Velkojat, jotka saavat täyden suorituksen saatavastaan pian ohjelman vahvistamisen jälkeen, ovat vailla äänioikeutta.

Yleisperustelujen jaksossa 3.9 esitetyistä syistä velkojien ryhmäjakoja ehdotetaan muutettavaksi. Vakuusvelkoja ei enää jaettaisi ryhmiin vakuusoikeuden tyyppiin mukaan lukuun ottamatta yritysikiinnitystä. Vakuusvelkojat muodostaisivat oman ryhmänsä ja yritysikiinnitysvelkojat luettaisiin omaksi ryhmäkseen.

Muut kuin vakuusvelkojat jaettaisiin omiksi ryhmikseen siten, että niin sanotut julkisoikeudelliset velkojat muodostaisivat oman ryhmänsä ja muut tavalliset velkojat oman ryhmänsä. Julkisoikeudelliset velat määriteltäisiin sen mukaan, voidaanko niitä periä verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin annetun lain (367/1961) mukaan. Laki koskee veroja ja julkisia maksuja, muun muassa lakisääteisiä vakuutusmaksuja. Myös palkkaturvasaavat peritään kysymyksessä olevan lain mukaisessa järjestyksessä. Kesäkuussa 2006 eduskunnalle on annettu hallituksen esitys (HE 83/2006 vp) ulosottokaareksi ja laiksi verojen ja maksujen täytäntöönpanosta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi. Verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin annettu laki korvattaisiin uudella verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettavalla lailla. Siihen otettaisiin tarkistettuina nykyisen verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin annetun lain säännökset. Lakiehdotuksen voimaantulosäännöksiä perusteella muualla lainsäädännössä olevia viittauksia aikaisempaan lakiin ei ole tarpeen tarkistaa.

Ryhmäjakoja koskeva säännös on kirjoitettu voimassa olevaa lakia vastaavaksi niin, että ryhmäjaossa on, kuten nykyisinkin, otettava huomioon se, että mahdolliset viimesijaiset velat muodostavat oman ryhmänsä.

Momentin 4 kohdassa on nykyisin säännös että tietyn rahamäärän alittavat velkojat voidaan lukea omaksi ryhmäkseen. Jos tavallisten velkojien ryhmään kuuluu pienvelkoja, joilla ei täyden maksun saamisen perusteella ole äänioikeutta, velkojat on tarkoituksen-

mukaista luetteloida kuitenkin erikseen äänestämistä silmällä pitäen. Lakiehdotuksessa 4 kohta koskee viimesijaisia velkoja.

53 §. Vahvistamisen esteet. Pykälässä säädetään saneerausohjelman vahvistamisen esteistä. Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan saneerausohjelmaa ei voida vahvistaa, jos on perusteltua syytä olettaa, ettei ohjelman toteutumiselle ole edellytyksiä. Momentin 2 kohta ehdotetaan 50 §:n 2 momentin 2 kohta vastaavasti muutettavaksi siten, että saneerausohjelma olisi jätettävä vahvistamatta, jollei asiassa ole esitetty riittävää selvitystä siitä, että ohjelman toteutumiselle on edellytykset. Selvityksen esittämisvelvollisuus olisi velallisella, jos velkoja esittää yksilöidyn väitteen sellaisesta seikasta, jonka perusteella ohjelman toteuttamista voidaan epäillä. Tuomioistuimien ei siten joutuisi tutkimaan ohjelman toteuttamiskelpoisuutta viran puolesta.

Ohjelman lakkaamisen syitä on selvitetty lähemmin oikeusministeriön työryhmän mietinnössä. Saneerausohjelma voi lakata esimerkiksi, jos ohjelma perustuu velallisen ennakoitun liikevaihdon kasvuun, joka jää toteutumatta. Toisinaan ohjelma on rakentunut olettamuksille lisärahoituksesta. Kun rahoitusta ei ole saatu, ei ohjelman mukaisia maksuja velkojillekaan ole voitu suorittaa. Saneerausmenettelyyn on myös hakenut yrityksiä, joiden liiketoiminta on ollut ennen saneerausmenettelyä pitkän ajan kannattamatonta eikä muutosta ole tapahtunut menettelyn aikana.

Saneerausohjelmassa joudutaan arvioimaan velallisen liikevaihdon kehitystä. Jos esimerkiksi velallisen liikevaihto ei menettelyn aikana olisi riittänyt saneerausvelkojen maksuun ohjelmaehdotuksessa määrättyllä tavalla ja velallisella on myös menettelyn aikana syntyneitä velkoja, ohjelman toteuttaminen on epävarmalla pohjalla. Jos velkoja tällä perusteella esittää väitteen siitä, että yritys ei kykene maksamaan saneerausvelkojaan ohjelman mukaisesti, velallisen täytyy esittää vakuuttava selvitys siitä, miten yrityksen kannattavuus paranee.

Ehdotuksen mukaan saneerausohjelman vahvistamisen esteitä koskevat 53 §:n 2 momentin säännökset siirrettäisiin 7 §:n 2 momentiksi. Sen vuoksi 53 §:n 2 momentissa

viitattaisiin 7 §:n 2 momenttiin.

63 §. Ohjelman muuttaminen. Pykälän 2 momentin mukaan vahvistetun ohjelman mukaisen velkajärjestelyn tai maksuohjelman sisältöä voidaan muuttaa sen velkojan suostumuksella, jonka oikeutta muutos loukkaa. Momentti ehdotetaan muutettavaksi niin, ettei suostumusta kuitenkaan tarvittaisi, jos velkojan saatava on määrältään vähäinen eikä velkojan asema muutoksen vuoksi muutu olennaisesti. Säännöksen soveltaminen tulisi kysymyksen esimerkiksi tilanteessa, jossa velallinen haluaisi suorittaa saneerausohjelman mukaiset velvoitteensa ennaikaisesti. Tällöin ei suostumusta tarvittaisi niiltä velkojilta, joiden asema ei ohjelman muuttamisen, tässä tapauksessa siis ennaikaisen päättämisen vuoksi muuttuisi olennaisesti. Olenaisuutta arvioitaessa otettaisiin huomioon muun muassa saneerausohjelman jäljellä oleva kesto ja se, onko ennakoitavissa, että velalliselle syntyy ohjelman mukaan velvollisuus maksaa lisäsuorituksia, minkä verran lisäsuorituksia mahdollisesti tulisi maksettavaksi ja miten suoritukset jakautuisivat velkojien kesken. Jos velkoja on alennettu vain vähän eikä ole ennakoitavissa, että lisäsuorituksia velkojille tulisi maksettavaksi, ohjelman ennaikaisen päättämisen ei voida katsoa olevan velkojalle merkitykseltään olennainen. Se, että merkittävät velkojat suostuvat ohjelman ennaikaiseen päättämiseen, voi osoittaa, että päättämisellä ei ole velkojille olennaista merkitystä.

Velkojan saatavan vähäisyyttä ei ole pidetty tarpeellisena määrittellä laissa. Säännös antaisi mahdollisuuden ottaa huomioon erilaisia tilanteita ja saatavan vähäisyys voitaisiin arvioida tapauskohtaisesti euromäärän perusteella ja ottamalla huomioon muiden saneerausvelkojen määrä. Yleensä vähäisenä saatavana voidaan pitää saneerausohjelman mukaan maksamatta olevaa joidenkin tuhansien eurojen suuruista saatavaa, mutta huomiota voitaisiin kiinnittää myös saatavan osuuteen kaikista ohjelman mukaan vielä maksamatta olevista veloista. Velkojan taloudellisella asemalla ei arvioinnissa olisi merkitystä.

Ehdotuksessa esitetään, että vahingonkorvausvelat ja sopimusrikkomukseen perustuvat velat kuuluisivat saneerausmenettelyn piiriin, jos niiden peruste on syntynyt ennen

hakemuksen vireilletuloa. Tällainen velka on tyypiltään sellainen, että sen olemassaolo voi ilmetä vasta myöhemmin eikä se välttämättä tule velkojan tai velallisenkaan tietoon saneerausmenettelyn aikana. Velallisella voi olla myös muita tämänkaltaisia velkoja kuten ennen menettelyn hakemista päättyneeseen työsuhteeseen perustuva vakuutusenantajan saatava, josta vakuutusenantajalla ei ole ollut tietoa. Tämän vuoksi 63 §:n 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, miten maksuvelvollisuus määrätään sellaiselle velalle, jonka peruste on syntynyt ennen hakemuksen vireilletuloa, mutta tulee tietoon vasta saneerausohjelman aikana. Tällainen saatava tulisi ottaa ohjelman mukaisten velkajärjestelyjen piiriin, joten siihen sovellettaisiin samanlaisia velkajärjestelymääräyksiä kuin muihinkin samaan ryhmään kuuluviin saneerausvelkoihin. Ehdotuksen mukaan saneerausohjelman muuttaminen olisi mahdollista vain, jos kyseinen velka ei ole 57 §:n 1 momentin nojalla lakannut saneerausohjelman vahvistamisella. Muu kuin tuntematon saneerausvelka, jota ei velallinen eikä velkoja ole menettelyssä ilmoittanut ja joka ei ole muutoinkaan tullut selvittäjän tietoon menettelyn aikana, lakkaa saneerausohjelman vahvistamisella. Jos velka on ollut velkojan tiedossa ja velkoja on laiminlyönyt ilmoittaa sen saneerausmenettelyssä, ohjelman muuttaminen ei olisi mahdollista.

Ehdotuksessa esitetään, että saneerausohjelman tulisi sisältää määräys velallisen lisäsuoritusvelvollisuudesta. Lisäsuoritusvelvollisuutta koskeva säännös lisättäisiin 44 §:ään. Sen mukaan lisäsuoritusvelvollisuus määräytyisi ohjelmaan otettujen määräysten mukaisesti. Tämän vuoksi 63 §:n 4 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Siinä oleva säännös lisäsuoritusvaatimuksen esittämiseen oikeuteista otettaisiin 63 a §:ään.

63 a §. Lisäsuorituksen vaatiminen. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jonka 1 momentissa säädettäisiin nykyistä 63 §:n 4 momenttia vastaavasti siitä, että lisäsuoritusvelvollisuuden täyttämistä voisivat vaatia valvoja tai velkoja. Tällainen vaatimus käsitellään 68 §:ssä olevan viittaussäännöksen mukaisesti hakemusasioiden käsittelyä koskevia oikeudenkäymiskaaren 8 luvun säännöksiä noudattaen.

Laissa ei nykyisin ole säännöstä siitä, milloin valvojan tai velkojan on viimeistään vaadittava lisäsuorituksia velalliselta. Saneerausohjelmassa määräaika voidaan asettaa. Velallisen oikeusturvan kannalta on perusteltua asettaa laissa takaraja sille, milloin lisäsuoritusta on viimeistään vaadittava silloin, kun saneerausohjelmaan ei sisälly määräaika vaatimuksen esittämiselle. Pykälän 2 momentin mukaan hakemus lisäsuorituksesta olisi tehtävä viimeistään vuoden kuluessa siitä, kun loppuselonteko ohjelman toteutumisesta on merkitty konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin. Vuoden määräaika ei voida velallisen kannalta pitää kohtuuttoman pitkänä, ja velkojille se antaa riittävästi aikaa selvittää perusteita mahdollisen lisäsuorituksen vaatimiselle. Jollei saneerausohjelmaan sisälly määräaika, lisäsuoritusta voidaan luonnollisesti vaatia jo saneerausohjelman päätyttyä odottamatta loppuselontekoa, jos perusteet lisäsuorituksille ovat silloin esitettävissä.

65 §. Ohjelman raukeaminen. Pykälän 1 momentin 1 kohdan viittaussäännöstä on tarkistettava, kun esityksessä ehdotetaan, että 53 §:n 2 momentissa nykyisin olevat saneerausohjelman vahvistamisen esteitä koskevat säännökset siirretään 7 §:n 2 momenttiin.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka vuoksi nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi. Lisättävässä 2 momentissa säädettäisiin yksityisen elinkeinon- tai ammatinharjoittajan saneerausohjelman raukeamisesta. Saneerausohjelma koskee elinkeinonharjoittajana toimivan velallisen kaikkia velkoja ja määrää hänen maksuvelvollisuutensa sisällön. Jos velallinen lopettaa toimintansa, saneerausohjelma jää edelleen hänen vastattavakseen ja hänen vastuunsa saneerausveloista määräytyy sen mukaisesti. Toiminnan lopettaminen voi joutua esimerkiksi siitä, että elinkeinonharjoittaja siirtyy toisen palvelukseen tai eläkkeelle. Jos hän kykenee maksamaan velkansa saneerausohjelman mukaisesti, velkojen asema säilyy samana kuin jos hän jatkaisi edelleen toimintaansa. Erityistä tarvetta ei ole siihen, että saneerausohjelman pitäisi tällöin raueta ja velkojen voida periä saataviaan alkupeäraisten ehtojen mukaisesti.

Jollei velallinen kykene maksamaan saneerausvelkojaan toiminnan lopettamisen ja siitä

aiheutuvan tulojen alentumisen tai mahdollisesti uusien velkojen vuoksi, hän voi hakeutua yksityishenkilön velkajärjestelyyn voidakseen selviytyä veloistaan. Koska saneerausohjelma korvaa velkojen alkuperäiset ehdot ja määrittää velallisen velkavastuun, velat tulisi nykyisin ottaa mahdollisessa velkajärjestelyssä huomioon sen suuruisina kuin niitä on ohjelman mukaan vielä maksamatta. Nyt esityksessä ehdotetaan, että saneerausohjelma raukeaisi, jos ohjelman aikana tehdään päätös velkajärjestelyn aloittamisesta. Ohjelman raukeamisesta seuraa, että saneerausohjelmaan sisältyneet velat otetaan huomioon sen suuruisina kuin ne olisivat olleet ilman saneerausohjelmaa vähennettynä velallisen tekemillä suorituksilla. Ehdotusta vastaavasti myös yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa on säännös siitä, että velkajärjestelyssä vahvistettu maksuohjelma raukeaa, jos elinkeinonharjoittajan osalta aloitetaan saneerausmenettely. Saneerausvelkojen ja velallisen mahdollisten uusien velkojen keskinäisen aseman määräytymisessä voidaan pitää kohtuullisena sitä, että saneerausvelat palautuvat siihen määrään, mitä ne olisivat ilman saneerausohjelmaa.

Saneerausohjelma raukeaisi suoraan lain nojalla, kun päätös velkajärjestelyn aloittamisesta tehdään. Tuomioistuimella olisi kuitenkin mahdollisuus määrätä, että saneerausohjelma ei velkajärjestelystä huolimatta raukea. Päätös on tehtävä velkajärjestelyn aloittamisen yhteydessä, joten sen tekee tuomioistuin, jossa velkajärjestelyhakemus on vireillä. Määräys voitaisiin antaa, jos saneerausohjelma on kestänyt pitkään tai mahdollisesti jo päättynyt ja saneerausvelat on ohjelman mukaisesti pääosin maksettu. Tällöin velallisen maksuvara velkajärjestelyssä käytettäisiin pääosin velallisen uusien velkojen maksuun. Tätä voidaan pitää oikeudenmukaisena lopputuloksena siihen nähden, että velkajärjestelyn tarve johtuu uusista veloista.

Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön saneerausvelkojen järjestely saneerausohjelmassa on voimassa myös yhtiömiehiin nähden. Jos esimerkiksi avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies luopuu osuudestaan yhtiössä kesken saneerausohjelman, yhtiö ja luopujan ohella myös mahdollinen uusi yhtiömies vastaavat

saneerausvelasta saneerausohjelman mukaan. Jos yhtiö asetetaan konkurssiin, yhtiölle vahvistettu saneerausohjelma raukeaa — myös yhtiömiehen osalta — suoraan lain nojalla (66 §:n 1 momentti), mikä voi johtaa yhtiömiehenkin konkurssiin tai siihen, että velkoja ryhdytään perimään häneltä ulosottoteitse. Yhtiölle vahvistetun saneerausohjelman raukeamisen seurauksena yhtiömiehelle voi syntyä tarve hakea velkajärjestelyä. Vastaavanlaisista sääntelyä kuin yksityisen elinkeinonharjoittajan osalta on ohjelman raukeamisesta ehdotettu, ei yhtiömiesten osalta tarvita. Se, että yhtiön saneerausohjelma on voimassa myös yhtiömieheen nähden, johtuu siitä, että yhtiömiehet vastaavat yhtiön velvoitteista, ja vastuu määräytyy saman periaatteen mukaan myös silloin, kun yhtiölle vahvistettu saneerausohjelma raukeaa.

66 a §. Tuntemattomien velkojien asema. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, joka koskee tuntemattomien velkojien asemaa. Saneerausvelallinen voi olla vastuussa sellaisesta velasta, joka ei ole velallisen, velkojan eikä selvittäjän tiedossa saneerausohjelmaa vahvistettaessa eikä tule myöskään tietoon saneerausohjelman aikana. Kysymyksessä voi tavallisimmin olla vahingonkorvausvelka, joka ehdotuksen mukaan luetaan saneerausvelkoihin, jos sen peruste on syntynyt ennen saneeraushakemuksen vireilletuloa. Ehdotetun uuden 66 a §:n mukaan velallisen olisi maksettava tällaiselle velkojalle määrä, jonka velkoja olisi saanut, jos velka olisi sisältynyt saneerausohjelmaan. Jos tällainen velka tulee ilmi vasta saneerausohjelman päätyttyä ja velkoja vaatii velalliselta suoritusta, velallinen voisi vedota saneerausmenettelyyn sillä seurauksella, että velan maksuvelvollisuus määräytyisi samoin perustein kuin saneerauksessa. Velallinen toisin sanoen velvoitettaisiin maksamaan velasta määrä, jonka velkoja olisi saanut saneerausohjelmalla, jos velka olisi ollut siinä mukana. Vastaavanlainen velallisen vastuuta rajoittava säännös on yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (40 a §).

67 §. Toimivaltainen tuomioistuin saneerausmenettelyä koskevassa asiassa. Pykälän 1 momentissa luetellaan käräjäoikeudet, jotka ovat toimivaltaisia käsittelemään saneerausmenettelyä koskevia asioita. Yleisperuste-

luissa esitetyistä syistä toimivaltaisten käräjäoikeuksien lukumäärää ehdotetaan vähennettäväksi 14:ään. Vähentämistä harkittaessa on otettu huomioon muun muassa käräjäoikeuksien koko ja sijainti sekä myös se, että asioiden käsittely ruotsin kielellä olisi mahdollisimman hyvin turvattu. Asioiden keskittämistä nykyistä pienempään joukkoon käräjäoikeuksia seuraa, että tietyillä alueilla etäisyydet tuomioistuinten ja saneerausyritysten välillä kasvavat. Tätä ei ole pidetty ongelmana, koska istuntokäsittelyjä joudutaan pitämään suhteellisen harvoin ja asiointi selvittäjän ja tuomioistuinten välillä sujuu yleensä kirjallisesti. Keskittämisen etuna on, että asioita on kaikissa käräjäoikeuksissa todennäköisesti niin paljon, että ammattitaito asioiden käsittelemiseksi säilyy. Tarkoituksenmukaisten menettelytapojen kehittäminen korostuvat tämänkaltaisissa asioissa, joissa on useita eri menettelyvaiheita ja paljon asi-anosaisia sekä tarve kiireelliseen käsittelyyn ja ratkaisujen tekemiseen.

Toimivaltaisten käräjäoikeuksien määrää ehdotetaan vähennettäväksi niin, että Helsingin hovioikeuden tuomiopiirissä asioita käsittelevät Espoon ja Helsingin käräjäoikeudet. Ahvenanmaan käräjäoikeus olisi edelleen toimivaltainen tuomioistuin saneerausasioissa ja muut Turun hovioikeuspiirissä asioita käsittelevät käräjäoikeudet olisivat Turku ja Tampere kuten nykyisinkin. Kouvolan hovioikeuspiirissä asioita käsittelevät Lahti ja Lappeenranta, jonka tuomiopiiri käsittäisi Kotkan. Vaasan hovioikeuspiirissä asioita käsittelevät Jyväskylä ja Vaasa, jonka tuomiopiiri käsittäisi Seinäjoen. Pori, joka on 2005 alusta siirtynyt Vaasan hovioikeuspiiriin, säilyisi myös saneeraustuomioistuimena. Tätä puoltaa se, että osa Kokemäen käräjäoikeudesta siirrettäneen Porin käräjäoikeuteen. Itä-Suomen hovioikeuspiirissä asioita käsittelevät Joensuu, jonka tuomiopiiriin kuuluisi Kajaani, sekä Kuopio, jonka tuomiopiiriin kuuluisi Mikkeli. Rovaniemen hovioikeuspiirissä asioita käsittelevät Oulu ja Rovaniemi kuten nykyisinkin.

Käräjäoikeuksien tuomiopiireistä saneerausmenettelyä koskevissa asioissa säädetään asetuksella (1032/1993). Asetusta on esityksen johdosta tarkistettava.

Pykälän 3 momentissa säädetään siitä, mi-

kä tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään velallista koskevan konkurssihakemuksen saneerausmenettelyn aikana. Säännökset tästä ehdotetaan otettaviksi uuteen 67 a §:ään, minkä vuoksi 3 momentti kumotaisiin ja pykälän otsikko muutettaisiin.

67 a §. *Toimivaltainen tuomioistuin konkurssiin asettamista koskevassa asiassa.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 67 a §, jossa olisivat tuomioistuimen toimivaltaa koskevat säännökset niitä tilanteita varten, jolloin velallista koskeva konkurssihakemus on vireillä samaan aikaan saneeraushakemuksen kanssa tai tulee vireille saneerausmenettelyn aikana. Säännösten perusteella yksinomaan saneeraustuomioistuin olisi toimivaltainen käsittelemään konkurssiin asettamista koskevan asian, mutta voisi harkintansa mukaan siirtää asian konkurssiin asettamisen jälkeen konkurssilain mukaan toimivaltaiseen käräjäoikeuteen. Saneeraushakemuksen vireilläolo käy ilmi konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä, jonka tarkistaminen on välttämätöntä heti konkurssihakemuksen saavuttua käräjäoikeuteen.

Pykälän 1 momentista käy ilmi, että konkurssihakemus, joka on vireillä, kun hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta tulee vireille, käsitellään saneeraustuomioistuimessa. Saneeraustuomioistuin olisi toimivaltainen niin kauan, kunnes päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta on lainvoimainen. Jos konkurssihakemus on tehty muuhun käräjäoikeuteen, sen olisi siirrettävä konkurssihakemuksen saneeraushakemusta käsittelevän tai sitä käsitelleen käräjäoikeuden ratkaistavaksi. Näin meneteltäisiin silloinkin, kun käräjäoikeus on aloittanut saneerausmenettelyn ja päätökseen on haettu muutosta. Jos hovioikeus kumoo käräjäoikeuden päätöksen menettelyn aloittamisesta, käräjäoikeus voi käsitellä konkurssihakemuksen ja velallinen voi vaatia konkurssiin asettamisen lykkäämistä, jos hänen tarkoituksensa on hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta. Jos muutoksenhaku tuomioistuin pysyttää käräjäoikeuden päätöksen, konkurssihakemus pysyy vireillä käräjäoikeudessa saneerausohjelman vahvistamiseen saakka.

Pykälän 2 momentin mukaan konkurssihakemus, joka tulee vireille saneerausmenettelyn aikana, käsiteltäisiin siinä käräjäoikeu-

udessa, jossa saneerausmenettely on vireillä. Saneerausmenettely lakkaa, kun saneerausohjelma on vahvistettu. Menettely voi lakata myös, jos menettelyn aloittamisen jälkeen käy ilmi 7 §:ssä tarkoitettu keskeyttämisspuste. Menettelyn lakkaamisen jälkeen vireille tulleessa konkurssi-asiassa tuomioistuimen toimivalta määräytyisi konkurssilain mukaisesti heti eikä vasta päätöksen lainvoimaisuuden jälkeen.

Kun saneeraustuomioistuin asettaa velallisen konkurssiin saneeraushakemuksen hylkäämisen jälkeen tai saneerausmenettelyn aikana, se voisi 3 momentin mukaan siirtää konkurssi-asiain konkurssilain mukaan toimivaltaiseen käräjäoikeuteen, jos se on tarkoituksenmukaista. Siirto voi olla tarkoituksenmukainen esimerkiksi konkurssivelallisen ja saneeraustuomioistuimen välisen maantieteellisen etäisyyden vuoksi. Ennen asian siirtämistä käräjäoikeuden olisi määrättävä pesänhoitaja.

68 §. *Käsittelyjärjestys.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi 2 momentti, jossa olisi säännös siitä, että yrityssaneerausta koskeva asia on käsiteltävä tuomioistuimessa asian edellyttämällä joutuisuudella. Säännös on yleinen ja koskee kaikkia oikeusasteita. Säännös vastaa konkurssilain 4 §:n 2 momentin säännöstä. Hovioikeusasetuksen (211/1994) 14 §:ssä on vastaavansisältöinen säännös.

Saneeraus- ja konkurssi-asioiden luonne ja asianosaisten oikeusturva vaativat kiireellistä käsittelyä. Kaikki saneeraus- ja konkurssi-asiat eivät kuitenkaan ole samalla tavoin kiireellisiä. Ehdotetun säännöksen mukaan voidaan siten ottaa huomioon asioiden erilaiset kiireellisyysasteet niin kuin konkurssissakin. Kiinteiden määräaikojen asettamista hakemuksen käsittelyä varten ei ole pidetty perusteltuna, koska asioiden laatu vaihtelee ja käsittelyaikoja on voitava asettaa joustavasti.

Saneerausasioissa on erityisen tärkeää saada ratkaisu menettelyn aloittamisesta mahdollisimman nopeasti. Sen vuoksi kiireellisen käsittelyn vaatimus liittyy nimenomaan saneeraushakemuksen käsittelyyn sen alkuvaiheessa. Saneeraushakemus on pyrittävä otamaan käsiteltäväksi heti sen saavuttua, jolleivät muut työtehtävät tai jokin erityinen syy ole esteenä ottaa hakemus tarkastettavaksi

saapumispäivänä. Jos hakemus täyttää laissa ja asetuksessa säädetty vaatimukset ja siihen on liitetty tarpeelliset asiakirjat, hakemuksesta voidaan pyytää lausumat jopa samana päivänä. Lausumapyyntöjen toimittamisen ei tavanomaisessa työtilanteessa pitäisi siirtyä ainakaan viikkoa pidemmäksi siitä, kun hakemuksen täydentämiseen ei ole enää aiheutta. Jos hakemusta joudutaan täydennettämään, myöskään täydennyskehotuksen toimittamisen ei pitäisi lykkäytyä viikkoa pidemmäksi. Usein hakemuksen puutteellisuus on havaittavissa varsin pintapuolisen tarkastelun perusteella ja yksilöity täydennyskehotus voidaan laatia samana päivänä, jona hakemus on tullut vireille.

Saneerausasiat ovat kiireellisiä myös asiaan osallisille, minkä vuoksi heiltäkin voidaan edellyttää nopeita toimia. Määräajat hakemuksen täydentämiselle ja lausumille voidaan yleensä asettaa varsin lyhyiksi. Kiireellisyysden vuoksi hakemuksen täydentämisen määräaika voi olla vain joitakin päiviä. Hakemuksesta puuttuvan asiakirjan, esimerkiksi tilintarkastajan selvityksen hankkiminen voi kuitenkin kestää pidemmän ajan, mikä on määräajan pituutta harkittaessa otettava huomioon. Velkojen lausumien määräaika harkittaessa joudutaan ottamaan huomioon muun muassa hakemusasiakirjojen laajuus. Velkojille asetettava määräaika ei saisi tavanomaisissa tapauksissa ylittää kahta viikkoa. Tätä pidempi määräaika voi olla tarpeen esimerkiksi silloin, kun kysymyksessä on suuri yritys, jota koskeva hakemus liitteineen on laaja. Tarpeen mukaan asioita voidaan hoitaa puhelimitse ja sähköpostia käyttäen.

Käytännössä on tilanteita, joissa lyhyitä määräaikoja ei jonkin erityisen syyn vuoksi voida käyttää. Jos esimerkiksi tilintarkastajalla on este, velallinen voi joutua pyytämään lykkäystä asetettuun määräaikaan. Vastavasti velkojalla voi olla perusteltu syy pyytää pidempää aikaa lausuman antamiseen. Käräjäoikeudessa käsittelyajat voivat pitkittyä vuosilomien tai muiden kiireellisten tehtävien vuoksi. Tämänkaltaisissa tilanteissa joudutaan käyttämään pidempiä määräaikoja ja sen vuoksi kokonaiskäsittelyaika voi muodostua pidemmäksi kuin mihin yleensä tulisi pyrkiä.

Hakemusasioissa noudatettavien oikeuden-

käymiskaaren säännösten mukaisesti kansliassa päätös on annettava viimeistään neljäntenätoista päivänä kansliassa tai istunnossa toimitetun käsittelyn päättymisestä. Se, milloin kansliassa toimitetun käsittelyn on katsottava päättyneen, on käytännössä aiheuttanut joskus epäselvyyttä. Yleensä voidaan kuitenkin katsoa, että jos käsittely on toimitettu kansliassa, neljäntenätoista päivän määräaika alkaa kulua siitä, kun asian ratkaisemiseksi tarvittavat asiakirjat on toimitettu tuomioistuimelle.

Jos saneerausmenettely aloitetaan, tuomioistuimien asettaa samalla määräpäivät muun muassa saneerausohjelmaehdotuksen laatimiselle. Näiden määräaikojen pituuteen vaikuttaa ennen muuta saneerauksen kohteena olevan yrityksen koko sekä velkojen lukumäärä. Määräajat asetetaan tapauskohtaisesti. Joutuisan käsittelyn vaatimus koskee tuomioistuinta siinäkin vaiheessa, kun saneerausohjelmaehdotus tulee sen käsiteltäväksi. Tuomioistuimen tulee pyrkiä siihen, että päätös saneerausohjelmasta voidaan tehdä mahdollisimman nopeasti.

Jos saneeraushakemus hylätään, sitä koskeva valitus on käsiteltävä muutoksenhaku-tuomioistuimessa kiireellisenä. Tässä esityksessä ehdotetaan, että velallisen valitus toimitetaan muutoksenhaku-tuomioistuimelle heti (96 §:n 3 momentti). Tällä voidaan nopeuttaa asian käsittelyä jonkin verran.

69 §. Hakemus. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan saneerausmenettelyä hakevan velallisen tulisi hakemuksen yhteydessä toimittaa tuomioistuimelle sellaista selvitystä, jonka perustella velallisen saneerauskelpoisuutta voidaan arvioida. Asiaa on käsitelty yleisperustelujen jaksossa 3.1. Velallisen taloudellista tilaa kuvaavat ne asiakirjat, jotka velallisen hakemukseen on liitettävä yrityksen saneerauksesta annetun asetuksen (55/1993) nojalla.

Velallisen olisi ensinnäkin selvitettävä taloudellisten vaikeuksiensa pääasialliset syyt. Syitä voivat olla esimerkiksi velallisen toimialalla tai markkinoilla tapahtuneet muutokset, yrityksen investointien osoittautuminen virheellisiksi, rahoituksen riittämättömyys tai tavarantoimittajan vaikeudet. Tarcoitus ei ole, että syiden selvittäminen tapahtuisi kovin yksityiskohtaisesti ja pitkältä ajal-

ta. Pääasiallisten syiden esiin tuominen riittäisi. Syiden esittämisen tarkoituksena on antaa kuva siitä, miksi saneeraushakemus on käynyt tarpeelliseksi. Asialla voi olla merkitystä saneerauksen edellytyksiä ja esteitä arvioitaessa. Samassa tarkoituksessa velallislta vaadittaisiin ainakin suuntaviivat saneerausohjelmalle niin, että jo hakemusvaiheessa on käytettävissä tietoja siitä, miten yrityksen kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakaaraisuutta voitaisiin parantaa. Yrityksessä jo toteutetut saneeraustoimet, henkilöjärjestelyt mukaan lukien voivat olla osa selvitystä siitä, mitä saneeraustoimenpiteitä vielä tarvitaan. Velkojen järjestelyn tarvetta voidaan myös ennakoita hakemuksessa.

Velallisen hakemuksessa tai sen liitteissä voi olla tietoja velallisen liike- tai ammatillisaisuudesta tai muusta vastaavasta elinkeinotoimintaa koskevasta seikasta. Saneerausmenettelyä koskevaan asiaan kuuluvia oikeudenkäyntiasiakirjoja voidaan tietyin edellytyksin määrätä salassa pidettäväksi oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain nojalla (945/1984). Maaliskuussa 2006 eduskunnalle on annettu hallituksen esitys laiksi oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa (HE 13/2006 vp). Laki korvaisi nykyisen oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain, ja se olisi oikeudenkäynnin julkisuutta yleisissä tuomioistuimissa sääntelevä yleislaki. Sen mukaan tuomioistuin voisi edelleenkin antaa salassapitomääräyksen liike- ja ammatillisuuksia sisältävän asiakirjan suojaamiseksi.

Saneerausmenettelyä ei voida aloittaa, jollei ole ainakin jonkinasteista varmuutta siitä, että velallinen kykenee maksamaan saneerausmenettelyn kustannukset ja menettelyn alkamisen jälkeiset velat. Velallisen on sen vuoksi esitettävä selvitystä menojen maksamista varten kertyvistä tuloistaan. Menettelyn aikana syntyvistä veloistaan velallinen voi yleensä esittää arvion lähinnä säännönmukaisten juoksevien menojen perusteella. Myös saneerausmenettelyn kustannukset joudutaan tässä vaiheessa arvioimaan.

Jos velallinen on tehnyt hakemuksen yhdessä velkojensa kanssa tai velkojat puoltavat velallisen hakemusta, velallisen selvitysvelvollisuus olisi suppeampi. Velallisen ei tarvitsisi selvittää maksuvaikeuksiensa syitä

eikä esittää alustavaa saneeraussuunnitelmaa. Myöskään selvitystä yrityksen kyvystä maksaa menettelyn kustannuksia ja muita menoja ei tarvittaisi. Yhteishakemuksissa velallisen selvitysvelvollisuutta on vähennetty muun muassa sillä, että hänen ei tarvitse liittää hakemukseensa tilintarkastajan selvitystä. Yrityksen saneerauksesta annettua asetusta on tarkoitettu tarkistaa niin, että selvitysvelvollisuus velkojen puoltamassa hakemuksessa on samansisältöinen kuin yhteishakemuksissa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *4 momentti*, jonka mukaan saneerausmenettelyä ei voitaisi aloittaa, jos velalliselle aikaisemmin vahvistettu saneerausohjelma on voimassa. Jollei velallinen kykene suoriutumaan saneerausohjelmasta eikä ohjelman muuttamiselle ole perustetta, velallinen voidaan asettaa konkurssiin.

70 §. Välitoimenpiteet hakemuksen johdosta. Pykälän *1 momenttiin* sisältyy säännösehdotus, jonka tarkoituksena on nopeuttaa saneerausmenettelyn aloittamisratkaisun tekemistä silloin, kun kysymyksessä on velallisen ja velkojen yhteinen hakemus tai sellainen velallisen hakemus, jota velkojat ovat puoltaneet. Asiaa koskeva säännösehdotus on 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa, johon nyt kysymyksessä olevassa säännöksessä viitataan. Näissä tapauksissa saneerausmenettely voitaisiin aloittaa kuulematta muita velkojia. Kuuleminen ei yleensä olisi tarpeen sen vuoksi, että aiheellista epäilyä velallisen saneerauskelpoisuudesta ei ole silloin, kun merkittävät velkojat kannattavat saneerausta. Tuomioistuimen harkinnan mukaan muitakin velkojia voitaisiin kuitenkin aina kuulla. Nykyisin laissa ei ole erityistä kuulemissäännöstä velallisen ja velkojen yhdessä tekemän hakemuksen osalta.

Kun saneerausmenettely aloitetaan muita velkojia kuulematta, samalla on määrättävä selvittäjä niin kuin aloittamisen yhteydessä muutenkin. Laissa ei ole säännöstä, joka velvoittaisi kuulemaan velkojia selvittäjän henkilön osalta. Kuulemisen tarve on tältäkin osin tuomioistuimen harkinnassa.

73 §. Ohjelmaehdotuksen puuttuminen. Pykälässä säädetään siitä, keitä tuomioistuimen on kuultava silloin, kun sille ei ole esitetty vahvistamiskelpoista saneerausehdotusta määrääjässä. Säännöksestä puuttuu selvittäjä,

jota yleensä on tarpeen kuulla ja on käytännössä myös kuultu. Pykälää ehdotetaan selvyden vuoksi täydennettäväksi lisäämällä kuultaviin selvittäjä.

76 §. *Ohjelmaehdotuksen käsittely ja tiedoksianto sekä äänestysmenettely.* Tuomioistuin pyytää saneerausohjelmaehdotuksesta velkojilta äänestyslauseman. Tällainen menettely on turhaa, jos tuomioistuimelle esitetään ohjelmaehdotuksen yhteydessä kunkin velkojaryhmän enemmistön kirjallinen hyväksymisilmoitus. Kun ohjelma voidaan 51 §:n 1 momentin nojalla vahvistaa velkojaryhmien suostumuksella, enemmistö määräytyy 52 §:n mukaisesti. Jotta ohjelma voitaisiin vahvistaa äänestysmenettelyä toimittamatta, vaadittaisiin lisäksi, ettei kukaan velkojista ole ohjelmaehdotuksen käsittelyn aloittamisen yhteydessä antamassaan lausmassa vedonnut sellaiseen seikkaan, jonka perusteella ohjelma olisi jätettävä vahvistamatta. Ehdotus äänestysmenettelyn toimittamatta jättämisestä sisältyy uuteen 5 momenttiin.

77 §. *Päätös saneerausohjelman vahvistamisesta.* Pykälän 3 momentin mukaan tuomioistuin voi saneerausohjelman vahvistamiseen määrätä, että sitä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei tuomioistuin, jossa asia on muutoksenhaun vuoksi vireillä, määrää toisin. Ilman käräjäoikeuden antamaa määräystä saneerausohjelmaa aletaan siten toteuttaa vasta vahvistamispäätöksen tultua lainvoimaiseksi. Käytännössä kuitenkin yleisesti määrätään, että velallisen on noudatettava saneerausohjelmaa, kun päätös vahvistamisesta on tehty. Tätä voidaankin pitää tarkoituksenmukaisena. Tämän vuoksi pykälän 3 momenttiin ehdotetun muutoksen mukaan vahvistettua saneerausohjelmaa olisi noudatettava muutoksenhausta huolimatta. Tuomioistuimen nimenomaista määräystä asiasta ei enää tarvittaisi. Ylempi tuomioistuin voisi kuitenkin määrätä ohjelman noudattamisen keskeytettäväksi esimerkiksi siihen saakka, kunnes se on ratkaissut saneerausohjelman vahvistamista koskevan valituksen.

81 §. *Tiedoksiantotapa.* Pykälän sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi niin, että tiedoksiannot voidaan toimittaa sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä. Ilmaisuu on laajempi kuin sillä korvattavaksi tarkoitettut telekopio

ja sähköposti.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi 2 momentti. Laissa on säännöksiä, joiden mukaan selvittäjälle toimitettavan asiakirjan tai ilmoituksen on saavuttava määräajassa, jotta se otettaisiin huomioon. Esimerkiksi 74 §:ssä tarkoitettu saatavien riittauttaminen on tehtävä selvittäjälle määräajassa. Konkurssilain 22 luvun 6 §:ää vastaavasti 2 momentissa säädettäisiin siitä, milloin sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä toimitetun viestin on katsottava tulleen vastaanottajalle. Momentissa viitattaisiin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 10 ja 11 §:ään. Lähtökohtana on, että viestin katsotaan saapuneen vastaanottajalle, kun se on vastaanottajan käytettävissä vastaanotto-laitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä. Jos laite on ollut epäkunnossa, mutta lähettämisaikakohdasta voidaan esittää selvitys, viestin katsotaan saapuneen lähettämisaikakohtana (10 §). Viitattuun 11 §:ään sisältyy säännös, jonka mukaan sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä toimitetun asiakirjan katsotaan saapuneen määräajassa, jos se on saapunut viimeistään määräajan viimeisen päivän aikana.

83 §. *Selvittäjän määrääminen.* Pykälän 1 momentissa on säännökset siitä, kenen esityksestä selvittäjä määrätään. Nykyisin lähtökohtana on, että selvittäjä määrätään velkojan esityksestä. Jollei kukaan velkojista tee hyväksymiskelpoista esitystä, tuomioistuin määrää selvittäjän. Jos velallinen on tehnyt ehdotuksen selvittäjäksi eikä kukaan velkojista ole vastustanut ehdotusta, tuomioistuin on voinut määrätä velallisen ehdottaman kelpoisuusvaatimukset täyttävän henkilön selvittäjäksi.

Kelpoisuusvaatimukset täyttävän selvittäjän määräämisen ei tulisi estyä sen vuoksi, että ehdotus on velallisen tekemä. Sen vuoksi selvittäjä voitaisiin ehdotuksen mukaan määrätä velkojan lisäksi myös velallisen esityksestä. Jollei ehdotusta selvittäjäksi ole tai ehdotettu henkilö ei täytä selvittäjältä vaadittavaa kelpoisuutta, tuomioistuimen olisi määrättävä selvittäjäksi tehtävään soveltuva ja halukas henkilö. Jos on tehty useita ehdotuksia, tuomioistuin määräisi selvittäjän harkintansa mukaan. Tällöin erityistä merkitystä voidaan antaa sille luottamukselle, jota sel-

vittäjäksi ehdotettu henkilö nauttii velkojen keskuudessa. Tämä on perusteltua, koska selvittäjän tehtävänä on valvoa velkojen etua.

83 a §. *Väliaikainen selvittäjä.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 83 a §, jonka nojalla menettelyssä voitaisiin velallisen tai velkojan vaatimuksesta määrätä väliaikainen selvittäjä siinä vaiheessa, kun tuomioistuin määrää 22 §:ssä tarkoitetun väliaikaisen kiellon. Väliaikainen selvittäjä voitaisiin määrätä myöhemminkin, joten asia voi tulla käsiteltäväksi velkojan vaatimuksesta, vaikka väliaikaiset kiellot olisi määrätty velkojia kuulematta. Merkitystä ei olisi sillä, määrätäänkö kaikki väliaikaiset kiellot vai vain joku niistä. Jos väliaikaisena määrätään vain täytäntöönpanokiello, ei väliaikaisen selvittäjän määräämiselle yleensä voi olla tarvetta.

Väliaikaisen selvittäjän määrääminen olisi harkinnanvaraista ja selvittäjä voitaisiin jättää määräämättä, jollei määräämiselle ole osoitettu tarvetta. Tarve voisi olla olemassa erityisesti, kun on tiedossa, että päätöstä saneerausmenettelyn aloittamisesta ei voida tehdä lyhyen ajan sisällä. Tarve saada velallista koskevia tietoja saneerauksen edellytysten ja esteiden arviointia varten voi myös olla peruste väliaikaisen selvittäjän määräämiselle. Väliaikaisen selvittäjän asiantuntemus voi olla velalliselle tarpeen, jotta päätöstä saneerausmenettelyn aloittamisesta voitaisiin nopeuttaa. Velallisen toiminnan laatu ja laajuus tai velkojen lukumäärä voivat antaa velalliselle aiheen pyytää väliaikaisen selvittäjän määräämistä saneerauksen edellytysten selvittämiseksi. Velallisella voi olla tarvetta ulkopuolisen henkilön määräämiseen esimerkiksi, jos yhteydenpitoa tarvitaan suhteessa velallisen ulkomaisiin velkojiin, joilla ei ole riittävästi tietoja saneerausmenettelystä.

Väliaikaisen selvittäjän tehtävien osalta pykälässä viitattaisiin 8 §:n 2 momenttiin, jossa säädetään väliaikaisen selvittäjän tehtävistä. Lisäksi väliaikaiseen selvittäjään sovellettaisiin 9 §:n 1 momentin säännöstä selvittäjän tietojensaantioikeudesta, 14 §:n säännöstä salassapitovelvollisuudesta, 83 §:ää selvittäjän määräämisestä, 87 §:n säännöksiä palkkiosta ja kustannusten korvauksesta sekä 94 §:n 1 momentin säännöstä selvittäjän korvausvelvollisuudesta. Väliaikaiseen selvittäjään sovellettaisiin myös 12 §:n säännöstä es-

teellisyydestä, 85 §:ää selvittäjään kohdistuvasta valvonnasta ja pakkokeinoista sekä 86 §:n säännöstä selvittäjän vapauttamisesta toimestaan. Säännöksiin viitattaisiin pykälässä. Selvittäjälle lain mukaan kuuluvia oikeuksia väliaikainen selvittäjä saisi käyttää harkintansa mukaan siinä laajuudessa kuin se on valvonta- ja seurantatehtävien hoitamisen kannalta tarpeen.

Väliaikaisen selvittäjän määrääminen ei vaikuta EY:n maksukyvyttömyysasetuksen (Neuvoston asetus (EY) N:o 1346/2000) soveltamiseen. Väliaikaisen selvittäjän määräämisessä ei ole kysymys asetuksessa tarkoitetusta menettelyn aloittamisesta.

84 §. *Velkojatoimikunnan asettaminen ja päätöksenteko toimikunnassa.* Esityksessä ehdotetaan muutoksia velkojatoimikunnan kokoonpanoa koskevaan lain 10 §:ään. Muutosehdotus on otettava huomioon pykälän 1 momentissa. Siinä viitattaisiin 10 §:ään, jonka mukaan velkojatoimikunnan määräämisessä voitaisiin luopua velkojaryhmien edustuksesta.

87 §. *Selvittäjän palkkio ja kustannusten korvaaminen.* Pykälän 2 momentti ehdotetaan muutettavaksi niin, että selvittäjä voisi laskea velalliselta ennakolta korvauksen saneerausmenettelyn aiheuttamista kustannuksista. Nykyisin kustannusten korvausta voidaan määrätä maksettavaksi selvittäjälle jälkikäteisinä osasuorituksina tehtävän kestäessä (HE 182/1992 vp). Selvittäjän oikeutta veloittaa kustannuksia ennakolta voidaan pitää perusteltuna sen vuoksi, että kustannukset esimerkiksi asiantuntijoiden käytöstä voivat olla suuretkin eikä ole kohtuullista, että selvittäjä joutuisi odottamaan suorituksen saamista velalliselta. Selvittäjälle ei myöskään pitäisi syntyä riskiä siitä, että kustannusten korvaus jää kokonaan saamatta.

88 §. *Velkojatoimikunnasta aiheutuvat kustannukset.* Pykälän mukaan kukin velkojaryhmä vastaa edustajansa kustannuksista, jotka aiheutuvat velkojatoimikunnan jäsenyydestä. Velkojatoimikunnan kokoonpanoa koskevaa säännöstä (10 §) ehdotetaan muutettavaksi niin, että toimikunnan jäsenet eivät kaikissa tapauksissa toimisi velkojaryhmän edustajina. Tästä huolimatta vastuu jäsenelle aiheutuvista kustannuksista kuuluisi sille velkojaryhmälle, johon jäsen kuuluu. Tästä

ehdotetaan otettavaksi säännökset pykälän *1 ja 2 momenttiin*.

90 §. *Selvittäjän ja velkojatoimikunnan määräämättä jättäminen.* Ehdotuksen mukaan selvittäjä voitaisiin määrätä myös velallisen esityksestä. Ehdotus sisältyy 83 §:ään. Sen vuoksi pykälän *1 ja 2 momentteja* on vastaavasti tarkistettava. Myös yksinkertaistetussa saneerausmenettelyssä voitaisiin siten määrätä selvittäjä velallisen esityksestä.

92 §. *Nopea saneerausohjelman vahvistaminen.* Pykälässä on säännökset siitä, että saneerausohjelmaa koskevan ehdotuksen käsittelyä ja saatavien riitautukseen liittyviä menettelyvaiheita ei tarvitse käydä läpi, jos tuomioistuimelle toimitetaan ehdotus saneerausohjelmaksi ja kaikkien velkojien kirjallinen suostumus sekä velallisen kirjallinen lausuma ehdotuksesta. Ehdotus voidaan tällöin vahvistaa saneerausohjelmaksi, jollei lain 50 §:n 2 momentti tai 55 § muodosta estettä vahvistamiselle. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi siten, että saneerausmenettelyssä olisi mahdollista vahvistaa saneerausohjelma velkojien enemmistön suostumuksella, jos kaikki merkittävimmät velkojat kannattavat sitä. Saneerausohjelman sisältöä ei lähemmin säänneltäisi, mutta tuomioistuimen olisi tutkittava velkojan aseman lainmukaisuus, jos velkoja sillä perusteella vastustaa ohjelman vahvistamista.

Saneerausohjelman vahvistamiseksi vaadittaisiin *1 momentin* mukaan, että ehdotukselle on saatu kirjallinen hyväksyntä kaikilta sellaisilta velkojilta, joiden saatavat ovat velallisen tunnettujen velkojien saatavien kokonaismäärästä vähintään 80 prosenttia. Lisäksi vaadittaisiin hyväksyntä jokaiselta velkojalta, jonka saatavan määrä on vähintään viisi prosenttia velallisen tunnettujen velkojien saatavien kokonaismäärästä. Jälkimmäisen edellytyksen täyttymiseksi kaikkien merkittävimpien velkojien on kannatettava ohjelmaehdotusta. Myös julkisoikeudellisen saatavan haltijalla on 97 §:n nojalla oikeus suostua tässä tarkoitettun saneerausohjelman vahvistamiseen. Velkojien kannanottojen lisäksi tuomioistuimelle olisi toimitettava velallisen kirjallinen lausuma ehdotuksesta.

Ohjelmaehdotuksen yhteydessä tuomioistuimelle olisi *2 momentin* mukaan toimitettava selvitys siitä, miten ja milloin niille velko-

jille, jotka eivät ole hyväksyneet saneerausohjelmaehdotusta tai jotka eivät ole ottaneet siihen kantaa, on annettu tieto ehdotuksesta ja varattu tilaisuus lausua siitä sekä vastustaneiden velkojien kirjalliset lausumat. Tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista, onko vastustamiselle esitetty sellaiset perusteet, että saneerausohjelma on jätettävä vahvistamatta. Ehdotusta saneerausohjelmaksi ei *3 momentin* mukaan voitaisi vahvistaa, jos siihen on 50 §:n 2 momentissa tai 55 §:ssä tarkoitettu este. Vahvistamisen esteen muodostaisi se, että saneerausohjelman sisältö loukkaa velallisen, velallisyrittäjän yhtiömiehen tai omistajan taikka sivullisen oikeutta tai oikeutettua etua taikka on näiden kannalta kohtuuton. Esteen muodostaisi myös muutettavaksi ehdotetun 50 §:n 2 momentin 2 kohta, jonka mukaan ohjelma olisi jätettävä vahvistamatta, jos ei ole esitetty riittävää selvitystä siitä, että ohjelman toteutumiseksi on edellytykset.

Säännöksessä viitatussa 55 §:n 2 momentissa on säännös siitä, että sellainen saneerausohjelmaan sisältyvä määräys, joka on lain vastainen tai kohtuuton, on jätettävä vahvistamatta. Ohjelmaehdotuksen vahvistaminen ei tulisi myöskään kysymykseen, jos ehdotus poikkeaa siitä vastustaneen velkojan osalta lain velkojien asemaa koskevista säännöksistä. Momentissa viitataan tältä osin lain 44—46 §:iin. Ohjelman vahvistamista vastustaneen velkojan osalta on tutkittava, että velkojan saatavaan on käytetty asianmukaisesti velkajärjestelyn keinoja ja että vastustaneen velkojan asema on samanlainen verrattuna niihin muihin velkojiin, joilla on saneerausmenettelyn ulkopuolella yhtäläinen oikeus saada suoritus saatavalleen. Poikkeaminen tästä periaatteesta on mahdollista 46 §:n 2 momentin nojalla niin, että vähäiset saatavat maksetaan täysimääräisesti. Normaalia saneerausmenettelyä vastaavasti ohjelmaa vastustaneen velkojan osalta edellytettäisiin, että velkoja saa vähintään samanarvoisen suorituksen kuin konkurssissa.

95 a §. *Korvaus saatavan luovuttamisesta.* Perintäkielto estää velkojaa käyttämästä kuitausoikeuttaan. Lakiin ehdotetaan sen vuoksi lisättäväksi säännös, jonka mukaan velallisen olisi korvattava velkojalle aiheutunut vahinko, jos velallinen perintäkiellon aikana luo-

uttaa saatavan siten, että velkoja menettää mahdollisuutensa kuittaukseen. Säännöksen lisääminen on tarpeen, kun ehdotuksen mukaan kuittaus olisi sallittu myös saneerausmenettelyssä. Konkurssilain 6 luvun 4 §:ssä on vastaavanlainen korvausta koskeva säännös.

96 §. Muutoksenhaku. Saneerausmenettelyn ja konkurssin suhteesta säädetään 24 §:ssä. Sen mukaan velallinen voidaan asettaa konkurssiin, kun saneeraushakemus on hylätty. Muutoksenhaun osalta 24 §:ssä viitataan 96 §:n 2 momenttiin. Sen mukaan konkurssi raukeaa, jos saneerausmenettely aloitetaan muutoksenhakutuomioistuimen päätöksellä. Tällöin saneerausvelkoja ovat ennen konkurssin alkamista syntyneet velat, kun taas konkurssin aikana syntyneet velat ovat samassa asemassa kuin saneerausmenettelyn aikana syntyvät velat. Kun saneerausvelka määräytyy ehdotuksen mukaan saneeraushakemuksen vireilletulon perusteella, ei saneerausvelkoja ole tässä tarkoitettuja tapauksia varten määriteltävä 2 momentissa tarkoitetuin tavoin erikseen. Jos saneerausmenettely alkaa muutoksenhakutuomioistuimen päätöksellä, saneerausvelkoja ovat velat, jotka ovat syntyneet ennen saneeraushakemuksen vireilletuloa.

Kun konkurssi raukeaa saneerausmenettelyn alkamisen perusteella, konkurssin aikana syntyneiden velkojen asema olisi sama kuin nykyisinkin. Konkurssin aikana syntyneet velat eivät ole saneerausvelkaa ja ne rinnastetaan menettelyn aikana syntyneisiin velkoihin. Tästä seuraa, että kyseisillä veloilla on 32 §:n 2 momentissa tarkoitettu etuoikeus, jos velallinen pykälässä tarkoitettuna aikana asetetaan konkurssiin.

Lisäksi momentti ehdotetaan muutettavaksi niin, että konkurssihakemus raukeaisi vasta saneerausohjelman tultua vahvistetuksi. Säännösehdotus vastaa 24 §:ään ehdotettua muutosta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi muutoksenhaun kiireellisyyttä koskeva 3 momentti. Sen mukaan saneeraustuomioistuimen olisi toimitettava menettelyn aloittamista koskeva muutoksenhakemus viipymättä muutoksenhakutuomioistuimeen. Valitukselle säädetyin määräajan kulumista umpeen ei siis odotetaisi. Säännökset koskevat tapauksia, joissa

hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta on hylätty tai jätetty tutkimatta ja myös tapauksia, joissa saneerausmenettely on aloitettu. Asiallisesti säännös vastaa konkurssilain 7 luvun 15 §:ää. Tavoitteena on, että muutoksenhakemus voitaisiin näissä asioissa ratkaista mahdollisimman nopeasti.

1.2. Laki takaisinsaannista konkurssiin

23 §. Takaisinsaannin vaatiminen. Konkurssilainsäädännön uudistuksen yhteydessä pykälän 2 momenttia muutettiin niin, että takaisinsaantikanne voidaan konkurssin yhteydessä nostaa konkurssituomioistuimessa, joka on vaihtoehto vastaajan yleisen oikeuspaikan tuomioistuimelle. Tarkoituksenmukaisuusyyt puoltavat sitä, että vastaavasti saneerausmenettelyn yhteydessä vastaajan yleisen oikeuspaikan vaihtoehtona voisi olla saneeraustuomioistuin. Oikeuspaikka olisi kantajan, siis tavallisesti selvittäjän valittavissa.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Yrityksen saneerauksesta annettuun asetukseen sisältyvät muun muassa säännökset velallisen hakemukseen liitettävistä asiakirjoista. Asetusta on tältä osin tarpeen tarkistaa. Myös tilintarkastajan selvityksen sisältöä on tarkoitus säännellä asetuksella, jotta velallisen saneerauskelpoisuutta voitaisiin selvityksen perusteella arvioida nykyistä paremmin. Asetusluonnos on liitetty esitykseen.

Käräjäoikeuksien tuomiopiireistä saneerausmenettelyä koskevissa asioissa säädetään asetuksella. Kun yrityssaneerausasioissa toimivaltaisten tuomioistuinten lukumäärää esitetään vähennettäväksi, asetusta on esityksen johdosta tarkistettava.

3. Voimaantulo

Yrityksen saneerauksesta annettu laki. Yrityksen saneerauksesta annetun lain voimaantulosäännöksen 1 momenttiin on otettu tavanomainen voimaantulosäännös. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Pykälän 2 *momentin* mukaan toimenpiteisiin lain täytäntöönpanemiseksi voidaan ryhtyä ennen lain voimaantuloa. Säännös on otettu lain nojalla muutettavia asetuksia silmällä pitäen.

Pykälän 3 *momentin* mukaan lakia sovellettaisiin kaikin osin saneerausmenettelyä ja konkurssia koskevissa asioissa, jotka tulevat vireille lain voimaantulon jälkeen.

Lakiin sisältyy useita säännöksiä, joita on tarkoituksenmukaista soveltaa myös sellaisissa tapauksissa, joissa saneeraushakemus on tullut vireille tai saneerausohjelma vahvistettu ennen lain voimaantuloa. Käytännön hankaluuksilta voidaan välttyä, jos asiaan osallisten ja tuomioistuimen ei tarvitse ottaa huomioon kahdenlaisia säännöksiä hyvinkin pitkän ajan kuluessa lain voimaantulon jälkeen. Tämä on otettu huomioon siirtämäsäännöksissä.

Pykälän 4 *momentin* mukaan velkojatoimikuntaa koskevia lain 10 §:n 1 momentin, 84 §:n 1 momentin ja 88 §:n 1 ja 2 momentin säännöksiä sovellettaisiin, vaikka hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta on tullut vireille ennen lain voimaantuloa. Vireillä olevissa saneerausmenettelyissä voitaisiin siten asettaa velkojatoimikunta, jonka ei tarvitsisi täyttää velkojien edustusta koskevia nykyisiä vaatimuksia.

Jos saneeraushakemus on tullut vireille ennen lain voimaantuloa, samaan aikaan vireillä olevan konkurssihakemuksen käsittelyä voitaisiin lain 24 §:n 1 momentin nojalla jatkaa lain tultua voimaan myös siinä tapauksessa, että konkurssihakemuksin on tullut vireille ennen lain voimaantuloa. Tästä on säännös 5 *momentissa*. Konkurssihakemusta käsittelevä tuomioistuin voisi myös 24 §:n 2 momentin nojalla lykätä velallisen konkurssiin asettamista siihen saakka, kunnes muutoksenhaku tuomioistuin on antanut ratkaisunsa saneeraushakemuksesta. Jos velallinen asetetaan konkurssiin lain tultua voimaan, tuomioistuin voisi lain 24 §:n 2 momentin nojalla rajoittaa konkurssipesään kuuluvan omaisuuden myyntiä.

Takaisinsaantikanteen ajamiseen sovellettaisiin 6 *momentin* mukaan lain 37 §:n 3 momenttia, jos tuomioistuin kuulee selvittäjää velkojan vireille panemassa asiassa lain tultua voimaan. Selvittäjä voisi tällöin ryhtyä

ajamaan kannetta velkojan sijasta.

Saneerausohjelmaa voitaisiin siirtymäsäännösten 7 *momentin* nojalla muuttaa lain 63 §:n 2 säädetyin edellytyksin, vaikka saneerausohjelma olisi vahvistettu ennen lain voimaantuloa tai jos saneerausohjelma vahvistetaan asiassa, joka on tullut vireille ennen lain voimaantuloa. Ohjelman muuttamiseen ei siten tarvittaisi suostumusta niiltä velkojilta, joiden saatavat ovat vähäisiä ja joiden asema ei muutoksen vuoksi muutu olennaisesti.

Siirtymäsäännösten 8 *momentti* koskee lisäsuoritusten perusteita ja vaatimista. Jos saneerausohjelma on vahvistettu ennen lain voimaantuloa tai vahvistetaan asiassa, jossa hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta on lain voimaan tullessa vireillä, lisäsuoritusta voitaisiin vaatia lain voimaan tullessa voimassa olleen 63 §:n 4 momentin nojalla. Lakiehdotuksen mukaan kyseessä oleva momentti kumottaisiin ja lisäsuorituksista tulisi määrätä saneerausohjelmassa. Jollei ennen lain voimaantuloa vahvistetussa saneerausohjelmassa ole määräyksiä lisäsuoritusten maksamisesta tai jos sellaisia ei sisällytetä saneerausohjelmaan, joka vahvistetaan sellaisessa asiassa, joka on vireillä lain voimaantullessa, lisäsuoritusta voidaan vaatia mainitun 63 §:n 4 momentin perusteella. Lisäsuoritusten vaatimista koskevaa uutta 63 a §:n 2 momentin määräaikasäännöstä sovellettaisiin myös niissä tapauksissa, joissa saneerausohjelma on vahvistettu ennen lain voimaantuloa, jollei loppuselontekoa ohjelman toteutumisesta ole merkitty konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin ennen lain voimaantuloa. Siitä, kun merkintä rekisteriin tehdään, valvojalla tai velkojalla olisi aikaa yksi vuosi tehdä lisäsuoritusten vaatimista koskeva hakemus tuomioistuimelle. Jos loppuselonteko on ennen lain voimaantuloa merkitty rekisteriin, valvojalla tai velkojalla olisi yhden vuoden aika lain voimaantulosta esittää lisäsuorituksia koskeva vaatimus.

Lain 65 §:n 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan yksityiselle elinkeinon- tai ammatinharjoittajalle vahvistettu saneerausohjelma raukeaa, jos hänen osaltaan aloitetaan yksityishenkilön velkajärjestely. Tätä säännöstä sovellettaisiin 9 *momentin* mukaan, jos päätös velkajärjestelyn

aloittamisesta tehdään lain tultua voimaan.

Tuomioistuimen toimivalta saneerausmenettelyä koskeissa asioissa määräytyisi lain 67 §:n 1 momentin mukaan lain tultua voimaan. Tästä on säännös *10 momentissa*. Aikaisemman lain mukaan toimivaltainen käräjäoikeus käsittelisi kuitenkin asian, joka on vireillä lain tullessa voimaan. Lain uudessa 67 a §:ssä olevien säännösten mukaan saneeraustuomioistuin olisi toimivaltainen käsittelemään saneerausmenettelyn aikana vireille tulevan konkurssihakemuksen. Tätä säännöstä sovellettaisiin 3 momentista ilmenevän pääsäännön mukaan silloin, kun konkurssihakemus tulee vireille lain tultua voimaan.

Äänestysmenettelyä koskevaa lain 76 §:n 5 momenttia sovellettaisiin *11 momentin* mukaan, vaikka hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehty ennen lain voimaantuloa.

Siirtymäsäännösten *12 momentti* koskee selvittäjän määräämistä ja kustannuksia. Lain 83 §:n 1 momenttia, 83 a §:ää sekä 87 §:n 2 momenttia sovellettaisiin, vaikka hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehty ennen lain voimaantuloa. Velallisen esittämä henkilö voitaisiin siten määrätä selvittäjäksi, jos menettely aloitetaan lain tultua voimaan. Väliaikainen selvittäjä voitaisiin määrätä, jos 22 §:ssä tarkoitettu väliaikainen kieltä määrätään lain tultua voimaan. Selvittäjällä olisi oikeus vaatia velalliselta korvausta ennakolta myös ennen lain voimaantuloa aloitetuissa menettelyissä.

Takaisinsaannista konkurssipesään annettu laki. Lain voimaantulosäännöksen *1 momenttiin* on otettu tavanomainen voimaantulosäännös. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Voimaantulosäännöksen *2 momentin* mukaan lakia sovelletaan, jos saneerausmenettely aloitetaan lain tultua voimaan. Tällöin takaisinsaantikanne voidaan panna vireille siinä käräjäoikeudessa, joka on aloittanut saneerausmenettelyn.

4. Suhde perustuslakiin ja sääntämisenjärjestys

Perustuslakivaliokunta antoi lausuntonsa lakivaliokunnalle (PeVL 23/1992) hallituk-

sen esityksestä 182/1992 vp yrityksen saneerausta koskevaksi lainsäädännöksi ja hallituksen esityksestä 183/1992 vp laiksi yksityishenkilön velkajärjestelystä. Valtiosääntöoikeudellisesti esityksiä arvioitiin omaisuusensuojan kannalta sen vuoksi, että kumpikin laki rajoittaa velkojan oikeutta saada suoritus saatavalleen alkuperäisten ehtojen mukaisesti ja menettelyihin liittyy myös maksu-, perintä- ja täytäntöönpanokiellot. Lait koskivat myös ennen sen voimaantuloa syntyneitä velkasuhteita. Sääntelyn katsottiin asialliselta luonteeltaan kuuluvan täytäntöönpano-oikeudelliseen lainsäädäntöön, jonka sääntelemineen kuuluu tavallisen lain alaan. Omaisuusensuojan asianmukainen huomioon ottaminen merkitsee valiokunnan mukaan tällaisen poikkeuksellisen sääntelyn yhteydessä sitä, että velkojan aseman heikentyminen ei saa olla velkojan kannalta kohtuutonta.

Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan jotakin perusoikeutta rajoittavan tai siihen puuttuvan sääntelyn tulee olla perusteeltaan hyväksyttävää ja painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimaa sekä välttämättömästä hyväksyttävään tarkoitukseen saavuttamiseksi. Lisäksi on otettava huomioon sääntelyn oikeasuhtaisuutta koskevat vaatimukset siten, että perusoikeuteen puuttuminen ei saa johtaa yksilön kannalta kohtuuttomiin lopputuloksiin.

Esityksen 1. lakiehdotuksen (laki yrityksen saneerauksesta annetun lain muuttamisesta) voimaantulo- ja siirtymäsäännösten mukaan lakia sovellettaisiin pääosin vain, jos hakemus yrityssaneerausmenettelyn aloittamiseksi on tehty lain voimaantulon jälkeen. Vaikka lakiehdotukseen ei velkojan aseman kannalta sisälly nykytilaan verrattuna mitään olennaisia muutoksia, eräitä säännöksiä on syytä arvioida perustuslain omaisuusensuojan (15 §) kannalta.

Jako saneerausvelkoihin ja uusiin velkoihin. Saneerausmenettelyssä voidaan järjestellä velkoja, joiden peruste on syntynyt ennen sitä ajankohtaa, jolloin tuomioistuin päättää saneerausmenettelyn aloittamisesta. Näitä velkoja koskevat menettelyn alkamiseen liittyvät maksu-, perintä- ja täytäntöönpanokiellot. Kiellot voidaan määrätä voimaan väliaikaisina jo ennen menettelyn alkamista, jos siihen on tarvetta. Saneerausmenettelyn aloit-

tamisen jälkeen syntyvät velat velallisen on maksettava täysimääräisesti ja veloilla on määrätyin edellytyksin etuoikeusasema, jos velallinen saneerauksen sijasta asetetaan konkurssiin.

Esityksessä ehdotetaan, että jako saneerausvelkoihin ja kokonaan maksettaviin uusiin velkoihin määräytyisi menettelyn hakemisen perusteella ja siten aikaisemmasta ajankohdasta kuin nykyisin. Maksu-, perintä- ja täytäntöönpanokiellot koskisivat näin määriteltäviä saneerausvelkoja. Ajallista eroavuutta ajankohtien välillä ei voida pitää merkittävänä, sillä keskimäärin saneerausmenettely voidaan aloittaa vajaassa kahdessa kuukaudessa hakemuksen tekemisestä. Velallinen itse voi myös vaikuttaa siihen, miten pitkäksi hakemuksen vireilletulon ja menettelyn aloittamista koskevan ratkaisun välinen aika muodostuu, ja ehdotus voi vaikuttaa esityksen yleisten tavoitteiden mukaisesti niin, että heikosti tai puutteellisesti valmistellut hakemukset vähenevät, jolloin pitkiltä käsittelyajoilta voidaan välttyä.

Yleensä saneerausmenettelyä hakee velallinen, mutta myös velkojan hakemus on mahdollinen. Hakemuksen vireillepanolla hakija siis vaikuttaa siihen, mitä velkoja saneerausmenettely koskee, mutta saneerausvelkojen ja hakemuksen vireilletulon jälkeen syntyvien uusien velkojen keskinäiseen asemaan hakija ei voi vaikuttaa. Jos velallinen saneerausmenettelyn sijasta asetetaan konkurssiin, hakemuksen jälkeen syntyvillä veloilla olisi konkurssissa sama asema kuin ennen menettelyn aloittamista syntyneillä veloilla on nykyisin. Velkojen keskinäiseen asemaan ei siten tulisi muutoksia myöskään konkurssissa.

Saneerausmenettelyä koskevan hakemuksen perusteella määräytyy se, mitkä velat ovat saneerausvelkoja ja mitkä velat niin sanottuja uusia velkoja. Tästä voidaan säätää tavallisella lailla ja niin, että sääntely koskee myös ennen lain voimaantuloa syntyneitä velkoja ottaen huomioon, että sääntely tulisi sovellettavaksi vain silloin, kun hakemus saneerausmenettelyn aloittamiseksi on tehty lain voimaantulon jälkeen. Sääntelyllä ei ole vaikutusta myöskään ennen sen voimaantuloa alkaneissa konkurssissa tai ulosmittauksessa eikä saatavien keskinäinen etuoikeusjärjestys muutu.

Ohjelman muuttaminen. Vahvistetun saneerausohjelman mukaisen velkajärjestelyn tai maksuohjelman sisältöä voidaan muuttaa sen velkojan suostumuksella, jonka oikeutta muutos loukkaa. Ehdotuksen tavoitteena on parantaa ohjelman muuttamisen edellytyksiä sillä, että kaikkien velkojen suostumus ei enää olisi tarpeen. Suostumusta ei vaadittaisi, jos velkojan saatava on määrältään vähäinen eikä velkojan asema muutoksen vuoksi muutu olennaisesti. Voimaantulo- ja siirtymäsäännösten mukaan säännöstä sovellettaisiin myös silloin, kun hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta on vireillä lain voimaantullessa tai saneerausohjelma on vahvistettu ennen lain voimaantuloa.

Ehdotuksen nojalla saneerausohjelman muuttaminen velkojan vahingoksi olisi mahdollista, mutta muutos ei voisi olla olennainen. Sääntelyn ei voida katsoa merkitsevän velkojan oikeutettujen odotusten kohtuutonta heikentymistä. Perustuslakivaliokunta katsoi yrityssaneerailakia koskeneessa lausunnossaan olevan mahdollista taannehtivasti muuttaa myös panttivelkojen asemaa. Lausunnossa todetaan: ”Yrityssaneerailakiehdotuksen 34 §:n 1 momentin nojalla voidaan uudelle luotolle myöntää parempi etuoikeus vakuuteen. Tämän edellytyksenä olisi muun muassa, ettei järjestely olennaisesti loukkaa niiden velkojen etua, joiden etuoikeusasema heikentyisi. Valiokunnan käsityksen mukaan tällainen sääntely on sinänsä mahdollista toteuttaa tavallisella lailla. Toimenpiteen sallittavuuden raja voisi kuitenkin ehdotettua oikeasuhtaisemmin asettua siihen, ettei järjestely esimerkiksi ”vähäistä enempää” loukkaa vanhojen velkojen etua.”

Nopea saneerausohjelman vahvistaminen. Yrityssaneerailakiin sisältyvät säännökset yksinkertaistetusta saneerausmenettelystä, jossa voidaan poiketa saneerausmenettelyä koskevista menettelysäännöksistä. Saneerausohjelman käsittelyä koskevat säännökset voidaan jättää huomiotta, jos ohjelmaehdotukseen liitetään kaikkien tunnettujen velkojen hyväksymislausuma ja velallisen lausuma.

Yksinkertaistetun saneerausmenettelyn käyttöalaa ehdotetaan laajennettavaksi siten, että menettelyssä olisi mahdollista vahvistaa sellainenkin saneerausohjelma, jota kannattaa

velkojen enemmistö. Enemmistövaatimus määräytyisi samalla tavoin kuin konkurssissa vahvistettavassa sovinnossa. Tämä ei merkitisi puuttumista velkojan varallisuuseihin, koska velkojalle olisi aina maksettava saneerausohjelman mukaisesti suoritus, jonka on oltava vähintään samansuuruinen kuin mitä velkoja olisi saanut jako-osuutena velallisen konkurssissa. Panttivelkojan vastustaessa ohjelmaehdotusta sitä ei voitaisi vahvistaa, jos ehdotus ei täytä laissa vakuusvelkojan osalta asetettuja vaatimuksia. Samat vaatimukset

koskevat varsinaisessa saneerausmenettelyssä vahvistettavaa saneerausohjelmaa, joten velkojan asema ei muodostu huonommaksi sen vuoksi, että ohjelma vahvistetaan nopeutetussa menettelyssä.

Edellä mainituin perustein katsotaan, että laki voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Laki**yrityksen saneerauksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan yrityksen saneerauksesta 25 päivänä tammikuuta 1993 annetun lain (47/1993) 3 §:n 2 momentti, 63 §:n 4 momentti ja 67 §:n 3 momentti sellaisena kuin se on laissa 609/1993,

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 momentti ja 3 momentin ruotsinkielinen sanamuoto, 6 §:n 1 momentin 1 kohta, 7 §:n 2 momentti, 8 §:n 3 ja 4 momentti, 10 §:n 1 momentti, 11 §, 15 §:n 3 momentti, 18 §:n 1 momentti ja 2 momentin 1, 2, 2 a, 3 ja 4 kohta, 19 §:n 1 momentin 3 kohta, 21 §:n 2 momentti, 24 §:n 1 ja 3 momentti, 25 §:n 2 momentti, 28 §:n 2 momentti, 32 §, 37 §:n 3 momentti, 42 §:n 1 momentin 4 kohta ja 2 momentti, 43 §, 47 §:n 2 momentti, 50 §:n 2 momentin 2 kohta, 51 §:n 3 momentti, 53 §:n 1 momentin 2 kohta ja 2 momentti, 63 §:n 2 ja 3 momentti, 65 §:n 1 momentin 1 kohta, 67 §:n otsikko ja 1 momentti, 69 §:n 2 momentti, 70 §:n 1 momentti, 73 §, 77 §:n 3 momentti, 81 §, 83 §:n 1 momentti, 84 §:n 1 momentti, 87 §:n 2 momentti, 88 §:n 1 ja 2 momentti, 90 §:n 1 ja 2 momentti, 92 § sekä 96 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 8 §:n 3 momentti laissa 461/1999, 8 §:n 4 momentti, 18 §:n 2 momentin 2 a kohta ja 63 §:n 3 momentti laissa 794/1998, 24 §:n 1 momentti, 70 §:n 1 momentti, 81 § ja 96 §:n 2 momentti laissa 609/1993, 32 § ja 53 §:n 2 momentti osaksi mainitussa laissa 794/1998, sekä 67 §:n 1 momentti laissa 1029/1993, sekä

lisätään 7 §:ään uusi 2 momentti, jolloin muutettu 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, 8 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 461/1999 ja 794/1998 sekä laissa 133/2004, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti, muutetut 3 ja 4 momentti sekä nykyinen 5 momentti siirtyvät 3—6 momentiksi, 19 §:n 1 momenttiin uusi 4 kohta, 19 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, 22 §:ään uusi 3 momentti, 24 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 609/1993, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti ja muutettu 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, 44 §:ään uusi 4 momentti, lakiin uusi 63 a §, 65 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, lakiin uusi 66 a §, lakiin uusi 67 a §, 68 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 771/2002, uusi 2 momentti, 69 §:ään uusi 4 momentti, 76 §:ään uusi 5 momentti, lakiin uusi 83 a §, lakiin uusi 95 a § sekä 96 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 609/1993, uusi 3 momentti seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Taloudellisissa vaikeuksissa olevan velalli-

sen jatkamiskelpoisen yritystoiminnan tervehdyttämiseksi taikka sen edellytysten turvaamiseksi ja velkajärjestelyjen aikaansaamiseksi voidaan ryhtyä tämän lain mukaiseen saneerausmenettelyyn. Menettelyssä voidaan tuomioistuimen vahvistamalla saneerausoh-

jelmalla määrätä velallisen toimintaa, varallisuutta ja velkoja koskevista toimenpiteistä siten kuin tässä laissa säädetään.

3 §

Määritelmiä

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *hakemuksen vireilletulolla* sitä päivää, jona hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta on tullut vireille;

2) *menettelyn alkamisella* sitä ajankohtaa, jona tuomioistuin on tehnyt päätöksen saneerausmenettelyn aloittamisesta;

3) *maksukyvyttömyydellä* sitä, että velallinen muuten kuin tilapäisesti on kykenemätön maksamaan velkojaan niiden erääntyessä;

4) *uhkaavalla maksukyvyttömyydellä* sitä, että velallinen on vaarassa tulla maksukyvyttömäksi;

5) *saneerausvelalla* kaikkia velallisen velkoja, jotka ovat syntyneet ennen hakemuksen vireilletuloa, mukaan luettuina vakuusvelat sekä velat, joiden peruste tai määrä on ehdollinen tai riittävä taikka muusta syystä epäselvä; saneerausvelkana ei kuitenkaan pidetä velallisen perustaman eläkesäätiön vastuujausta;

6) *esinevakuusoikeudella* omistuksenpidäystä ja muuta omistukseen perustuvaa vakuutta, panttioikeutta irtaimen tai kiinteään omaisuuteen sekä takaisinotto-oikeutta ja kohteeseensa etuoikeuden tuottavaa pidätys-oikeutta;

7) *vakuusvelalla* sellaista saneerausvelkaa, jonka vakuudeksi velkojalla on kolmansiin nähden tehokas esinevakuusoikeus velalliselle kuuluvaan tai velallisen hallinnassa olevaan omaisuuteen, siltä osin kuin vakuuden arvo menettelyn alkaessa olisi riittänyt kattamaan velkojan saatavan määrän rahaksimuuttokustannusten ja paremmalla etuoikeudella suoritettavien saatavien vähentämisen jälkeen;

8) *vakuusvelkojalla* vakuusvelan velkojaa;

9) *viimesijaisella velalla* sellaista velkaa, jolle saa kertyä suoritusta vasta muiden velkojen jälkeen.

6 §

Edellytykset

Saneerausmenettely voidaan aloittaa, jos:

1) vähintään kaksi velkojaa, joiden yhteenlasketut saatavat edustavat vähintään viidennestä velallisen tunnetuista veloista ja jotka eivät ole takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain (758/1991) 3 §:ssä tarkoitettuja velallisen läheisiä, tekevät velallisen kanssa yhdessä hakemuksen tai ilmoittavat puoltavansa velallisen hakemusta;

7 §

Esteet ja keskeyttämisperusteet

Ellei erityisiä vastasyitä ole, saneerausmenettelyä ei voida myöskään aloittaa, jos:

1) velallisen tai jonkun velallisen puolesta toimineen syyksi on luettu saneerausmenettelyn kohteena olevassa toiminnassa tehty rikoslain (39/1898) 39 luvun 1—3 tai 6 §:ssä tarkoitettu velallisen rikos taikka kirjanpitorikos tai törkeä kirjanpitorikos taikka hän on syytteessä tällaisesta rikoksesta tai on perusteltua syytä epäillä hänen syyllistyneen tällaiseen rikokseen;

2) velallinen, velallisyhtiön henkilökohtaisesti vastuunalainen yhtiömies tai velallisyhteisön johtoon kuuluva henkilö on saneerausmenettelyn kohteena olevassa toiminnassa rikkonut liiketoimintakiellon tai on syytteessä tällaisesta rikoksesta taikka on perusteltua syytä epäillä hänen syyllistyneen tällaiseen rikokseen; tai

3) velallinen, velallisyhtiön henkilökohtaisesti vastuunalainen yhtiömies tai velallisyhteisön johtoon kuuluva henkilö on syyllistynyt tai on perusteltua syytä epäillä hänen syyllistyneen menettelyyn, jonka perusteella hänet voitaisiin määrätä liiketoimintakielltoon.

Jos menettelyn aloittamisen jälkeen käy ilmi 1 tai 2 momentissa tarkoitettu seikka, menettely voidaan 8 §:ssä tarkoitetun selvittäjän taikka velkojan tai velallisen vaatimuk-

sesta määrätä lakkaamaan. Tilanne, jota tarkoitetaan 1 momentin 1 kohdassa, ei kuitenkaan estä menettelyn jatkamista, jos on todennäköistä, että yrityksen varallisuus tai olennainen osa siitä voidaan luovuttaa tämän lain mukaisessa järjestyksessä yhtenä kokonaisuutena.

8 §

Selvittäjä

Väliaikaisen selvittäjän tehtävänä on seurata ja valvoa velallisen toimintaa sekä pyynnöstä antaa velkojille ja tuomioistuimelle velallisen toimintaa koskevia tietoja, joilla voi olla merkitystä saneerausmenettelyn aloittamista harkittaessa.

Selvittäjän on oltava rehelliseksi tunnettu täysi-ikäinen henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. Hänellä tulee olla tehtävän edellyttämä kyky, taito ja kokemus. Hän ei saa olla velalliseen eikä keneenkään velkojaan sellaisessa suhteessa, joka voi olla omiaan vaarantamaan hänen riippumattomuuttaan velalliseen nähden tai hänen tasapuolisuuttaan velkoihin nähden, ellei 83 §:n 4 momentista johdu muuta. Sen, joka on suostunut selvittäjäksi, tulee ilmoittaa tuomioistuimelle kaikki ne seikat, jotka voivat olla omiaan vaarantamaan hänen tasapuolisuuttaan ja riippumattomuuttaan selvittäjänä tai aiheuttamaan perusteltuja epäilyksiä hänen tasapuolisuudessaan ja riippumattomuudessaan selvittäjänä.

Selvittäjän tehtävä kestää saneerausmenettelyn lakkaamiseen saakka ja sen jälkeenkin siinä laajuudessa kuin on tarpeen menettelyn lakkaamiseen liittyvien tiedoksiantojen ja ilmoitusten tekemiseksi sekä 1 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitettujen tehtävien loppuun saattamiseksi. Väliaikaisen selvittäjän tehtävä kestää siihen saakka, kunnes päätös menettelyn aloittamisesta on tehty tai asian käsittely sitä ennen on päätynyt taikka tuomioistuin toisin määrää.

10 §

Velkojatoimikunta

Velkojien yhteiseksi edustajaksi tuomioistuimen on hakijan, selvittäjän tai velkojan vaatuksesta asetettava velkojatoimikunta, jollei sitä velkojien pienen lukumäärän tai muun syyn vuoksi ole pidettävä tarpeettomana. Velkojatoimikunnassa on oltava vähintään kolme jäsentä. Velkojatoimikunnan kokoonpano on määrättävä sellaiseksi, että eri velkojaryhmät, kuten vakuusvelkojat ja velkojat, joiden saatavilla on keskenään samankaltainen peruste, tulevat siinä tasapuolisesti edustetuiksi. Velkojatoimikunnan kokoonpano voidaan määrätä myös sellaiseksi, että siinä ovat edustettuina velallisen toiminnan kannalta keskeiset velkojat, jos tämä on omiaan edistämään velkojatoimikunnan tehokasta toimintaa.

11 §

Selvittäjän selontekovelvollisuus

Selvittäjän on annettava 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu selvitys viipymättä tiedoksi velkojatoimikunnalle, velkojille ja velalliselle sekä konkurssiasiamiehelle. Selvittäjän on säännöllisesti ja aina, kun tarvetta ilmenee, tiedotettava seuranta-, valvonta- ja tarkastustehtävänsä liittyvistä toimistaan ja havainnoistaan velkojatoimikunnalle tai, jos sellaista ei ole, velkojille sekä neuvoteltava näiden kanssa merkittävistä päätöksistä ennen niiden tekemistä. Jos selvittäjän tietoon tulee, että velallinen on olennaisesti laiminlyönyt maksaa saneerausvelkoihin kuulumatomia velkojaan, selvittäjän on tiedotettava myös tästä.

Velallisen tai velkojan pyynnöstä selvittäjän on selvitettävä palkkiovaatimuksensa perusteita sekä esitettävä arvionsa saneerausmenettelyn kokonaiskustannuksista. Jos arvioiden perusteena olleet seikat muuttuvat myöhemmin olennaisesti, selvittäjän on esitettävä velalliselle ja velkojille uusi arvio.

15 §

Velallisen sitoumukset

Hakemuksen vireilletulon jälkeen syntyvistä veloista säädetään 32 §:ssä ja maksun takaisinsaannin johdosta uudelleen syntyvästä velasta 38 §:ssä.

18 §

Poikkeukset maksukieltoon

Vakuusvelkojalla on 17 §:ssä säädetyn kiellon estämättä oikeus saada maksu velan ehtojen mukaisista, hakemuksen vireilletulon jälkeen erääntyvistä koroista ja muista luotokustannuksista. Velkoja ei voi saattaa voimaan ehtoa luotokustannusten ennaikaisesta maksamisesta.

Edellä 17 §:ssä säädetyn kiellon estämättä:

1) on maksettava työntekijöiden palkat ja työstä aiheutuneiden kustannusten korvaukset hakemuksen vireilletuloa edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta, paitsi jos selvittäjä ilmoittaa pitävänsä tällaisen velan perustetta tai määrää riitaisena;

2) on maksettava ennen hakemuksen vireilletuloa kertyneet työntekijöiden lomapalkat ja -korvaukset;

2 a) on maksettava työnantajan huoltokonttoritoimintaan perustuvasta työntekijän saatavasta määrä, joka vastaa hakemuksen vireilletuloa edeltäneen kolmen kuukauden aikana työsuhteesta johtuneesta palkasta tai eläkkeestä erotettuja varoja;

3) on maksettava velallisen lapselle suoritettava elatusapu siltä osin kuin elatusavulla olisi ollut etuoikeus hakemuksen vireilletullessa toimitetussa ulosmittauksessa;

4) voidaan selvittäjän päätöksellä suorittaa maksu velkojille, joiden saatavat ovat määrältään vähäisiä, jos se menettelyn kannalta on tarkoituksenmukaista sekä käyttää velallisen saatava saneerausvelan kuittaukseen, jos velkojalla olisi kuittaukseen vastaava oikeus;

19 §

Perintäkielto

Menettelyn alettua velalliseen ei saa kohdistaa toimenpiteitä maksukiellon piiriin kuuluvan saneerausvelan perimiseksi tai sen suorittamisen turvaamiseksi. Jo aloitettuja toimenpiteitä ei saa jatkaa. Velalliseen ei tällaisen velan osalta myöskään saa kohdistaa maksuviivästyksen seuraamuksia. Tässä säädetyn kiellon piiriin kuuluvat muun muassa seuraavat toimenpiteet:

3) luottolaitoksen tekemä saatavansa kuittaus varoilla, jotka velallisella on perintäkiellon alkaessa tai sen jälkeen luottolaitoksessa olevalla tilillään tai jotka tuolloin ovat luottolaitoksessa siirrettävinä velallisen tilille, jos tiliä voidaan tiliehtojen mukaan käyttää maksuliikenteen hoitamiseen;

4) saneerausvelan maksun laiminlyöntiin perustuvan velalliselle haitallisen hallinnollisen päätöksen tekeminen.

Velkojalla on saneerausmenettelyn aikana oikeus käyttää saatavansa kuittaukseen velalliselle menettelyn alkaessa olevaa velkaansa vastaan vastaavin perustein kuin konkursissa. Kuittausilmoitus on tehtävä myös selvittäjälle. Jos muun velkojan kuin vakuusvelkojan velka erääntyy maksettavaksi ennalta määrättyä ajankohtana perintäkiellon alkamisen jälkeen, velkoja saa velalliselta olevan saatavansa määrää vastaavalta osalta pidättäytyä maksusta saneerausvelalliselle velkasuhteen jatkuessa muuten entisin ehdoin, kunnes kuittaus toteutetaan tai perintäkielto lakkaa.

21 §

Ulosmittauksen sekä muiden täytäntöönpano toimenpiteiden kieltö

Menettelyn alettua ei saa panna täytäntöön päätöstä velallisen häätämisestä hallinnsaan olevasta huoneistosta, jota pääasiallisesti käytetään menettelyn kohteena olevassa

toiminnassa, jos hädän perusteena on huoneistosta suoritettavan, ennen hakemuksen vireilletuloa eräänntyneen vuokran tai muun vastikkeen suorittamatta jättäminen. Sama koskee asunto-osakeyhtiölain (809/1991) nojalla tehtyä päätöstä mainittuun tarkoitukseen käytettävän huoneiston ottamisesta yhtiön hallintaan. Tuomioistuin voi kuitenkin velkojan vaatimuksesta sallia täytäntöönpanon, jos sen estyminen olisi kohtuutonta ottaen huomioon toimenpiteet, joihin velkoja on jo ryhtynyt huoneiston osalta.

22 §

Väliaikainen kielto

Väliaikaisen selvittäjän määräämisestä säädetään 83 a §:ssä.

24 §

Suhde konkurssiin

Jos silloin, kun hakemus saneerausmenettelystä tehdään, on vireillä myös hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin, konkurssihakemusta ei saa ratkaista ennen kuin päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehty. Samoin on meneteltävä, jos saneerausmenettelyä koskevan hakemuksen tultua vireille mutta ennen asian ratkaisemista tehdään hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin. Jos saneerausmenettely aloitetaan, konkurssihakemus raukeaa saneerausohjelman tultua vahvistetuksi. Jos hakemus saneerausmenettelystä hylätään tai saneerausmenettely määrätään lakkaamaan muutoin kuin ohjelman vahvistamisen johdosta, on konkurssihakemuksen käsittelyä jatkettava. Muutoksenhaun varalta on säännökset 96 §:n 2 momentissa.

Jos velallinen on hakenut tai ilmoittaa hakevansa muutosta päätökseen, jolla hakemus saneerausmenettelystä on hylätty, 1 momentissa tarkoitettua tai myöhemmin vireille tultua velallisen konkurssiin asettamista koskevaa hakemusta käsittelevä tuomioistuin voi velallisen vaatimuksesta lykätä päätöksen an-

tamista konkurssiin asettamisesta siihen saakka, kunnes valitus on ratkaistu muutoksenhakutuomioistuimessa tai asian käsittely muusta syystä lakkaa. Edellytyksenä on, että lykkäämiseen on erityisen painava syy ottaen huomioon erityisesti ne perusteet, joihin velallinen on valituksessaan vedonnut tai joihin hän ilmoittaa vetoavansa. Lykkäämistä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta. Jos velallinen asetetaan konkurssiin, tuomioistuin voi velallisen vaatimuksesta määrätä, että konkurssipesä ei saa myydä omaisuutta enempää kuin on välttämätöntä tappioiden välttämiseksi tai konkurssipesän hallinnosta ja omaisuuden hoidosta aiheutuvien kustannusten maksamiseksi ennen kuin saneerausmenettelyä koskeva päätös on lainvoimainen tai asiassa toisin määrätään.

Saneerausmenettelyn alettua velallinen voidaan velkojan hakemuksesta asettaa konkurssiin vain, jos velallinen menettelyn alkajana oli maksukyvytön ja olosuhteet ovat sellaiset kuin 7 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainitaan tai jos konkurssihakemus perustuu saneerushakemuksen vireilletulon jälkeen syntyneen velan maksun laiminlyöntiin. Jälkimmäisessä tapauksessa tuomioistuimen on kuultava selvittäjää, ja konkurssiin asettamista voidaan velallisen vaatimuksesta lykätä enintään kuukaudella, jos siihen on saneerausmenettelyn jatkamisen kannalta erityisen painava syy. Lykkäämistä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta. Jos velallinen asetetaan konkurssiin, saneerausmenettely lakkaa.

25 §

Velkojan oikeus periä saatava kolmannelta

Jos takaajana, kanssavelallisena tai vakuuden asettajana on muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilö, 19—22 §:n säännökset koskevat vastaavasti velan perimistä takaajalta, kanssavelalliselta tai vakuuden arvosta. Sovellettaessa 20 §:ää on tällöin selvittäjän sijasta kuultava vakuuden asettajaa.

28 §

Oikeusvaikutusten voimassaolo

Menettelyn alkamisen oikeusvaikutukset jatkuvat, kunnes saneerausohjelma vahvistetaan. Jos saneerausmenettely lakkaa ilman saneerausohjelman vahvistamista, menettelyn aloittamisen oikeusvaikutukset lakkaavat, kun tuomioistuimen päätös velallisen asettamisesta konkurssiin tai menettelyn lakkaamisesta on annettu, jollei tuomioistuin erityisesti syystä määrää, että oikeusvaikutukset ovat voimassa, kunnes päätös on lainvoimainen tai asiassa toisin määrätään. Jos velallinen menettelyn alettua asetetaan selvitystilaan, menettelyn aloittamisen oikeusvaikutukset lakkaavat selvitystilan alkaessa.

32 §

Hakemuksen vireilletulon jälkeen syntynyt velka

Hakemuksen vireilletulon jälkeen syntyvät velat on maksettava sitä mukaa kuin ne erääntyvät. Sama koskee jatkuvaan sopimussuhteeseen taikka jatkuvaan käyttö- tai hallintasuhteeseen perustuvia vastike- tai muita juoksevia maksuja, jotka kohdistuvat hakemuksen vireilletulon jälkeiseen aikaan.

Jos velallinen asetetaan konkurssiin hakemuksesta, joka on tehty ennen saneerausohjelman päättymistä taikka, jos saneerausmenettely on lakannut ilman saneerausohjelman vahvistamista, sellaisesta hakemuksesta, joka on ollut vireillä saneerausmenettelyn aikana tai tehty kolmen kuukauden kuluessa menettelyn lakkaamisesta, menettelyn alkamisen ja lakkaamisen välisenä aikana syntyneet saatavat ja niille varojen tilittämiseen kertyvä korko maksetaan konkurssissa velkojen maksusaantijärjestyksestä annetun lain (1578/1992) 3 §:ssä tarkoitettujen saatavien jälkeen parhaalla etuoikeudella. Maksamatta oleva selvittäjän ja valvojan palkkio ja korvaus sekä niille varojen tilittämiseen kertyvä korko maksetaan kuitenkin ensin.

37 §

Takaisinsaanti velkojan vaatimuksesta

Velkojan on pantava 2 momentissa tarkoitettu kanne vireille kuuden kuukauden kuluessa saneerausmenettelyn alkamisesta. Tuomioistuimen on varattava selvittäjälle tilaisuus tulla asiassa kuulluksi. Selvittäjä voi ryhtyä ajamaan kannetta ilmoittamalla siitä lausumassaan tuomioistuimelle. Kannetta pidetään tällöin selvittäjän vaatimukseen perustuvana. Velkojalla on oikeus saada velallisen varoista korvaus kanteen nostamisesta aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista. Korvauksesta syntyvän erimielisyyden ratkaisee tuomioistuin.

42 §

Toimenpiteet ja järjestelyt

Saneerausohjelmassa tulee yksilöidä velallisen toiminnan tervehdyttämiseksi tarkoitetut toimenpiteet ja järjestelyt sekä velallisen ja velkojen asemaa koskevat toimenpiteet ja järjestelyt sekä näiden perustelut. Ohjelmassa tulee määrätä muun muassa:

4) saneerausvelkoja koskevista järjestelyistä sekä lisäsuoritusvelvollisuudesta;

Velkojen osalta saneerausohjelman tulee sisältää maksuohjelma, josta ilmenee velkajärjestelyn sisältö ja maksuaikataulu kunkin velan osalta eriteltynä sekä tavallisten velkojen osalta arvio siitä, millaiseksi jako-osuus olisi muodostunut konkurssissa ilman 32 §:n 2 momentin soveltamista. Maksuohjelmasta tulee ilmetä myös tiedot saneerausmenettelyn aikana toteutetuista kuittauksista.

43 §

Hakemuksen vireilletulon jälkeen syntyneiden velkojen asema

Saneerausohjelma on laadittava ottaen huomioon, että hakemuksen vireilletulon jälkeen syntyneet velat on suoritettava vakuus-

veloille ja niiden luottokustannuksille 45 §:n mukaan tulevien suoritusten jälkeen ennen muita velkoja.

44 §

Velkajärjestelyn keinot

Saneerausohjelmassa voidaan määrätä, että velallisen on maksettava velkojille lisäsuorituksia, jos velallisen taloudellinen asema saneerausohjelman vahvistamisen ja päättymisen välisenä aikana paranee. Varoja, jotka velallinen kohtuudella tarvitsee toiminnan jatkamiseen, ei kuitenkaan voida määrätä maksettavaksi lisäsuorituksina. Ennen muita velkoja ja keskenään yhtäläisin osuuksin lisäsuoritukseen ovat oikeutettuja ne velkojat, joiden saatavien pääomamäärää on velkajärjestelyssä alennettu, eivät kuitenkaan viimesijaisten saatavien velkojat.

47 §

Epäselvien ja tuntemattomien sekä eräiden muiden saneerausvelkojen asema

Saneerausvelka, jota ei velallinen eikä 71 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisesti velkoja itse ole menettelyssä ilmoittanut ja joka ei muuten ole tullut selvittäjän tietoon ennen saneerausohjelman vahvistamista, lakkaa, kun saneerausohjelma vahvistetaan, jollei ohjelmassa toisin määrätä. Velka ei kuitenkaan lakkaa, jos se ei ollut eikä sen pitänytkään olla velkojan tiedossa eikä velka ole tullut selvittäjän tietoon ennen ohjelman vahvistamista. Velkojalla, jolla on saatavastaan esinevakuus, on edellä sanotun estämättä oikeus periä saatavansa vakuuden arvosta.

50 §

Vahvistaminen kaikkien velkojen suostumuksella

Ohjelma on kuitenkin jätettävä vahvistamatta, jos:

2) ei ole esitetty riittävää selvitystä siitä, että ohjelman toteutumiselle on edellytykset.

51 §

Vahvistaminen ryhmäenemmistöjen suostumuksella

Velkojat on jaettava ryhmiin seuraavasti:

- 1) vakuusvelkojat;
- 2) velkojat, joilla on vakuutena yrityskiinnitys;
- 3) muut kuin vakuusvelkojat niin, että näistä oman ryhmänsä muodostavat velkojat, joiden saatavat voidaan periä ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetussa laissa (367/1961) säädetään;
- 4) velkojat, joiden saatavat ovat velkojen maksunsaantijärjestyksestä annetun lain 6 §:n mukaan viimeksi suoritettavia, omiin ryhmiinsä saatavien keskinäisen järjestyksen mukaan.

53 §

Vahvistamisen esteet

Vaikka 51 ja 52 §:n mukaiset vaatimukset täyttyisivät, saneerausohjelmaa ei voida vahvistaa, jos:

2) ei ole esitetty riittävää selvitystä siitä, että ohjelman toteutumiselle on edellytykset;

Ohjelma on myös jätettävä vahvistamatta, jos saneerausmenettelyn aloittamiselle olisi 7 §:n 2 momentissa tarkoitettu este.

9 luku

Saneerausohjelman oikeusvaikutukset, toteuttaminen, muuttaminen ja raukeaminen

63 §

Ohjelman muuttaminen

Vahvistetun ohjelman mukaisen velkajär-

jestelyn tai maksuohjelman sisältöä voidaan muuttaa sen velkojan suostumuksella, jonka oikeutta muutos loukkaa. Suostumusta ei kuitenkaan tarvita, jos velkojan saatava on määrältään vähäinen eikä velkojan asema muutoksen vuoksi muutu olennaisesti.

Jos saneerausvelan määrä tai velkojan oikeus vahvistetaan toisenlaiseksi kuin millaisena se on 47 §:n 1 momentin nojalla otettu saneerausohjelmassa huomioon, ohjelmaa on velkojan tai velallisen vaatimuksesta muutettava sikäli kuin velkojan oikeutta koskeva ratkaisu vaikuttaa ohjelman mukaisen velkajärjestelyn tai maksuohjelman sisältöön. Sama on vastaavasti voimassa, jos velkojalle maksun takaisinsaannin vuoksi syntyy 38 §:ssä tarkoitettu saatava tai ilmenee muu saneerausvelka, joka ei ole lakannut 57 §:n 1 momentin nojalla. Maksuohjelmaa muutettaessa velkoja on velkajärjestelyissä asetettava yhdenvertaiseen asemaan muiden samassa asemassa olevien velkojien kanssa.

63 a §

Lisäsuorituksen vaatiminen

Vaatimuksen saneerausohjelmassa määrätyn lisäsuoritusvelvollisuuden täyttämisestä voi esittää valvoja tai velkoja.

Jollei saneerausohjelmassa toisin määrätä, hakemus lisäsuoritusvelvollisuuden täyttämisestä on tehtävä tuomioistuimelle viimeistään vuoden kuluessa siitä, kun loppuselonteko ohjelman toteutumista on merkitty konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin.

65 §

Ohjelman raukeaminen

Saneerausohjelma voidaan tuomioistuimen päätöksellä määrätä valvojan tai velkojan vaatimuksesta raukeamaan, jos:

1) ohjelman vahvistamisen jälkeen ilmenee seikkoja, jotka 7 §:n 2 momentin mukaan olisivat estäneet ohjelman vahvistamisen, jos ne olisivat tuolloin olleet tiedossa; tai

Jos velallinen on yksityinen elinkeinon- tai ammattinharjoittaja ja saneerausohjelman aikana tehdään päätös yksityishenkilön velka-

järjestelyn aloittamisesta, tämän lain nojalla vahvistettu saneerausohjelma raukeaa. Tuomioistuin voi kuitenkin määrätä, että saneerausohjelma ei velkajärjestelystä huolimatta raukea, jos tähän on erityinen syy sen vuoksi, että pääosa saneerausohjelmaan sisältyvistä veloista on ohjelman mukaisesti suoritettu.

66 a §

Tuntemattomien velkojien asema

Jos vasta saneerausohjelman päätyttyä ilmenee saneerausvelka, jonka perusteella saneerausohjelmaa olisi voitu muuttaa, velallisen on suoritettava velasta määrä, jonka velkoja olisi saanut, jos velka olisi sisältynyt saneerausohjelmaan.

67 §

Toimivaltainen tuomioistuin saneerausmenettelyä koskevassa asiassa

Tässä laissa tarkoitettua saneerausmenettelyä koskevat asiat käsitellään seuraavissa käräjäoikeuksissa: Ahvenanmaan käräjäoikeus, Espoon käräjäoikeus, Helsingin käräjäoikeus, Joensuun käräjäoikeus, Jyväskylän käräjäoikeus, Kuopion käräjäoikeus, Lahden käräjäoikeus, Lappeenrannan käräjäoikeus, Oulun käräjäoikeus, Porin käräjäoikeus, Rovaniemen käräjäoikeus, Tampereen käräjäoikeus, Turun käräjäoikeus ja Vaasan käräjäoikeus. Tuomioistuinten tuomiopiireistä näissä asioissa säädetään valtioneuvoston asetuksella.

67 a §

Toimivaltainen tuomioistuin konkurssiin asettamista koskevassa asiassa

Jos velallista koskeva konkurssihakemus on vireillä, kun hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta tulee vireille tai jos konkurssihakemus tulee vireille ennen kuin päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta on lainvoimainen, konkurssihakemus käsitellään siinä käräjäoikeudessa, jossa saneeraushake-

mus on vireillä tai joka on käsitelty saneerausmenettelyn aloittamista koskevan asian. Sen käräjäoikeuden, jonne konkurssihakemus on tehty, on siirrettävä konkurssihakemus saneeraushakemusta käsittelevän tai sitä käsitelleen käräjäoikeuden ratkaistavaksi.

Saneerausmenettelyn aikana tehtävä hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin käsitellään siinä käräjäoikeudessa, jossa saneerausmenettely on vireillä.

Jos velallinen asetetaan konkurssiin, 1 tai 2 momentissa tarkoitettu käräjäoikeus voi siirtää asian siihen käräjäoikeuteen, joka muutoin on toimivaltainen käsittelemään velallisen konkurssia, jos se on tarkoituksenmukaista. Käräjäoikeuden on samalla määrättävä pesänhoitaja.

68 §

Käsittelyjärjestys

Yrityksen saneerausta koskeva asia on käsiteltävä asian edellyttämällä joutuisuudella.

69 §

Hakemus

Hakemukseen on liitettävä tarpeellinen selvitys velallisesta. Velallisen on lisäksi liitettävä hakemukseensa selvitys velkojistaan, veloistaan ja niiden vakuuksista sekä taloudellisesta tilanteestaan. Jollei velallinen ole tehnyt hakemusta 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu tavoin yhdessä velkojiensa kanssa eivätkä velkojat ole puoltaneet hakemusta, velallisen on selvitettävä taloudellisten vaikeuksiensa keskeiset syyt, miten velallisen toimintaa on tarkoitus tulevaisuudessa jatkaa sekä millä varoilla saneerausmenettelystä aiheutuvat kustannukset katetaan ja miten velallinen kykenee maksamaan saneerausvelkoihin kuulumattomat velkansa.

Hakemusta saneerausmenettelyn aloittamisesta ei voida ottaa tutkittavaksi vahvistetun

saneerausohjelman voimassa ollessa.

70 §

Välitoimenpiteet hakemuksen johdosta

Tuomioistuimen on annettava velallisen hakemus tiedoksi saataviensa suuruuden perusteella merkittävänä pidettäville velkojille sekä muillekin velkojille, joita tuomioistuin katsoo tarpeelliseksi kuulla hakemuksesta, sekä varattava näille tilaisuus antaa määräpäivään mennessä kirjallinen lausuma. Jos velallisen hakemus on 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu tavoin tehty yhdessä velkojien kanssa tai velkojat ovat puoltaneet velallisen hakemusta, saneerausmenettely voidaan aloittaa muita velkojia kuulematta.

73 §

Ohjelmaehdotuksen puuttuminen

Jos tuomioistuimelle ei määräajassa ole toimitettu 41 ja 42 §:ssä asetetut vaatimukset täyttävää ehdotusta saneerausohjelmaksi, tuomioistuimen on varattava hakijalle, selvittäjälle ja mahdollisen puutteellisen ehdotuksen esittäjälle tilaisuus tulla kuulluksi. Jollei kuuleminen anna aihetta muuhun, tuomioistuimen on tehtävä päätös saneerausmenettelyn lakkaamisesta.

76 §

Ohjelmaehdotuksen käsittely ja tiedoksianto sekä äänestysmenettely

Äänestysmenettely ei ole kuitenkaan tarpeen, jos 52 §:ssä tarkoitettu enemmistö jokaisesta velkojaryhmästä on kirjallisesti hyväksynyt ohjelmaehdotuksen eikä kukaan velkojista ole 72 §:ssä tarkoitettussa lausumassa vedonnut seikkaan, jonka perusteella saneerausohjelma olisi jätettävä vahvistamatta.

77 §

Päätös saneerausohjelman vahvistamisesta

Saneerausohjelmaa on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei tuomioistuin, jossa asia on muutoksenhaun vuoksi vireillä, toisin määrää.

81 §

Tiedoksiantotapa

Tässä laissa tarkoitetut tiedoksiannot voidaan toimittaa postitse tai sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä, jollei tiedoksiantoa ole tarpeen toimittaa vastaanottodistusta tai saantitodistusta vastaan taikka muuta riita-asioita varten säädettyä todisteellista tiedoksiantotapaa käyttäen.

Sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä toimitetun viestin katsotaan saapuneen vastaanottajalle määräajassa, jos se on saapunut niin kuin sähköisestä asioinnista viranomaistoinnissa annetun lain (13/2003) 10 ja 11 §:ssä säädetään.

83 §

Selvittäjän määrääminen

Selvittäjä määrätään saneerausmenettelyn aloittamisesta päätettäessä velkojan tai velallisen esityksestä. Jollei hyväksymiskelpoista esitystä ole, tuomioistuimen on määrättävä selvittäjäksi tehtävään soveltuva ja halukas henkilö.

83 a §

Väliaikainen selvittäjä

Päätäessään 22 §:ssä tarkoitetuista väliaikaisista kielloista tai myöhemmin sen jälkeen tuomioistuin voi velallisen tai velkojan vaatimuksesta määrätä väliaikaisen selvittäjän, jos siihen on tarvetta. Väliaikaisen selvittäjän tehtävistä säädetään 8 §:n 2 momentissa. Väliaikaiseen selvittäjään sovelletaan, mitä

9 §:n 1 momentissa säädetään selvittäjän tietojensaantioikeudesta, 12 §:ssä esteellisyydestä, 14 §:ssä salassapitovelvollisuudesta, 83 §:ssä selvittäjän määräämisestä, 85 §:ssä valvonnasta ja pakkokeinoista, 86 §:ssä selvittäjän vapauttamisesta toimestaan, 87 §:ssä selvittäjän palkkiosta ja kustannusten korvauksesta sekä 94 §:n 1 momentissa säädetään selvittäjän korvausvelvollisuudesta.

84 §

Velkojatoimikunnan asettaminen ja päätöksenteko toimikunnassa

Velkojatoimikunta voidaan asettaa menettelyn aloittamisesta päätettäessä tai myöhemmin. Jollei 10 §:stä muuta johdu, kukin toimikunnan jäsen määrätään asianomaiseen velkojaryhmään kuuluvan velkojan esityksestä. Toimikuntaa voidaan myöhemmin täydentää sellaisen velkojaryhmän edustajalla, jonka edustus puuttuu toimikunnasta. Velkojatoimikunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan.

87 §

Selvittäjän palkkio ja kustannusten korvaaminen

Selvittäjällä on oikeus saada velallisen varoista korvaus hänelle aiheutuneista, tehtävän hoitamisen kannalta tarpeellisista kustannuksista. Selvittäjän vaatimuksesta tällaista korvausta on suoritettava ennakolta tai ennen tehtävän päättymistä, jos sitä on aiheutuneiden kustannusten määrä huomioon ottaen pidettävä perusteltuna.

88 §

Velkojatoimikunnasta aiheutuvat kustannukset

Jollei saneerausohjelmassa toisin määrätä, velkojatoimikunnan jäsenelle toimikunnan työhön osallistumisesta aiheutuneiden tarpeellisten kustannusten korvaamiseen ovat

velvollisia siihen velkojaryhmään kuuluvat velkojat, jonka edustajana jäsen toimii tai johon jäsen kuuluu.

Velkojatoimikunnan jäsenellä on oikeus saada tehtävästään kohtuullinen palkkio, jos se velkojaryhmä, jonka edustajana jäsen toimii tai johon jäsen kuuluu, niin päättää. Päätös edellyttää yksinkertaista enemmistöä sekä velkojien lukumäärän että saatavien määrän mukaan laskettuna.

90 §

Selvittäjän ja velkojatoimikunnan määräämättä jättäminen

Kun velallinen on tehnyt hakemuksen saneerausmenettelyn aloittamisesta, selvittäjä voidaan jättää määräämättä, jos kukaan ei ole tehnyt esitystä selvittäjän määräämisestä tai muuten vaatinut sitä. Kun hakemuksen on tehnyt velkoja, selvittäjä voidaan jättää määräämättä, jos velallisen tunnetuille velkojille ennen menettelyn aloittamista koskevan päätöksen tekemistä varataan tilaisuus määräajassa antaa asiassa kirjallinen lausuma eikä kukaan vaadi selvittäjän määräämistä. Menettelyn alettua selvittäjä voidaan määrätä velkojan tai velallisen vaatimuksesta.

Tuomioistuin voi määrätä selvittäjän, vaikka sitä ei olisi vaadittu, jos se erityisestä syystä katsotaan tarpeelliseksi. Vaikka selvittäjän määräämistä olisi vaadittu, tuomioistuin voi jättää selvittäjän määräämättä, jos on erityisiä syitä katsoa, ettei selvittäjän määrääminen ole saneerausohjelman valmistelun tai velkojien edun valvomisen kannalta tarpeellista.

92 §

Nopea saneerausohjelman vahvistaminen

Jollei 3 momentissa tarkoitettua estettä ole, ehdotus saneerausohjelmaksi voidaan 72 ja 74—76 §:n säännöksiä noudattamatta vahvistaa saneerausohjelmaksi, jos on saatu:

1) kirjallinen hyväksyntä kaikilta sellaisilta tunnetuilta velkojilta, joiden saatavat ovat velkojien saatavien kokonaismäärästä yh-

teensä vähintään 80 prosenttia, ja jokaiselta velkojalta, jonka saatavan määrä on vähintään 5 prosenttia velkojien saatavien kokonaismäärästä; sekä

2) velallisen kirjallinen lausuma.

Tuomioistuimelle on ohjelmaehdotuksen yhteydessä toimitettava selvitys siitä, miten ja milloin niille velkojille, jotka eivät ole hyväksyneet ehdotusta, on annettu tieto ehdotuksesta ja varattu tilaisuus lausua siitä sekä ehdotusta vastustaneiden velkojien kirjalliset lausumat.

Ehdotusta saneerausohjelmaksi ei voida vahvistaa, ellei ehdotus ole sitä vastustaneen velkojan osalta 44—46 §:n mukainen tai jos se muutoin poikkeaa velkojan osalta siitä, mitä velkojan asemasta tässä laissa säädetään taikka jos ohjelman vahvistamiselle on 50 §:n 2 momentissa tai 55 §:ssä tarkoitettu este.

14 luku

Vahingonkorvausvelvollisuus

95 a §

Korvaus saatavan luovuttamisesta

Jos velallinen perintäkiellon aikana luovuttaa saatavan siten, että velkoja menettää mahdollisuutensa kuittaukseen, velallisen on korvattava velkojalle tästä aiheutunut vahinko.

96 §

Muutoksenhaku

Jos päätökseen, jolla hakemus saneerausmenettelystä on hylätty, on haettu muutosta ja velallinen on asetettu konkurssiin ennen asian ratkaisemista muutoksenhakutuomioistuimessa, konkurssi raukeaa, jos saneerausmenettely aloitetaan. Konkurssin aikana syntyneet velat rinnastetaan saneerausmenettelyn aikana syntyviin velkoihin. Jos saneerausmenettely aloitetaan muutoksenhakutuomioistuimen päätöksellä ja tällöin on viireillä hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin, hakemus raukeaa saneerausohjel-

man tultua vahvistetuksi.

Saneerausmenettelyn aloittamista koskevan asian ratkaisseen tuomioistuimen on toimitettava muutoksenhakemus sen käsittelevälle tuomioistuimelle viipymättä. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Toimenpiteisiin lain täytäntöönpanemiseksi voidaan ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

Jollei 4—12 momentissa toisin säädetä, tätä lakia sovelletaan, jos hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta tai saneerausohjelman vahvistamisesta 92 §:n nojalla taikka hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin tulee vireille lain tultua voimaan.

Lain 10 §:n 1 momentin, 84 §:n 1 momentin ja 88 §:n 1 ja 2 momentin säännöksiä velkojatoimikunnasta sovelletaan, vaikka hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta on tullut vireille ennen lain voimaantuloa.

Konkurssihakemuksen käsittelyä koskevaa 24 §:n 1 ja 2 momenttia sovelletaan, vaikka hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta tai hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin on tullut vireille ennen lain voimaantuloa.

Takaisinsaantikanteen ajamiseen sovelletaan 37 §:n 3 momenttia, jos tuomioistuin kuulee selvittäjää velkojan vireille panemassa asiassa lain tultua voimaan.

Saneerausohjelman muuttamista koskevaa 63 §:n 2 momenttia sovelletaan lain voimaantulon jälkeen vireille tulevassa asiassa, vaikka saneeraushakemus on tullut vireille tai saneerausohjelma on vahvistettu ennen

lain voimaantuloa.

Jos saneerausohjelma on vahvistettu ennen lain voimaantuloa tai vahvistetaan asiassa, jossa hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta on lain voimaan tullessa vireillä, lisäsuoritusta voidaan vaatia lain voimaan tullessa voimassa olleen 63 §:n 4 momentin nojalla, jollei saneerausohjelmassa määrätä toisin. Tällöin sovelletaan myös lisäsuorituksen vaatimista koskevaa 63 a §:ää. Jos kuitenkin loppuselonteko ohjelman toteutumisesta on ennen lain voimaantuloa merkitty konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin, valvoja tai velkoja voi 63 a §:n 2 momentin estämättä vaatia lisäsuoritusta vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Saneerausohjelman raukeamista koskevaa 65 §:n 2 momenttia sovelletaan, jos päätös yksityishenkilön velkajärjestelyn aloittamisesta tehdään lain tultua voimaan.

Tuomioistuimen toimivalta saneerausmenettelyä koskevissa asioissa määräytyy lain 67 §:n 1 momentin mukaan lain tultua voimaan. Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen lain mukaan toimivaltainen käräjäoikeus käsittelee kuitenkin asian, joka on vireillä lain tullessa voimaan.

Äänestysmenettelyä koskevaa 76 §:n 5 momenttia sovelletaan, vaikka hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehty ennen lain voimaantuloa.

Selvittäjän määräämistä koskevia 83 §:n 1 momenttia, 83 a §:ää sekä selvittäjän kustannuksia koskevaa 87 §:n 2 momenttia sovelletaan, vaikka hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehty ennen tämän lain voimaantuloa.

2.

Laki**takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 23 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan takaisinsaannista konkurssipesään 26 päivänä huhtikuuta 1991 annetun lain (758/1991) 23 §:n 2 momentti seuraavasti:

23 §

Takaisinsaannin vaatiminen

 Takaisinsaantia vaaditaan nostamalla kanne tuomioistuimessa tai tekemällä muistutus valvontaa vastaan. Kanne voidaan nostaa oikeudenkäymiskaaren 10 luvussa säädetyn oikeuspaikan sijasta käräjäoikeudessa, joka on käsitellyt konkurssiin asettamista koskevan asian, ja saneerausmenettelyn yhteydessä si-

nä käräjäoikeudessa, joka on käsitellyt saneerausmenettelyn aloittamista koskevan asian. Pesähoitaja voi vaatia takaisinsaantia myös tekemällä väitteen konkurssipesään kohdistettua muuta vaatimusta vastaan.

 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan, jos saneerausmenettely aloitetaan lain tultua voimaan.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Leena Luhtanen*

1.

Laki**yrittäjien saneerauksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan yrityksen saneerauksesta 25 päivänä tammikuuta 1993 annetun lain (47/1993) 3 §:n 2 momentti, 63 §:n 4 momentti ja 67 §:n 3 momentti sellaisena kuin se on laissa 609/1993,

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 momentti ja 3 momentin ruotsinkielinen sanamuoto, 6 §:n 1 momentin 1 kohta, 7 §:n 2 momentti, 8 §:n 3 ja 4 momentti, 10 §:n 1 momentti, 11 §, 15 §:n 3 momentti, 18 §:n 1 momentti ja 2 momentin 1, 2, 2 a, 3 ja 4 kohta, 19 §:n 1 momentin 3 kohta, 21 §:n 2 momentti, 24 §:n 1 ja 3 momentti, 25 §:n 2 momentti, 28 §:n 2 momentti, 32 §, 37 §:n 3 momentti, 42 §:n 1 momentin 4 kohta ja 2 momentti, 43 §, 47 §:n 2 momentti, 50 §:n 2 momentin 2 kohta, 51 §:n 3 momentti, 53 §:n 1 momentin 2 kohta ja 2 momentti, 63 §:n 2 ja 3 momentti, 65 §:n 1 momentin 1 kohta, 67 §:n otsikko ja 1 momentti, 69 §:n 2 momentti, 70 §:n 1 momentti, 73 §, 77 §:n 3 momentti, 81 §, 83 §:n 1 momentti, 84 §:n 1 momentti, 87 §:n 2 momentti, 88 §:n 1 ja 2 momentti, 90 §:n 1 ja 2 momentti, 92 § sekä 96 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 8 §:n 3 momentti laissa 461/1999, 8 §:n 4 momentti, 18 §:n 2 momentin 2 a kohta ja 63 §:n 3 momentti laissa 794/1998, 24 §:n 1 momentti, 70 §:n 1 momentti, 81 § ja 96 §:n 2 momentti laissa 609/1993, 32 § ja 53 §:n 2 momentti osaksi mainituksa laissa 794/1998, sekä 67 §:n 1 momentti laissa 1029/1993, sekä

lisätään 7 §:ään uusi 2 momentti, jolloin muutettu 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, 8 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 461/1999 ja 794/1998 sekä laissa 133/2004, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti, muutetut 3 ja 4 momentti sekä nykyinen 5 momentti siirtyvät 3—6 momentiksi, 19 §:n 1 momenttiin uusi 4 kohta, 19 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, 22 §:ään uusi 3 momentti, 24 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainituksa laissa 609/1993, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti ja muutettu 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, 44 §:ään uusi 4 momentti, lakiin uusi 63 a §, 65 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, lakiin uusi 66 a §, lakiin uusi 67 a §, 68 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 771/2002, uusi 2 momentti, 69 §:ään uusi 4 momentti, 76 §:ään uusi 5 momentti, lakiin uusi 83 a §, lakiin uusi 95 a § sekä 96 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainituksa laissa 609/1993, uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Lain tarkoitus ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Taloudellisissa vaikeuksissa olevan velal-

Ehdotus

1 §

Lain tarkoitus ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Taloudellisissa vaikeuksissa olevan velal-

lisen jatkamiskelpoisen yritystoiminnan tervehdyttämiseksi taikka sen edellytysten turvaamiseksi ja velkajärjestelyjen aikaansaamiseksi voidaan ryhtyä tämän lain mukaiseen saneerausmenettelyyn. Menettelyssä voidaan tuomioistuimen vahvistamalla saneerausohjelmalla määrätä velallisen varallisuutta ja velkoja koskevista toimenpiteistä siten kuin tässä laissa säädetään.

lisen jatkamiskelpoisen yritystoiminnan tervehdyttämiseksi taikka sen edellytysten turvaamiseksi ja velkajärjestelyjen aikaansaamiseksi voidaan ryhtyä tämän lain mukaiseen saneerausmenettelyyn. Menettelyssä voidaan tuomioistuimen vahvistamalla saneerausohjelmalla määrätä velallisen *toimintaa*, varallisuutta ja velkoja koskevista toimenpiteistä siten kuin tässä laissa säädetään.

3 §

Määritelmiä

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *menettelyn alkamisella* sitä ajankohtaa, jona tuomioistuin on tehnyt päätöksen saneerausmenettelyn aloittamisesta;

2) *maksukyvyttömyydellä* sitä, että velallinen muuten kuin tilapäisesti on kykenemätön maksamaan velkojaan niiden erääntyessä;

3) *uhkaavalla maksukyvyttömyydellä* sitä, että velallinen on vaarassa tulla maksukyvyttömäksi;

4) *saneerausvelalla* kaikkia velallisen velkoja, jotka ovat syntyneet *ennen saneerausmenettelyn alkamista*, mukaan luettuina vakuusvelat sekä velat, joiden peruste tai määrä on ehdollinen tai riitainen taikka muusta syystä epäselvä; saneerausvelkana ei kuitenkaan pidetä velallisen perustaman eläkesäätiön vastuuvajausta;

5) *esinevakuusoikeudella* omistuksenpidäystä ja muuta omistukseen perustuvaa vakuutta, panttioikeutta irtaimen tai kiinteään omaisuuteen sekä takaisinotto-oikeutta ja kohteeseensa etuoikeuden tuottavaa pidätysoikeutta;

6) *vakuusvelalla* sellaista saneerausvelkaa, jonka vakuudeksi velkojalla on kolmansiin nähden tehokas esinevakuusoikeus velalliselle kuuluvaan tai velallisen hallinnassa olevaan omaisuuteen, siltä osin kuin vakuuden arvo menettelyn alkaessa olisi riittänyt kattamaan velkojan saatavan mää-

3 §

Määritelmiä

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *hakemuksen vireilletulolla sitä päivää, jona hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta on tullut vireille;*

2) *menettelyn alkamisella* sitä ajankohtaa, jona tuomioistuin on tehnyt päätöksen saneerausmenettelyn aloittamisesta;

3) *maksukyvyttömyydellä* sitä, että velallinen muuten kuin tilapäisesti on kykenemätön maksamaan velkojaan niiden erääntyessä;

4) *uhkaavalla maksukyvyttömyydellä* sitä, että velallinen on vaarassa tulla maksukyvyttömäksi;

5) *saneerausvelalla* kaikkia velallisen velkoja, jotka ovat syntyneet *ennen hakemuksen vireilletuloa*, mukaan luettuina vakuusvelat sekä velat, joiden peruste tai määrä on ehdollinen tai riitainen taikka muusta syystä epäselvä; saneerausvelkana ei kuitenkaan pidetä velallisen perustaman eläkesäätiön vastuuvajausta;

6) *esinevakuusoikeudella* omistuksenpidäystä ja muuta omistukseen perustuvaa vakuutta, panttioikeutta irtaimen tai kiinteään omaisuuteen sekä takaisinotto-oikeutta ja kohteeseensa etuoikeuden tuottavaa pidätysoikeutta;

7) *vakuusvelalla* sellaista saneerausvelkaa, jonka vakuudeksi velkojalla on kolmansiin nähden tehokas esinevakuusoikeus velalliselle kuuluvaan tai velallisen hallinnassa olevaan omaisuuteen, siltä osin kuin vakuuden arvo menettelyn alkaessa olisi riittänyt kattamaan velkojan saatavan mää-

rän rahaksimuuttokustannusten ja paremmalla etuoikeudella suoritettavien saatavien vähentämisen jälkeen;

7) *vakuusvelkojalla* vakuusvelan velkojaa;
8) *viimesijaisella velalla* sellaista velkaa, jolle saa kertyä suoritusta vasta muiden velkojen jälkeen.

Vahingonkorvausvelan katsotaan 1 momentin 4 kohtaa sovellettaessa syntyneen, kun vahingonkärsijä sai tiedon vahingon ilmenemisestä ja korvausvelvollisesta. Sopimusrikkomukseen perustuvan velan katsotaan syntyneen, kun toinen sopijapuoli sai tiedon sopimusrikkomuksesta.

6 §

Edellytykset

Saneerausmenettely voidaan aloittaa, jos:

1) velallinen ja vähintään kaksi velkojaa, joiden yhteenlasketut saatavat edustavat vähintään viidennestä velallisen tunnetuista veloista, yhdessä tekevät siitä hakemuksen; tai

7 §

Esteet ja keskeyttämisperusteet

rän rahaksimuuttokustannusten ja paremmalla etuoikeudella suoritettavien saatavien vähentämisen jälkeen;

8) *vakuusvelkojalla* vakuusvelan velkojaa;
9) *viimesijaisella velalla* sellaista velkaa, jolle saa kertyä suoritusta vasta muiden velkojen jälkeen.

(kumotaan)

6 §

Edellytykset

Saneerausmenettely voidaan aloittaa, jos:

1) vähintään kaksi velkojaa, joiden yhteenlasketut saatavat edustavat vähintään viidennestä velallisen tunnetuista veloista ja jotka eivät ole takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain (758/1991) 3 §:ssä tarkoitettuja velallisen läheisiä, tekevät velallisen kanssa yhdessä hakemuksen tai ilmoittavat puoltavansa velallisen hakemusta;

7 §

Esteet ja keskeyttämisperusteet

Ellei erityisiä vastasyitä ole, saneerausmenettelyä ei voida myöskään aloittaa, jos:

1) *velallisen tai jonkun velallisen puolesta toimineen syyksi on luettu saneerausmenettelyn kohteena olevassa toiminnassa tehty rikoslain (39/1898) 39 luvun 1–3 tai 6 §:ssä tarkoitettu velallisen rikos taikka kirjanpitorikos tai törkeä kirjanpitorikos taikka hän on syytteessä tällaisesta rikoksesta tai on perusteltua syytä epäillä hänen syyllistyneen tällaiseen rikokseen;*

2) *velallinen, velallisyhtiön henkilökohdaisesti vastuunalainen yhtiömies tai velal-*

Jos menettelyn aloittamisen jälkeen käy ilmi 1 momentissa tarkoitettu seikka, menettely voidaan 8 §:ssä tarkoitettun selvittäjän taikka velkojan tai velallisen vaatimuksesta määrätä lakkaamaan. Tilanne, jota tarkoitetaan 1 momentin 1 kohdassa, ei kuitenkaan estä menettelyn jatkamista, jos on todennäköistä, että yrityksen varallisuus tai olennainen osa siitä voidaan luovuttaa tämän lain mukaisessa järjestyksessä yhtenä kokonaisuutena.

8 §

Selvittäjä

Selvittäjän on oltava rehelliseksi tunnettu täysi-ikäinen henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. Hänellä tulee olla tehtävän edellyttämä kyky, taito ja kokemus. Hän ei saa olla velalliseen eikä keneenkään velkojaan sellaisessa suhteessa, joka voi olla omiaan vaarantamaan hänen riippumattomuuttaan velalliseen nähden tai hänen tasapuolisuuttaan velkojiin nähden, ellei 83 §:n 4 momentista johdu muuta.

lisyhteisön johtoon kuuluva henkilö on saneerausmenettelyn kohteena olevassa toiminnassa rikkonut liiketoimintakiellon tai on syytteessä tällaisesta rikoksesta taikka on perusteltua syytä epäillä hänen syyllistyneen tällaiseen rikokseen; tai

3) velallinen, velallisyhtiön henkilökohdaisesti vastuunalainen yhtiömies tai velallisyhteisön johtoon kuuluva henkilö on syyllistynyt tai on perusteltua syytä epäillä hänen syyllistyneen menettelyyn, jonka perusteella hänet voitaisiin määrätä liiketoimintakieltoon.

Jos menettelyn aloittamisen jälkeen käy ilmi 1 tai 2 momentissa tarkoitettu seikka, menettely voidaan 8 §:ssä tarkoitettun selvittäjän taikka velkojan tai velallisen vaatimuksesta määrätä lakkaamaan. Tilanne, jota tarkoitetaan 1 momentin 1 kohdassa, ei kuitenkaan estä menettelyn jatkamista, jos on todennäköistä, että yrityksen varallisuus tai olennainen osa siitä voidaan luovuttaa tämän lain mukaisessa järjestyksessä yhtenä kokonaisuutena.

8 §

Selvittäjä

Väliaikaisen selvittäjän tehtävänä on seurata ja valvoa velallisen toimintaa sekä pyynnöstä antaa velkojille ja tuomioistuimelle velallisen toimintaa koskevia tietoja, joilla voi olla merkitystä saneerausmenettelyn aloittamista harkittaessa.

Selvittäjän on oltava rehelliseksi tunnettu täysi-ikäinen henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. Hänellä tulee olla tehtävän edellyttämä kyky, taito ja kokemus. Hän ei saa olla velalliseen eikä keneenkään velkojaan sellaisessa suhteessa, joka voi olla omiaan vaarantamaan hänen riippumattomuuttaan velalliseen nähden tai hänen tasapuolisuuttaan velkojiin nähden, ellei 83 §:n 4 momentista johdu muuta. *Sen, joka on suostunut selvittäjäksi, tulee ilmoittaa tuomioistuimelle kaikki ne seikat, jotka voivat olla omiaan vaarantamaan hänen tasapuolisuuttaan ja riippumattomuuttaan selvittäjä-*

Selvittäjän tehtävä kestää saneerausmenettelyn lakkaamiseen saakka ja sen jälkeenkin siinä laajuudessa kuin on tarpeen menettelyn lakkaamiseen liittyvien tiedoksiantojen ja ilmoitusten tekemiseksi sekä 1 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitettujen tehtävien loppuun saattamiseksi.

10 §

Velkojatoimikunta

Velkojien yhteiseksi edustajaksi tuomioistuimen on asetettava velkojatoimikunta, jollei sitä velkojien pienen lukumäärän vuoksi ole pidettävä tarpeettomana. Velkojatoimikunnassa on oltava vähintään kolme jäsentä. Velkojatoimikunnan kokoonpano on määrättävä sellaiseksi, että eri velkojaryhmät, kuten vakuusvelkojat ja velkojat, joiden saatavilla on keskenään samankaltainen peruste, tulevat siinä tasapuolisesti edustetuiksi.

11 §

Selvittäjän selontekovelvollisuus

Selvittäjän on annettava 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu selvitys viipymättä tiedoksi velkojatoimikunnalle ja velkojille sekä velalliselle. Selvittäjän on säännöllisesti ja aina kun tarvetta ilmenee tiedotettava seuranta-, valvonta- ja tarkastustehtäväänsä liittyvistä toimistaan ja havainnoistaan velkojatoimikunnalle tai, jos sellaista

nä tai aiheuttamaan perusteltuja epäilyksiä hänen tasapuolisuudessaan ja riippumattomuudessaan selvittäjänä.

Selvittäjän tehtävä kestää saneerausmenettelyn lakkaamiseen saakka ja sen jälkeenkin siinä laajuudessa kuin on tarpeen menettelyn lakkaamiseen liittyvien tiedoksiantojen ja ilmoitusten tekemiseksi sekä 1 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitettujen tehtävien loppuun saattamiseksi. *Väliaikaisen selvittäjän tehtävä kestää siihen saakka, kunnes päätös menettelyn aloittamisesta on tehty tai asian käsittely sitä ennen on päätynyt taikka tuomioistuin toisin määrää.*

10 §

Velkojatoimikunta

Velkojien yhteiseksi edustajaksi tuomioistuimen on *hakijan, selvittäjän tai velkojan vaatimuksesta* asetettava velkojatoimikunta, jollei sitä velkojien pienen lukumäärän tai *muun syyn* vuoksi ole pidettävä tarpeettomana. Velkojatoimikunnassa on oltava vähintään kolme jäsentä. Velkojatoimikunnan kokoonpano on määrättävä sellaiseksi, että eri velkojaryhmät, kuten vakuusvelkojat ja velkojat, joiden saatavilla on keskenään samankaltainen peruste, tulevat siinä tasapuolisesti edustetuiksi. *Velkojatoimikunnan kokoonpano voidaan määrätä myös sellaiseksi, että siinä ovat edustettuina velallisen toiminnan kannalta keskeiset velkojat, jos tämä on omiaan edistämään velkojatoimikunnan tehokasta toimintaa.*

11 §

Selvittäjän selontekovelvollisuus

Selvittäjän on annettava 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu selvitys viipymättä tiedoksi velkojatoimikunnalle, velkojille ja velalliselle sekä *konkurssi-asiamiehelle*. Selvittäjän on säännöllisesti ja aina, kun tarvetta ilmenee, tiedotettava seuranta-, valvonta- ja tarkastustehtäväänsä liittyvistä toimistaan ja havainnoistaan velkojatoimikunnalle tai,

ei ole, velkojille sekä neuvoteltava näiden kanssa merkittävistä päätöksistä ennen niiden tekemistä.

jos sellaista ei ole, velkojille sekä neuvoteltava näiden kanssa merkittävistä päätöksistä ennen niiden tekemistä. *Jos selvittäjän tietoon tulee, että velallinen on olennaisesti laiminlyönyt maksaa saneerausvelkoihin kuulumattomia velkojaan, selvittäjän on tiedotettava myös tästä.*

Velallisen tai velkojan pyynnöstä selvittäjän on selvitettävä palkkiovaatimuksensa perusteita sekä esitettävä arvionsa saneerausmenettelyn kokonaiskustannuksista. Jos arvion perusteena olleet seikat muuttuvat myöhemmin olennaisesti, selvittäjän on esitettävä velalliselle ja velkojille uusi arvio.

15 §

Velallisen sitoumukset

Menettelyn alkamisen jälkeen syntyvistä veloista säädetään 32 §:ssä ja maksun takaisinsaannin johdosta uudelleen syntyvästä velasta 38 §:ssä.

15 §

Velallisen sitoumukset

Hakemuksen vireilletulon jälkeen syntyvistä veloista säädetään 32 §:ssä ja maksun takaisinsaannin johdosta uudelleen syntyvästä velasta 38 §:ssä.

18 §

Poikkeukset maksukieltoon

Vakuusvelkojalla on 17 §:ssä säädetyn kiellon estämättä oikeus saada maksu velan ehtojen mukaisista, *menettelyn alkamisen jälkeen* erääntyvistä koroista ja muista luottokustannuksista. Velkoja ei voi saattaa voimaan ehtoa luottokustannusten ennenaikaisesta maksamisesta.

Edellä 17 §:ssä säädetyn kiellon estämättä:

1) on maksettava työntekijöiden palkat ja työstä aiheutuneiden kustannusten korvaukset *menettelyn alkamista* edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta, paitsi mikäli selvittäjä ilmoittaa pitävänsä tällaisen velan perustetta tai määrää riitaisena;

2) on maksettava *ennen menettelyn alkamista* kertyneet työntekijöiden lomapalkat ja -korvaukset;

2 a) on maksettava työnantajan huolto-konttoritoimintaan perustuvasta työntekijän saatavasta määrä, joka vastaa *menettelyn alkamista* edeltäneen kolmen kuukauden

18 §

Poikkeukset maksukieltoon

Vakuusvelkojalla on 17 §:ssä säädetyn kiellon estämättä oikeus saada maksu velan ehtojen mukaisista, *hakemuksen vireilletulon jälkeen* erääntyvistä koroista ja muista luottokustannuksista. Velkoja ei voi saattaa voimaan ehtoa luottokustannusten ennenaikaisesta maksamisesta.

Edellä 17 §:ssä säädetyn kiellon estämättä:

1) on maksettava työntekijöiden palkat ja työstä aiheutuneiden kustannusten korvaukset *hakemuksen vireilletuloa* edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta, paitsi jos selvittäjä ilmoittaa pitävänsä tällaisen velan perustetta tai määrää riitaisena;

2) on maksettava *ennen hakemuksen vireilletuloa* kertyneet työntekijöiden lomapalkat ja -korvaukset;

2 a) on maksettava työnantajan huolto-konttoritoimintaan perustuvasta työntekijän saatavasta määrä, joka vastaa *hakemuksen vireilletuloa* edeltäneen kolmen kuukauden

aikana työsuhteesta johtuneesta palkasta tai eläkkeestä erotettuja varoja; (6.11.1998/794)

3) on maksettava velallisen lapselle suoritettava elatusapu siltä osin kuin elatusavulla olisi ollut etuoikeus *menettelyn alkaessa* toimitetussa ulosmittauksessa;

4) voidaan selvittäjän päätöksellä suorittaa maksu velkojille, joiden saatavat ovat määrältään vähäisiä, mikäli se menettelyn kannalta on tarkoituksenmukaista;

19 §

Perintäkielto

Menettelyn alettua velalliseen ei saa kohdistaa toimenpiteitä maksukiellon piiriin kuuluvan saneerausvelan perimiseksi tai sen suorittamisen turvaamiseksi. Jo aloitettuja toimenpiteitä ei saa jatkaa. Velalliseen ei tällaisen velan osalta myöskään saa kohdistaa maksuviivästyksen seuraamuksia. Tässä säädetyn kiellon piiriin kuuluvat muun muassa seuraavat toimenpiteet:

3) velallisella velkojalta olevan saatavan käyttäminen velkojan saatavan kuittaamiseen; muun kuin vakuusvelan velkoja, joka itse on velkaa saneerausvelalliselle ja jonka velka erääntyy maksettavaksi ennalta määrättyinä ajankohtana menettelyn alkamisen jälkeen, saa kuitenkin kyseisen saatavansa määrää vastaavalta osalta pidättyä maksusta saneerausvelalliselle velkasuhteen jatkuessa muuten entisin ehdoin, kunnes velkoja saa suorituksen saneerausohjelman mukaisesti tai perintäkielto lakkaa.

aikana työsuhteesta johtuneesta palkasta tai eläkkeestä erotettuja varoja;

3) on maksettava velallisen lapselle suoritettava elatusapu siltä osin kuin elatusavulla olisi ollut etuoikeus *hakemuksen vireilletullessa* toimitetussa ulosmittauksessa;

4) voidaan selvittäjän päätöksellä suorittaa maksu velkojille, joiden saatavat ovat määrältään vähäisiä, jos se menettelyn kannalta on tarkoituksenmukaista *sekä käyttää velallisen saatava saneerausvelan kuittaukseen, jos velkojalla olisi kuittaukseen vastaava oikeus;*

19 §

Perintäkielto

Menettelyn alettua velalliseen ei saa kohdistaa toimenpiteitä maksukiellon piiriin kuuluvan saneerausvelan perimiseksi tai sen suorittamisen turvaamiseksi. Jo aloitettuja toimenpiteitä ei saa jatkaa. Velalliseen ei tällaisen velan osalta myöskään saa kohdistaa maksuviivästyksen seuraamuksia. Tässä säädetyn kiellon piiriin kuuluvat muun muassa seuraavat toimenpiteet:

3) *luottolaitoksen tekemä saatavansa kuittaus varoilla, jotka velallisella on perintäkiellon alkaessa tai sen jälkeen luottolaitoksessa olevalla tilillään tai jotka tuolloin ovat luottolaitoksessa siirrettävinä velallisen tilille, jos tiliä voidaan tiliehtojen mukaan käyttää maksuliikenteen hoitamiseen;*

4) *saneerausvelan maksun laiminlyöntiin perustuvan velalliselle haitallisen hallinnollisen päätöksen tekeminen.*

Velkojalla on saneerausmenettelyn aikana oikeus käyttää saatavaansa kuittaukseen velalliselle menettelyn alkaessa olevaa velkaansa vastaan vastaavin perustein kuin konkurssissa. Kuittausilmoitus on tehtävä myös selvittäjälle. Jos muun velkojan kuin

vakuusvelkojan velka erääntyy maksettavaksi ennalta määrättyä ajankohtana perintäkiellon alkamisen jälkeen, velkoja saa velalliselta olevan saatavansa määrää vastaavalta osalta pidättäytyä maksusta saneerausvelalliselle velkasuhteen jatkuessa muuten entisin ehdoin, kunnes kuittaus toteutetaan tai perintäkielto lakkaa.

21 §

Ulosmittauksen sekä muiden täytäntöönpano toimenpiteiden kieltö

Menettelyn alettua ei saa panna täytäntöön päätöstä velallisen häätämisestä hallinnassaan olevasta huoneistosta, jota pääasiallisesti käytetään menettelyn kohteena olevassa toiminnassa, jos häädön perusteena on huoneistosta suoritettavan, *ennen menettelyn alkamista* erääntyneen vuokran tai muun vastikkeen suorittamatta jättäminen. Sama koskee asunto-osakeyhtiölain (809/91) nojalla tehtyä päätöstä mainittuun tarkoitukseen käytettävän huoneiston ottamisesta yhtiön hallintaan. Tuomioistuimien voi kuitenkin velkojan vaatimuksesta sallia täytäntöönpanon, jos sen estyminen olisi kohtuutonta ottaen huomioon toimenpiteet, joihin velkoja on jo ryhtynyt huoneiston osalta.

21 §

Ulosmittauksen sekä muiden täytäntöönpano toimenpiteiden kieltö

Menettelyn alettua ei saa panna täytäntöön päätöstä velallisen häätämisestä hallinnassaan olevasta huoneistosta, jota pääasiallisesti käytetään menettelyn kohteena olevassa toiminnassa, jos häädön perusteena on huoneistosta suoritettavan, *ennen hakemuksen vireilletuloa* erääntyneen vuokran tai muun vastikkeen suorittamatta jättäminen. Sama koskee asunto-osakeyhtiölain (809/1991) nojalla tehtyä päätöstä mainittuun tarkoitukseen käytettävän huoneiston ottamisesta yhtiön hallintaan. Tuomioistuimien voi kuitenkin velkojan vaatimuksesta sallia täytäntöönpanon, jos sen estyminen olisi kohtuutonta ottaen huomioon toimenpiteet, joihin velkoja on jo ryhtynyt huoneiston osalta.

22 §

Väliaikainen kieltö

Väliaikaisen selvittäjän määräämisestä säädetään 83 a §:ssä.

24 §

Suhde konkurssiin

Jos silloin, kun hakemus saneerausmenettelystä tehdään, on vireillä myös hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin, *kon-*

24 §

Suhde konkurssiin

Jos silloin, kun hakemus saneerausmenettelystä tehdään, on vireillä myös hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin, *kon-*

kurssihakemuksen käsittely on lykättävä, kunnes päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehty. Samoin on meneteltävä, jos saneerausmenettelyä koskevan hakemuksen tultua vireille mutta ennen asian ratkaisemista tehdään hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin. Jos saneerausmenettely aloitetaan, konkurssihakemus raukeaa. Jos hakemus saneerausmenettelystä hylätään, on konkurssihakemuksen käsittelyä jatkettava. Muutoksenhaun varalta on säännökset 96 §:n 2 momentissa.

Saneerausmenettelyn alettua velallinen voidaan velkojan hakemuksesta asettaa konkurssiin vain, jos velallinen menettelyn alkaessa oli maksukyvytön ja olosuhteet ovat sellaiset kuin 7 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainitaan tai jos hakemus perustuu menettelyn alkamisen jälkeen syntyneen velan maksun laiminlyöntiin. Jos velallinen asetetaan konkurssiin, saneerausmenettely lakkaa.

kurssihakemusta ei saa ratkaista ennen kuin päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehty. Samoin on meneteltävä, jos saneerausmenettelyä koskevan hakemuksen tultua vireille mutta ennen asian ratkaisemista tehdään hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin. Jos saneerausmenettely aloitetaan, konkurssihakemus raukeaa saneerausohjelman tultua vahvistetuksi. Jos hakemus saneerausmenettelystä hylätään tai saneerausmenettely määrätään lakkaamaan muutoin kuin ohjelman vahvistamisen johdosta, on konkurssihakemuksen käsittelyä jatkettava. Muutoksenhaun varalta on säännökset 96 §:n 2 momentissa.

Jos velallinen on hakenut tai ilmoittaa hakevansa muutosta päätökseen, jolla hakemus saneerausmenettelystä on hylätty, 1 momentissa tarkoitettua tai myöhemmin vireille tullutta velallisen konkurssiin asettamista koskevaa hakemusta käsittelevä tuomioistuin voi velallisen vaatimuksesta lykätä päätöksen antamista konkurssiin asettamisesta siihen saakka, kunnes valitus on ratkaistu muutoksenhakutuomioistuimessa tai asian käsittely muusta syystä lakkaa. Edellytyksenä on, että lykkäämiseen on erityisen painava syy ottaen huomioon erityisesti ne perusteet, joihin velallinen on valituksessaan vedonnut tai joihin hän ilmoittaa vetoavansa. Lykkäämistä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta. Jos velallinen asetetaan konkurssiin, tuomioistuin voi velallisen vaatimuksesta määrätä, että konkurssipesä ei saa myydä omaisuutta enempää kuin on välttämätöntä tappioiden välttämiseksi tai konkurssipesän hallinnosta ja omaisuuden hoidosta aiheutuvien kustannusten maksamiseksi ennen kuin saneerausmenettelyä koskeva päätös on lainvoimainen tai asiassa toisin määrätään.

Saneerausmenettelyn alettua velallinen voidaan velkojan hakemuksesta asettaa konkurssiin vain, jos velallinen menettelyn alkaessa oli maksukyvytön ja olosuhteet ovat sellaiset kuin 7 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainitaan tai jos konkurssihakemus perustuu saneeraushakemuksen vireilletulon jälkeen syntyneen velan maksun laiminlyöntiin. Jälkimmäisessä tapauksessa tuomioistuimen on kuultava selvittäjää, ja konkurssiin asettamista voidaan velallisen vaa-

timuksesta lykätä enintään kuukaudella, jos siihen on saneerausmenettelyn jatkamisen kannalta erityisen painava syy. Lykkäämistä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta. Jos velallinen asetetaan konkurssiin, saneerausmenettely lakkaa.

25 §

Velkojan oikeus periä saatava kolmannelta

Jos takaajana, kanssavelallisena tai vakuuden asettajana on muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilö, 19—22 §:n säännökset koskevat vastaavasti velan perimistä takaajalta tai vakuuden arvosta. Sovellettaessa 20 §:ää on tällöin selvittäjän sijasta kuultava vakuuden asettajaa.

25 §

Velkojan oikeus periä saatava kolmannelta

Jos takaajana, kanssavelallisena tai vakuuden asettajana on muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilö, 19—22 §:n säännökset koskevat vastaavasti velan perimistä takaajalta, *kanssavelalliselta* tai vakuuden arvosta. Sovellettaessa 20 §:ää on tällöin selvittäjän sijasta kuultava vakuuden asettajaa.

28 §

Oikeusvaikutusten voimassaolo

Menettelyn alkamisen oikeusvaikutukset jatkuvat, kunnes saneerausohjelma vahvistetaan tai määrätään 77 §:n 3 momentin nojalla noudatettavaksi. Jos saneerausmenettely lakkaa ilman saneerausohjelman vahvistamista, menettelyn aloittamisen oikeusvaikutukset lakkaavat, kun tuomioistuimen päätös velallisen asettamisesta konkurssiin tai menettelyn lakkaamisesta on annettu, jollei tuomioistuin erityisestä syystä määrää, että oikeusvaikutukset ovat voimassa, kunnes päätös on lainvoimainen tai asiassa toisin määrätään. Jos velallinen menettelyn alettua asetetaan selvitystilaan, menettelyn aloittamisen oikeusvaikutukset lakkaavat selvitystilan alkaessa.

28 §

Oikeusvaikutusten voimassaolo

Menettelyn alkamisen oikeusvaikutukset jatkuvat, kunnes saneerausohjelma vahvistetaan. Jos saneerausmenettely lakkaa ilman saneerausohjelman vahvistamista, menettelyn aloittamisen oikeusvaikutukset lakkaavat, kun tuomioistuimen päätös velallisen asettamisesta konkurssiin tai menettelyn lakkaamisesta on annettu, jollei tuomioistuin erityisestä syystä määrää, että oikeusvaikutukset ovat voimassa, kunnes päätös on lainvoimainen tai asiassa toisin määrätään. Jos velallinen menettelyn alettua asetetaan selvitystilaan, menettelyn aloittamisen oikeusvaikutukset lakkaavat selvitystilan alkaessa.

32 §

Menettelyn aikana syntynyt velka

Menettelyn alettua syntyvät velat on maksettava sitä mukaa kuin ne erääntyvät. Sama koskee jatkuvaan sopimussuhteeseen taikka jatkuvaan käyttö- tai hallintasuhteeseen perustuvia vastike- tai muita juoksevia maksuja, jotka kohdistuvat *menettelyn alkamisen jälkeiseen* aikaan.

Jos velallinen asetetaan konkurssiin ennen saneerausohjelman päättymistä tai kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun saneerausmenettely on ilman saneerausohjelman vahvistamista lakannut, menettelyn alkamisen ja lakkaamisen välisenä aikana syntyneet saatavat ja niille varojen tilittämiseen kertyvä korko maksetaan konkurssissa velkojien maksunsaantijärjestyksestä annetun lain (1578/1992) 3 §:ssä tarkoitettujen saatavien jälkeen parhaalla etuoikeudella. Maksamatta oleva selvittäjän ja valvojan palkkio ja korvaus sekä niille varojen tilittämiseen kertyvä korko maksetaan kuitenkin ensin.

37 §

Takaisinsaanti velkojan vaatimuksesta

Velkojan on pantava 2 momentissa tarkoitettu kanne vireille kuuden kuukauden kuluessa *siitä, kun velkoja sai tiedon* saneerausmenettelyn alkamisesta. Tuomioistuimen on varattava selvittäjälle tilaisuus tulla asiassa kuulluksi.

32 §

Hakemuksen vireilletulon jälkeen syntynyt velka

Hakemuksen vireilletulon jälkeen syntyvät velat on maksettava sitä mukaa kuin ne erääntyvät. Sama koskee jatkuvaan sopimussuhteeseen taikka jatkuvaan käyttö- tai hallintasuhteeseen perustuvia vastike- tai muita juoksevia maksuja, jotka kohdistuvat hakemuksen vireilletulon jälkeiseen aikaan.

Jos velallinen asetetaan konkurssiin *hakemuksesta*, joka on tehty ennen saneerausohjelman päättymistä taikka, *jos saneerausmenettely on lakannut ilman saneerausohjelman vahvistamista, sellaisesta hakemuksesta, joka on ollut vireillä saneerausmenettelyn aikana tai tehty kolmen kuukauden kuluessa menettelyn lakkaamisesta*, menettelyn alkamisen ja lakkaamisen välisenä aikana syntyneet saatavat ja niille varojen tilittämiseen kertyvä korko maksetaan konkurssissa velkojien maksunsaantijärjestyksestä annetun lain (1578/1992) 3 §:ssä tarkoitettujen saatavien jälkeen parhaalla etuoikeudella. Maksamatta oleva selvittäjän ja valvojan palkkio ja korvaus sekä niille varojen tilittämiseen kertyvä korko maksetaan kuitenkin ensin.

37 §

Takaisinsaanti velkojan vaatimuksesta

Velkojan on pantava 2 momentissa tarkoitettu kanne vireille kuuden kuukauden kuluessa saneerausmenettelyn alkamisesta. Tuomioistuimen on varattava selvittäjälle tilaisuus tulla asiassa kuulluksi. *Selvittäjä voi ryhtyä ajamaan kannetta ilmoittamalla siitä lausumassaan tuomioistuimelle. Kannetta pidetään tällöin selvittäjän vaatimukseen perustuvana. Velkojalla on oikeus saada velallisen varoista korvaus kanteen nostamisesta aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista. Korvauksesta syntyvän erimielisyyden ratkaisee tuomioistuin.*

42 §

Toimenpiteet ja järjestelyt

Saneerausohjelmassa tulee yksilöidä velallisen toiminnan tervehtyttämiseksi tarkoitetut toimenpiteet ja järjestelyt sekä velallisen ja velkojien asemaa koskevat toimenpiteet ja järjestelyt sekä näiden perustelut. Ohjelmassa tulee määrätä muun muassa:

4) saneerausvelkoja koskevista järjestelyistä;

Velkojen osalta saneerausohjelman tulee sisältää maksuohjelma, josta ilmenee velkajärjestelyn sisältö ja maksuaikataulu kunkin velan osalta eriteltynä sekä tavallisten velkojen osalta arvio siitä, millaiseksi jako-osuus olisi muodostunut konkurssissa ilman 32 §:n 2 momentin soveltamista.

43 §

Menettelyn aikana syntyneiden velkojen asema

Saneerausohjelma on laadittava ottaen huomioon, että *menettelyn aikana* syntyneet velat on suoritettava vakuusveloille ja niiden luottokustannuksille 45 §:n mukaan tulevien suoritusten jälkeen ennen muita velkoja.

42 §

Toimenpiteet ja järjestelyt

Saneerausohjelmassa tulee yksilöidä velallisen toiminnan tervehtyttämiseksi tarkoitetut toimenpiteet ja järjestelyt sekä velallisen ja velkojien asemaa koskevat toimenpiteet ja järjestelyt sekä näiden perustelut. Ohjelmassa tulee määrätä muun muassa:

4) saneerausvelkoja koskevista järjestelyistä *sekä lisäsuoritusvelvollisuudesta*;

Velkojen osalta saneerausohjelman tulee sisältää maksuohjelma, josta ilmenee velkajärjestelyn sisältö ja maksuaikataulu kunkin velan osalta eriteltynä sekä tavallisten velkojen osalta arvio siitä, millaiseksi jako-osuus olisi muodostunut konkurssissa ilman 32 §:n 2 momentin soveltamista. *Maksuohjelmasta tulee ilmetä myös tiedot saneerausmenettelyn aikana toteutetuista kuittauksista.*

43 §

Hakemuksen vireilletulon jälkeen syntyneiden velkojen asema

Saneerausohjelma on laadittava ottaen huomioon, että *hakemuksen vireilletulon jälkeen* syntyneet velat on suoritettava vakuusveloille ja niiden luottokustannuksille 45 §:n mukaan tulevien suoritusten jälkeen ennen muita velkoja.

44 §

Velkajärjestelyn keinot

Saneerausohjelmassa voidaan määrätä, että velallisen on maksettava velkojille lisäsuorituksia, jos velallisen taloudellinen asema saneerausohjelman vahvistamisen ja päättymisen välisenä aikana paranee. Varoja, jotka velallinen kohtuudella tarvitsee toiminnan jatkamiseen, ei kuitenkaan voida

määrätä maksettavaksi lisäsuorituksina. Ennen muita velkoja ja keskenään yhtäläisin osuuksin lisäsuoritukseen ovat oikeutettuja ne velkojat, joiden saatavien pääomamäärää on velkajärjestelyssä alennettu, eivät kuitenkaan viimesijaisten saatavien velkojat.

47 §

Epäselvien ja tuntemattomien sekä eräiden muiden saneerausvelkojen asema

Saneerausvelka, jota ei velallinen eikä 71 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisesti velkoja itse ole menettelyssä ilmoittanut ja joka ei muuten ole tullut selvittäjän tietoon ennen saneerausohjelman vahvistamista, lakkaa, kun saneerausohjelma vahvistetaan, jollei ohjelmassa toisin määrätä. Velkojalla, jolla on saatavastaan esinevakuus, on kuitenkin edellä sanotun estämättä oikeus periä saatavansa vakuuden arvosta.

50 §

Vahvistaminen kaikkien velkojen suostumuksella

Ohjelma on kuitenkin jätettävä vahvistamatta, jos:

2) on perusteltua syytä olettaa, ettei ohjelman toteutumiselle ole edellytyksiä.

51 §

Vahvistaminen ryhmäenemmistöjen suostumuksella

Velkojat on jaettava ryhmiin seuraavasti:

47 §

Epäselvien ja tuntemattomien sekä eräiden muiden saneerausvelkojen asema

Saneerausvelka, jota ei velallinen eikä 71 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisesti velkoja itse ole menettelyssä ilmoittanut ja joka ei muuten ole tullut selvittäjän tietoon ennen saneerausohjelman vahvistamista, lakkaa, kun saneerausohjelma vahvistetaan, jollei ohjelmassa toisin määrätä. *Velka ei kuitenkaan lakkaa, jos se ei ollut eikä sen pitänytkään olla velkojan tiedossa eikä velka ole tullut selvittäjän tietoon ennen ohjelman vahvistamista.* Velkojalla, jolla on saatavastaan esinevakuus, on edellä sanotun estämättä oikeus periä saatavansa vakuuden arvosta.

50 §

Vahvistaminen kaikkien velkojen suostumuksella

Ohjelma on kuitenkin jätettävä vahvistamatta, jos:

2) ei ole esitetty riittävää selvitystä siitä, että ohjelman toteutumiselle on edellytykset.

51 §

Vahvistaminen ryhmäenemmistöjen suostumuksella

Velkojat on jaettava ryhmiin seuraavasti:

1) vakuusvelkojat jaetaan ryhmiin vakuusoikeuden tyyppin mukaan ja niin, että velkojat, joilla on vakuutena yritys kiinnitys, luetaan omaksi ryhmäkseen;

2) muut kuin vakuusvelkojat jaetaan ryhmiin niin, että samaan ryhmään tulevat velkojat, joilla saneerausmenettelyn ulkopuolella on keskenään yhtäläinen oikeus suoritukseen;

3) edellä 2 kohdassa tarkoitettujen ryhmät voidaan edelleen jakaa erillisiin ryhmiin niin, että kuhunkin ryhmään tulevat ne velkojat, joiden saatavilla on keskenään samankaltainen peruste;

4) sen estämättä, mitä 3 kohdassa säädetään, voidaan omaksi ryhmäkseen lukea sellaiset pienvelkojat, joiden saatavan määrä alittaa tietyn markkamäärän.

53 §

Vahvistamisen esteet

Vaikka 51 ja 52 §:n mukaiset vaatimukset täyttyisivät, saneerausohjelmaa ei voida vahvistaa, jos:

2) on perusteltua syytä olettaa, ettei ohjelman toteutumiselle ole edellytyksiä;

Jollei erityisiä vastasyitä ole, ohjelma on myös jätettävä vahvistamatta, jos:

1) velallinen tai joku velallisen puolesta on saneerausmenettelyn kohteena olevassa toiminnassa tehnyt rikoslain 39 luvun 1–3 tai 6 §:ssä tarkoitetun velallisen rikoksen tai kirjanpitorikoksen taikka on syytteessä tai epäiltyinä tällaisesta rikoksesta;

2) velallinen, velallisyhtiön henkilökohdaisesti vastuunalainen yhtiömies tai velallisyhteisön johtoon kuuluva henkilö on saneerausmenettelyn kohteena olevassa toiminnassa rikkonut liiketoimintakiellon tai on syytteessä tai epäiltyinä tällaisesta rikoksesta; tai

3) velallinen, velallisyhtiön henkilökohdaisesti vastuunalainen yhtiömies tai velallisyhteisön johtoon kuuluva henkilö on syyll-

1) vakuusvelkojat;

2) velkojat, joilla on vakuutena yritys kiinnitys;

3) muut kuin vakuusvelkojat niin, että näistä oman ryhmänsä muodostavat velkojat, joiden saatavat voidaan periä ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annettussa laissa (367/1961) säädetään;

4) velkojat, joiden saatavat ovat velkojien maksunsaantijärjestyksestä annetun lain 6 §:n mukaan viimeksi suoritettavia, omiin ryhmiinsä saatavien keskinäisen järjestyksen mukaan.

53 §

Vahvistamisen esteet

Vaikka 51 ja 52 §:n mukaiset vaatimukset täyttyisivät, saneerausohjelmaa ei voida vahvistaa, jos:

2) ei ole esitetty riittävää selvitystä siitä, että ohjelman toteutumiselle on edellytykset;

Ohjelma on myös jätettävä vahvistamatta, jos saneerausmenettelyn aloittamiselle olisi 7 §:n 2 momentissa tarkoitettu este.

listynyt tai on perusteltua syytä epäillä hänen syyllistyneen menettelyyn, jonka perusteella hänet voitaisiin määrätä liiketoimintakieltoon.

9 luku

**Saneerausohjelman oikeusvaikutukset, to-
teuttaminen, muuttaminen ja raukeaminen**

63 §

Ohjelman muuttaminen

Vahvistetun ohjelman mukaisen velkajärjestelyn tai maksuohjelman sisältöä voidaan muuttaa sen velkojan suostumuksella, jonka oikeutta muutos loukkaa.

Jos saneerausvelan määrä tai velkojan oikeus vahvistetaan toisenlaiseksi kuin millaisena se on 47 §:n 1 momentin nojalla otettu saneerausohjelmassa huomioon, ohjelmaa on velkojan tai velallisen vaatimuksesta muutettava sikäli kuin velkojan oikeutta koskeva ratkaisu vaikuttaa ohjelman mukaisen velkajärjestelyn tai maksuohjelman sisältöön. Sama on vastaavasti voimassa, jos velkojalle maksun takaisinsaannin vuoksi syntyy 38 §:ssä tarkoitettu saatava.

Jos velallisen toiminnasta saneerausohjelman vahvistamisen ja päättymisen välisenä aikana syntyy huomattavaa voittoa, joka ylittää saneerausohjelmasta ilmenevän määrän taikka sen, mitä toiminnan jatkaminen kohtuudella edellyttää, velkajärjestelyjen sisältöä voidaan valvojan tai velkojan vaatimuksesta muuttaa siten, että kertynyt voitto sanotulta osin määrätään jaettavaksi velkojille. Ennen muita velkojia ja keskenään yhtäläisin osuuksin lisäsuoritukseen ovat oikeutettuja ne velkojat, joiden saatavien pääomamäärää on velkajärjestelyssä

9 luku

**Saneerausohjelman oikeusvaikutukset, to-
teuttaminen, muuttaminen ja raukeaminen**

63 §

Ohjelman muuttaminen

Vahvistetun ohjelman mukaisen velkajärjestelyn tai maksuohjelman sisältöä voidaan muuttaa sen velkojan suostumuksella, jonka oikeutta muutos loukkaa. *Suostumusta ei kuitenkaan tarvita, jos velkojan saatava on määrältään vähäinen eikä velkojan asema muutoksen vuoksi muutu olennaisesti.*

Jos saneerausvelan määrä tai velkojan oikeus vahvistetaan toisenlaiseksi kuin millaisena se on 47 §:n 1 momentin nojalla otettu saneerausohjelmassa huomioon, ohjelmaa on velkojan tai velallisen vaatimuksesta muutettava sikäli kuin velkojan oikeutta koskeva ratkaisu vaikuttaa ohjelman mukaisen velkajärjestelyn tai maksuohjelman sisältöön. Sama on vastaavasti voimassa, jos velkojalle maksun takaisinsaannin vuoksi syntyy 38 §:ssä tarkoitettu saatava *tai ilmenee muu saneerausvelka, joka ei ole lakanut 57 §:n 1 momentin nojalla. Maksuohjelmaa muutettaessa velkoja on velkajärjestelyissä asetettava yhdenvertaiseen asemaan muiden samassa asemassa olevien velkojien kanssa.*

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

*alennettu, eivät kuitenkaan viimesijaisten
saatavien velkojat.*

63 a §

Lisäsuorituksen vaatiminen

Vaatimuksen saneerausohjelmassa määrätyn lisäsuoritusvelvollisuuden täyttämistä voi esittää valvoja tai velkoja.

Jollei saneerausohjelmassa toisin määrätä, hakemus lisäsuoritusvelvollisuuden täyttämistä on tehtävä tuomioistuimelle viimeistään vuoden kuluessa siitä, kun loppuselonteko ohjelman toteutumisesta on merkitty konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin.

65 §

Ohjelman raukeaminen

Saneerausohjelma voidaan tuomioistuimen päätöksellä määrätä valvojan tai velkojan vaatimuksesta raukeamaan, jos:

1) ohjelman vahvistamisen jälkeen ilmenee seikkoja, jotka 53 §:n 2 momentin mukaan olisivat estäneet ohjelman vahvistamisen, jos ne olisivat tuolloin olleet tiedossa; tai

65 §

Ohjelman raukeaminen

Saneerausohjelma voidaan tuomioistuimen päätöksellä määrätä valvojan tai velkojan vaatimuksesta raukeamaan, jos:

1) ohjelman vahvistamisen jälkeen ilmenee seikkoja, jotka 7 §:n 2 momentin mukaan olisivat estäneet ohjelman vahvistamisen, jos ne olisivat tuolloin olleet tiedossa; tai

Jos velallinen on yksityinen elinkeinon- tai ammatinharjoittaja ja saneerausohjelman aikana tehdään päätös yksityishenkilön velkajärjestelyn aloittamisesta, tämän lain nojalla vahvistettu saneerausohjelma raukeaa. Tuomioistuin voi kuitenkin määrätä, että saneerausohjelma ei velkajärjestelystä huolimatta raukea, jos tähän on erityinen syy sen vuoksi, että pääosa saneerausohjelmaan sisältyvistä veloista on ohjelman mukaisesti suoritettu.

66 a §

Tuntemattomien velkojien asema

Jos vasta saneerausohjelman päätyttyä ilmenee saneerausvelka, jonka perusteella

67 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Tässä laissa tarkoitettua saneerausmenettelyä koskevat asiat käsitellään seuraavissa alioikeuksissa: Ahvenanmaan kärjäoikeus, Espoon kärjäoikeus, Helsingin kärjäoikeus, Joensuun kärjäoikeus, Jyväskylän kärjäoikeus, *Kajaanin kärjäoikeus*, *Kotkan kärjäoikeus*, Kuopion kärjäoikeus, Lahden kärjäoikeus, Lappeenrannan kärjäoikeus, *Mikkelin kärjäoikeus*, Oulun kärjäoikeus, Porin kärjäoikeus, Rovaniemen kärjäoikeus, *Seinäjoen kärjäoikeus*, Tampereen kärjäoikeus, Turun kärjäoikeus, Vaasan kärjäoikeus ja *Vantaan kärjäoikeus*. Tuomioistuinten tuomiopiireistä näissä asioissa säädetään asetuksella.

Saneerausmenettelyn aikana tehtävä hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin käsitellään siinä alioikeudessa, jossa saneerausmenettely on vireillä. Jos velallinen asetetaan konkurssiin, päätöksen tehneen tuomioistuimen on samalla määrättävä väliaikainen pesänhoitaja ja siirrettävä asia siihen alioikeuteen, joka on muuten toimivaltainen käsittelemään velallisen konkurssia. Viimeksi mainittu tuomioistuin määrää asian jatkokäsittelystä.

67 §

Toimivaltainen tuomioistuin saneerausmenettelyä koskevassa asiassa

Tässä laissa tarkoitettua saneerausmenettelyä koskevat asiat käsitellään seuraavissa kärjäoikeuksissa: Ahvenanmaan kärjäoikeus, Espoon kärjäoikeus, Helsingin kärjäoikeus, Joensuun kärjäoikeus, Jyväskylän kärjäoikeus, Kuopion kärjäoikeus, Lahden kärjäoikeus, Lappeenrannan kärjäoikeus, Oulun kärjäoikeus, Porin kärjäoikeus, Rovaniemen kärjäoikeus, Tampereen kärjäoikeus, Turun kärjäoikeus ja Vaasan kärjäoikeus. Tuomioistuinten tuomiopiireistä näissä asioissa säädetään *valtioneuvoston* asetuksella.

(kumotaan)

67 a §

Toimivaltainen tuomioistuin konkurssiin asettamista koskevassa asiassa

Jos velallista koskeva konkurssihakemus on vireillä, kun hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta tulee vireille tai jos konkurssihakemus tulee vireille ennen kuin päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta on lainvoimainen, konkurssihakemus käsitellään siinä kärjäoikeudessa, jossa saneerausihakemus on vireillä tai joka on käsitel-

lyt saneerausmenettelyn aloittamista koskevan asian. Sen käräjäoikeuden, jonne konkurssihakemus on tehty, on siirrettävä konkurssihakemus saneeraushakemusta käsittelevän tai sitä käsitelleen käräjäoikeuden ratkaistavaksi.

Saneerausmenettelyn aikana tehtävä hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin käsitellään siinä käräjäoikeudessa, jossa saneerausmenettely on vireillä.

Jos velallinen asetetaan konkurssiin, 1 tai 2 momentissa tarkoitettu käräjäoikeus voi siirtää asian siihen käräjäoikeuteen, joka muutoin on toimivaltainen käsittelemään velallisen konkurssia, jos se on tarkoituksenmukaista. Käräjäoikeuden on samalla määrättävä pesänhoitaja.

68 §

Käsittelyjärjestys

Yrityksen saneerausta koskeva asia on käsiteltävä asian edellyttämällä joutuisuudella.

69 §

Hakemus

Hakemukseen on liitettävä tarpeellinen selvitys velallisesta. Velallisen on lisäksi liitettävä hakemukseensa selvitys velkojistaan, veloistaan ja niiden vakuuksista sekä taloudellisesta tilanteestaan.

69 §

Hakemus

Hakemukseen on liitettävä tarpeellinen selvitys velallisesta. Velallisen on lisäksi liitettävä hakemukseensa selvitys velkojistaan, veloistaan ja niiden vakuuksista sekä taloudellisesta tilanteestaan. *Jollei velallinen ole tehnyt hakemusta 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuin tavoin yhdessä velkojiensa kanssa eivätkä velkojat ole puoltaneet hakemusta, velallisen on selvitettävä taloudellisten vaikeuksiensa keskeiset syyt, miten velallisen toimintaa on tarkoitus tulevaisuudessa jatkaa sekä millä varoilla saneerausmenettelystä aiheutuvat kustannukset katetaan ja miten velallinen kykenee maksamaan saneerausvelkoihin kuulumatomat velkansa.*

Hakemusta saneerausmenettelyn aloittamisesta ei voida ottaa tutkittavaksi vahvis-

tetun saneerausohjelman voimassa ollessa.

70 §

Välitoimenpiteet hakemuksen johdosta

Tuomioistuimen on annettava velallisen hakemus tiedoksi saataviensa suuruuden perusteella merkittävänä pidettäville velkojille sekä muillekin velkojille, joita tuomioistuin katsoo tarpeelliseksi kuulla hakemuksesta, sekä varattava näille tilaisuus antaa määräpäivään mennessä kirjallinen lausuma.

70 §

Välitoimenpiteet hakemuksen johdosta

Tuomioistuimen on annettava velallisen hakemus tiedoksi saataviensa suuruuden perusteella merkittävänä pidettäville velkojille sekä muillekin velkojille, joita tuomioistuin katsoo tarpeelliseksi kuulla hakemuksesta, sekä varattava näille tilaisuus antaa määräpäivään mennessä kirjallinen lausuma. *Jos velallisen hakemus on 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu tavoin tehty yhdessä velkojien kanssa tai velkojat ovat puolta- neet velallisen hakemusta, saneerausmenet- tely voidaan aloittaa muita velkojia kuule- matta.*

73 §

Ohjelmaehdotuksen puuttuminen

Jos tuomioistuimelle ei määräajassa ole toimitettu 41 ja 42 §:ssä asetetut vaatimuk- set täyttävää ehdotusta saneerausohjelmak- si, tuomioistuimen on varattava hakijalle ja mahdollisen puutteellisen ehdotuksen esit- täjälle tilaisuus tulla kuulluksi. Jollei kuu- leminen anna aihetta muuhun, tuomioistui- men on tehtävä päätös saneerausmenettelyn lakkaamisesta.

73 §

Ohjelmaehdotuksen puuttuminen

Jos tuomioistuimelle ei määräajassa ole toimitettu 41 ja 42 §:ssä asetetut vaatimuk- set täyttävää ehdotusta saneerausohjelmak- si, tuomioistuimen on varattava hakijalle, *selvittäjälle* ja mahdollisen puutteellisen ehdotuksen esittäjälle tilaisuus tulla kuul- luksi. Jollei kuuleminen anna aihetta muu- hun, tuomioistuimen on tehtävä päätös sa- neerausmenettelyn lakkaamisesta.

76 §

Ohjelmaehdotuksen käsittely ja tiedoksianto sekä äänestysmenettely

Äänestysmenettely ei ole kuitenkaan tar- peen, jos 52 §:ssä tarkoitettu enemmistö jo- kaisesta velkojaryhmästä on kirjallisesti hy- väksynyt ohjelmaehdotuksen eikä kukaan velkojista ole 72 §:ssä tarkoitettussa lausu- massa vedonnut seikkaan, jonka perusteella saneerausohjelma olisi jätettävä vahvista- matta.

77 §

Päätös saneerausohjelman vahvistamisesta

Tuomioistuin voi saneerausohjelman vahvistaessaan määrätä, että sitä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei tuomioistuin, jossa asia on muutoksenhaun vuoksi vireillä, määrää toisin.

77 §

Päätös saneerausohjelman vahvistamisesta

Saneerausohjelmaa on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei tuomioistuin, jossa asia on muutoksenhaun vuoksi vireillä, toisin määrää.

81 §

Tiedoksiantotapa

Tässä laissa tarkoitetut tiedoksiannot voidaan suorittaa postitse taikka *telekopiota tai sähköpostia* käyttäen, jollei tiedoksiantoa ole tarpeen toimittaa vastaanottodistusta tai saantitodistusta vastaan taikka muuta riita-asioita varten säädettyä todisteellista tiedoksiantotapaa käyttäen.

81 §

Tiedoksiantotapa

Tässä laissa tarkoitetut tiedoksiannot voidaan toimittaa postitse tai *sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä*, jollei tiedoksiantoa ole tarpeen toimittaa vastaanottodistusta tai saantitodistusta vastaan taikka muuta riita-asioita varten säädettyä todisteellista tiedoksiantotapaa käyttäen.

Sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä toimitetun viestin katsotaan saapuneen vastaanottajalle määräajassa, jos se on saapunut niin kuin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 10 ja 11 §:ssä säädetään.

83 §

Selvittäjän määrääminen

Selvittäjä määrätään saneerausmenettelyn aloittamisesta päätettäessä velkojan esityksestä. Jos kukaan velkojista ei tee hyväksymiskelpoista esitystä selvittäjäksi, tuomioistuimen on määrättävä selvittäjäksi tehtävään soveltuva ja halukas henkilö.

83 §

Selvittäjän määrääminen

Selvittäjä määrätään saneerausmenettelyn aloittamisesta päätettäessä velkojan tai velallisen esityksestä. Jollei hyväksymiskelpoista esitystä ole, tuomioistuimen on määrättävä selvittäjäksi tehtävään soveltuva ja halukas henkilö.

83 a §

Väliaikainen selvittäjä

Päätäessään 22 §:ssä tarkoitetuista väliaikaisista kielloista tai myöhemmin sen jälkeen tuomioistuin voi velallisen tai velkojan

vaatimuksesta määrätä väliaikaisen selvittäjän, jos siihen on tarvetta. Väliaikaisen selvittäjän tehtävistä säädetään 8 §:n 2 momentissa. Väliaikaiseen selvittäjään sovelletaan, mitä 9 §:n 1 momentissa säädetään selvittäjän tietojensaantioikeudesta, 12 §:ssä esteellisyydestä, 14 §:ssä salassapitovelvollisuudesta, 83 §:ssä selvittäjän määräämisestä, 85 §:ssä valvonnasta ja pakkokeinoista, 86 §:ssä selvittäjän vapauttamisesta toimestaan, 87 §:ssä selvittäjän palkkiosta ja kustannusten korvauksesta sekä 94 §:n 1 momentissa säädetään selvittäjän korvausvelvollisuudesta.

84 §

Velkojatoimikunnan asettaminen ja päätöksen teko toimikunnassa

Velkojatoimikunta voidaan asettaa menettelyn aloittamisesta päätettäessä tai myöhemmin. Kukin toimikunnan jäsen määrätään asianomaiseen velkojaryhmään kuuluvan velkojan esityksestä. Toimikuntaa voidaan myöhemmin täydentää sellaisen velkojaryhmän edustajalla, jonka edustus puuttuu toimikunnasta. Velkojatoimikunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan.

84 §

Velkojatoimikunnan asettaminen ja päätöksenteko toimikunnassa

Velkojatoimikunta voidaan asettaa menettelyn aloittamisesta päätettäessä tai myöhemmin. *Jollei 10 §:stä muuta johdu*, kukin toimikunnan jäsen määrätään asianomaiseen velkojaryhmään kuuluvan velkojan esityksestä. Toimikuntaa voidaan myöhemmin täydentää sellaisen velkojaryhmän edustajalla, jonka edustus puuttuu toimikunnasta. Velkojatoimikunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan.

87 §

Selvittäjän palkkio ja kustannusten korvaaminen

Selvittäjällä on oikeus saada velallisen varoista korvaus hänelle aiheutuneista, tehtävän hoitamisen kannalta tarpeellisista kustannuksista. Selvittäjän vaatimuksesta tällaista korvausta on suoritettava jo ennen tehtävän päättymistä, mikäli sitä aiheutuneiden kustannusten määrä huomioon ottaen on pidettävä perusteltuna.

87 §

Selvittäjän palkkio ja kustannusten korvaaminen

Selvittäjällä on oikeus saada velallisen varoista korvaus hänelle aiheutuneista, tehtävän hoitamisen kannalta tarpeellisista kustannuksista. Selvittäjän vaatimuksesta tällaista korvausta on suoritettava *ennakolta tai* ennen tehtävän päättymistä, jos sitä on aiheutuneiden kustannusten määrä huomioon ottaen pidettävä perusteltuna.

88 §

Velkojatoimikunnasta aiheutuvat kustannukset

Jollei saneerausohjelmassa toisin määrätä, velkojatoimikunnan jäsenelle toimikunnan työhön osallistumisesta aiheutuneiden tarpeellisten kustannusten korvaamiseen ovat velvollisia siihen velkojaryhmään kuuluvat velkojat, jonka edustajana jäsen toimii.

Velkojatoimikunnan jäsenellä on oikeus saada tehtävästään kohtuullinen palkkio, jos se velkojaryhmä, jonka edustajana jäsen toimii, niin päättää. Päätös edellyttää yksinkertaista enemmistöä sekä velkojien lukumäärän että saatavien määrän mukaan laskettuna.

90 §

Selvittäjän ja velkojatoimikunnan määräämättä jättäminen

Kun velallinen on tehnyt hakemuksen saneerausmenettelyn aloittamisesta, selvittäjä voidaan jättää määräämättä, jos *kukaan velkojista* ei ole tehnyt esitystä selvittäjän määräämisestä tai muuten vaatinut sitä. Kun hakemuksen on tehnyt velkoja, selvittäjä voidaan jättää määräämättä, jos velallisen tunnetuille velkojille ennen menettelyn aloittamista koskevan päätöksen tekemistä varataan tilaisuus määräajassa antaa asiassa kirjallinen lausuma eikä *kukaan velkojista* vaadi selvittäjän määräämistä. Menettelyn alettua selvittäjä voidaan määrätä, jos joku velkojista sitä vaatii.

Tuomioistuin voi määrätä selvittäjän, vaikka *kukaan velkojista ei olisi sitä vaatinut*, jos se erityisestä syystä katsotaan tarpeelliseksi. Vaikka selvittäjän määräämistä olisi vaadittu, tuomioistuin voi jättää selvittäjän määräämättä, jos on erityisiä syitä katsoa, ettei selvittäjän määrääminen ole saneerausohjelman valmistelun tai velkojien edun valvomisen kannalta tarpeellista.

88 §

Velkojatoimikunnasta aiheutuvat kustannukset

Jollei saneerausohjelmassa toisin määrätä, velkojatoimikunnan jäsenelle toimikunnan työhön osallistumisesta aiheutuneiden tarpeellisten kustannusten korvaamiseen ovat velvollisia siihen velkojaryhmään kuuluvat velkojat, jonka edustajana jäsen toimii *tai johon jäsen kuuluu*.

Velkojatoimikunnan jäsenellä on oikeus saada tehtävästään kohtuullinen palkkio, jos se velkojaryhmä, jonka edustajana jäsen toimii *tai johon jäsen kuuluu*, niin päättää. Päätös edellyttää yksinkertaista enemmistöä sekä velkojien lukumäärän että saatavien määrän mukaan laskettuna.

90 §

Selvittäjän ja velkojatoimikunnan määräämättä jättäminen

Kun velallinen on tehnyt hakemuksen saneerausmenettelyn aloittamisesta, selvittäjä voidaan jättää määräämättä, jos *kukaan* ei ole tehnyt esitystä selvittäjän määräämisestä tai muuten vaatinut sitä. Kun hakemuksen on tehnyt velkoja, selvittäjä voidaan jättää määräämättä, jos velallisen tunnetuille velkojille ennen menettelyn aloittamista koskevan päätöksen tekemistä varataan tilaisuus määräajassa antaa asiassa kirjallinen lausuma eikä *kukaan* vaadi selvittäjän määräämistä. Menettelyn alettua selvittäjä voidaan määrätä velkojan tai velallisen vaatimuksesta.

Tuomioistuin voi määrätä selvittäjän, *vaikka sitä ei olisi vaadittu*, jos se erityisestä syystä katsotaan tarpeelliseksi. Vaikka selvittäjän määräämistä olisi vaadittu, tuomioistuin voi jättää selvittäjän määräämättä, jos on erityisiä syitä katsoa, ettei selvittäjän määrääminen ole saneerausohjelman valmistelun tai velkojien edun valvomisen kannalta tarpeellista.

92 §

Nopea saneerausohjelman vahvistaminen

Jos tuomioistuimelle toimitetaan ehdotus saneerausohjelmaksi ja kaikkien tunnettujen velkojien kirjallinen hyväksyntä sille sekä velallisen kirjallinen lausuma ehdotuksesta, ehdotus voidaan 72 ja 74—76 §:n säännöksiä noudattamatta vahvistaa saneerausohjelmaksi, jollei estettä ole.

92 §

Nopea saneerausohjelman vahvistaminen

Jollei 3 momentissa tarkoitettua estettä ole, ehdotus saneerausohjelmaksi voidaan 72 ja 74—76 §:n säännöksiä noudattamatta vahvistaa saneerausohjelmaksi, jos on saatu:

1) kirjallinen hyväksyntä kaikilta sellaisilta tunnetuilta velkojilta, joiden saatavat ovat velkojien saatavien kokonaismäärästä yhteensä vähintään 80 prosenttia, ja jokaiselta velkojalta, jonka saatavan määrä on vähintään 5 prosenttia velkojien saatavien kokonaismäärästä; sekä

2) velallisen kirjallinen lausuma.

Tuomioistuimelle on ohjelmaehdotuksen yhteydessä toimitettava selvitys siitä, miten ja milloin niille velkojille, jotka eivät ole hyväksyneet ehdotusta, on annettu tieto ehdotuksesta ja varattu tilaisuus lausua siitä sekä ehdotusta vastustaneiden velkojien kirjalliset lausumat.

Ehdotusta saneerausohjelmaksi ei voida vahvistaa, ellei ehdotus ole sitä vastustaneen velkojan osalta 44—46 §:n mukainen tai jos se muutoin poikkeaa velkojan osalta siitä, mitä velkojan asemasta tässä laissa säädetään taikka jos ohjelman vahvistamiselle on 50 §:n 2 momentissa tai 55 §:ssä tarkoitettu este.

14 luku

Vahingonkorvausvelvollisuus

95 a §

Korvaus saatavan luovuttamisesta

Jos velallinen perintäkiellon aikana luovuttaa saatavan siten, että velkoja menettää mahdollisuutensa kuittaukseen, velallisen on korvattava velkojalle tästä aiheutunut vahinko.

96 §

Muutoksenhaku

Jos päätökseen, jolla hakemus saneerausmenettelystä on hylätty, on haettu muutosta ja ennen asian ratkaisemista muutoksenhakutuomioistuimessa on velallinen asetettu konkurssiin, konkurssi raukeaa, jos saneerausmenettely aloitetaan. *Saneerausvelkoja ovat tällöin ennen konkurssin alkamista syntyneet velat*, ja konkurssin aikana syntyneet velat rinnastetaan saneerausmenettelyn aikana syntyviin velkoihin. Jos saneerausmenettely aloitetaan muutoksenhakutuomioistuimen päätöksellä ja silloin on vireillä hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin, hakemus raukeaa.

96 §

Muutoksenhaku

Jos päätökseen, jolla hakemus saneerausmenettelystä on hylätty, on haettu muutosta ja velallinen on asetettu konkurssiin ennen asian ratkaisemista muutoksenhakutuomioistuimessa, konkurssi raukeaa, jos saneerausmenettely aloitetaan. Konkurssin aikana syntyneet velat rinnastetaan saneerausmenettelyn aikana syntyviin velkoihin. Jos saneerausmenettely aloitetaan muutoksenhakutuomioistuimen päätöksellä ja tällöin on vireillä hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin, hakemus raukeaa *saneerausohjelman tultua vahvistetuksi*.

Saneerausmenettelyn aloittamista koskevan asian ratkaisseen tuomioistuimen on toimitettava muutoksenhakemus sen käsittelevälle tuomioistuimelle viipymättä. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Toimenpiteisiin lain täytäntöönpanemiseksi voidaan ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

Jollei 4—12 momentissa toisin säädetä, tätä lakia sovelletaan, jos hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta tai saneerausohjelman vahvistamisesta 92 §:n nojalla taikka hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin tulee vireille lain tultua voimaan.

Lain 10 §:n 1 momentin, 84 §:n 1 momentin ja 88 §:n 1 ja 2 momentin säännöksiä velkojatoimikunnasta sovelletaan, vaikka hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta on tullut vireille ennen lain voimaantuloa.

Konkurssihakemuksen käsittelyä koskevaa 24 §:n 1 ja 2 momenttia sovelletaan, vaikka hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta tai hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin on tullut vireille ennen lain voimaantuloa.

Takaisinsaantikanteen ajamiseen sovelletaan 37 §:n 3 momenttia, jos tuomioistuimelle kuuluu selvittäjää velkojan vireille pane-massa asiassa lain tultua voimaan.

Saneerausohjelman muuttamista koskevaa 63 §:n 2 momenttia sovelletaan lain voimaantulon jälkeen vireille tulevassa asiassa, vaikka saneeraushakemus on tullut vireille tai saneerausohjelma on vahvistettu ennen lain voimaantuloa.

Jos saneerausohjelma on vahvistettu ennen lain voimaantuloa tai vahvistetaan asiassa, jossa hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta on lain voimaan tullessa vireillä, lisäsuoritusta voidaan vaatia lain voimaan tullessa voimassa olleen 63 §:n 4 momentin nojalla, jollei saneerausohjelmassa määrätä toisin. Tällöin sovelletaan myös lisäsuorituksen vaatimista koskevaa 63 a §:ää. Jos kuitenkin loppuselonteko ohjelman toteutumisesta on ennen lain voimaantuloa merkitty konkurssi- ja yritys-saneerausrekisteriin, valvoja tai velkoja voi 63 a §:n 2 momentin estämättä vaatia lisäsuoritusta vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Saneerausohjelman raukeamista koskevaa 65 §:n 2 momenttia sovelletaan, jos päätös yksityishenkilön velkajärjestelyn aloittamisesta tehdään lain tultua voimaan.

Tuomioistuimen toimivalta saneerausmenettelyä koskevissa asioissa määräytyy lain 67 §:n 1 momentin mukaan lain tultua voimaan. Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen lain mukaan toimivaltainen käräjäoikeus käsittelee kuitenkin asian, joka on vireillä lain tullessa voimaan.

Äänestysmenettelyä koskevaa 76 §:n 5 momenttia sovelletaan, vaikka hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehty ennen lain voimaantuloa.

Selvittäjän määräämistä koskevia 83 §:n 1 momenttia, 83 a §:ää sekä selvittäjän kustannuksia koskevaa 87 §:n 2 momenttia sovelletaan, vaikka hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehty ennen tämän lain voimaantuloa.

2.

Laki**takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 23 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan takaisinsaannista konkurssipesään 26 päivänä huhtikuuta 1991 annetun lain (758/1991) 23 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

23 §

Takaisinsaannin vaatiminen

 Takaisinsaantia vaaditaan nostamalla kanne tuomioistuimessa tai tekemällä muistutus valvontaa vastaan. Kanne voidaan nostaa oikeudenkäymiskaaren 10 luvussa säädetyn oikeuspaikan sijasta *tuomioistuimessa*, joka on käsitelty konkurssiin asettamista koskevan asian. Pesänhoitaja voi vaatia takaisinsaantia myös tekemällä väitteen konkurssipesään kohdistettua muuta vaatimusta vastaan.

Ehdotus

23 §

Takaisinsaannin vaatiminen

 Takaisinsaantia vaaditaan nostamalla kanne tuomioistuimessa tai tekemällä muistutus valvontaa vastaan. Kanne voidaan nostaa oikeudenkäymiskaaren 10 luvussa säädetyn oikeuspaikan sijasta *käräjäoikeudessa*, joka on käsitelty konkurssiin asettamista koskevan asian, ja saneerausmenettelyn yhteydessä siinä käräjäoikeudessa, joka on käsitelty saneerausmenettelyn aloittamista koskevan asian. Pesänhoitaja voi vaatia takaisinsaantia myös tekemällä väitteen konkurssipesään kohdistettua muuta vaatimusta vastaan.

 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan, jos saneerausmenettely aloitetaan lain tultua voimaan.

Valtioneuvoston asetus

yrityksen saneerauksesta annetun asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty oikeusministeriön esittelystä, *kumotaan* yrityksen saneerauksesta 25 päivänä tammikuuta 1993 annetun asetuksen (55/1993) 1 §:n 3 momentti, *muutetaan* 1 §:n 1 momentin 4, 6 ja 8 kohta sekä 5 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä 5 a §:n 1 momentti on asetuksessa 961/1994, sekä *lisätään* asetukseen uusi 1 a § ja 3 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

1 §

Velallisen hakemus

Velallisen hakemukseen saneerausmenettelyn aloittamisesta tulee liittää:

4) jäljennös tilinpäätösasiakirjoista kahdelta viimeiseltä tilikaudelta sekä, jos viimeisimmän tilikauden päättymisestä on kulunut yli neljä kuukautta, välitilinpäätöksestä, joka ei saa olla kolmea kuukautta vanhempi;

6) velkojaluettelo, johon on merkitty ainakin ne velkojat, joiden saatavat ylittävät 1 000 euroa ja kunkin velkojan osoite, saatavan määrä ja siitä mahdollisesti annettu vakuus sekä takaajien ja vakuuden asettajien nimet ja osoitteet;

8) Keskuskauppakamarin hyväksymän tilintarkastajan tai, jos velallisella lain mukaan ei tarvitse olla tällaista tilintarkastajaa, kaupakamarin hyväksymän tilintarkastajan 1 a §:ssä tarkoitettu selvitys;

1 a §

Tilintarkastajan selvitys

Edellä 1 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettua selvityksen tulee sisältää:

1) lausunto hakemukseen liitetystä viimeisestä tilinpäätöksestä ja välitilinpäätöksestä;

2) lausunto seikoista, jotka on otettava huomioon arvioitaessa velallisen taloudellista asemaa tilinpäätöksen perusteella;

3) lausunto yrityksen saneerauksesta annetun lain 69 §:n 2 momentissa tarkoitettua selvityksestä, joka koskee velallisten vaikeuksien keskeisiä syitä, toiminnan jatkamista tulevaisuudessa, saneerausmenettelystä aiheutuvien kustannusten kattamista ja sitä, miten velallinen kykenee maksamaan saneerausvelkoihin kuulumattomat velkansa;

4) tarpeellisessa laajuudessa tiedot muista seikoista, joilla saattaa olla merkitystä arvioitaessa yrityksen saneerauksesta annetun lain 6 ja 7 §:ssä tarkoitettuja saneerausmenettelyn aloittamisen edellytyksiä.

3 §

Velallisen ja velkojien yhteinen hakemus

Mitä 1 momentissa säädetään yhteisestä hakemuksesta, koskee myös yrityksen saneerauksesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua velkojien puoltamaa velallisen hakemusta.

5 a §

Ilmoitustapa

Edellä 3 a ja 5 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta voidaan tehdä postitse tai sähköisellä tiedon-

siirtomenetelmällä. Ulosottoviranomaiselle ja alkuperäisenä.
tuomioistuimelle ilmoitus voidaan tehdä _____
myös puhelimitse. Jos syytä on, muuten kuin _____
postitse tehty ilmoitus on kuitenkin ilman ai- Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä
heetonta viivytystä lähetettävä myös postitse kuuta 20 .
